

EGYETÉRTÉS

Előfizetés: Évesre 20 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és előre 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 798.

Pártkérdés — pártmonarchia

Írta: Dr. Kmety Károly.

Tető alatt van az indemnitás; a jövő év közepéig biztosítva van az államháztartás alkotmányos vitele. Tető alá került szinte páratlan gyorsasággal az alkotmánybiztosítók első sorú; ami által ez az átmeneti országgyűlés feladata egyik nevezetes részletét teljesítette. *Gróf Andrássy Gyula, kinek népszerűségét ép e javaslatának példátlan parlamenti sikere fényesen igazolta, államférfiúi nevét bevészte a magyar alkotmány viszontagságos történetének lapjaira.*

Most immár akadálytalanul rákerül a sor a kiegyezési javaslatokra, melyek bizottságilag már letárgyalvák s melyek plenáris tárgyalása elé nagy érdeklődéssel tekint az ország. Érdeklődéssel és megnyugvással is, mert a kiegyezés parlamenti sorsának kedvező kilátásai vannak. Valószínű, hogy a legbehatóbb megvitatás mellett is sikerül a javaslatokat az év végéig törvénybe cikelyezni.

A nemzetiségek szempontjából a kiegyezésnek nincsenek támadható részletei, mert róluk se tételezzük föl, hogy nyíltan nehézményezzék azon eredményt, mely a magyar önálló államiság erősítése tekintetében a kiegyezésből ered.

A horvátok, bár okvetlenül támasztanak közjogi vitát és emelnek sérelmet a kiegyezés ellen, főképp azért, hogy annak megkötésénél külön közreműködési tér nekik nem engedtetett, aligha

lépnek az obstrukció terére, mert a speciális előnyök, melyek épp a társországokra a kiegyezésből folyni fognak, nagyon is szembejönnek és sürgősek, de még azért is, mert a kiegyezés körüli oktalan akadékoskodással a császári udvarnak sem tennének kedves szolgálatot.

Alig tarthatunk tehát a kialakult helyzetben attól, hogy a képviselőházban nagyszámu és nagysulyu ellenzéke lesz a kiegyezésnek. A függetlenségi pártnak parlamenti kötelessége lesz ugyan főleg az osztrák képviselőházi tárgyalásokban megnyilatkozó ferde és egyoldalú felfogásokkal szemben kellő értékére redukálni az egész kiegyezést, de az átmeneti kormányzat paktumos természetére tekintettel sem igazi elvi nehézségeket most nem emelhet az ellen, sem pedig az ország hangulatára hivatkozással nem kényszerül az oppositíóba, mert ez a hangulat szinte csodálatosan nyugodt és bizakodó. Népünk józan higgadsággal és türelemmel belátja, hogy a válságos helyzetből való kivezető uton teljes szükségünk van az önmérsékletre és úgy politikai mint közgazdasági és pénzügyi téren konszolidált állapotok teremtésére.

Nem is igen érthető, hogy ily viszonyok között németek felmerült, de felszínen tartja magát, de sőt bizonyos szívóssággal és vehemenciával tárgyalatik a kérdés, hogy pártkérdés legyen-e a kiegyezés megszavazása avagy sem.

Szinte feltenni is bajos így a kérdést!

Tiszta és bizonyos dolog az, hogy a koalíciós kormány a kiegyezésnek változatlan és teljes komplexumában és minden jogi és politikai junktimával, minden kellemetlen nyomtatékával való elfogadását kabinetkérdéssé tette. Nyilvánvaló az is, hogy a sulyos részletek és következményeknek valami módon való kiválasztása és ezekkel szemben különleges állásfoglalás a kormány nézete és helyzete szétint egyszerűen ki van zárva.

Már most a függetlenségi párt vagy marad ezen kormány háta megett és elfogadja annak javaslatát, vagy szembe helyezkedik a kormányval és akkor megbuktatja a kormány. Ez pedig azt is jelenti, hogy a koalíciónak vége.

Ha a függetlenségi párt úgy határoz, hogy a kormányval kitar, elfogadja a kiegyezést, minden disztinkció nélkül, ezáltal önmagában felállította a pártkérdést. Senkire nincs többé nyílt kérdés a kiegyezésre és azok szükségkép járó következményekre, összefüggő kérdésekre nézve. Ipso facto, külön deklaráció nélkül is pártkérdés elé kerülnek, akik a határozathoz alkalmazkodni nem akarnak. Ezeknek meggyőződésüket követve, a függetlenségi párttal szemben lesz helyük.

A függetlenségi párt minden határozata a párthűség oltalma alatt áll, ami a pártélet természetéből, a pártélet moráljából szükségkép következik. Ezen morál nélkül pártot alkotni és fentartani lehetetlenség; enélkül jelleg és har-

Mikor eszményeink buknak.

Írta: Timár Szaniszló.

(Utánnyomás illus.)

Mily fényes és ragyogó ég! Mily tündöklő színűk mindenfelé! A ruhák suhogása, a zene ritmikus hangjai, a táncz, az ének mind csupa költészetet lehel. A földszint első sorában ülő ifju mit törődik azzal, hogy mindaz a szépség és tündöklés, mely eléje tárul, csak szinpadí dísz, festett pompa? Mit törődnek vele, ha látná, tudná is, hogy a ragyogó égboltozat, mely kápráztatja, csak az egyik oldalán szép; a túlsó oldala durván rovátkoztatás, mely még durvább falczekre támaszkodik? A fény is csak csinált ragyogás, melyet a világító mester egy csavarintásra elűhathat, megsemmisíthet. Semmi köze hozzá. Ő csak azt látja, azt fogja föl, ami szép. Ebben gyönyörködik; ezt dolgozza föl lelkében és ez teszi boldoggá.

Látott már máskor is nagy és fényes operai előadást. Sőt nagyon is sokszor látott; hisz oly környezetben nevelkedett, melynek az élvezetek nem újak és nem meglepők. Gazdag és előkelő volt. Más valaki, hasonló helyzetben, már régen blazirtá vált volna minden ilyesmi iránt. De neki megadatott az, hogy ösztönszerűen és tudatosan fogjon föl mindent, ami szépnek tűnt föl előtte. Sőt az a képessége is meg volt, hogy képzeletében azt is szépséggé változtatta át, ami nem volt mindenben föltétlenül szép. Az elragadtatás, melyet a szépség kiváltott benne, tulvitte a mindennapi élet, a hétköznapiasság szűk körén és boldogította. Ifjúságának bája kiegészítette azt a

harmonikus érzést, mely mindenkor élt benne. Nem az ifjúság boldogsága ébresztette ezt benne, hanem a boldogságra való hivatás. Ő legalább azt hitte.

S mégis: ma boldogabb, mint máskor. Ma még fokozottabban élvezett mindent, ami eléje tárult. Szébb volt a szinpadí dísz; szébb és ritmikusabb a zene; szébb az előadás, sőt a közönség is, mely pompás keretet adott a szinpadnak.

Ezt a nagyobb, fölelemőbb és boldogítóbb érzést egy fiatal nőalak keltette benne, aki ott járt-kelt a szinpadon. Nem emelkedett ki a többi közül; sőt nagyon is elvegyült a tömegben. Egyszerű kardalos-leány volt, akinek egyik szeme mindig a dirigens pálcáján függött s mindig csak akkor nyitotta énekre pirosra festett ajkait, ha az egész kar énekelt. Mi volt a valódi és mi a csinált szépség ezen a nőalakon, azt a nézőtérrel bajos lett volna eldönteni. De a mi fiatal emberünk mindent valódi szépségnek tartott. Az aranyszínű haját, a ragyogó szemeket, a fehér arcbőrt, a szép, habár kissé közönséges metszésű ajkakat, a karcsu termetet.

Hisz közelről is látta már. Megösmékedett vele egy barátjánál, akinél több színész és ballerina is megjelent néha. Megösmékedett vele; barátságot is kötött vele. Hisz kóristánokkal oly könnyű megösmékedni és oly könnyű velük barátságot kötni. Azok mindig, vagy a legtöbb esetben ösmeretségre és jó vacsorákra vágyódnak.

S miután benne ez a leány összhangzatos érzéseket keltett, csoda-e, ha lobbanékony szive lobbát is vetett? Felruházta képzeletében minden földi bájjal és tökéletességgel s látott rajta oly

csodákat, amelyek varázsszal verhetek volna meg kevésbé fogékony lelkeket is.

— Szeretem Paulát, — mondotta barátjának az ösmeretséget követő napon, — s életem céljálul tűzöm ki, hogy örökre az enyém legyen.

— No igen; jó médium vagy, barátom, — felelte az kissé szánakozva. — Majd kiábrándulsz belőle. Csak nem gondold, hogy az első szerelem mindjárt az igazi is. Ez aféle ifjoncz-betegség. Valamennyien átestünk rajta. Én már meg tudom különböztetni a sólymot a gémtől.

— Tévedsz, Frigyes, ha azt hiszed, hogy én ki tudok ábrándulni valamiből. Az én érzéseim igaziak.

Barátja mosolygott.

— Mit szeretsz rajta oly nagyon? Hisz nem is olyan szép.

— Én szépnek és tökéletesnek látom s ez nekem elég. A csoda bennünk van, barátom s nem abban, amit látunk. Ha kiábrándulunk, nem szerelmünk tárgyából ábrándulunk ki, hanem önmagunkból. És én nem akarok magamból kiábrándulni. S őszintén szólva, nem is tudnék kiábrándulni.

Fejcsóválás volt a válasz s bizonyos leki-csinyló kézmozdulat, melyet az ifju nem vett tudomásul.

S ezekkel az érzésekkel nézte most a leányt a villamos fénybe mártott szinpadon. S ki tudja követni azokat a tájakat, ahová képzelete elvitte, amikor érzéseit kapcsolatba hozta a leánnyal. Nem a kiábrándulás árnyát látta a leány mögött, hanem új meg új fényt: a jövődő boldogságának fényét.

mónianélküli zürzavar egy párt élete. És hangsúlyozzuk, hogy a párthűség nemcsak a párthatározat elleni nyilvános vagy szűr alatti izgatást nem engedheti meg, de pozitív kötelezettséget foglal magában a párttal való együttműködésre.

Az egészséges és tisztességes pártélet moráljába egyenesen beleütközik az, ha a párthatározat érvényesítése körül célzatossággal mulasztólag vét valaki és kiakarja magát vonni konkludens tények és magatartás által azon felelősség alól, melyet egy párthatározat az egész pártra hárít.

Ezért hát a szavazásról való említett célzatu elmaradások a folyosón vagy másol való bujdosások a pártmorál szempontjából kárhóztatandók, de az egyéni önérték szempontjából sem igen épületesek.

A honatya önértéke és erkölcsi bátorsága kell hogy világítsa a nemzet előtt; az nem lehet, hogy két ellenkező felfogásnak egyaránt szolgáljunk, nem lehet, hogy a kecske is jóllakjék, a káposzta is megmaradjon.

Budapest, november 9.

A képviselőház hétfőn, e hó 11-én délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen először megejtik a névszámú szavazást az indemnitási javaslat című felett, azután pedig az autonóm vámtarifáról szóló javaslatot tárgyalják.

A miniszterelnök Bécsben. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott s alkalmasint holnap kihallgatáson jelenik meg a királynál. A felség betegsége miatt ugyanis csak most lesz alkalma a miniszterelnöknek jelentést tenni a kiegyezésről, több más törvényjavaslatról és a politikai helyzetről. Wekerle a közös miniszterekkel is tanácskozik a közös költségvetésről.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután 5 óra tizenöt perczkor Bécsbe utazott, ahol alkalmasint holnap kihallgatáson jelenik meg a felségénél, hogy a folyó ügyekről jelentést tegyen a királynak. A miniszterelnök legkésőbb hétfőn reggel visszaérkezik Budapestre, hogy a képviselőház ülésén megjelenhessen.

Pedig, ha könnyen tudott volna kiábrándulni, de kiábrándult volna! Az élet nem játéktárgy; az nem ismer tréfát s vele sem játszott, hanem keményen lecsapott rá, oly megpróbáltatás elé állítva őt, amely mást mindiárt leverte volna a lábáról.

Szüleit váratlanul nagy csapás érte. Vagyunk nagy részét elvesztették. Földi javaiknak csak roncsai maradtak meg egy tengerentúli vállalatban, melyet apja már nem tarthatott volna meg, mert személyes jelenlétére és kemény munkára volt szükség.

— Richard fiam — mondotta apja — én beteges, törődött ember vagyok. Nem mehetek el Argentiniába, ahol még az üzletet fel lehet virágoztatni komoly és okos munkával. Te vagy a legöregebb fiam. Benned bízom, mert komoly és munkabíró vagy. Vége a henye életnek. Kezdődik a munka korszaka. Vállalkozó-e rá?

Richard büszkén düllesztette ki mellkasát.

— Csak nem volt ebben kétség, apám. Tudok én dolgozni, ha kell. Van is miért, kiért. Elmegyek én helyetted és dolgozom is helyetted.

— Sok esztendőig tarthat, amíg vagyomunkat visszaszerezheted, ha megvan benned a kellő komolyság. Kitarásra is szükség van; nemcsak munkára.

— Ne félts engem semmitől. Amig az vagyok, ami vagyok, amig magammal viszem azt, ami elvitázhatatlanul az enyém, addig kitaró is leszek, nemcsak munkabíró.

— S ugyan mi az, amit magaddal fogsz vinni? — kérdezte megindultan az apa.

— Nem jó arról beszélni, apám. A legtöbb ember akbignygyesztve, lekicsinylően veszi tu-

A nemzeti eszme őrszeme.

Irta: Mezei Ernő.

Tegnap nagy hirtelenséggel elintézte a képviselőház azokat a törvényjavaslatokat, amelyeket pompázatos tuzással alkotmánybiztosítékoknak szoktunk nevezni. Féltő nyugtalanság, lelkesedő rohamosság lüktetett ebben a tárgyalási tempóban, mintha az egész Ház rettegve gondolt volna arra, hogy ezeket a javaslatokat, amelyek annyi nehéz vajudás után kerültek eléje, semmi újabb feltartóztatásnak, veszedelmes esetlegnek kiténie nem szabad. Micsoda gyötrelmes vesszőfutást kellett Andrassy Gyula előterjesztéseinek a hirhedett előzetes szankciónban kiállniok, szivdobogva láttuk hónapokon át. Valahogy ne engedjünk Bécsnek új meggondolási időt, különben még az utólagos szankciónál is halálos meghülés érheti a fájdalom zsenge magzatát: — ez az aggodalom motoszkálhatott a parlamenti pártok közérzésében. Az eddigi szenvedései által keltett részvét és az a borongós bizonytalanság, amely jövő sorsa felett lebeg, hecsesebbé tették ezt az alkotmányos kisedet a szíveknek, mint rendes körülmények között és természetes értéke szerint megilletné. Elvégre is ez a törvényesemete idáig az egyetlen vívmány, mit a parlament által teljesített súlyos szolgáltatások fejében mint a korona viszontengedményét lehetne a paktumos kormányzat egyenlegébe fölvenni. Hiszen szerényekké váltunk!

De volt a képviselőház magatartásában egy másik vezérmotívum is. Szó sincs róla, ez a meleg közhangulat, ez a vitanélküli egyhangu helyeslés, mely a képviselőházban Andrassy javaslatát felé áramlott, jórészt éppen abból az általános bizalomból fakadt, mely magát a belügyminisztert mint tündöklő öv környezi. Ezt a közbizalmat már nem lehet egyszerűen parlamenti bizalomnak tekinteni, legalább nem annak a sablonos politikai viszonyoknak, amely egy kormányfőriút a többségi hatalom kijelöltjévé teszen. Ahogy gróf Andrassy Gyula a maga

domásul. Az emberek manapság nagyon józanok s az ilyesmire nem sokat adnak. De én legfőbb kincsémnek tartom s nem akarok megválni tőle soha. Ez biztosít engem minden ellen s megerősít és fenntart.

— Mi az hát?

— Az eszményiségem.

Az apa, aki karosszékében ült, mind megindultabban hallgatta fiát s szinte elérzékenyült, mikor látta, hogy Richard arca a benső indulattól kipirult.

— Hogy érted ezt, fiam?

— Látod apám: én mindent rózsaszínű szemüvegen át nézek. Tudatosan vagyok idealista. Elutasítok mindent, ami eszményiségemnek ellentmond. Nem appreciállok semmit, ami pesszimistikus hangulatot ébreszthet bennem. Én az embereket jóknak tartom s a világot szépnek. Ami benne rut, vagy szomorú, vagy visszatevő, tragikus, vagy undorító, az csak felületesen érint; ellenben velőig hat rám minden, ami jó, vagy ami szép. Nem hiszem, hogy valaha megváltoznék s ezért vidáman, jókedvvel vágyok neki a világnak. Tudom bizonyosan, hogy nem fogok tönkreimenni.

Az apa leültette maga mellé Richardot s félig könybe borult szemekkel simogatta végig arcát.

— Még nagyon fiatal vagy s talán hiszékenyebb is a kelténél, fiam. Nem tehetek róla: én félték. Az emberek nem olyan jók, mint amilyeneknek hiszed s a világ nem olyan szép, amilyennek látod. Még nem ütöztél össze irigységgel, haszonleséssel, jogosulatlan ambíciókkal; nem harcoltál gonosz indulatok ellen sem. Ki tudja,

speciális feladataival a koalíciós kormányzatba beállítva van, igazában ő képviseli az ország előtt a koalíció eleven lelkiismeretét. Sőt vállalt feladatainak természetével jár az is, hogy ő benne látjuk koncentrálna mindazt, ami a koalíciós kormányzat nemzeti termékenységének, a jövőre ható erejének záloga lehet. Ő reája került a nemzeti ellentállás szerveinek megerősítése, valamint a nagy választói reform megalkotása. Ebben a két feladatban az ő egyéni kiválóságai szolgáltatják a garanciát arra is, hogy az egész koalíció nem feledkezhetik meg sem eredeti hivatásáról, sem átmeneti természetéről. És mert már első feladatának teljesítésében súlyos küzdelmeket kellett a bécsi hatalmakkal megvívnia, ha nem is térhetett meg teljes sikerrel, a nemzeti érdek erőteljes képviselőteért méltán illeti meg őt a nemzet bizó üdvözlöte, amikor veszedelmes örvényekből kimentett javaslatát a Háznak bemutatta.

Ezeket a tegnap megszavazott törvényjavaslatokat csakugyan nem úgy kell megítélnünk, mintha a szó valódi értelmében vett alkotmánybiztosítékok volnának. Legalább a mi alkotmányos viszonyaink között nem. Oh, ki ne tudná, mai alkotmányos helyzetünknek hol van a bibéje, amióta Fabriczius szuronyos hőseit láttuk a parlamentben? De a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztése és az új hatásköri bíróság megerősítése kétségtelenül mi erősségekkel szerelik fel a törvényhatóságok önkormányzati jogkörét, melynek nagy nemzeti értékét hálátlan nemzedékek hosszú feledése után a darabont-kormány erőszakából kellett újra megismernünk. Andrassy Gyula javaslatát ez irányban, vagyis a törvényhatóságok alkotmányvédő hivatásának rehabilitációja körül gyökeres munkát végeznek, még a holt Szapáry-törvényt is kitakarítják törvénytárunkból. És ebben a határozott visszafordulásban talán nagyobb változás is rejlik, mint ahogy első pillanatra a közügyeimen megállapíthatná. Négy évtizeden át jóformán minden törvényalkotásunk arra a feltevére volt építve, mintha a nemzet szellemi és anyagi érdekét csak a központi

miú változáson fogsz átesni, ha az első nagy csalódás ráírja lelked tiszta lapjára a maga törzvonásait. Ki tudja, mi omlik össze benned, ha majd a józan ész szemüvegén át nézed az embereket és a világot, mikor pedig eszményiségedet tartod legfőbb kincsédnek! Azért félték én első sorban önmagadtól, mert törekény ugyan ezen a földön minden, ami szép, de legtörekényebb az a finom, csillogó üvegszálakból szőtt valami, amit idealizmusnak nevezünk. És félték az emberektől s az asszonyoktól is. Ha kevésbé idealista volnál, kevésbé is félténelek.

— Csak annyit mondhatok, apám, ne félts sem önmagamtól, sem mástól.

— Legyen úgy, amint mondd s legyen is igazad.

Évek múltak el azóta. Az ifjú már régen férfivá érlelődött. Tul a tengeren, idegen emberek, idegen viszonyok közt viaskodott tisztességes és ideális eszközökkel sokszor tisztességtelen törekvések ellen. Csak ott derült ki, mennyi energiával őrizte lelke érintetlenségét és idealizmusát. Az anyagiassággal való harcban győztes maradt. S ha föl is vetette a haszonlesés ördöge a maga undok fejét előtte, nem vett tudomást róla. Ment rendületlenül a maga után, tekintetét mindig fölfelé irányítva, mint mondani szokás, a nap felé, hogy csak a világosságot lássa meg s a sötétség ne tudjon fészket verni benne. A sorscsapások sem tudták a benső világosságot lelkében elhomályosítani. Táviratilag értesült anyja haláláról. Elsíratta, elgyászolta, de a szomorú gyászból is kivergődött.

Mindig tudta, hogy Paula, akinek örök hü-

tényezők képviselhetnék, a magyar nép gazdaságát, kulturáját, hírnevét és mindennemű hívatását csak a kormánynál és a vele összeröpt parlamentnél láthatnók a lelkiismeretes gondozás biztonságában. Most persze a nagy megrettenés, a nagy felocsudás után vagyunk, amelyet a darabont-korszak megpróbáltatásai idéztek elő. Most mindnyájan tisztán látjuk, hogy ameddig idegen hatalmak és ferde közjogi irányzatok nemzetünk hajóit a legbizonytalanabb tengerekre sodorhadják, nemzeti jövőnk drágább kincseit nem lehet egyedül a központi kormányzat letéteményeül hagynunk. Most megértjük, hogy a municipális önkormányzat zártabb rekeszeiben a megfelelő viszontbiztosítás alapjait is kell elhelyeznünk.

Az államférfiúi lélek egyik legérdekesebb nyilvánulása azonban az, hogy az idők és a közszellem e változásának éppen gróf Andrassy Gyula lett a kifejezője. A mai belügyminiszter tudvalevőleg még kevéssel ezelőtt a közigazgatás teljes államosításának határozott híve volt és úgy hitte, hogy ebben a meggyőződésében közösséget vall vele az ország közvéleménye is. Hogy éppen ő emeli most magasra a megyei önkormányzat zászlaját, minő érdekes ellenkép ez Tisza Kálmán példájához, ki eredeti municipális meggyőződésétől ni és új, egyre növekvő részletekben tért el — ahogy az már az ő hírhedt „elviöntartó” módszeréhez tartozott — míg végül az állami közigazgatás teljes elvét fogadta el. Andrassy Gyula változásait már több téren láttuk, de mindig úgy, hogy a gondolkodó elme mély belátása az önmegtagadás erényével egyesült benne. Ebben a jellemképben, úgy véljük, éppen legutóbbi változása: az az új álláspont, melyet a municipális szabadság politikai és nemzeti értékelésében nemcsak vall, de mint kormányfő, gyakorlatilag is érvényesít, leszen a történetíró szemében a nagy vonás. Mert ez a változás az ő államférfiúi rendszerére és egész politikai gondolkodására továbbható erővel kell hogy bírjon, mint ahogy ma látszik. Vagy abban a javaslatban, amelyet az alkotmánybiztosítók szándékával fogalmazott meg, vai-

jon nem kell-e azt is megtalálnunk, hogy tulajdonképp saját közjogi álláspontja ellen keresett védelmet és biztosítékot?

Gróf Andrassy Gyula ma is rendületlenül vallja, ünnepélyesen hirdeti az ő 67-es közjogi meggyőződését. De milyen viszonyban van a megyéknek történelmi hívatását újra felélesztő javaslataival? Azt hirdették mindenkor nekünk, hogy a 67-es egyezség temette be kuforrását százados viszályoknak a dinasztia és nemzet között, az teremtet biztos jogviszonyokat és megállapodott rendet Magyarország és Ausztria között. Ennek a tannak világításában fölöslegesnek kellett tartani a megyéknek olyas alkotmányvédő szerepét, aminőt régebbi időkben a bécsi uralom betörései ellenében fényesen betöltött. De kell-e nagyobb bizonyíték éppen Andrassy javaslatánál arra, hogy alkotmány és jogbiztonság tekintetében és annál kevésbé a nemzeti hatalom kifejtésében a 67-es egyezség nem vitte előbbre a nemzetet? A municipiumok mult politikai hívatásának felélesztése nem örök történelmi tanúság-e arról, hogy a nemzet ma is csak a régi hadi készségeit fenytelen az osztrák hatalom irányában fentartani, mert a régi jogbizonytalanság örvénye kereng körülötte, a régi elnyomás diononai nyújtják ki karmaikat feléje. A 67-es alkotás Andrassy koncepcziója szerint olybá tűnik fel, mint a hibás alapon emelt épület, melyet mellékialakkal és keresztgerendákkal szeretne a bedüléstől megóvni. De ez a védelem egyben önmagának czáfolata is. És ha már Andrassy Gyulában is hiányzik a 67-es meggyőződés belső egysége, hívei közül ki vallhatja még magát nyugodt lélekkel igaz 67-esnek?

Hogy egy nagyon elkoztatott kifejezést méltón alkalmazzunk, Andrassy Gyulát mai állásában valóban elnevezhetjük a nemzeti eszme őrszemének. De ki nem látja, hogy ez a nemzeti eszme úgy rejtőzik régi 67-es meggyőződésében, mint egy új hitnek fejlődő csirája, amelynek azt a már is megrepedt burkot idővel teljesen szét kell pattantania.

széget ígért, mit csinál, hogy van. A leány is hűséget ígért neki s ebben az ígéletben rendületlenül hitt. Hitéből nem ábrándította ki az sem, hogy a leány gyakran pénzt kérő leveleket küldözgetett neki. Teljesítette kívánságát s várta az időt, amikor hazautazhat s egyesülhet vele. Még az sem józanította ki, mikor barátaitól értesült, hogy a leány férjhez ment egy fakereskedőhöz. Állítólag a szülei kényszerítették a házasságra. De Richard tudta, vagy tudni vélte, hogy csak őt szereti.

— Nem a birtoklásban van a boldogság — vigasztalta magát — hanem az érzésben. Az övé vagyok minden érzésben, minden gondolatomban s ő az enyém. Ugyanazok az érzések kötnek össze bennünket, mint akkor, amikor elváltunk. Sem én nem változtam meg, sem ő nem fog megváltozni. Maradunk azok, akik voltunk.

Mégis soká tartott, míg a tudatot kiheverte, hogy a nő, akihez eszményiségnek minden erejével ragaszkodott, testileg másé. De végre ezen a gondolatlan is győzedelmeskedett.

Végre lütfött az óra, amikor hazautazhatott. Apja vagyontát messze idegenben visszazserzte. Vagyoniilag egészen függetlenül, férjüvé érlelődve, de idealizmus dolgában fiatalon térhetett haza.

S miután beszámolt apjának minden elért sikeréről, eredményéről, első dolga volt Frigyes barátját fölkeresni, hogy azzal együtt látogatást tegyen Pauláékánál.

— Hát csakugyan, még mindig szereted azt a nőt? — kérdezte ez csodálkozva csapva ösz-

sze kezét. — Nem ábrándított ki az sem, hogy férjhez ment?

— Mondtam már akkor, hogy én nem tudok kiábrándulni. Az én eszményeim nem buknak, mert különben én is együtt buknám eszményeimmel.

— Hát jól van barátom! Látogassunk el Pauláékhoz. S utrakeltek együtt. Pauláék egy vidéki városkában laktak; oda nyomban elutaztak.

Alacsony, földszintes házba tértek be. Már a ház külsője is megdobogtatta Richard szívét. Elhanyagolt ház volt; a vakolat hámlott róla; falai kopottak, töredezetek voltak. Két-három törött ablak meredt feléje az utca felől, amelyek mintha kiáltoztak volna az üveges után. Az udvart kiverte a gaz. A szobák dohosak voltak; észre lehetett venni, hogy a szellőzéssel senkisék törődik.

Két-három maszatos gyerek futkározott kifejtelenül visitva. Vidéki elhanyagolt gyerekek módjára ugráltak körül a jövevényeket, kíváncsi és neveletlen tolkodással. A szoba, amelybe beléptek, rendetlen volt; az egyik szék felfordulva hevert a szobasarkokban. Az asztal egyik lába rövidebb volt a többi háromnál s csak a miatyánk tartotta, hogy föl ne forduljon.

— Égek! — gondolta Richard — csak nem ez az én Paulám otthona. Ez volna az ő hájléka? Ezek az ő gyermekei, ez elhanyagolt, esunya és maszatos lurkók?

Már pedig az övéi voltak. Erről hamar meggyőződött. Már kívülről hallott egy rikácsoló éles hangot, mely minden idegszálát megrezgette. A cseléddel pörölt odakünn egy asz-

A bankkamatláb felemelése.

Budapest, november 9.

Az osztrák-magyar bank ma hat százalékra emelte a leszámítolási kamatlábat. Ezuttal azonban a kamatlábemelés indokolt, sőt elkerülhetetlen volt. Az angol bank kamatlába oly magas, mint nem volt az 1873-iki nagy válság óta, a német birodalmi bank pedig oly rátával dolgozik, aminő magassal nem dolgozott fennállásának harmincznyolcz éve alatt eddig egyetlenegyszer sem.

Az olasz jegybankok, a dán nemzeti bank, a norvég bank, az orosz állami bank, a svéd jegybank egyaránt felemelte tegnap a kamatlábat, s ezután az Osztrák-magyar Bank legfeljebb csak szemrehányást tehet az angol banknak, hogy mindjárt a kamatláb felemeléséhez nyult, mikor sokkal egyszerűbb és sokkal veszélytelenebb eszköz is állt volna rendelkezésére, hogy aranyát védje, de egymagában nem állhatott ellent az egész világ kamatláb-politikájának, s ezuttal indokoltnak kell elismerni a főtanács ama határozatát, hogy a leszámítolási kamatlábat öt százalékról hatra emelte.

Hogy mi idézte elő ezt a pénzválságot az egész világon, azt már ismételtelen megirtuk, sőt legutoljára az „Egyetértés”-nek mai számában. Éveken keresztül az ipari fejlődés Németországban, Angliában és Amerikában oly fokra jutott el, hogy a rendelkezésre álló tőkék egyáltalán nem elégségesek, s most a világ tökemennyisége felmondta a szolgálatot. Nagyban az történt most, ami a kisemberrel is majdnem szükségképpen megtörténik, ha olyan vállalkozásokba bocsátkozik, amelyekhez nincs elegendő tőkéje. A világ ipari produkciója is akkora arányu befektetéseket tett és olyan óriási tömegeket termelt, hogy az egész világ minden államából rendelkezésre álló tőke elégtelennek bizonyult ennek az ipari produkciónak finanszírozására s ez okozza azt a „pénzhiányt”, mely oly borzasztó súlylyal nehezedik most a világra.

A kamatlábemelés egyik czéla mindig az, hogy a pénz nehezebben legyen hozzáférhető, s ezáltal a spekuláció a természetes határok közé szoríttassék.

A mai válsághoz az előző lökést az Egye-

szony, amiért a gyermekeket a szobába bocsátja, ha vendégek vannak. Richard mindjárt sejtette, hogy ő az, akit várt. S amikor meglátta, úgy tűnt föl előtte, mintha egy egész világ omlott volna össze benne. Tagbaszakadt, elhájdának induló asszony állt előtte, akinek kövér tokája, széles arca, pergamentszerű bőre a közönségesség minden tulajdonságát egyesítette. Az a közönséges vonás aika körül erősen kidomborodott. Ruházata, sőt frizurája is rendetlen volt; hisz vendéglátásra nem volt elkészülve. Mikor Richardot meglátta, összezsápta a kezét s teatrális mozdulattal közeledett hozzá.

Hogyan jutott ki megint az utcára Richard a barátjával, maga sem tudta. De érezte, hogy a káprázat elmúlt; szép illuziói, amelyeket oly hosszú időközön át őrzött, összeomlottak.

Barátja szánakozva nézett rá.

— Kiábrándultál-e már, fiu? — kérdezte szeliden, de minden szarkazmus nélkül.

— A világ csakugyan nem olyan szép, mint gondoltam. — felelte szomoruan Richard — igaz, hogy én sem vagyok már olyan, mint amilyen voltam, mielőtt utra indultam. Talán én is megkoptam már. Előttem legalább úgy rémlik, mintha hirtelen megöregedtem volna. Hisz mindig azt tartottam, hogy amikor eszményeinkből kiábrándulunk, önmagunkból ábrándulunk ki...

Richard lehajtotta fejét s az egész uton nem szólt többé egy szót sem. Ki tudja, mibe volt elmerülve! Lehet, hogy mindenki tudja, aki túlélte eszményeinek bukását.

sült-Államok adták meg, még pedig azért, hogy mikor az amerikai gyáripár már az összes rendelkezésére álló tőkét igénybe vette, az európai tőkét kezdte magához vonni azért, hogy nagyobb kamatot fizetett, mint a mekkorát a tőke rendes körülmények közt Európában hozni szokott. Ily módon néhány száz millió forint értékű arany- és vándorolt át Európából Amerikába. Ott mindez csak egy csepp volt a tengernyi szükséglethez képest, Európában azonban mégis pénzügyi szükséglet idézett elő. Az angol bank, mely első sorban elégitette ki az amerikai hitelszükségletet, vérszemet kapott, kellelénél tovább ment az arbitrázsban és úgy látszik, maga sem számított arra, hogy az Amerikába küldött aranyát ilyen nehezen fogja visszakapni tudni.

Minthogy Amerikában, mint mondtuk, az Európából küldött pénz alapjában nem tudott az általános pénzügyi szükségletet segíteni, néhány nagy cég, melyet még egy hónappal ezelőtt is sziklászártnak képzeltek, tönkre ment, milliók és milliók veszték ily módon el a tőke még bizalmatlanabb lett. Akinék pénze volt, az bezárta a fiókjába és semmiféle magas kamatláb sem képes arra csábítani, hogy azt onnan a pénzpiac rendelkezésére bocsássa, mert fél, hogy újabb csődök esetén veszendőbe megy. Amerikában ily módon nemcsak pénzügyi válság állt be, hanem a szó igaz értelmében hitelválság, ami aztán nagy katasztrófákat vonhat maga után. A new-yorki tőzsdén a múlt héten nyolcvan, sőt száz százalékos is ígérték kamat fejében s még sem lehetett pénzt kapni.

Európa pénze pedig szinte feltartóztatlanul vándorolt át a tengeren s egy szép napon az Angol bank azon vette magát észre, hogy annyi aranya sincs, amennyit neki a belső szükséglet fedezésére kellene. Ekkor jelent meg a Timesben a felhívás az európai jegybankokhoz, hogy siessenek az angol bank segítségére s bocsássák rendelkezésére azt az arany mennyiséget, amelyet nélkülözhetnek. Nagyon természetesen, ennek a naiv felhívásnak nem lehetett sikere s csak egy közgazdasági magántudósunk volt, aki felült neki. Mikor pedig az angol bank látta, hogy az európai jegybankoktól ily módon aranyat nem kaphat, felemelte a kamatlábat, mert az gazdasági törvény, hogy a pénz, — azaz a nemzetközi forgalomban az arany — oda vándorol, ahol magasabb a kamatláb.

Az aranykiözönlés fenyegette tehát Németországot és ezért egy nappal az angol kamatlábemelés után, a német birodalmi bank rendkívüli tanácsülésben hasonlóképpen felemelte a kamatlábat, hogy megvédelmezze az aranyát. A német bank kamatlábemelése aztán maga után vonta az összes európai jegybankok kamatlábának felemelését, mert mindegyik védeni akarja az aranybázist.

Az Osztrák-Magyar Bank kamatlábemelése tehát egyúttal indokolt, sőt elkerülhetlen, mert az aranykiözönlés egész pénzügyi rendszerünket megrendítette volna, mert ha az Osztrák-Magyar Bank nem is készfizető bank, bankjegyei teljes aranyértékűek, miután köztudomású róluk, hogy negyven százalék erejéig arannyal fedezve vannak s hogy az Osztrák-Magyar Bank egész fedezeti rendszere kifogástalan és minden arghodalmat feleslegessé tesz.

Az Osztrák-Magyar Bank kamatlábemelését tehát ezáltal nem a belső gazdasági viszonyok tették szükségessé s most nem is hat megdöbbentően és pusztítólag, mint hatott a júniusi, amely egyenesen Magyarország gazdasági válságára vezetett.

De a bankkamatláb emelése mégis gondolkodóba ejthet és kell, hogy az a haszon, amely ebből a bankra hárul, részben visszafolyjon az

állampénztárba. Ennek pedig megvan a maga módja. Az Osztrák-Magyar Bank a jövő évben a szabadság megújítását fogja kérni a két kormánytól. Ezáltal nem akarunk arra kitérni, hogy megvalósul-e az önálló magyar jegybank, vagy sem, mert ha megvalósul, akkor ugyanis egészen újra kell szabályoznunk pénzügyünket. De arra az esetre, ha az önálló magyar jegybank nem lesz 1917-ig megvalósítható, gondoskodnia kell a kormánynak arról, hogy a bank nyereségében az állam nagyobb összegben részesedjék, mint ahogy a legutolsó bank-státutum szerint részesül. Az állam részesedését legalább is olyan arányra kell emelni, mint amekkora arányban részesedik a német birodalom a német jegybank nyereségében. Az 1906. évben az Osztrák-Magyar Bank nyeresége 21,189.000 korona volt s ebből Ausztria és Magyarország együtt 2,141.000 koronát kapott, tehát a nyereség 10.1%-át. A német birodalmi bank nyeresége 40,262.908 márka volt s ebből nyereségrészesedés címén a német birodalom 25,472.081 márkát, tehát 63%-ot kapott.

Ez az aránytalanság megdöbbentő és ezen segíteni kell. A mikor a két kormány jövő évben megkezdik a tárgyalásokat az Osztrák-Magyar Bankkal, mindjárt azon az alapon kell a tárgyalásokat megkezdnie, hogy az állami részesedés arányát felemeli arra a mértékre, amilyenben a német birodalom részesül. Az idén előreláthatólag 13 százalék lesz az Osztrák-Magyar Bank tiszta nyeresége.

Ebből a nyereségből 7 1/2% a részvényeseké s 5 1/2% a két állampénztáré. Míg a német birodalmi banknál, ha annak 13% a tiszta nyeresége, ebből a részvényeseké 5 1/2%, a kormányé pedig 7 1/2%.

Ausztria és Magyarország nyereségrészesedése tehát negyven százalékkal kisebb a jegybank nyereségéből, mint a mekkora a német birodalomé a német jegybank nyereségéből.

Ezt megengedni tovább nem lehet, s ha még tekintetbe vesszük azokat a leplezett nyereségeket, amelyeket a tartalékalap képzésének módja, a részvények névértékének felemelése, s a horribilis leírások révén is kapnak a részvényesek, azt mondhatjuk, hogy nincs még egy állam, amely úgy elprédálja a bankszabadságot, mint ahogy elprédálja azt Ausztria és Magyarország.

A kiegyezés sorsa.

— A pártértekezletek előtt. —

Budapest, november 9.

Hétfőn a függetlenségi párt és kedden az alkotmánypárt veszi pártértekezleten tárgyalás alá a kiegyezési javaslatokat, amelyek parlamenti elintézésének biztosítása képezi most a kormánynak és a többségnek legfontosabb feladatát. A horvátok obstrukcióját most sikerült letörni, de nincs kizárva, hogy az autonóm vámtarifa törvényjavaslatánál, amelynek hétfőn kezdik meg a tárgyalását, ismét megpróbálkoznak azzal, hogy a törvényhozás munkáját megakadályozzák. A végtelen horvát szóáradat elkerülése céljából a függetlenségi párt intéző-bizottsága már legutóbbi ülésén tanácskozott a következő eljárás fölött és foglalkozott ezzel a kérdéssel a kormány is. Hátszabály-reviziónról szó sincs, mert nem is szükséges. Barabás Béla, aki egyik alelnöke a függetlenségi pártnak, egy nyilatkozatban ma rámutatott arra, hogy — amint már napokkal ezelőtt megírtuk — az 1868:XXX. t.-cz. helyes értelmezése is elegendő arra, hogy a horvát obstrukciót lehetetlenné tegye.

Mai híreink a következők:

A kiegyezés a pártok előtt.

A függetlenségi és 48-as párt november hó 11-én, hétfőn délután öt órakor értekezletet tart a párt Erzsébet-köruti körhelyiségének tanácstermében, amelyen a kiegyezési javaslatok kerülnek tárgyalás alá. A párt elnöksége ezúton kéri föl a párt képviselő tagjait, hogy az értekezleten minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Az alkotmánypárt november hó 12-én, kedden este értekezletet tart, melynek napirendjén a kiegyezési törvényjavaslatok kerülnek tárgyalásra. Az értekezlet után a párt megtartja rendes keddi pártvacsoráját a Hungária-szálló éttermében.

A függetlenségi párt hétfői értekezlete elé nagy érdeklődéssel néz a politikai világ, bár nincsen kétség benne, hogy a bankkérdésben történt megállapodások után, a párt a kiegyezést elfogadja. Arra a kérdésre, hogy a párt a kiegyezés megszavazását pártkérdésnek jelenti-e ki, a párt vezetősége utal arra, hogy a kérdés ilyen alakban való föltételének semmi értelme nincs. A párt egyszerűen dönteni fog afölött, hogy elfogadja-e a kiegyezést, vagy nem. Ennek természetes következménye, — amelynek kimondására semmi szükség nincs, mert magától értetődik — hogy a párttagok a párt ezen állásfoglalásával ellenkező magatartást nem tanúsíthatnak; tehát nem szavazhatnak és nem agítálhatnak a párttáborzatban megjelölt álláspont ellen. Ez olyan egyszerű, természetes és magától értetődő következménye a párt szervezetnek, hogy anélkül pártélet el sem képzelhető.

Az autonóm vámtarifa.

A függetlenségi és 48-as párt ma este hat órakor gróf Batthyány Tivadar elnöklésével értekezletet tartott. Az értekezleten a kormány részéről jelen voltak Günther Antal igazságügyminiszter és Szerényi József kereskedelemügyi államtitkár. A jegyzőkönyvet Kállay Tamás vezette. Az értekezlet napirendjén az önálló vámtarifáról szóló törvényjavaslat volt.

Laehne Hugó előadó behatóan ismertette a javaslatot és elfogadásra ajánlotta azt a közgazdasági bizottságnak az első szakaszhoz, valamint a pénzügyi bizottságnak a 22. és 23. szakaszhoz javasolt módosításaival együtt.

Az értekezlet a magyar autonóm vámtarifáról szóló törvényjavaslatot Kmety Károly felszólalása és Szerényi József kereskedelemügyi államtitkárnak felvilágosító nyilatkozata után úgy általánosságban, mint részleteiben a közgazdasági és pénzügyi bizottság módosításaival egyhangulag elfogadta.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök az értekezletet berekesztette.

Jelentések a kiegyezésről.

A képviselőház pénzügyi és közgazdasági bizottságai most terjesztették be a kiegyezési javaslatokról szóló jelentéseiket.

A pénzügyi bizottság jelentése, amelyet Széll Kálmán elnök és Hoitsy Pál előadó irtak alá, utal arra, hogy a magyar kormány nagyon nehéz viszonyok között kötötte meg Ausztriával ezt a kereskedelmi szerződést. A vámtarifa életbe volt lépve, a külföldi államokkal a kereskedelmi szerződések meg voltak kötve 1917-ig, úgy hogy az 1867:XII. t.-cz. által az országnak biztosított örendelkezési jog igénybevétele erre az időtartamra rendkívül meg volt nehezítve és majdnem lehetetlenné téve, mert ha csak vámháboruba nem akart az ország keveredni az összes európai államokkal, a törvénytelenül, de tényleg létesített szerződéseket épségben fenn kellett tartania és ennek folytán az Ausztria és Magyarország közötti viszony szabályozására is majdnem egy elháríthatatlan praedictum lett megalkotva az 1867:XII. és az 1899:XXX. törvényekkel által az 1907. év végére fenntartott szabad örendelkezési jog gyakorolathavétele alig elhárítható akadályokba ütközött volna.

A bizottság beható vita s a fennálló viszonyok alapos mérlegelése után arra a meggyőződésre jutott, hogy egyrészt a kormány mindent elkövetett, hogy az ország jól felfogott érdekeit megőrizze, másrészt pedig, hogy a javaslat elfogadása sokkal kisebb baj, mint az, ha a szerződés létrejötte meghiusul s egy bizonytalan, következményeiben alig belátható küzdelembe és megpróbáltatásokba megyünk bele, még hozzá épp abban az időben, midőn az önálló vámtarifa állapotának előkészítésében kettős okunk van rá, hogy gazdaságilag minél inkább meg erősödjünk.

A tárgyalás során hivatkozás történt arra a

tényre, hogy a külföldi államokkal kötött kereskedelmi szerződések törvényellenes módon jöttek létre.

Ami az egyezménynek ezen a törvényjavaslaton kívül álló részét illeti, meg kell említenünk, hogy nem kis fontosságú dolog, hogy megállapodás jött létre az ugynevezett államadóssági magyar blokk konverziójára vonatkozólag, amelyre nézve az 1867:XV. t.-cz. rendelkezése alapján biztosított jogaink a Széll-Körber-féle kiegyezésben fentartottak, de számszerű egyezség a Magyarország által fizetett járulékok tökéjének konverziójára vonatkozólag nem történt, ami most végleg számszerűleg is eldöntött. Fontos az is, hogy az Ausztriában elhelyezett magyar értékpapírokra nézve ebben az egyezményben is előnyös elbánás van biztosítva.

Fel kell még említenünk, hogy a bankkérdés ki van kapcsolva a szerződésből és nemcsak el van ismervé az országban a bankkérdésre nézve fennálló joga, amely kétségtelen, de meg is van adva a mód, hogy 1910-ben akképpen éljen ezzel a joggal, ahogy azt érdekei megkívánják.

Kétségtelen ugyan, hogy így áll a dolog, mindazonáltal, nehogy a jövőben bármilyen következtetések legyenek abból levonhatók, ha ez a tény meg nem rögzítették, a bizottság úgy határozott, hogy a szerződések létrejöttével ez a törvényellenes létrejötté a mostani jelentésben konstatáltassék. Ugyancsak később támadható félreértések elkerülése végett szükségesnek találjuk itt külön is kiemelni, hogy azok a kikötések, melyek új szerződések kötésére különösen az egyezmény II. és III. cikkében foglaltak, csakis a jelen szerződés tartamára bírnak hatályal, annak lejártával pedig természetesen életbe lép minden korlátozástól fentem a nemzet szabad rendelkezési joga, amely az 1867:XII. törvénynek 68. szakaszában fenn lett tartva.

A közgazdasági bizottság terjedelmes jelentését gróf Batthyány Tivadar, a bizottság elnöke és Földes Béla előadó írták alá. A jelentés bevezetőnek ismerteti a kiegyezési tárgyalások történetét s azt a változott helyzetet, melyet a kiegyezés terén a függetlenségi párt többségjutása idézett elő. Ezután a már létrejött kiegyezést bírálja a jelentés a függetlenségi politika szempontjából. A kiegyezés ebből a szempontból nem felel meg egészen a kívánalomnak, de a függetlenségi párt még akkor sem lett volna képes programját egyszerre megvalósítani, ha egyedül van kormányon. Ha azonban a kiegyezés nem is hozta meg a függetlenségi elvek teljes győzelmét, mint első állomás a további haladás utján, megnyugvással a párt politikai vívmányainak aktív saldójára írható. A jelentés ezután az elért közjogi előnyöket ismerteti, melyek között legfontosabb az, hogy szövetség helyett ezentúl szerződést kötünk Ausztriával. Fontos vívmány az is, hogy a most megkötött szerződés 1917-ben automatice megszűnik, míg az eddigiek fel nem mondás esetén automatice meghosszabbodtak. Jelentős közjogi vívmány a választott bíróság is. Ezután az egyes termelési ágak szerint mérlegeli a jelentés a kiegyezés előnyeit Magyarország szempontjából. A hitelügy terén legfontosabb a jegybank dolgában való megállapodás. A magyar kormány tudvalevőleg visszautasította a bankjunktumot s az utolsó órában sikerült a bankkérdést a kiegyezéstől különválasztani. „A bankkérdés — mondja a jelentés — most a nemzet kezébe van letéve, az fog dönteni azon kérdés felett, hogy a legközelebbi tíz évben miként tartja célirányosnak a bankügyet rendezni.” A bankkérdés terén az osztrák kormány arra nézve is kívánt megnyugtató kijelentést, hogyha az önálló magyar jegybank életbelépne és ha ennek következtében Magyarország valutája értéktelenedne, Magyarország Ausztria iránti kötelezettségének teljes értékű pénzben feleljen meg. A magyar kormány ezt a nyilatkozatot megadta. A bizottság ehhez azt a megjegyzést fűzi, hogy Ausztriának ez a követelődése nem jogosult. A jelentés ezután részletesen foglalkozik a vasuti tarifák kérdésével, melynek terén nagy ellentéteket kellett a kormányoknak áthidalni. Ezek között különösen a wien-marcheggi továbbá a kassa-oderbergi és a dalmát vasuti vonalak forgalma volt fontos megbeszélés tárgya. Pénzügyi téren a fogyasztási adók függetlenítése volt a legfontosabb vívmány, melynek révén nagy ipari fellendülés várható. Fontosak pénzügyi szempontból azok az egyezmények is, melyek egyrészt a keleties megadóztatás elkerülését, másfelől az adónak a jövedelmet szolgáltató állam részére való biztosítását s a magyar értékpapírok adómentességét Ausztriában biztosítják. A magyar blokk megváltása terén 4.325%-os alapon történt megállapodás. A bizottság a törvényjavaslatot változtatlanul fogadta el.

A horvátok lázadása.

Rakodczay Sándor horvát bán ma délután ismét megjelent a képviselőházban, hol Wekerle Sándor miniszterelnökkel és Josipovich Géza horvát miniszterrel tanácskozott. A bán este visszautazott Zágrábba, még pedig azal a célzattal, hogy az új unionista pártot végleg megszervezze. Az erre vonatkozó tervezetet a bán bemutatta dr. Wekerle Sándor minisz-

terelnöknek, aki jóváhagyta. A jövő hét folyamán egész sereg új kinevezés jelenik meg. A sort az osztályfőnökök vezetik be. A magyar kormány tudomásul vette a horvát bánnak erre vonatkozó előterjesztéseit. Annak, hogy a magyar kormány tervét végrehajtsa, mi sem állja többé útját.

A horvát koalíció tagjai ma este szintén elutaztak Zágrábba, de hétfőn újra itt lesznek a vámtarifa tárgyalására. A szerb-horvát koalíció ma az összes horvát képviselők aláírásával a következő levelet küldötte a képviselőház elnökségének:

Nagyméltóságú elnökség! A magyar országgyűlés 1868. XXX. és a horvát országgyűlés 1868. I. törvényeinek 59. szakasza értelmében, „tekintettel arra, hogy Horvát-Szlavon-Dalmátországi politikai nemzetet képeznek, külön, saját territóriummal bírnak, és belügyeikben saját törvényhozással és autonóm kormányval bírnak, megállapítatik, hogy ugyanazon királyságok képviselői, egy a közös országgyűlésben, mint a delegációkban is használhatják a horvát nyelvet.” Ezzel a képviselőkre hagyott, hogy mily nyelvet használnak, horvátot, vagy magyart beszédeikben, interpellációkban, az elnökséghez intézett kérdéseikben stb. A nagyméltóságú elnökség mindaddig az alaptörvény ez intézkedései iránt mindenben a kellő tisztelettel viseltetett, amint nagyméltóságú Justh Gyula elnök az 1907 június 5-én a 168. ülésben éppen házszabályvitában ki is jelentette. — „Bocsánatot kérek, a horvát képviselő uraknak teljes törvényes joguk van horvátul beszélni. A képviselő ur éppen az ezen jogokra vonatkozó törvényt idézte. Ez a joguk meglévin, respektálni kell.”

— Azután június 14-én: — „Bocsánatot kérek, a törvény szerint minden horvátországi képviselőnek joga van a horvát nyelvet használni.” De az 1907 november 7-iki ülésen nagyméltóságú Návay Lajos elnök, nemcsak, hogy megtagadta Lorkovics Ivánnak, a 8-iki ülésen pedig nagyméltóságú Rakovszky István elnök Surmin Györgynek és Lorkovics Ivánnak a házszabályokhoz való felszólalását, hanem mi több, mind a két elnök ki is jelentette, hogy a jövőben nem fogják többé megengedni, hogy a házszabályokhoz horvátul szóljanak. Ezek a kijelentések ellenkeznek az alaptörvény fentemlített intézkedéseivel, s ezért Horvát-Szlavon-Dalmátországi alulírott közös országgyűlési képviselői a két elnöknek az előzői székéből történt kijelentései ellen a leghatározottabban tiltakoznak s kijelentik, hogy ilyen kijelentések után is ebben a Házban tovább is a horvát nyelvet használni fogják, amint eddig is folytonosan használták.

A horvát képviselők részéről a képviselőház elnökségéhez intézett eme tiltakozás a mai előzői enuncziációval még nem nyert végleges elintéztést. A Ház ugyanis a tiltakozást egyszerűen irattárba tette, a horvát képviselők azonban e tárgyra a hétfői ülésben napirend előtt visszatérnek, mert céljuk az, hogy ezen, az ő szempontjukból rendkívül fontos kérdés a képviselőház tanácskozása után formális határozattal nyerjen tisztázást. A horvát képviselők ma délután e tárgybán konferenciát is tartottak, melyben megbeszéltek a hétfői ülésben és a következő napokon az autonóm vámtarifa és a kiegyezési törvényjavaslatokkal szemben elfoglalandó magatartásukat, határozatot azonban ma még nem hoztak, mert a képviselők egy része az esti vonattal Zágrábba utazott.

Barabás Béla orsz. képviselő, az „Obzor” budapesti tudósítójával beszélgetést folytatott, melynek folyamán a horvátokkal szemben követett eljárásról a következőleg nyilatkozott:

— Semmi olyan nem fog történni, ami az országgyűlési szólásszabadságot sértené. Ez nem szükséges. Törvényeinkben van egy rendelkezés, mely elegendő anyagot szolgáltat arra, hogy a horvát obstrukció letűressék, a házszabály pedig sérelmet ne szenvedjen. Nekünk nem kell revízió, mert az nem szükséges. Egy határozatot kell hoznunk, hogy a horvátoknak nincs joguk az országgyűlésen folyton csak horvátul beszélniük. A törvény azt mondja, hogy a magyar országgyűlés nyelve a magyar, de hogy a horvátoknak joguk van horvátul „is” beszélni. Ez az „is” nem adja meg nekik azt a jogot, hogy csak horvátul beszéljenek, tehát a törvény nem engedi meg, hogy csak a horvát nyelvet használják.

A kiegyezés és az ország.

A ráczkevei függetlenségi és 48-as párt vezetősége Budapesten, a Rémi-szálló különtermében értekezletet tartott, amelyen jelen volt dr. Liptay Sándor, a kerület orsz. képviselője is. Vels Emil pártelnök üdvözlő szavai után dr. Liptay Sándor orsz. képviselő szólalt fel. Vázolta az általános politikai helyzetet, ismertette a kiegyezési tárgyalás fontosabb részleteit és az országos függetlenségi párt állásfoglalását a kiegyezés tárgyában. Vels Emil pártelnök és többek hozzászólása után az értekezlet egyhangulag kimondotta, hogy a kormánynak bizalmat szavaz és erről a kormányt Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter utján táviratilag értesíti. Dr. Liptay Sándor azon kételyét, mintha adott szavánál fogva a kiegyezésnek az országos függetlenségi párt által történt elfogadása miatt a pártból kilépni kénytelenítettne, indokolatlannak találja, őt felkéri, hogy a párt kebelében bennmaradjon, végül belátására bizza, hogy a kiegyezést megszavazza, avagy annak megszavazásától tartózkodjék. Egyben kimondja, hogy a kerületi népgyűlés megtartását szükségtelennek találja, adott esetben azon oknál fogva, mert mint a kerület megjelent bizalmi emberei a választók hasonlítottáról eleve meggyőződést szereztek.

Kossuth Ferencz, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, ma a következő üdvözlő sürgönyt kapta:

Kézdivásárhely. Függetlenségi és 48-as körünk választmányi ülésében foglalkozott a kiegyezési javaslatokkal és hálás elismerést szavazott Nagyméltóságodnak a kiegyezés megkötése körül kifejtett hazafias munkájáért, amelyet mindnyájan rendíthetetlen bizalommal fogadtunk. Adjon a Mindenható hosszú életet, hogy minél tovább munkálkodhassék áldásosan hazánk javára. Török Sándor elnök, Biró Lajos titkár.

Az indemnitást elfogadták.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, november 9.

A horvátok váltig tagadják, hogy az obstrukció forradalmi fegyverével élnek. Tetteikkel pedig éppen az ellenkezőt bizonyítják. Tegnap mára halasztottak egy névszerinti szavazást; ma pedig ismét a következő ülésre toltak egy névszerinti szavazást. Ez a technikai obstrukció legnyilvánvalóbb kritériuma.

Mindamellett ez a cselekedetük nem támasztott akkora fölháborodást, mint várni lehetett volna. Ennek az volt az oka, hogy az indemnitást amugy is letárgyalták.

Az ülés elején a mára halasztott névszerinti szavazást ejtették meg. Száznegyvenketten szavazták meg az indemnitást általánosságban. Harmanczan jutottak az oppozícióhoz: — horvátok, nemzetiségiek és egy demokrata. (Gyönyörű társaság.)

A részletes tárgyalásnál Ugron Gábor azt indítványozta, hogy a négyhavi indemnitást tárgyítsák ki hat hónapra. Az obstrukció szervekedik, konspirál, fondorkodik: jogos tehát az ellene való védekezés. Lengyel Zoltán, Vlár Aurél és Lorkovics Iván a hathónapos indemnitás ellen beszéltek. A népes Ház hullámzott; a miniszterelnök szava megnyugtatta:

— Szembe kell néznünk az obstrukcióval — mondotta — de azért nyugodtak lehetnek: a hat hónap alatt meglepetések (mint például a létszámemelés) nem lesznek.

Néhány horvát kivételével mindenki helyeselt a beszédnek. A jó benyomás annyira megbosszantotta a horvátokat, hogy névszerinti szavazást kértek és ennek hétfőre való halasztását is kérték. Az obstruáló hajlammal ily szemérmelen fitogtatása némi vitát keltett, de aztán belefogtak a többi szakasz tárgyalásába. A horvátok azt sem tudták, mi történik a teremben, mert nem értették a tárgyalás nyelvét. Mire összesugtak-bugtak, az indemnitás valamennyi szakaszát elfogadták.

Ezután jó darabig Wekerle beszélt. Hol a maga nevében, hol a Kossuth Ferenczében válszolgatott a régi interpellációkra. A Ház megint megbámulhatta a miniszterelnök rengő memóriáját és elképzeltetlen sokoldalúsá-

gát. Akár a villamosok sztrájkjáról, akár a betegségélyző dolgairól, akár az államvasutak ügykezeléséről beszélt: an folt volt mindegyik témájában. Mindegyiknél azt az impressziót támasztotta, mintha soha más tárggyal nem foglalkozott volna. S mikor már azt hitték, hogy egyszerre igazán nem lehet több ügyet elintézni, belefogott a vagonhiány rugóinak a szétzedésébe. Mikor ezzel elkészült, egy-két horvát okvetetlenkedését taksálta igazi értéke szerint.

A restancziában heverő interpellációk így elfogytak volna, de termettek helyettük újak. Szmracsányi György a Gschwindt-gyár pikantériáit bolygatta meg. A miniszterelnöknek eszé ágában sem volt kitérni a kényes kérdés elől; megfogta őszintén, nyíltan.

„A gyár megtarthatja az eddigi szeszkontingent.”

A többi interpelláció amolyan szürke interpelláció volt. Polit a szerb patriárka dolgát íeszegette. Pribisevics Bosznia alkotmányosságát kereste. Ennek kapcsán Batthyány Tivadar is fölszólt és azt mondta, hogy ő már régen keresi azt az alkotmányosságot. A hatóság ilés utolsó beszélője Lukinics horvát képviselő volt; valamilyen helyi ügyben interpellált.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődik délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Návay Lajos.

Jegyzők: Hencz Károly és Csizmazia Endre.

Az **elnök:** Az ülést megnyitja.

Több elnöki előterjesztés után **Wekerle** Sándor miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszter nevében beterjeszti a szatmárnémeti—mátészalkai helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot, továbbá a kereskedelemügyi miniszter jelentését a központi statisztikai hivatal 1908. évi munkatervéről. Kéri azokat a közlekedésügyi, illetve közgazdasági bizottsághoz utalni s annak idején a Ház napirendjére tűzni.

A Ház ilyen értelemben határoz.

Hencz Károly jegyző felolvassa az indítvány- és interpellációs könyveket. Az indítvány-könyvbe **Lengyel Zoltán** jegyzett be újabb indítványt az önálló nemzeti bank létesítése tárgyában.

Az **elnök** javasolja, hogy a Ház november 23-ára tűzze ki **Lengyel Zoltán** indítványának megokolását. Ezután a négy alkotmánybiztosító törvényjavaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja a Ház.

A névszerintl.

Következik a névszerinti szavazás az indemnítási törvényjavaslatról.

Az **elnök:** A szavazás a V betűvel kezdődik.

Egy hang: Vae victis!

Csizmazia Endre jegyző olvassa a névsort. A horvátok nemmel szavaznak, még pedig magyarul. **Orahovac** Mirkónak odakiált.

— Tudsz már magyarul?

A jelenlevő szászok igennel szavaznak. **Josipovics Géza** horvát miniszter természetesen szintén igennel szavazott. A horvátok közül valaki abczugot kiált. Erre az egész Ház megtapsolja a minisztert.

A nemzetiségiek közül **Polit Mihály** és **Szkicsák Ferenc** vesz részt a szavazásban. Persze nemmel szavaznak. A magyar képviselők közül egyedül **Pető Sándor** szavaz a javaslat ellen.

A szavazás eredménye ez: Igennel szavazott 142, nemmel 30 képviselő, így a Ház az indemnítási javaslatot általánosságban száztizenkét szavazattöbbséggel elfogadta.

Négy hónap helyett hat.

A részletes tárgyalás során, a czimhez **Ugron Gábor** módosítást nyújt be. Hivatkozva az elintézést váró rendkívüli fontos törvényjavaslatokra s a horvátok obstrukciós szándékaira, indítványozza, hogy az indemnítást ne négy, hanem hat hónapra szavazzák meg. (Élénk helyeslés.)

Lengyel Zoltán: A kormánynak kell tudnia, hogy mennyi időre van szüksége indemnításra.

Markos Gyula: Lengyel Zoltán akarja kitanítani a kormányt!

Lengyel Zoltán: Hagyjon engem békén. (Zaj.) Jobb volna az egész évre felhatalmazást adni a kormánynak.

Szkicsák Ferenc: Ez már igaz!

Markos Gyula: Lám, Szkicsáknak már tetszel! (Zaj.)

Lengyel Zoltán: A képviselőház harminczkilenc

horvától ijedt meg? Vagy a kis nemzetiségi csoporttól. (Nagy zaj.) Mi magyar ellenzékiek nem csinálunk obstrukciót. (Zaj.) Kérde, vajon a hat hónapi indemnítás alatt nem fog-e kormány katonai létszám-emelési javaslatot benyújtani?

Wekerle Sándor miniszterelnök (a fejét rázza). Nem lesz létszámemelés, hiába írkalja a lapban!

Lorkovics Iván: Visoki sabore!

Endrey Gyula: Csoie to! (Nagy derűltség.)

Lorkovics Iván (horvátul): Amint látom, az urak értenek horvátul, annál inkább horvátul fogok beszélni. (Derűltség a horvátok közt.) Nem fogadja el **Ugron** módosítását.

Vlád Aurél: Ha a kormánynak csak hat hónapi indemnításra van szüksége, akkor vissza kell vonnia a négyhónapos felhatalmazásról szóló javaslatot s új javaslatot előterjeszteni. A házszabályok olyan kezelése, aminő a horvátokkal szemben történt, egy százötven-kétszáz főnyi ellenzék két nap alatt képes elnémítani. (Nagy zaj.)

Az **elnök** ismételtén figyelmezteti **Vlád**ot, hogy maradjon a tárgynál, mert másként megvonja tőle a szót.

Vlád Aurél: Nem fogadja el a módosítást.

Surmin György horvátul beszél az **Ugron** által ajánlott módosítás ellen.

Wekerle Sándor miniszterelnök **Lengyel**nek az a vádiával szemben, hogy a kormánynak előre tudnia kellett volna, hogy elég lesz-e négy hónapi indemnítás, azt feleli, hogy a törvényjavaslat beterjesztésekor nem volt még bizonyos, hogy a javaslat tárgyalásakor nem lesznek normális parlamenti viszonyok. Ha a tanácskozások rendben folynak, akkor két-három hónap alatt meglehet a rendes költségvetés és akkor ugyis érvénytelené válik az indemnítás. Elérkezettnek tartja az időt arra, hogy minden eshetőséggel szemben fedje magát. (Helyeslés.) Itt bizonytalan faktorokkal van dolgunk s az obstrukciónak minden előjele mutatkozik már, még a teknikai obstrukció is. Ezért hozzájárul **Ugron** módosításához. **Lengyel Zoltán** megnyugtatóra kijelenti, hogy az indemnítás ideje alatt nem lesz semmi politikai meglepetés; 1908-ra nem tervezi a kormány a létszámemelést.

Lengyel Zoltán megnyugvással veszi tudomásul a miniszterelnöknek a létszámemelésre vonatkozó nyilatkozatát.

Lukinics Ödön: horvát nyelven **Ugron** módosítása ellen beszél.

Supló Ferenc (magyar nyelven) nyilatkozatot olvas föl, amelyben tiltakozik az ilyen meglepetés-szerű módosítások ellen, mert ily módon mindjárt akár kétévi indemnítást is kérhetne a kormány.

Az **elnök** a vitát berekeszti, s jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazást kért, a szavazásnak másnapra való halasztásával.

Megint névszerintl.

Ugron Gábor: A házszabályokhoz szól. Joga van 20 képviselőnek névszerinti szavazást kérni s 20 képviselőnek ennek elhalasztását. Ez két külön kérdés. De mi a legnagyobb türelemmel és cinézzéssel járunk el, azért hozzájárulunk ahhoz, hogy a szavazás holnapra halasztassék. Kéri a horvátokat, vonják vissza a névszerintit.

Lukinics Ödön horvát nyelven a házszabályokhoz kér szót. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Nem lehet Úljón le!

Az **elnök:** Kijelentette már, hogy a házszabályokhoz csak magyarul lehet szólni, a régi gyakorlathoz nem tér vissza. (Élénk helyeslés.)

Grahovac Mirkó horvátul beszél valami

Az **elnök:** Nem értem, mit akar. Tessék fejlődni. **Ugron** teljesen helyesen fejtette a házszabályokat. Két külön kérdés a névszerinti szavazást kérés és annak elhalasztása. Lojalitásból hozzájárul ahhoz, hogy most fogadják el a névszerinti szavazást kérés és elhalasztó ívet, de ha a horvátok nem vonják vissza, akkor a jövőben szigorúan a házszabályokhoz ragaszkodjak. (Élénk helyeslés.)

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz szól.

Sághy Gyula: Konstatálja, hogy a távollévők nem kérhetnek névszerintit.

Az **elnök:** A szavazás tehát holnapra marad. Következik az első szakasz.

Muzsa Gyula: Ugye feleltek, mit mond az elnök! Jó volna most, ha magyarul tudnátok?

Az indemnítást elfogadták.

Az I. §-nál.

Ugron Gábor: Ugyanolyan módosítást nyújt be, mint a czimhez, de a módosítás elfogadását csak akkor kéri, ha a czimhez is elfogadtattott.

Surmin György horvát nyelven a módosítás ellen beszél.

Lengyel Zoltán: A házszabályok értelmében feltételes módosítást nem lehet beterjeszteni.

Az **elnök:** Bezárja a vitát és felteszi a kérdést.

A Ház a szakaszt **Ugron** módosításával fogadja el. A többi szakaszt vita nélkül fogadták el.

Az **elnök:** Megállapítja a hétfői ülés napirendjét s az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után.

Az **elnök:** Az ülést újból megnyitja.

Következik az interpellációkra adandó válaszok.

A miniszterelnök válaszal.

Wekerle Sándor miniszterelnök a kereskedelemügyi miniszter helyett több interpellációra válaszol.

Hencz Károly interpellációjára a villamos vasuti balesetek dolgában a belügyminiszter nevében azt feleli, hogy a balesetek elkerülésére minden óvintézkedést megtesznek s a menetrendet pontosan betartják. A munkások statisztikáját hat kiadványban közzétette a kereskedelemügyi miniszterium, amde az egyes munkások viszonyait monografikusan nem írhatja meg. A sztrájk alkalmával elbocsátott munkások dolgában kijelenti, hogy a minisztérium mindig szabad folyást engedett a munkások és munkaadók egyezkedésének s ha ez nem sikerült, inkább a munkások érdekeit igyekezett érvényesíteni. Így a villamos vasuti sztrájkban is. Ha azonban itt nem követelhetne, hogy minden egyes alkalmazottat visszavegyenek, akkor ennek az oka az volt, hogy egyes sztrájkolóknak büncselekményeket követtek el s maga a sztrájk nagy mértékben veszedelmezette a közönség forgalmi és kereskedelemi érdekeit is.

Hencz Károly azt mondja, hogy az elbocsátott munkások bújtatás áldozatai voltak s mégis a társaság első sorban a felbujtókat vette vissza.

Hoffmann Ottó: A legdrágább munkásokat bocsátották el!

Hencz Károly: Jogosnak látszik az a panaszk, hogy husz-huszonöt évi munkájuk eredményétől, nyugdíjuktól fosztattak meg. A választ tudomásul veszi.

Batthyány Tivadar: Nem engedték meg nekik, hogy hazafias egyesületbe belépjenek! (Zaj.)

A Ház a választ tudomásul veszi.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszol **Somogyi Aladár** interpellációjára, a budapesti kerületi betegségélyző pénztárnál előforduló rendetlenségek dolgában. Két rendbeli vizsgálatot tartottak. Először hiányt találtak, másodsor pedig rendben találtak mindent. A kormány felügyeleti joga a szerződésekre s az azokból következő dolgokra nézve csak mostanában nyílt meg.

Somogyi Aladár s a Ház a választ tudomásul veszi.

Wekerle Sándor miniszterelnök **Samassa János** amaz interpellációjára, amelyben az államvasutak ügykezelésében észlelt hiányokról és visszaélésekről szólt, azt válaszolja, hogy a bajokat nagy részben már orvosolták.

Samassa János a választ nem veszi tudomásul.

A Ház a miniszterelnök ismételt felszólalása után a választ tudomásul vette, hasonlóképpen a miniszterelnök **Vlád Aurél** interpellációjára a **Courier** Európén kitiltása, **Czobor László** interpellációjára a párkányáná—balassagyarmati vonal menetrendje dolgában adott választát.

Halász Lajosnak az ipartörvény reformja tárgyában tett interpellációjára a miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány nemcsak az ipartörvény revízióján, hanem egy gyökeres új ipartörvény tervezetén dolgozik s a törvényjavaslatot még a téli ülésszakban be is terjeszti a Ház elé. (Élénk helyeslés.)

Surmin Györgynek egy korábban előterjesztett interpellációjára azt válaszolja a miniszterelnök, hogy a horvátországi pénzügyi tisztviselők kongresszusát azért tiltotta be, mert a gyűlésen őt — a pénzügyminisztert — akarták politikai állásfoglalásában presszionálni, amennyiben föl akarták szőlitani, hogy valósítsa meg Horvátország önállóságát.

— Mégis csak furcsa — mondotta a miniszterelnök, — hogy mikor én az ő politikai szabadságukat tiszteletben tartom, ők a szabadságukat arra akarják fölhasználni, hogy engemet az én politikai szabadságomban korlátozzanak. A mig én ülök e helyen, addig minden ilyen törekvésnek energikusan utját fogom szegni.

Surmin György horvát nyelven előadott kifogásaival szemben, a Ház a választ tudomásul vette s a miniszterelnököt megélejezte.

Wekerle Sándor ezután **Pilis István**nak a vasuti kocsihiány dolgában előterjesztett interpellációjára válaszol. Sajnálatos konstátálja, hogy nemcsak itt, hanem másutt is általában nagy a kocsihiány. Ennek oka az, hogy hétezer kocsi az államvasutak fejlesztésével járó munkálatok kötnék le, a külföldön pedig kiviteli kereskedelmünk állandóan 10.000 kocsinat tart vissza. Ezen segíteni nem lehet, hacsak kiviteli kereskedelmünket csökkenteni nem akarjuk. Magánvasutaknál 1650 kocsi van kölcsönbe adva, javítás alatt 4300 kocsi van. A kocsihiány oka még a fiumei angol szénszállítás, amely mintegy 1000 kocsi leköti, azután az osztrák vasuti torlódás s főként az az örvendetes körülmény, hogy az utolsó két év alatt a magyarországi forgalom 24 százalékkal emelkedett. A kormány megvevett minden megvásárolható kocsi, ami csak Európában található volt: összesen 9215 kocsi, továbbá 5500 új kocsi csináltatott. Iparkodni fog a kormány, hogy a vasuti pályák alkalmassá tételével is segítsen a bajon.

A Ház a választ tudomásul vette.

Maszuránics Bogoszláv már korábban interpellációt intézett a miniszterelnökhöz, a horvátországi új „alkotmányos rendszer” dolgában

Wekerle Sándor miniszterelnök azt mondta, hogy ez az utolsó eszköz ama hiszékenység fölkelésére, amelyre a horvátok az ő kártyavár-politikájukat építették. Meglátják, hogy a kártyavár hamarosan össze fog omlani. Elérkezett a pozitív intézkedések ideje. Elítéli a külföldön, idegen állampolgárokkal tartott összejöveteleket, konspirációt. (Félkiáltások: Hazaárulók! El kell banni velők! Hosszantartó zaj.)

A Ház a miniszterelnök nyilatkozatát viharos éljenzéssel tudomásul vette.

Ezután áttértek az interpellációkra.

A Gschwindt-gyár.

Szmrecsányi György volt az első interpelláló. Interpellációjában nem vezet személyes indok. A Gschwindt-féle szeszgyár kitélepitéséről különböző ellentétes hírek kerültek forgalomba. S a közérdeknek vél eleget tenni, amikor ez ügyben a pénzügyminisztertől felvilágosítást kér. Ismerteti a Gschwindt-gyár kitélepitésének az ügyét. A gyár a képviselét egy előkelő fővárosi ügyvédre bízta.

Felkiáltások: Ki az?

Szmrecsányi György: Előrebocsátotta, hogy nem foglalkozik személyekkel, tehát nem nevez meg senkit s nem hagyja magát terrorizálni. A gyár a kitélepités révén olesó vidéki telekhez jut s egyben felszabadít egy drága telket. S amikor a gyár azt kéri, hogy a főváros színteg telepítse ki, hogy ezzel megtarthassa szeszkontingensét, a leghetlenebb eljárás tanúsítja. Az ügy azt a benyomást teszi rá, hogy magánérdekek összeütközésbe kerültek a főváros érdekeivel. Ezt az ügyet a nyilvánosság előtt kell letárgyalni és tisztázni. Ez irányban intézi interpellációját a pénzügyminiszterhez.

Wekerle Sándor miniszterelnök nyomban válaszolt az interpellációra. Őt meglátogatta a főváros polgármestere, a kerület képviselője s megkérdezte, hogy ha a Gschwindt-gyár kitélepitették, megvárad-e a gyár szeszkontingense. Azt válaszolta, hogy amennyiben a törvény kényszerkitélepités esetén meghagyja a szeszkontingensét, ő sem fog másra építeni, ha a főváros kényszer után kitélepiteti a gyárat. Bizik abban, hogy a főváros vezetői szem előtt fogják tartani a főváros érdekeit. Kéri a választ tudomásul vételét.

Szmrecsányi György a választ tudomásul veszi. A Ház is.

Még három interpelláció.

Polit Mihály ismét szerb egyházi kérdésekben interpellált.

Pribicevics Szvetozár interpellált ezután a Bosznia-Hercegovinában uralkodó abszolutizmus miatt.

Gróf Batthyány Tivadar személyes megtámadás címén reflektált Pribicevicsnek aposztrofálására s azt válaszolja, hogy már a múlt esztendőben szóló panaszt tett a boszniai állapotok miatt a delegációban. A sajtószabadság meghonosítása tárgyában is akciót indított. Politnak is válaszol s kijelenti, hogy sohasem volt Belgrádban.

Pribicevics is mondott még néhány szót horvátul.

Lukinich Ödön egy horvátországi viczinális vonat megnyitásánál jelenlevő miniszteri kiküldött magyar beszéde miatt interpellált.

Novoszel Mátyás az előrehaladt időre való tekintettel az interpellációja elhalasztását kéri.

Az ülés négy órakor ért véget.

Budapest, november 9.

Potocsnyák kizárása. A mentelmi bizottság jelentését Héderváry Lehel a képviselőház hétfői ülésén terjeszti elő. A Potocsnyák-ügyben a bizottság tudvalevőleg a renitens horvát képviselőnek harmincz napi kizárását javasolja. Erről, mint fejelemly ügyről, a házszabály 255. szakasza értelmében azonnal határoz a Ház. Vajda Sándor mentelmi ügyének tárgyalását a képviselőház közeli időre napirendre tűzi.

Beszámoló. Barabás Béla orsz. képviselő holnap, vasárnap tartja beszámolóját Nagykőrösön. — Muzsa Gyula orsz. képviselő vasárnap délelőtt Kiskőrösön, délután Vádkerten mond beszámoló beszédet. — Pozsgay Miklós ugyancsak vasárnap Kecelen tart beszámolót.

A t. Házból.

I. A táviratok.

Zajos mozgás van a folyosókon. A képviselőket összebórozták. A hírlapokban közzétették már tegnap, hogy a pártok elnökei felhívják az urakat, jelenjenek meg pontosan a mai ülés elején, mert névszerinti szavazás lesz az indennitás felett. De ez a felhívás nem volt elég. Az intézőknek eszükbe jutott, hogy a mostani parlament tagjainak tulnyomó része olyanokból áll, akik nem szeretik a betűt s még az étlapot is a pinczérel mondatják el a vendéglőben, csak hogy ne kelljen olvasni. (Avagy tán nem is tudnak olvasni.) Már az idén felmerült egyszer a gondolat, hogy erre az állapotra való tekintettel az üléseket nem plakátokon kellene kihirdetni, hanem minden reggel ki kellene doboltatni a pesti utcákon a kisbíróval. (A törvényhatóságot nézve, ott Bárczay István lenne a kisbíró, aki aligha vállalná a feladatot. De a kormány nem is szorult rá. Miután rendes körülmények közt a kormány sajtóirodáját szokták felhasználni az események kihirdetésére, ott találtak is kisbíró, nevezetesen Bíró Pált, akit Wekerle is a kis Bírónak szokott nevezni.)

Sok rosszindulatú ember van a világon. Nekik kell tulajdonítani a parlamenti analfabétaságról terjesztett híreket. Tehát a kidoboltatási módszer ajánlása is ilyen rossz indulatból fakadt. Tény azonban, hogy a hírlapi felhívásokat nem tartották elégségesnek. Az ördög nem alszik, hátha tényleg nem olvasnak a nemzet képviselői hírlapokat. Hátha csak kalendáriumot olvasnak s amire a naptárak megjelennek, már késő lenne azok által tudatni, hogy november 9-én reggel tíz órakor a képviselőházban kell lenni szavazás czéljából.

Ennélfogva közvetlenebb módhoz folyamodtak. Elhatározták, hogy ma reggel nyolcz órára minden képviselőnek Budapestre helybeli táviratot küldenek, a melylyel a táviratkihordó mindenekelőtt felkelti az álomszuszékokat, azután pedig örvendetes jelentést találnak benne.

Tudniillik, hogy a ki táviratot kap, annak legelső gondolata, hogy valakije meghalt.

Ha pedig senkije sincs, kinek a halála miatt megüjeden, akkor attól rémül meg, hogy a táviratban valamely barátja vagy ismerőse, vagy kortese jelentkezik, hogy vendégszeretetét igénybe fogja venni.

Tehát milyen örvendetes lesz, amidőn a táviratban sem az első, sem a második bajt nem találja, hanem csak azt, hogyha már amugy is felkelt, hát el kell mennie a képviselőházba, szavazni.

Továbbá a hiuságának is hizelegnek. Tudniillik mindenik képviselő, amikor megkapja a táviratot, azt hiszi, hogy csakis egyedül neki sürgönyöztek, hogy csakis ő egyedül az a legfontosabb egyéniség, akitől függ, hogy bizalmat szavazzanak-e a kormánynak vagy sem. Fogalma sincs az olyan kör-táviratokról, a melyekben a szöveg egyforma, csak a cím más és más.

Még attól sem kellett félni, hogy a távirattal felkeltett képviselők nem bontják fel a telegrammokat. Ehhez tulságosan megállapodott filozófia lenne szükséges. Olyan például, mint a minővel Eötvös Károly rendezik. A vajda, hogyha táviratot kap, szépen leteszi maga mellé és anélkül hogy felbontaná, folytatja az anekdoták beszélését. S a mikor a legelső ily eset alkalmával az asztaltársaság Vilmosa figyelmeztette:

— Távirat, az sürgős . . .

Akkor a vajda így felelt:

— Annak sürgős, aki küldte, de nem nekem sürgős.

A vajda ebben a felfogásban unikum, egy külön specziálisan reális gondolkozásu egyéniség.

Mert például Ujházi Ede, a mester, akiről szintén nem lehet azt mondani, hogy középkori felfogásu patriarcha, (kivéve, ha hölgyekről van szó) a távirat hatásának nem tud ellentállani. Elég ebben a tekintetben a „Mit szól mindezekhez ön?” . . . esetére hivatkozni.

Egyszer Ujházi Ede Kolozsvárról az oda-való nemzeti színházban vendégszerepelt. A vendégszereplés oly időre esett, amikor a társaságbeli aranyifuságnak az volt a legnagyobb mulatsága, hogy boszantotta a kiválóan kedvelt és jó kedélyű dr. Domokos Ödönt amiatt, mert Sepsiszentgyörgyön fellépett képviselőjelöltnek és megbukott.

Ezért a Nagy Gábor híres vendéglőjében a Pongrácz zenekarát már előre betanították, hogy amikor dr. Domokos Ödön az étterembe belép, egyszerre zendítsék rá a gigerli-indulót. És az aranyifuság e gigerli-induló dallamára mindaddig, amíg dr. Domokos Ödön az asztalhoz érkezett, ezt a szöveget énekelte:

Mit szól mindezekhez ön
Doktor Domokos Ödön,
Hogy nem választották meg
Sepsiszentgyörgyön . . .

Amikor Ujházi Ede ezt a jelenetet látta és a nótát hallotta, úgy kaczagott, hogy kés, villa kiesett a kezéből, a pohár felborult előtte és se inni, se enni, se szólni nem tudott. S minthogy a jelenet minden este ismétlődött, Ujházi Ede kaczagó göröcsökkel menekült Kolozsvárról vissza Budapestre.

Alighogy Ujházi visszatért, Náday Ferencz ment le vendégszerezni Kolozsvárra. Még akkor járta a „Mit szól mindezekhez ön?” heccz Nádaynak elbeszéltek, hogy a jelenetek menyire hatottak Ujházira. És ekkor Náday kieszelt, hogy az emlékeket felidézze. A mágnásfiukkal együtt táviratokat irtak és elküldötték Budapestre Ujházihoz különböző időkben és különböző czimekre.

Például aban az időben, amikor gondolták, hogy Ujházi délutáni alvás ügye alatt egy kis hölgyecskét fogad, egy táviratot kapott Kolozsvárról s a táviratban ennyi volt:

„Mit szól
Mindezekhez ön? . . .”

S amikor este legnagyobb szerepét játszta a Nemzetiben, ismét egy távirat érkezett e tartalommal:

„Mit szól mindezekhez ön
Doktor Domokos Ödön.”

Ujházi most már tisztában lehetett volna vele, hogy mi következik utána és mégis, amikor éjjeli álmából felcsengették egy távirattal, ijedten nyitotta ki és azt olvasta belőle, hogy:

Mit szól mindezekhez ön
Doktor Domokos Ödön,
Hogy nem választották meg
Sepsiszentgyörgyön . . .

És azután . . . Amit Náday Ferencz tesz, az okvetlen sikkes. Hát egész Kolozsváron minden valamire való ember e naptól kezdve szent kötelességének tartotta, hogy Ujházi Edének egy táviratot küldjön, amelyben megkérdezi, hogy mit szól doktor Domokos Ödön ahhoz, hogy őt nem választották meg Sepsiszentgyörgyön.

A történeti hüség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a mester, aki mások részére nagyon bőkezűen szokta osztogatni a „marha” állapotjelzőt, minden egyes „Mit szól mindezekhez ön?” táviratot rettenetes ijedtséggel felbontott.

Ezek után nem lehet csodálkozni, hogy a pártok ama tagjai is, akik ma reggel táviratot

kaptak, nyomban felbontották és amiképen írva volt, aképen cselekedtek.

Tehát a névszerinti szavazás idejére a t. Ház folyosója népes lett és amikor az ülés megnyitását jelző elnöki cseppet megszólalt, úgy rohantak a terembe, mint lojtyha ingyen kamatlatat osztogatnának.

II. A névszerinti szavazás.

Ékeppen bizonyossá lett, hogy névszerint is megszavazzák az indemnitást. S minden egyéb csak mellékes kérdés volt. Az indemnitás jelenti a bizalmat s aki a kormány iránt oly bizalommal viseltetik, hogy már blindre a bekövetkezendő új esztendőre is felhatalmazást ad neki a kormányzásra, az állami bevételek bevégrehajóztatására és a kiadások kiszonglörözésére, az természetesen megszavazza időközben a kiegyezést is, mely ápol s eltakar.

Tehát ez volt a legfontosabb, hogy a táviratokkal sikerült felköltetni a képviselőket és sikerült őket összegyűjteni a képviselőházban, ahol egyébként keleti kényelem, góthikus pompa és bizanti prótekczió kellemes időtöltést szerez.

Nem is aggódtunk hát az indemnitás sorsa miatt, sőt amikor Ugron Gábor azzal a hírrel járt körül a folyosón, hogy az indemnitást módosítják és hogy azt nem négy hónapra, hanem hat hónapra kell megszavazni, akkor sem aggódtunk.

Mert mi a különbség? A különbség csak annyi, hogy amíg az eredeti javaslat szerint csak négy hónapra akarták felhatalmazni a kormányt az adófizetők sanyargatására, addig most ezt a felhatalmazást két hónappal meghosszabbították. (És szeretném én látni azt a képviselőt, aki amióta képviselő, egy krajczár adót is fizetett.) Hát nekik mindegy. S a névszerinti szavazásnál is az volt a legfőbb gond, hogy valjon mit jelent, hogy a szavazás a „V” betűnél kezdődik. Azt jelenti-e, hogy „Vége a vitának”, avagy „Vivat Wekerle!” sőt esetleg csak annyit „Visoki sabore!” És amíg a névsort olvasták, az volt a legnagyobb esemény, hogy felfedezték, miképp a parlament tagjai között a Nagy név a leggyakrabban fordul elő és kijelentették, hogy:

— A nagy kabinet parlamentjében a legtöbb képviselő Nagy . . .

És igen rossz taktikának ítéltük ellenzéki szempontból, hogy Lengyel Zoltán ama kifogással tiltakozott a hathónapos indemnitás ellen, hogy hátha ez alatt az idő alatt a kormány fel akarja emeltetni a katonai létszámot. Hisz ezzel Wekerlének alkalmat nyitott ama kijelentésre, hogy a kormány 1908-ra egyáltalában nem tervezi a katonai létszámemelését.

Az ellenzék leendő vezére megelégedhetett volna a reális kilátások ismertetésével, hogy tudniillik a hathónapos indemnitás arra való, hogy az alatt a delegációk rendes költségvetését beilleszték az állami költségvetésbe, felemeljék a drágaság címén a katonai kiadásokat és a tisztek fizetését és hogy ez alatt az idő alatt a magyarországi alattvalókat megismertessék a drágasággal ama vonatkozásban is, hogy az államnak az ő párnáik ellicizálására szüksége van.

Négy hónapi idő erre nem elég s ezért kellett hat hónapi indemnitást megszavazni.

És többet is akartok tudni? . . . Megszavazták.

Az EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23-45. szám.

A rekonstruált osztrák minisztérium.

— A kiegyezés Ausztriában. —

Budapest, november 9.

Az osztrák kormány rekonstrukciója befejezettek tekinthető. Ő felsége ma délután fogadta Schönbrunnban báró Beck miniszterelnököt és jóváhagyta az előterjesztett miniszteri névsort. A kinevezési dekretumok holnap fognak megjelenni és kedden a rekonstruált kabinet be fog mutatkozni a parlamentben. A kormány új tagjai: dr. Fiedler — kereskedelmi miniszter, Peschka — német nemzetiségi miniszter, Prazek — cseh nemzetiségi miniszter, dr. Ebenhoch földmívelési miniszter és dr. Gessmann egyelőre tárczanélküli, a leendő közmunkaminiszter. A lemondó miniszterek magas kitüntéseket fognak kapni. Fort kereskedelmi miniszterre a királyi kézirat fenntartja a későbbi alkalmaztatást. A lengyel klub kebelében kitört válság elsimítására a galicziai helytartó holnap Bécsbe érkezik. A német pártok 12-es választmánya továbbra is fennmarad és határozatai minden fontos kérdésben kötelezők lesznek valamennyi német pártra nézve.

Miután a lengyelek klubjában a többségi viszony annyiban megváltozott, amennyiben az abban képviselt ó-lengyelekből és demokratákból álló demokráta-unió, az utolsó választásokon az addig túlsúlyban volt konzervatívokkal szemben többséget kapott. Abrahamovicz, az eddigi elnök s az elnökhelyettes lemondtak tisztükről. Abrahamovicz Dávid lovag irásban tudatta a lengyelek klubjával az elnökségről való lemondását, szintugy Msgr Pastor, a lengyel klubjának elnökhelyettese is. Dzieduszycki lengyel tárcza nélküli minisztert és Abrahamovicz lovag képviselőt ma délután fogadta a miniszterelnök. Állítólag Abrahamovicz fogja Dzieduszycki grótot mint lengyel tárcza nélküli minisztert felváltani.

Auersperg Károly herceg a Deutsches Volksblatban kijelenti, hogy a kiegyezés agrár szempontból tekintve, elfogadhatatlan, miután abban az agráriusoknak egyáltalában egy követelését sem teljesítették. A német agrárius képviselők azonban megszavazhatnák ezt a javaslatot, ha Ausztria németisége valamely előnyt nyerne benne, vagy ha az Ausztria és Magyarország közti viszonyt nagy időre rendezné. Miután azonban sem az egyiket, sem a másikat nem biztosítja ez a kiegyezés, a német agráriusok nem szavazhatják meg.

A Wiener Ztg. holnapi száma a következő legfeljebb kéziratokat közli:

Kedves báró Beck! Amidőn indítványait elfogadom, kegyelemben megadom gróf Auersperg Lipót földmívelésügyi, dr. Forst József kereskedelmiügyi, valamint dr. Pacak Frigyes és Prade Henrik minisztereknek a hivataluktól általuk kérelmezett felmentést. Egyben kinevezem Fiedler Ferenc egyetemi tanár, reichsrathi képviselőt kereskedelmi, dr. Ebenhoch Alfréd tartományfőnököket földmívelésügyi, valamint dr. Gessmann Albert udv. tanácsos, reichsrathi képviselőt, valamint Pesoka Ferenc és Prachek Károly reichsrathi képviselőket miniszterimmé. Bécs, 1907. november 9-én. Ferenc József s. k., Beck s. k.

Kedves gróf Auersperg! Amidőn kegyelemben saját kérelmére felmentem földmívelésügyi miniszteri állásától, hálás köszönetemnek adok kifejezést hosszú évi kitünő és érdemű tevékenységéért. Egyben elismerésem jeléül Lipót-rendem nagykeresztjét adományozom önnek díjmentesen.

Kedves dr. Forst! Saját kérelmére ezennel kegyelemben felmentem önt kereskedelmi miniszteri állásától. Amidőn fentartom magamnak, hogy állami hivatalban alkalmazom, ez alkalommal köszönetet mondok fáradhatatlan és sikeres működéséért és elismerésem jeléül díjmentesen adományozom önnek az I. oszt. vaskorona-rendet.

Kedves dr. Pacak! Saját kérelmére kegyelemben felmentem miniszteri hivatalától és hű odaadással és fáradhatatlan buzgalommal teljesített kiváló szolgálatainak elismeréseképpen díjmentesen adományozom önnek az I. oszt. vaskorona-rendet.

Kedves Prade! Amidőn kérelmének eleget téve felmentem miniszteri állásától, köszönetet mondok odaadó működéséért és kiváló szolgálataitért és egyben díjmentesen adományozom önnek I. oszt. vaskorona-rendemet.

A lap egyidejűleg az új miniszterek kinevezési okmányait is közli.

A keresztényszocialista párt ma este dr. Lueger elnöklésével ülést tartott, amelyben egyhangulag jóváhagyták dr. Gessmann és dr. Ebenhoch tagoknak a kormányba való belépését.

Bánffy Apponyi ellen.

— Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése. —

Budapest, november 9.

Mozgalmasok és érdekesek ujabban a protestáns egyházak közgyűlései. Az egyházkerületi főgondnokok és felügyelők egymással versenyeznek abban, hogy érdekesnél-érdekesebb elnöki megnyitókat mondjanak. Ma báró Bánffy Dezső volt soron. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlésén nagyszabású megnyitó beszédet mondott, melyben erőlyes támadást intézett a kultuszpolitika mai iránya ellen. Apponyi működésében a reakciós középkor följulását látja. Bizonyította a mai kormányzat és törvényhozás retrográd jellegét s fölhevítte a védelmi harcra.

Részletes tudósításunk a jelentős közgyűlésről ez:

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése ma délelőtt kezdődött meg. A közgyűlést ezuttal az új szervezet szerint hívták össze és így félannyi tagja van, mint azelőtt volt. A közgyűlést báró Bánffy Dezső nyitotta meg hosszabb beszéddel, a melyet fölolvastott. Így kezdte:

— Megnehezült az idők járása fölöttünk: e szavakkal nyitottam meg az 1902. évi közgyűlést. Ma sem mondhatok egyebet. Talán még nehezebb az idő és mi még gyöngébbek vagyunk.

Ezután azt fejtegette, hogy egyházában a szétválás tüneteit látja, pedig éppen ma kellene, ugymond, összetartani a retrográd irányzattal szemben. A hivatalos szervezet van hivatva arra, hogy megvédje az egyház jogait és nem népgyűlés jellegű összejövetelek és szervezetek. Pedig cselekedni kell, mert a középkor új fel a mai türelmetlen és reakcionárius áramlattal. Ezután igen részletesen felsorolja a sérelmeket és a többi közt ezt mondja:

— Halaszthatatlan a református papság anyagi helyzetének javítása, de a szekularizáció, amelyet fölvetettek, nem lehetne egyoldalú. A protestáns egyház is elveszítene sárospataki, debreczeni gazdag birtokeit. Őszintén kijelenti, hogy a szeptember 18-án tartott gyűlésnek ilyen tendenciáját elítélte, ámde fel kell említeni a pécsi katolikus nagygyűlés amaz irányzatát, a mely az egyik szónok beszédében a kurucz katolikus szervezetet, az agresszív jellegű föllépést tartotta szükségesnek. Ez ha nem is mentesül, de enyhítésül szolgáljon a református gyűlésen mondottakért. Ily körülmények közt nem kelle aggódní, hogy az 1848. XX. törvényezikk megvalósul-e?

Ezután áttért a törvényhozás működésének bírálatára és ennek során ezt mondta:

— A magyar törvényhozás 1791 óta szabadelvű irányzatú volt vallási kérdésekben; az 1907. év törvényhozása tért el ettől az irányzattól (nagy mozgás). Az 1907. év 27. törvényezikk egyik szakaszá a dicsőség, hogy megtörte a szabadelvű irányt és a visszafeljődést a magyar törvénytarban megkezdje. E törvény a világi tanítókat az állami főhatóság alá helyezi, de a szerzetesek és apácák nincsenek az állam felügyelete alatt. Ezeknek tehát szabad elhanyagolni a magyar nyelvtanítást és más szabálytalanságot elkövetni. A magyar törvényhozás a huszadik században lemondott azokról a jogokról, a melyekért sikra szállott Eötvös, Deák és Kossuth.

Majd mint sérelmet fölemlítette, hogy a képtelenség elhatározta, hogy küldöttséggel vesz részt az urnapi körmenetben, olyan ünnepen, amely csak egyik felekezeti ünnepe és amelyet IV. Orbán pápa a győztes igazságnak az eretnekeken való győzelméért is rendelt megünnepelni. Ilyen módon, ugymond, a magyar képviselőház öntudatlanul is tüntetett a protestánsok ellen.

— Kényszerülve vagyunk a védelmi harcra, így fejezte be beszédét. Fegyvereink: a jog, az igazság, a törvények és önkormányzatunk. E fegyverekkel és csakis e fegyverekkel tartotta meg a protestáns egyház jogait. Nem cégalakulásokra, hanem a szá-

zadokon át kipróbált szervezetben összetartásra van szükség. E reményben megnyitja a közgyűlést.

A beszédet nagy tapsal fogadta a közgyűlés, amely elhatározta, hogy a beszédet a jegyzőkönyvben megőröki. Hozzászólt Ugron Zoltán, aki helyeselte Bánffy szavait. Az elnök szükségesnek tartotta még megjegyezni, hogy az elnöki beszéd tárgyalás anyaga nem lehet.

Leplezett nyomor.

Budapest, november 9.

Az ország leplezett és leplezetlen bajait legjobban érzi meg az ország szíve: a főváros. Közgazdasági és társadalmi bajaink légióhához a legutóbbi évtizedekben még egy rettenetes nyavalya járul, a ragályszerűen terjedő, minden társadalmi osztályt sújtó, az eddig leplezett, de tovább már nem titkolható nyomor — a megélhetés lehetetlensége Budapesten.

Hiába szépítjük, hiába rejtgetjük a dolgot. A luxus hazug külszine alatt társadalmi romlás magvai rejlenek. Nem is magvak már. Kínóttak s a hazug palástolás sötét leple alatt elterjedtek, elszélesedtek, behálózta a kereskedőosztályt, a közép-osztályt, a hivatalnok-világot s nincs olyan ember Budapesten, aki, ha őszintén akar beszélni, be ne vallja, hogy az élet drágaságával kétségbeesett küzdelmet folytat, melyben a vesztes előbb-utóbb ő lesz — ha ugyan, mint ez kilenczven százaléknál kiáltó valóság — már el nem bukott, s csak bukását rejtegeti ideig-óráig.

A kereskedői hitel megingott, a pénzügyzetek mérlegei kedvezőtlen képet mutatnak, a nagykereskedő nem mer szállítani, mert bukás bukást ér! — A kiskereskedő érzi ezt meg első sorban, mert nincs hitele s készpénzzel nem fizethet. A fogyasztó-közönség restringálja minden igényét — s mégsem győzi a legszigorubb megélhetés költségeit. — Az élelmiszerek messés, botrányos drágulása, melyet a kiviteli prémiumok országos csapása mérgecsit el még jobban, a családok existenciáját veszélyezteti. A fővárosi társadalom derekát képező hivatalnok-osztály folytatja ez ellen a százkaru polyp ellen a legkétségbeesettebb küzdelmet. Hiába. Ha minden harmincz esztendőben kétségbeesett jaigatására sikerül egy kis fizetésjavítást kikeröszakolnia, — az élelmiszerek elárúsítói a leggaládabban rádupláznak az áldozatra s a nyert „fizetésemelés” rovására nyomban kétszeresére, háromszorosára emelik a legelemibb élelmiszerek árát. Nektek most jobban megy, több fizetést kaptok, tehát többet fizethettek. Arra nem gondol senki, hogy az a pár forint emelés a multak drágulási viszonyain alapult s a legelemibb megélhetést akarta lehetővé tenni. Most ugyanaz a helyzet áll elő, ami a fizetésrendezés előtt volt, de sokkal reménytelenebbül, mert a hivatalnok-osztály egy pár évtizedig fizetése, javadalmazása emelésére nem számíthat.

Lent, a munkás-osztály érzi meg a nyomort legelőbb. Az ő pár garasa a megélhetés normális követeléseit sem fedezi. Tehát bérjavítást követel először szép szóval, aztán a munkaszünet erőszakos eszközeivel. Ezzel előbb-utóbb célt ér, a munkaadó engedni kénytelen s emeli a bért, de nem a maga erszényéből, hanem a munkáltató közönség által, amely most már 20, 40, 50 százalékkal drágábban kénytelen ugyanazt a munkát fizetni. De ő hova forduljon bér-emelésért? Az ő javadalmazása évtizedekre van megállapítva, ő garasra kiszámította a megélhetés legelemibb kulcsát, berendezte a maga kis költségvetését, amelyben feleség, gyerek ruhácskája, cipőcskéje, betevő falatja a legapróbb minutiozításig határolva van.

Ezen az oly keserű lemondás és nélkülözés árán megcsinált költségvetésen keresztvonást tesz az orozatlan drágulás — s a családapa tanács-talanul, kétségbeesve áll a maga szigoruan korlátozott javadalmazása tudatában a növekvő árakkal szemben. De azért rongyos kabátban nem léphet a hivatalába, mert lenézik, a gyerek sírva jön haza az iskolából, mert lukas cipőjét, foltos kabátját kicsufolták, az asszony az egész házat cseléd gyanánt ellátni kénytelen, mert a cseléd-ség prepotenciájával szemben erőtlén a rendőrség, tehetetlen a hatóság, hiába a drákói szigor, még ha alkalmaztatnák is — a szolgáló kisasszonyok végignéznék a cselédkeresőn s felbiggyesztett szájjal kijelentik, hogy ilyen kopott nagyságához nem állanak be.

Mert itt is ennyire jutottunk!

A javadalmazás, a jövedelem elégtelensége tudatában hitel után néz polgár, hivatalnok, író, kereskedő, iparos. De hová? A nagy pénzügyzetek egyszerűen begombolkoznak és szóba sem állanak a „kisember”-rel. A kisebb pénzügyzetek, szövetkezetek, betéti társaságok vagy sorra buknek, mert a nagyobbak megvonják tőlük a hitelt, vagy ha hétszeres jótállás és biztosíték mellett szóba állanak velük, jai a nyomorultnak, aki a hitel lejtőjén megindult. Az meg nem áll a romlás, a tönkrejutás, a siró nyomor poklok fenekéig.

De hát ha nincs jótállás, nincs kellő biztosíték?

Akkor következik a legkétségbeesettebb küzdelem a mindennapi kenyérré való garasokért. Az előlegezés ki van merítve, a hónap elején győzzék helyretenni azt, amit a következő hónapra kiszedtek, s itt állanak tanács-talanul, a rettenetes tél vigyorgó szája előtt, a hideg, füttelen szobában, lakbér-hátralékkal, beteg asszonnyal, gyerekekkel. Először elvándorol a zálogházba a fölösleges. Aztán a nélkülözhető, végül a szükséges. Kérdezzétek meg a nagy-és fiók-zálogházakat, van-e még helyük a nyomor leplező rongyainak befogadására? Kérdezzétek meg az árverési hiánákat, hogy milyen családok milyen jószágát szerzik meg potom pénzen? A lélek elborzad bele, hogy milyen nagy a leplezett nyomor, amelynek azért jó képet kell mutatni, amelynek azért az üres gyomrot s a fájó és fűvő fejet tisztességes kabáttal és kalappal kell takarni s a tollnak azért szerzennie kell a büro íróasztalán, a mérlegnek azért inogni kell a pulton, mintha ott belül nem is égne egy egész pokol, a leplezett nyomoruság kínzó, rettenetes pokla!

S aztán következik a legrettenesebb. A kétségbeesett szaladgálás a szerencse után. A kielőlegett összegek, a kétségbeesés pillanataiban a gondviselésre, leszámolásra adott pénzek pótlásának megkísértése. A totalizátorok, a sorsjátékok, a kétségbeesett vállalkozások utján való szerencse-vadászat. De a „ringó-szerencse”, amint Hamlet nevezi, nem barátja a becsületes embereknek — cserben hagyja őket. Kérdezzétek meg a kórházakat, a börtönöket. Jön az irtózatos bukás, a leplezett nyomor leplezetlenné válik — s ijesztő meztelenségében megborzasztja az érző szívet, — s kétségbeeséjti, örvénybe taszítja mindazokat, akik eddig az örvény széléről nézték hozzátartozóik pusztulását.

A leplezetlen nyomor, mint tolvaj, mint erkölestelenség ott jár az utcákon. Sírva szerzi, vagy daczos keserűséggel csikarja ki a kényszerű és keserű kenyeret. De a leplezett nyomor ragálya rohamosan terjed és pusztít tovább, áldozatául esnek előbb egész családok, aztán egész társadalmi osztályok, végül megrecszen, összeomlik a fővárosi társadalom

egész hazug épülete, amely siró nyomort és hazug külszint takar.

Segitsen a társadalom? De hiszen a társadalom maga is beteg, betege annak a rettenetes titkos nyavalyának, amelynek neve leplezett nyomor! Hogy segítsen egyik beteg a másikon? Kárörvendve, vagy borzadva látja soraiból ki-dőlni a hasonlókat, néha látszólagos hazug részvétellel gyászolva sorsosait, — de legtöbb esetben szivdobogva, megdöbbenve áll az örvény szájánál, amelyből a tönkrementek átka vagy halálordítása jajdul ezzel a borzasztó refrainnel: ma nekem — holnap neked!

Gondolkozzunk ezen. Talán az utolsó pillanatok észbontó nyomorában nem késő még levonni a leplet a „leplezett nyomorról.” Mindenki érzi ez iszonyu szavak igazságát, de nem mindenki meri magának bevallani. A „tejjel és mézzel folyó Kanaán” szívéből holt tenger sivár és terméketlen ágya lett, amelynek még a környéke is a pusztulás képét viseli. Nagy, súlyos, óriási felelősség terheli azokat, kiknek módjukban állana segíteni, de nem teszik. Soha nagyobb veszedelem nem fenyegette a fővárost s abban száz meg száz emberek existenciáját, mint e körülmények közt, e rettenet nyavalyával szemben, amelynek neve: leplezett nyomor!

Váradi Antal.

KÜLFÖLD.

A harmadik дума. A harmadik biróalmi dumát a téli palota György-teremben fogják megnyitni. A trónbeszédet Aximov, a biróalmi tanács elnöke fogja felolvasni. Sztolypin miniszterelnök tegnap Péterhofban volt, ahol a csárral véglegesen megállapította a trónbeszéd szövegét. Hír szerint a trónbeszéd hangsúlyozni fogja a csárnak azt az eltökélt akarát, hogy az októberi manifesztumot minden körülmények között meg fogja valósítani. A csár állítólag így szól Sztolypin miniszterelnökhöz:

— Amit egyszer megadtam, sohasem veszem vissza.

A választások mostanáig köztudomásra jutott eredményéből majdnem bizonyossággal azt lehet következtetni, hogy egy erősen konzervatív hajlamú többséggel szemben egy körülbelül száz szavazatot képviselő, kormányellenes kisebbség fog állani. Az új дума teljesen reakciós lesz és e körülmény folytán a szocialistáknak és anarchistáknak olyan akcióját fogja provokálni, mely ugyanolyan viharok színelvé teszi a mostani dumát, amilyeneket az első dumában tapasztaltunk. Igaz, hogy az ugynevezett jól értesült orosz körökben ettől nem tartanak, sőt azt vélik, hogy a túlzó reakcionáriusok száma a harmadik dumában legfeljebb husz vagy harminczra fog rugni.

Az angol parlament. A tegnapi miniszteri tanácskozáson elhatározták, hogy a parlamentet január 14-ére hívják össze. A kormány programja oly gazdag, hogy még abban az esetben sem intézhetnék el, ha a klotírt a legnagyobb mértékben alkalmaznák s a kormány ennél fogva valószínűleg kénytelen lesz a parlamentet öszi időszakra is összehívni.

Forman
nátha
ellen
Szelencze ára
40 fillér

Minden gyógyszeriarban kapható!
Hatása meglepő s kezdődő bajnál ugyszólván elmaradhatatlan

Mozgó képek.

A mai láhak.

Caro Signore!

Csodálkozok, ugy-e, hogy még én is az élők között vagyok? Hjah, nem csoda, minket — a ballet csillagait — csak addig vesznek észre, amíg a szuffiták és a rivalda világitásában állunk. Tempi passati.

Csekélyke nyugdíjamból, kicsi szobámban visszavonulva, édes emlékeimnek éldegélek. La mia piccola camera tele van száraz levelű babérkoszorúkkal és íróasztalom egyetlen disze az a fehér atlasz-czipő, amelyben utolszor táncoltam a Gizella balletben.

Az a czipő! Nagy urak ittak belőle és nem az asti spumantitól részegedtek meg, hanem attól a meleg párától, mely a már elnyűtt szöveteiből kiáradt. Ah, Dio mio! Milyen piczi ez a czipő és mégis milyen nagy lábom éltem. Most kitaposott pacsiban járok és mégis alig tudok a lábamon megállni.

Szerené tudni, carissimo amico, hogy miért háborogatom levelimmel. Perché? Mert jól esik. Egyedül ezért, ha untatom, dobja el questa lettera.

Tudja, annyira megváltozott körülöttem a világ, hogy rá sem ismerem. Un altro mondo. Megszoktam, hogy amikor a színpadon perdültem, forogtam, úgy forgott körülöttem minden. Száz pirouettem után nem én szédültem el, hanem egy egész nézőtér közönsége bódult meg.

Az én lábam hegyével kiforgattam az egész várost. Amikor sarkamra álltam, az történt, amit akartam. Boldog volt, akit talpam alá tettem. És a lelke üdvösségét is odaadta volna az, aki pillangós czipőm szalagját megkötötte.

Ez a szép idő többé nem tér vissza. Mai piul! Más idők, más lábak. Olykor eljárok abba a világba, ahol tánczólnak. Ha ugyan táncznak nevezhető az a fegyelméletlen ugrádozás, senza grazia, amit a kis és nagy színpadokon elkövetnek a szent koreográfia káromlói.

Hol van a régi stílus, művészet, báj... la poesia antiqua! Hol van mindenekelőtt a régi szemérem, amely pedig sokkal jobban hatott, mint a mai nuditás! A tarantellát, madrilénát, a bolerót olyan örült testficzamítások váltották föl, amelyek holmi macsicsból, kékvókból, kankánból vannak összekombinálva.

Pirulók, signore, pirulok, ha ezeket végig kell nézmem; és amikor hazajövök, könyimmel áztatom az én kis atlaszczipőmet.

Nyakig mutatják lábaikat queste donne, de nem képesek a mai közönséget felizgatni. Bármilyen magasra emeljük is lábukat, sokkal jobban érdekli a mai férfivilágot egy másik láb emelése.

Ezzel szeretnék tisztába jönni, maestro mio. Abban az időben, amikor még én uralkodtam a szívek fölött, más lábak szóba sem jöttek.

Scusi! Mégis... Sokat beszéltek azokról a lábokról, amelyekben megénekeltek a szépségemet, a mosolyomat, a szememet. Trocheusokban, jambusokban és más verslábakban.

Most is írnak verseket, de nem ballerinákról. Néha kezembe kerül egyik is, másik is. A mai verslábak nem a szerelem virágos pázsitján mozognak, nem a szabadságharczok mezejét járják, hanem bokáig, térdig s azonfölül is a trágárság kloakáiban gázolnak.

De ezek — credi mi — nem érdekelnek. Undorodom tőlük. Azt szeretném tudni, milyen láb az, amelynek emelését, leereszkedését olyan féktelen rémüléssel lesik Budapesten... és úgy látszik, az egész földkerekségen?

Van itt — egy undok kaszárnya helyén — egy gyönyörű tér, la Piazza della Libertá. Annak egyik oldalát hatalmas palazzo foglalja el. Némelyek tözsdének hívják, mások azt mondják „Die Berz“... valami nagyszabású cabaret, vagy színház lehet.

Oda tódnának nap-napután az emberek. Azt mondják, hogy némelyik dögazdagon megy be és mint koldus jön ki. Olykor valami „hausse“-ra lesznek hosszúk az orrok, máskor valami „baisse“-re mondják: „S werd immer besser!“

Es mindezt ama titokzatos, rémes lábak emelése teszi. Elmondhatom, hogy az én lábam emeléséhez sok diadal emléke fűződik, de annyi idő múlva most először érzek olyan irigység-, féltékenységiélet. Az én lábam egész fényes pályafutásom alatt nem tett annyi gentiluomot tönkre, mint ez a láthatatlan megfoghatatlan, formátlan kamatláb!

Prego! Iria meg, ki az a Signorina Kamat?

La vostra vecchia amica

Rosta.

TÁVIRATOK.

Spanyol követ a marokkói szultánnal.

Rabat, november 9. A spanyol követ a szultánnak igazoló okmányát és a III. Károly-rendet adta át. Emlékeztetett a Marokkó és Spanyolország közötti jó viszonyra, gyakran közös érdekekre és Spanyolország nevében kifejezést adott azon óhajainak, hogy a rend ismét helyreáll, az algezirászi reformok keresztülvihetők lesznek, a seriffi birodalom integritása épségben marad és a két állam között kereskedelmi barátságos viszony fog létesülni.

Francia hadihajók visszahívása Marokkóból.

Páris, november 9. A mai miniszteri tanácskozáson Pichon külügyminiszter bejelentette, hogy a marokkói általános helyzet a torpedózúzó és négy czirkáló visszarendelését teszi lehetővé. Regnault rabati küldetése kielégítő lefolyású. Regnault a szultántól az összes kívánt biztosítékokat és garanciákat kapta az algir-marokkói határ-egyezmény lojalis keresztülvitelére nézve.

Közgazdasági táviratok.

New-York, nov. 9. Terménytőzsde. Gyapol. New-Yorkban 10.80, nov.-re 11.15, februárra 11.12. New-Orleansban 10.75, Petroleum stand withe New-Yorkban 8.75 Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Credit-Balances of oil City 178.—, Zsir. Vestern Steam 8.90 Rohe testvérek 9.15. — On 30.20—32.60 Réz 13.75—14.—.

Csikagó, nov. 9. Gabonaiőzsde. Zárlat. Buza irányzata szilárd, decemberre 91.50—90.25 K., májusra 100.62—99.87 K. Tengeri állandó, decemberre 56.13 K.

Csikagó, nov. 9. Terménytőzsde. Zsir januárra 8.10, tegnap 8.02, májusra 8.12, tegnap 8.10 Szalonna short clear 7.75, tegnap 7.75. Sertéshus januárra 13.22, tegnap 13.20.

EGYETÉRTÉS.

November hó 15-ével új előfizetést nyitunk az Egyetértésre. Kérjük azokat a tisztelt Olvasóinkat, akiknek előfizetése lejár, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minden előfizetőnk teljesen díj-talanul kapja a magyar család számára kiváló gonddal szerkesztett „Magyar Szalon“ című folyóiratot.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . . 7 kor. — fill.
Félévre . . . 14 kor. — fill.
Égész évre . . . 28 kor. — fill.

UJDONSÁGOK.

Rohanás.

* * *

Fussunk, siessünk!

Perczek alatt órákat, órák alatt esztendőket, esztendők alatt évszázadokat kell befutnunk. Az élet rövid, a világ nagy és villámgyors az agyunk száguldása. Isten csapása az a differenzia, mely fizikai és értelmi Én-ünk közé furakodik. Ezt a tátongó űrt nem lehet másként, mint a legvadabb irammal átrepülni. Valahogyan csak követnünk kell az agy féktelen száguldását. Marakodva, gyilkolva, nem törődve a múlttal, a jelennel, fitylyet hányva a jövőnek, legázolva bűnöst, ártatlant: rohannunk kell. Így parancsolja a vérünk, foszó idegrendszerünk, az agyunk, melyek zsarnoki göggel ülnek fenn az Élet-szekér bakján és a sorsunk ostorával lelketlenül kergetnek belé a vak világ örült kavargásába:

— Csak gyorsan, gyorsan! Előre! Ne kérdezd hová, ne kérdezd miért, csak rohanj! Élet, vagy halál, öröm vagy bánat, remény vagy kín álljon utadba: csak rohanj!

Igy akarja az Élet, az új, a modern Élet. És így akarja a Halál, a régi étvágyu, a gyomortáglalásos csontember.

Tul az oceánról, szürke statisztika hozta el az üzenetet a beteg, öreg kontinensre, hogy ottan nagyon olcsó az élet, épen olyan olcsó, mint a halál. Lehet válogatni köztük. Occassió van. Az árak ugyan szabottak, de a nagy forgalom nagy hasznot ígér. Csak gyorsan, gyorsan! Mert — Time is money — az idő pedig hamarabb elfogy, mint a pénz. És elvégre élni is kell, ha már egyszer élünk. Még pedig nemcsak megélni. A halál az étellel táplálkozik és az élet a halállal. Mert odaát, Kolumbus világában ideális a demokrácia. Minden eszkimónak megvan a fókája, ha csak a szomszédja el nem kapja az orra elől.

Menekülni kell tehát egymástól épp olyan gyorsan, mint amilyen sebbel-lobbal összetömörülünk a vásáron. Rohanva kell távoznunk, amint rohanva jöttünk. A prüszkölő, buta közönségyel száguldó vasmedve pedig éppen oly gyorsan visz el, mint hozott. A viteldij ugyan eleven emberhus és keringő embervér, de hát ki törődik ezzel? Ha az amerikai vasbestia emésztő szerve évenként nyolczvanezer jenkít kíván és a Jenki megadja neki, valószínűleg Európa se tesz másként. A ment nálunk is csak az emberfogások számában változik. Krónosok vagyunk mi emberek, akik a kultura minden lépésnyi térfoglalását a vérünkkel fizetjük meg.

Az emberiség szervezete, mint egy végtelen nagy automata dobálja ki magából a lángelméket, akik találmányaikkal viszik, ragadják magukkal a halandót oda, ahová azelőtt csak a mesék, a fantázia, a gondolkodás és az álmok csodás utjain tudott eltámaszkodni. Hőhériai, a legkegyetlenebb jeltévőink ezek a zsenik, mert tényleges, praktikalibilis eszközöket adnak nekünk, hogy utóljárjunk sólyomszárnyon repülő vágyainkat, mert az ész csodás technikájával felépítik ábrándpalotáinkat, mert megvalósítja a leghibb álmainkat...

És milyen veszélyes játék az álmok valóra-váltása!

Mi ugyan még nagyon messze vagyunk az álmok amerikai méretű és fajtájú valóra váltásától, de látva a kultura hazai emberévését, vad rettegés és gyűlölet vesz erőt rajtunk, amikor az újvilági gyilkos rohanásról hallunk. Az ismeretlen cél, céltalan, örült kergetését nálunk az automobil segítségével végzik az emberek, ma még csak pusztá passzióból; de idők kérdése csupán, mikor fogja be az Élet ezt a könnyedén száguldó guillotint is a mindennapi munka robotjába, hogy a kultura és a haladás szent nevében vigan végezze hőhémunkját a vakon rohanó ember tagjain.

Ma még a jámbor, türelmes embermatéria nyugodtan és gondtalanul néz a gyilkolni rohanó, zögös és arisztokratikus masinára, melyben mo-

solygó, kipirult, felhevült emberek élvezik a rohanás perverz gyönyörét, a kilométert evő gép pöf-feszkedő levegőhasítását. Ma még! . . .

De ki tudja, holnap be fogja-e érni a lassu sétával a faközöld sétatyokon, szalmaköpenyben didergő rózsaágak között, merengve a kopasz fák ősi álmodásán . . . Holnap talán az ő vére is betegesebben fog keringeni, belátja az élet rövidségét, észreveszi az irt, melyen át kell rohannia és rohanni fog.

Örülten, féktelenül, céltalanul — a szomorú, szürke statisztikáig. **Elle.**

Napirend. Naptár. Vasárnap, november 10. — Római kath. : P. 25. B. A. olt. — Protestáns : P. 24. Luther M. — Görög-orsz. : október 28. G. 20. Ferencz. — Zsidó : Kislev 4. — A nap köi reggel 6 óra 56 perczkor, nyugszik délután 4 óra 29 perczkor. — A hold kál d. e. 11 óra 53 perczkor, nyugszik reggel 8 óra 51 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. — A Pelósi-Társaság rendkívüli közgyűlése és felolvasó ülése délelőtt 10 órakor az Akadémia-ban. — Szent Imre ünnepély délelőtt 11 órakor a Vigadóban. — Ünnepi istentisztelet délelőtt 10 órakor a Szent István baziliká-ban. — Jászai Mari felolvasása este 6 órakor a Lipótvárosi Kaszinóban. — Az Egyetemi Gyorsíró Egyesület felolvasó ülése délelőtt 11 órakor a központi egyetemen. — A Gyöngyvirág Társaság ör. hű-gyűlése délután 4 órakor a Splendíd kávéházban. — A napidias hivatalosok gyűlése a Szent István-Carsuliban. — A Nőtiszteletk Örsz. Egyesületének ünnepi előadása délelőtt 10 órakor. — A Buda-pesti Egyes. Jókönyv Asztaltársaság központjának kabaret-csillós Wesselenyi-utca 17. sz. a. — A M. Turista E. kirándulása. — Az utolsó pöfölgő utolsó napja. — Márk Lajos gyűjtőmunkás kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva egész nap. — Belépődíj 1 korona. — Tolnay Akos gyűjtőmunkás kiállítása az Uránia Képtéri szalonban nyitva 9-8-ig. — Belépődíj 20 fillér. — A Képzőes Ká-lomán műintézet szalonja rendezés miatt zárva. — A Múzeumnak rendezés miatt zárva. — A Nemzeti Múzeum összes tárlai nyitva 9-12-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-2-ig. — A Mező-gazdasági Múzeum nyitva d. e. 10-1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9-1-ig. — A Történelmi Képcsarnok nyitva 10 óra ígal 2-ig. — A Földtani Intézet múzeuma nyitva 10-1-ig. — Az Aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Ipar-múzeum nyitva 9-1-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva 9-12-ig. — A Jöbbi múzeum és a nyilvános könyvtárak zárva.

Napirend. Naptár. Hétfő, november 11. — Római kath. Márton pü. — Protestáns : Márton. — Görög-orsz. : október 29. — Avasztásia. — Zsidó : Kislev 5. — A nap köi reggel 7 órakor, nyugszik délután 4 óra 23 perczkor. — A hold kál d. e. 1 óra 24 perczkor, nyugszik éjjel 10 óra 50 perczkor. — Újhold éjjel 11 óra 39 perczkor.

A német trónörökös családi öröme. Nagy az öröm megint a német trónörökös család-jában. *Czeccilia* német trónörökösne ugyanis, mint egy Berlinből érkezett távirat jelenti, ma dél-előtt egészséges fiu gyermeket szült. Ez a másod-ik fia a trónörökös párnak.

Uj miniszteri osztálytanácsos. A király Cserny Károly ideiglenesen nyugalmazott alkonzult a belügy-miniszteriumba számfelveti miniszteri osztálytanácsossá kinevezte.

A király ajándéka. A király értékes ajándék-kal lepte meg a Park-Klubot, melynek ajándékkal elküldötte László Fülöp festőművész által festett életnagyságu arcképét. A Klub tagjai között nagy örömet keltett a király ajándéka, annyival is inkább, mert hasonló kitüntetéssel a klubok és kaszinók egyike sem dicsekedhetik. A képet a klub egyik dísz-teremben fogják elhelyezni.

A honvédség köréből. A király Tardoskedi Benke Béla alezredesnek a katonai érdemkeresztét, Koschowitz Gyula nyugállományu I. osztályu hon-véd századosnak az őrnagyi czimet és leleget díj-mentesen adományozta. Nagyállói Kállay Sándor nyugállományu honvédőrnagynak, a tiszti rendfokozatról való leköszönését elfogadta, megengedte, hogy Grossmann Károly szabadkai 6. honvédegyalog-ezredbeli tartalékos hadnagy a román királyi „I. Ká-roly jubileumi érmet”, továbbá dr. Craciunescu Sán-dor lugosi 8. honvédegyalogezredbeli tartalékos se-gédorvos a román királyi „Rumán korona-rend” lo-vagkeresztjét elfogadhassa és viselhesse; Kemény István, a székesfehérvári V. honvédkerület hadbiz-tossága állományába tartozó hadbiztosnak szabad-ságolását elrendelte.

Uj főispáni titkár. A belügyminiszter dr. Boór Aladár tolnavármegyei közigazgatási gyakoronokot, t.b. szolgabírót a belügyminiszteriumhoz fizetésnél-küli miniszteri segédfogalmazónak nevezte ki és főis-páni titkári minőségben szolgálatára Trencsén vármegye főispánja mellé rendelte ki.

Kvassay Károly temetése. Az alagi löverse-nyek áldozatának, Kvassay huszárhadnagyának ma volt a végtisztessége Alagon. A ravatalt még tegnap állították fel az alagi nagyszállóba egyik tá-gas termében. A hatalmas érczkoporsót egész sereg koszoru fedte, megannyi megemlékezés a rokonok és jóbarátok részéről, akik nagy számban vették kör-ül a ravatalt. Az elhunyt édes atyján és testvéreim kívül megjelentek: az Urlovas-Szövetkezet és a Mag-yar Lovaregylet küldöttsége, az urlovasok testüle-tileg és az elhunyt ezredbeli tisztársai. A gyászser-tartás tíz órakor kezdődött. A beszterelés után a holt-festet kivitték a pályaudvarra, ahonnan a déli vonat-tal elszállították Monostorlakra a családi sírjokba.

Molnár Viktor ünneplése. Az Uránia Színház igazgatósága és felügyelő-bizottsága abból az alka-lomból, hogy Molnár Viktor a színház elnöke, a kö-zeli napokban jubilálja közpályán eltöltött huszonöt éves működését, ma este az Országos Kaszinóban baráti lakomán gyűlt össze, amelyen számos felkö-szöntőben ünnepelte őt, aki közpályai működése mel-lett is sok tevékenységgel ráér arra is, hogy az or-szág kulturális törekvéseit egy ily nagyhatásu és nemes czélu intézmény kereteiben áldásosan gyümöi-csöző tevékenységgel gazdagítsa.

Nikita és családja élete ellen. Adtunk hirt lapunk legutóbbi számában arról, hogy Bel-grádban *Raikovics* nevű embert, aki a cettinjei államnyomda főnöke volt, letartóztatták. E hir nyomán közzöltük azt is, hogy ez a letartóztatás kapcsolatban van egy összeesküvéssel, mely *Nikita* montenegrói fejedelem és esaládja ellen irányult. Erre vonatkozólag újabbban ezek a tudósítások ér-keztek: A belgrádi rendőrség Raikovicsnál bom-bákat talált. Kihallgatásakor kijelentette, hogy a bombákat *Botovics*, a montenegrói egyetemi hallga-tók elnöke adta át neki. *Vukotics* Miklós szerb hadnagy, több montenegrói emigráns, valamint *Sobaiacs* és *Csapaics* volt képviselők is kompro-mittálva vannak. Vallomásaiban elmondotta, hogy Belgrádban lakó omladinisták bérelték fel *Nikita* fejedelem és a fejedelmi család tagjauak meg-gyilkolására. Ugy tervezték, hogy a fejedelem meg-gyilkolása után kikiáltják a forradalmi kormányt amely majd Belgrádból kapja instrukcióit. Raiko-vicsnál leveleket találtak, amelyek igen kompromit-táló adatokat tartalmaznak több előkelő belgrádi udvari hivatalnokra s magára Radovics András, volt miniszterelnökre is. Bécsi jelentés szerint a monte-negrói zavarokat Belgrádból két oldalról is szították. Az összeesküvők egyik részének *Vukotics* Miklós fő-hadnagy a vezetője, *Milena* montenegrói hercegnő unokaöccse, aki szerb tisztekkel lépett érintke-zésbe s akinek terveiről a szerb udvar is tudomással bírt. Az összeesküvés tervét másfelől *Botovics* és *Drakovics* belgrádi omladinisták támogat-ták, akiket, állítólag, a szerb sajtóiroda is segített. Eme bécsi hirre vonatkozólag a szerb külügyi sajtóiroda czáfolatot tesz közzé, amelyben képte-lennek mondja azt az állítást, mintha az összees-küvés terv Szerbiából indult volna ki s része volna benne a belgrádi udvarnak. Sőt azt is ta-gadják, mintha Raikovics egyáltalában érintkezett volna a Belgrádban élő montenegrói emigránsok-kal. A montenegrói kormány kérésére ma a Bel-grádban lakó emigránsoknál házkutatást tartot-tak, de semmi gyanusát sem találtak. A monte-negrói bomba-afférból csupán montenegróiak van-nak kompromittálva, szerbek nem.

A hadsereg köréből. A király elrendelte, hogy Kubes Károly ezredes, a 102. sz. gy.-e. parancsnoka ezen parancsnokságtól felmentessék; Stóhr Henrik, csapatszolgálatra a 2. számú gyalogezredhez be-osztott vezérkari testületbeli ezredes, ezen ezred-hez áthelyeztessék; kinevezte: Manns-Aui Schnei-der József, vezérkari testületbeli ezredes, a 14. had-test vezérkari főnökét, a gyalogsághoz való áthelye-zése mellett, a 102. sz. gyalogezred parancsnokává; Pichler Klettus, vezérkari testületbeli alezredes, csapatszolgálatra beosztva a bozeni II. sz. cs. kir. védőőrs ezrednél, a 14. hadtest vezérkari főnökévé.

Márk Lajos ünneplése. Kedves és intim ünnepe volt ma a budapesti művészvilág otthonának, a Fés-zeknek. Márk Lajos festőművészt ünnepezték falai között művésztársai, tisztelői és barátai. A díszes la-komán résztvevő Budapest előkelő társadalmának színe-java. Képviselve volt a művészet, az irodalom, a rang, a pénz szinte teljes számban, s a pályája ra-gyogó sikeréhez jutott mestert a díszes társaság me-legen ünnepelte. Különösen feltűnést keltett, hogy na-gyon sok hölgy volt jelen a lakomán, ami Márk Lajos művészetének intim melegségéről tesz tanúsá-got. Természetesen felköszöntőkben sem volt hiány s a társaság a késő éjeli órákig maradt együtt kedé-lyes, jó hangulatban.

Megörült miniszteri titkár. Megirtuk már, hogy ifjabb Mádi Kovács Béla pénzügyminisz-teri titkárt, Mádi Kovács tábornagynagy fiát be-szállították a Schwartzler-féle szanatóriumba, mert az elmezavar jelei mutatkoztak rajta. Nemrég elbo-csátották onnan, mert a család felelősséget vállalt érte, hogy állandó felügyelet alatt fog állani. A tit-kár azonban szabadon járt kaszinókba, kávéházakba, nyilvános helyekre s ösmereisei előtt azzal lepyege-

tőzött, hogy meggyilkol valakit. A rendőrség be akarta szállítani a lipótmezei tébolydába, de a család kérésére ettől mégis elállott, mert hozzátartozói gon-doskodtak róla, hogy a szerencsétlen ember mellett állandóan egy szakavatott ápoló legyen.

Vilmos császár Londonban. A császári pár éjszaka tizenkét órakor a potsdami pályaudvarról el-utazott Londonba. Az udvari különvonat, amely tizenegy szalonkocsiból állott, már egy fél órával előbb készen várta a pályaudvaron a császári párt és kíséretét. Először a diszkisérlet tagjai jelentek meg az állomáson, köztük Eynem hadügyminiszter, és Schoen külügyi államtitkár, mindjárt azután meg-érkezett a császári pár Oszkár herceggel és Bülow birodalmi kancellárral. A császár melegen üdvözölte Bülow herceget, majd az angol nagykövetség ka-tonai attaséjával beszélgetett, a császárné után ő is felszállott a vonatra, de az ablaknál maradt és az indulásig élénken társalgott a kancellárral. Mikor a vonat megindult, a császár kihajolt és az ablakon át kezét nyújtott Bülow hercegnek. A közönség hurrázásától kísérve robogott ki az udvari vonat az állomásról. Hajnali 3 óra 20 perczkor érkezik a csá-szári pár Vissingenbe. A német követ nem fog meg-jeleni az állomáson, mert a császár szigoruan in-kognitóban utazik. Rotterdami távirat szerint a ten-geren sírúri a kód és az Angolországból jövő gőzhajók nagy késéssel érkeznek, így könnyen megeshetik, hogy a császári flotta vasárnap reggel néhány óra késéssel fog elindulni. Egy londoni távirat hírül hozza, hogy még nem biztos, vajon a császár Wight-szigetén fog-e lakást venni. Sokkal valószínűbb, hogy Angolország déli partján marad és a Hohen-zollernen fog lakni.

Az angol lapok Vilmos császár érkezése alkalmából ünnepi cikkekben foglalkoznak az angol-né-met viszony barátságos alakulásával és a politikai helyzetet méltatva, hangsúlyozzák a német császár érdemeit a világbéke fentartása körül.

A berlini Militár-Politische Correspondenz ie-lenti, hogy Edvard király határozott kívánságára az uralkodó találkozóson nem fognak a lakomán fel-köszöntőket mondani, hanem írásban cserélik ki a tősztokat, mert a király lehetőleg kimélni akarná a császárt, akinek hűlése még nem mult el és még mindig rekedt. Csak a Guild-Hallban tartandó lako-mán fog előszóval válaszolni a császár a lordmayor üdvözlésére. Angliában nem szokatlan, hogy a fel-köszöntőt fejedelmi vendégek és maga a király írás-ban adja át. Viktória királynő gyakran megtette. Udvari körökből vett értesülés alapján jelenti az ide-zett lap tudósító, hogy a császár a weszfáliai látog-atás és a hadgyakorlat idején hült meg, azóta re-kedt és köhögése makacs. Azért határozta el a csá-szár, hogy Wight szigetére megy üdülni, mert An-gliában a viharos novemberben és decemberben zord az időjárás.

Az Evening News közli, hogy több német tisz-t a napokban megjelent a Gaity-színházban a „The girls of Gottenberg” előadásán s aztán lépéseket tet-tek a külügyminisztériumban, hogy arra az időre, amíg a császár angol földön lesz, tiltsák be ennek az operettnek előadását, mint ahogy Fushimi herceg látogatásakor a Mikádót is betiltották. A Foreign-Office eddig még nem intézkedett.

Illetékes politikai körökben a császár londoni lá-togatását felette rokonszenvesen fogják föl, de nem fűznek hozzá vérmes reményeket. Nyilvánvaló, hogy a császári párt Londonban rendkívül szívesen fogják fogadni, de szó sincs arról, hogy az angliai utnak politikai jelentősége lenne. Az uralkodók a találko-záson minden bizonynyal meg fognak vitatni egyes politikai kérdéseket, de fontosabb döntések nem fog-nak esni és a londoni látogatás a német politika irá-nyain változtatást nem fog maga után vonni. A látog-atásnak egyetlen czélya, hogy eloszlassa a két nagy hatalom között támadt félreértéseket, mert a két uralkodónak személyes kívánsága, hogy a vi-zony mentől barátságosabb legyen, de a marokkói politikáról és a Bagdad-vasutról a két uralkodó nem fog megegyezéseket létesíteni. Számítunk rá, hogy a londoni látogatás mindenféle rokonszenves érzelmek-kel fog találkozni. Olaszországnak kétségtelenül ked-vére való, ha a német birodalom és Anglia között megszűnik a feszültség és igen természetesen Bécs-ben is jó szemmel nézik a császár londoni látogatását.

— **Uj királyi közjegyző.** Az Igazságügyminiszter dr. Kozma Endre brassói közjegyzőhelyettes Székelykeresztúrra királyi közjegyzővé nevezte ki.

— **A cettinyei merénylet.** Cettinyéből hivatalosan jelentik: Alaptalan az a belgrádi hír, hogy Raikovic betűszedő, aki a bombákat Belgrádból Cettinyébe vitte, nem állott volna Belgrádban összeköttetésben montenegrói kivándoroltakkal. Ellenkezőleg az érintkezést nemcsak Raikovic vallomásai, hanem más bizonyítékok is megerősítik. Egyes Belgrádban tartózkodó montenegrói emigránsokon és belgrádi diákokon kívül még néhány Szerbiában lévő személy, akiket Raikovic állítólag nem ismert, bele van keverve az ügybe.

— **Gyűjtés a csernoval áldozatok javára.** Mint Rózsahegyéről jelentik, a tótok azon kéréssel fognak a belügyminiszterhez fordulni, hogy a csernoval vérengzés áldozatai javára engedje meg, hogy országos gyűjtés rendezessék.

— **A Nasi-per.** A Nasi-perben ma két mentőtanut hallgattak ki, közöttük Chiapusso képviselőt, aki a kamara ötös bizottságának tagja volt, s kijelentette, hogy ma is aláírta a bizottság jelentését. Rostagno számvevőszéki tanácsos azt vallotta, hogy Nasi azt kérdezte tőle valamikor, létezik-e oly költségvetési tétel, amelyekhez tartozó kiadások kimutathatók anélkül, hogy a számvevőszék elé részletes elszámolás terjesztetnék, mire ő tagadólag válaszolt. De nézete szerint Nasi e kérdést nem a sikkes utógondolatával vetette fel. A tárgyalást keddig elhalasztották.

— **A budapesti központi papnővelde új kormányzója.** A budapesti központi szeminarium utoljára kinevezett rektorát, dr. Walter Gyula prelátest, esztergomi kanonokot a jövő héten fogják nagy ünnepségek között beiktatni díszes állásába. Dr. Walter Gyula legszebb férfikorában foglalja el magas állását, amelyet eddig szerzett kiváló érdemei alapján minden bizonyítással méltóképpen fog betölteni.

— **Házasságok.** Schwarcz Miksa devesérei kereskedő eljegyezte Reich Idit Vármegyeről. Dr. Spett Elek ügyvéd, na tartotta esküvőjét Szarvassy Erzsével, Szarvassy György kir. tanácsos, nyug. államvasuti főfelügyelő és neje, Jakobovits Ilona leányával.

Hegedüs Loránt aradi hírlapíró eljegyezte Hoffmann Szerénkét, Hoffmann Sándor debreczeni lapkiadó és nyomdatulajdonos leányát.

Pressburger Ferenc eljegyezte Fleischi Arankát Halason.

Dr. Fodor J. Kálmán eljegyezte Rózsay Irénkét Budapesten.

Váry Gyula eljegyezte Krenyitzky Terézt Kassán.

Brenner Vilmos holnap, e hó 10-én délután köt házasságot a VIII. ker. anyakönyvvezetőnél Árvay Irénnel.

Sav Viktor, a vezérkarhoz beosztott cs. és kir. főhadnagy csőtörtékén, e hó 14-én délelőtt fél 12 órakor vezető oltárhoz a Jézus szent szíve templomban Cottely Lilit, dr. Cottely Géza budapesti kir. közjegyző és neje, Vágfalvy Irma leányát.

Dr. Schrank Mór, a párkányi Schrank és fia cég beltagja eljegyezte Fisch Ilonkát, Fisch Jakab nyírbátori nagybirtokos leányát.

Szenes Miksa, az Anker biztosító-társaság tisztviselője e hó 10-én köt házasságot Tóvároson Weichsler Juliskával.

— **Az áradások Franciaországban.** Az áradások következtében Franciaországban nagy szerencsétlenségek történtek. Narbonneban igen sok háziállat vízbe fullt és számos ház beomlott. Marsailleben rendkívül heves zivatar dühöngött és egy egész városnegyedet elborított vízzel. A veszélyeztetett lakosságot tűzoltóság igyekszik kimenteni.

— **Postarablás.** Zágrábból jön a hír, hogy Ottocsek és Brinje között nagy postarablás történt. Az Ottocsekéről elindult postakocsiból ugyanis két pénzeslevél tűnt el, amelyekben összesen 24.000 korona volt. A nyomban megindított vizsgálat során tegnap egy Brinje közelében lévő erdőben megtalálták a leveleket, de pénz nélkül. A kereskedelmi minisztérium 2000 korona jutalmat tűzött ki a tettes kézrekerítéséért. Azt hiszik, hogy a tolvaj nem tartozik a postai alkalmazottak közé.

— **Az Állami Díjnokok Országos Szövetsége** ma este hét órakor hársfa-utcai helyiségében ülést tartott, amelyen megjelent gróf Batthyány Tivadár, a szövetség védnöke is. Popovics Győző elnök nyitotta meg az ülést, majd Patek Lipót üdvözölte gróf Batthyány Tivadart és kérte, nyilatkozzék, miképpen áll a díjnokok ügye a kormányznál. Gróf Batthyány Tivadár kijelentette, hogy a díjnokok érdekében mindig a legjobb hite és meggyőződése szerint jár el. Ki kell jelentenie azt, hogy nem a kormány megbízásából van itt a díjnokok mozgalmának leszerelésére, hanem mert meggyőződött arról, hogy a díjnokok, mint magyar emberek, mint magyar állampolgárok szövetségben tömörülve, akár ják jogos érdekeiket kiközdeni. Reméli, hogy a kormány a díjnokok irányában ugyanazon érzéssel van áthatva, mint ő, hogy segíteni kell helyzetükön. Gróf Batthyány Tivadár elnök beszédét lelkesen megjelentették, majd Bródy Gyula titkár köszönetét fejezte ki gróf Batthyány Tivadarnak a szövetséggel szemben tanúsított magatartásáért.

— **Hurokra került uszorások.** A rendőrség két városszerzte ismert uszorásra tette rá a kezét ma délelőtt. Az egyik Buchinger Izidor kárpitos, a másik Kohn Salamon kereskedő. Az áldozat egy miniszteri osztálytanácsos fia, aki ezidőszere alig több tizenéves esztendősnél.

A fiúnak, kiszabadulván az iskolai fegyelem alól, első dolga volt, hogy megismerkedjék a főváros éjjeli életével. Egy júliusi estén kiment Ós-Budavárra s ott az egyik pezsgős pavillonban összeült mulatni egy hüffés leánnyal. A könnyelmű és tapasztalatlan méltóságos urinak hamarosan nagyobb lett a számlája annál, amelyre számított. Akkor kerültek be hozzá a pavillonba az uszorások, akik részben a maguk szimatja, részben a velük összejárású hölgyek és pinczerek információi révén ki tudták választani az áldozatot és a kellő pillanatot.

A hirtelen pénzavarába jutott fiúhoz Buchinger Izidor kárpitos ment be, akinek a Vörösmarty-utca 34/a. szám alatt van a műhelye. Vele volt a czinkostársa, Kohn Salamon, akinek a Róser-házban van boltja. Buchinger megismerkedett a mulató gyerekekkel s megkérdezte tőle, hogy kell-e pénz? A ravasz uszorás egyszerűen megcsinálta az üzletet. Kívitt a zsebéből egy váltóblankettát, kitöltötte ezer koronára, aztán aláírta a fiúval, mint kibocsátóval. S amikor a váltó megint az ő kezébe került, egy ideig nézegette, aztán e szavakkal adta vissza:

— Méltóságos urfi nem jó helyen írta alá a váltót, tessék keresztbe is aláírni, de a név elé most már tessék az ifjabb szót is odairni.

A fiúnak és az apjának ugyanis egyforma neve van. Tudta ezt az uszorás. A fiu azonban nem tudta, hogy rosszat cselekszik, aláírta tehát most már a saját nevét is. Buchinger eltette az ezerkoronás váltót és adott a fiúnak — nyolcvan koronát. Azt mondta, hogy a többit majd átadja másnap a Lidokávéházban. Nem adott azonban olyan könnyűszerrel pénzt másnap sem. Azt mondta a fiúnak, hogy ő ilyen kis üzletet nem csinál. Tessék még két darab váltót aláírni négyezer korona értékben, még pedig úgy, mint tegnap, akkor majd beszélhetnek. A fiu egész jóhiszeműen aláírta a két váltót s akkor kapott összesen nyolcvan ezer koronát. Így öt ezer koronát érő váltókért összesen 880 koronát fizetett ki az uszorás. Mikor lejártak a váltók, Buchinger perelt. Az apa ekkor tudta meg a szélhámoságot és feljelentette a rendőrségen Buchingert és Kohn Salamont. A rendőrség mára beidézte az uszorásokat. Buchingert csalás és magánokirathamítás miatt mindjárt letartóztatták. Kohn Salamont szabadlábon hagyták ugyan, de folytatják ellene a vizsgálatot.

— **A siketnéma vértette.** Szörnyű büntettet nyomozott ki a kaposvári rendőrség az andócsi csendőrség asszisztenciájával. Andócs községben történt, Keler nevű korcsmáros Rózsa Mihály nevű kocsisát halva találták az istállóban.

A csendőrség megállapította, hogy a büntényt a korcsmáros másik szolgálója, az 57 éves Schmidt Jakab követte el, aki siketnéma. Schmidt a gyilkosság után Rózsát kifosztotta minden nála levő pénztől. A rablógyilkos siketnémát, akit a csendőrség nagynehezen, jelbeszéd után tudott kivalatolni, letartóztatták és a kaposvári fogházba szállították.

— **Rejtélyes szerencsétlenség.** A lippai csendőrséget rejtélyes ügy foglalkoztatja. Egyelőre nem tudni, szerencsétlenségről van-e szó, vagy büntető. Tegnap este a lippai határban Schönbauer Ferenc tekintélyes sertéskereskedő súlyosan megvakított kocsiával haza hajtattott. Utközben a lovai egy pástortűz fényétől megbokrosodtak s futásnak eredtek. Schönbauer a kocsirol leesett s a lovak keresztimentek rajta. Pár percnyi kínlás után a helyszínén meghalt. A kocsisnak semmi baja sem történt. Szigorú vizsgálatot indítottak már azért is, mert egy verzió szerint a kocsis ütötte agyon s hogy a gyanút magáról elhárítsa, a kocsi alá dobta gazdája holttestét.

— **Halálozások.** Hendei Béla magyar királyi államvasuti igazgató, a keres. minisztérium tarifosztályának főnöke, ma Nevríben, Genua mellett meghalt.

Az első cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási társaság óbudai hajógyárának főnöke, Szendy Béla kir. tanácsos, központi felügyelő ma délelőtt rövid betegség után meghalt. Temetése hétfőn délután 4 órakor a farkasréti temető halottasházából lesz.

— **Iff. Lázár Aurél,** Kolozs vármegye tb. szolgabírája, tart. uhlánus tiszteljes, Lázár Aurél kolozsvári főügyész helyettes és neje, Belényessy Vilma fia, 24 éves korában november 4-én Mezőörményesen szívizéhdűlésben meghalt. Holttestét Kolozsvárra szállították s ott temették el e hó 6-án nagy részvét mellett. A meghaldogultban dr. Lázár Ernő budapesti büntető törvényszéki vizsgáló-albíró fivérért gyászolja.

— **Vonatütközés.** Ma este öt óra 58 perczkor a zombori személyvonat a szabadkai távjelzőnél belezaladt a 4161. számú tehervonatba. Az összeütközés következtében a tehervonat két utolsó kocsija kivágódott a pályatestre és összeszúródott. A személyvonat utasaiban nem történt kár, csupán Liptay Vincze vonatvezető sérült meg jelentékenyebben.

— **Négy munkás katasztrófája.** Szikszón súlyos szerencsétlenség történt. Az ottani gőzmalomban építkezések folynak most s egy tizenkét méter magas állvány leszakadt a munkásokkal. Az állvány tele volt téglával s a munkások közül négy ember súlyosan megsebesült. A palélnak a karja törött el.

— **Rendőri hírek.** A szerelmes szobaleány: Csaplovits Mária cseléd legutóbb Oberschall Viktor számtisztelnél szolgált a Váci-utca 20. száma alatt. A minap elutazott Lévára, hogy beteg hozzátartozóit meglátogassa. Onnan azt írta gazdájának, hogy Párkányba utazik s ott hűtlen kedvesét lelövi. Ha letartóztatják, megtáviratozza, ha nem, akkor visszautazik s beáll szolgálati helyére. Oberschall a levelet átadta a rendőrségnek. A fenyegető cselédet keresik. — Tíz egy malomban: Ma reggel a Koháry-utczában levő Első Budapesti Gőzmalom koptató helyiségében tűz támadt. A tűzörség eloltotta a tüzet.

— **Fővárosi Orleum.** Napról-napra teljesen zsúfolt házak előtt folytatja diadalait az új novemberi műsor, mely joggal mondható páratalannak a maga nemében. Aki jó helyhez óhajt jutni, saját érdekében cselekszik, ha jegyét már a nappali pénztárnál váltja meg, mert esténként óriási a tolongás a bejáratnál. Az amerikai tingli-tangli-társulat a vasárnap délutáni előadáson mérsékelt helyárák mellett látható.

— **A nátháról.** Azon általánosan elterjedt nézet, mintha a nátha egészséges volna és hogy egy hatalmas nátha egyéb betegségek kitörését megakadályozná, igen nagy tévedésen alapul. Ez már abból is kitűnik, hogy minden nátha kisebb-nagyobb fokú lázzal jár. Sok esetben a nátha éppenséggel nem veszélytelen. Főleg gyermekeknel és gyenge szervezettel egyéneknel a nátha bizonyos körülmények között életveszélyes következményekkel járhat, kiváltképen súlyos tüdő- és légeső-hurutot vonhat maga után. Ennek fogva fontos egészségügyi szabály, hogy minden nátha ellen azonnal védekezünk. Gyógyító szer gya-

MOLL-féle SÓSBORSZESZ

legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés csusz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillérért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por

feljülmulhatatlan hátsósser mindama gyomorbalajoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott kelikézni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

nánt a „Forman“ nevű nátha-aether alkalmazandó, a mely orvosi tekintélyek által sokfelé mint valóban eszményi nátha ellenes szer lett elismerve. A forman a menthol chloros methylaetherje. Hatásának sajátosága főleg abban rejlik, hogy majdnem rögtön könnyebbülést szerez a fejben és az orrljáratban. — Hatása valóban meglepő. Alkalmazási módja igen egyszerű. — A legtöbb esetben elegendő a forman-gyapot alkalmazása, mely olcsó kis dobozokba csomagolva minden gyógyszertárban 40 fillérért kapható.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ
páratlan
HASHAJTÓSZER

x Bob hashajtó a legkellemesebb. 10 fillér.
x Fodor-léle vívőterem a Koronaherczeg-utca 3 szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vívásra.
x Zászlók, czímerek, minden kivételben Vaphatók Línhart színház festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27 sz. Árjegyzék ingyen.
x A féltékeny férfi. Egy kishivatalnok, kinek hivatalába kellett volna mennie, gyengélkedvén, kénytelen volt otthon maradni. Felesége, egy szép fiatal asszony, gyengéd figyelemmel halmozta el és vigasztalta, hogy ne féljen és merítsen új erőt az otthoni pihenéssel. A férfi le is hevert a kerevetre és alig hogy elszunnyadt, csengettek. Fiatal, erőteljes férfi jelent meg a lakásban és az asszonynyal óhajtott négy szemközt tárgyalni. A férfi a kellemetlen meglepetés folytán féltékenységi jelenetet provokált; a kis menyecske is zavarban volt és e zavaros helyzetben az idegen udvariasan, de határozottan kijelentette, hogy dacára az izgalomnak, önagságával csakis egyedül tárgyal. Az asszony — férje engedelmével — bevezette a látogatót a másik szobába, ahol bejelentette az izgatott asszonykának, hogy 1/2 sorsjegyével a Török-bankházban 40.000 koronát nyert. Nagy felindulásában a fiatal asszony a hirhozó nyakába borult, midőn a hallgató férfi a másik szobából betoppant, aki azonban látva az asztalon a 40 darab ezres bankót, megboszáított feleségének, hogy az ő tudta nélkül játszott az osztálysorsjátékban és megdicsérte a Török-bankházat, hogy még a férfiel szemben is titoktartást biztosít az asszonynak.

x Kiss szerencsése Nagy! Valóban bámulatos, hogy a m. kir. szab. osztálysorsjegyeket országsszerte mennyire kedvelik, de érthető ez a közkedveltség, ha tekintetbe vesszük, hogy a kibocsátott 125.000 sorsjegy közül 62.500 nyer, tehát biztosan minden második sorsjegy. A nyereséyesélyek tehát páratlanok, mert nincs a világon sorsjátéktervezet, mely ily szolid és kedvező volna. T. olvasóinknak is ajánlatos, hogy a lapunk mai összes számához csatolt Kiss Károly és Társa hirdetéséből egy sorsjegyszámot kiválasszanak és megvegyenek. A szerencse kiszámíthatatlan, hátha éppen a neve melletti számra esik egy nagyobb nyereség. Kiss szerencsése Nagy!
x Mechlovits és fial uri szabó-czéget, mely a rendeléseket pontosan intézi el, ajánljuk olvasóinknak.
x Az előkelő világ kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstaedter utóda Váci-utca 3. szám alatti cipő-áruházát: magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert cipőinek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpba bevésve vannak és így tulkövetelés nem létezik.
x Új czimbalmom. Gyögyoróssy Gyula hangszergyáros, Budapest, VII., Kerepesi-ut 71. feltalálta az acélszerkezettű czimbalmot s így a czimbalmot a legtekélyesebb hangszerek közé emelte. Bő ismertetőt ingyen küld a feltaláló.
x Rivoli fényképezési műtermében Rákóczi-ut 30. készülnék művészi kivitelben fénykének, platin, aquarell- és olajfestmények. Mint különlegességek: kis képek után másolások selyem és hárszovszövetekre és ékszerbe való olajfestésű kristályképek. Karácsonyi ajándékok megrendelése idejekorán kéretnek. Telefon.
x Nem csalódik soha az életben, ha a világhírű Alföldi fehérkeresztes Sósboroszeszt használja, mert ennek hatása minden esetben biztos. Készíti az Első Alföldi Cognacgyár r. t. Kecskeméten.
x Gichner János (Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.) paplan-, vas- és rézbatorgyáros, kinek a legtartósabb és legszebb hazai gyártmányú árucekket oly olcsó áron kaphatók, hogy azokat bárki is beszerezheti. Megkapta a legújabb árjegyzékét?
x Legújabb kötött Berliner bluz, figaro és pale-tók Rösler-nél, Budapest, V., Harminczad-utca és József-tér sarkán.
x A szerencseház! A szó szoros értelmében szerencseház a Dörge-bank, Budapest, Kossuth Lajos-utca 4. E szerencsés osztálysorsjegyfőfelárúsító vevői háromszor egymásután a legszerencseesebb eredményeket értek el, kétszer a legnagyobb nyeresémet, ezenfelül a jutalmat. Sem belsőleg sem külföldön ilyen szerencse-eredményeket még nem konstátáltak. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, ha sorsjegyeit Dörge-nél vásárolja.
x Ha jó és olcsó divatárucekket akar, forduljon Vass Jenő céghez Budapest, Erzsébet-körút 22. szám.

Aki az **Odólt** következetesen min-napp használja, az a tudomány mai állása szerint a képzelhető legjobb fog-és szájápolást gyakorolja.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A pozsonyi diéta.

(Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Berczik Árpád. Bemutató előadás a Nemzeti Színházban.)

„Moriamur pro rege nostro!“ Ez a mottója, de egyszersmind tartalma is Berczik Árpád darabjának, melyet a magyar közönségnek ma volt szerencsése látni először a színpadon. Szerencsésének tartja-e a publikum, azt a kérdést egyelőre nem feszegetjük; de hogy a színház szerencsésének tartja, az valószínű; hisz a legjobb saísonban mutatja be, aránylag jó szereposztásban. Költekezett is rá elég bőven. A diszletek és jelmezek nem tulságosan szépek ugyan, de elég drágák. Az új krinolinok is tetemesebb összegbe kerülhettek, mert most már nem gyártanak ilyen szoknya-abroncsokat s külön kellett készíttetni a korhűség miatt, mivelhogy Mária Terézia korában, a pozsonyi diéta korában az udvari hölgyek is krinolinban jártak.

Azonban mit tart szerencsésének a Nemzeti Színház, mit nem, ahhoz voltaképpen kevés közlünk. Más kérdés az, hogy holnap szerencsésének tartja-e még. Amilyen lojális ez a színház, képzelhetetlen volt, hogy ezt a darabot fízstelettel visszautasítsa. No bizony! Csak az kellett volna még! Államilag szubvencionált színház, melynek ilyen lojális mottóval utnak induló darabot adnak; oly színdarabot, melynek végtáblauja a moriamur-jelenetet ábrázolja, köteles tisztelettel keblezi be, elutasíthatatlan kincs gyanánt a darabot. S le is rótta minden vétékét a Nemzeti Színház, ha ugyan a lojáltság ellen vétkezett valaha. Hangzóttak-e valamikor kurucz szavak ezen a színpadon? Megszólalt-e valamikor itt a lárogató? Kifejezett-e itt a multban és közelmultban valamely színdarab oly eszmét, mely a nemzeti gondolatot esetleg dinasztia-ellenes módon kidomborította? Ha kifejezett valaha ilyes valamit, most jóvátett mindent. Mert így még nem csepegett színdarab a lojáltságtól, mint ez és ezzel ennél-igya a színház a szó igazi értelmében megbün- hődte a multat s jóvendőt.

Lojáltságon kívül ugyanis alig van valami a darabban. Meséje és bonyodalma művészietlen, sőt, ami nagyobb baj, színpadiatlan és drámaiatlan is. Megkockáztatom az állítást, hogy a darabnak nincs vége, sőt (és ez talán még merészebb állítás) eleje sincs. Miképpen állíthat ilyesmit valamely bíráló? — kérdezhetik. Bocsánat: állíthatom, mert a szerző, akinek a „Moriamur“

lebegett szeme előtt, kezdhette volna a darabot a második felvonás elején és közepén is. A bonyodalmon ugyan nem igen vette volna észre senki. És befejezhette volna bárhol a „Moriamur“ tableaujával, a közönség akkor is tudta volna, mi célja volt és beérte volna vele s csak azzal az impresszióval távozott volna, mint ahogyan így távozott, miután a darabot végignézte.

Valami más célja is lehetett a szerzőnek, csak hogy ez igen gyengén és sápkórosan jutott kifejezésre. A pozsonyi diéta idején is politizáltak a magyarok. Az akkori országgyűlésen is aulikus pártokkal álltak szemben kurucz-magyar pártok. S a politikai szenvedélyek hullámai akkor is magasra csapkodtak. Pártiszenvedély, visszavonás, politikai düh szaggatta az országot. S akkor is csak emberi és politikai törvények szerint alakult ki az ország közvéleménye; az utca akkor is megmozdult, azzal a különbséggel, hogy akkor nem a szociálisták domináltak az utcákon, hanem a hazafias főiskolai diákok. Paktumokat akkor is kötöttek bizonyára; asszonyok akkor is álltak a politikai színterek mögött. A politikai kouloirokban abban az időben is megpróbálták az embereket levenni a lábukról személyes ígéretekkel, vagy politikai koncessziókkal. S végül a szavazás ott is folyosó-mögött lefolyó persvadálás után történt meg.

Ezt feltüntetni, az akkori politikai harcok karakterisztikumát valamely drámailag szőtt színdarab keretén belül kidomborítani és friss, vidám hangulatban bemutatni, érdemes tólmája volna a szerzőnek. De chez nagyon jól fogó esetre és igen mély történelmi elmerülésre van szükség. Ezenkívül szükség van arra is, hogy a színpadi cselekmény a háttérben álló státus akcióival ne csak lazán, hanem bensőleg is függjön össze. A szereplő egyéniségek ne dróton rángatott alakok legyenek, hanem hus-vérből való emberek, akiknek szenvedélyeit megérteni tudjuk és akiknek történelmi szereplése iránt valóban érdeklődni is tudunk. Ha az akkori politikai világ harczeit föltárta volna a szerző, ha bepillantattunk volna kellő módon a pozsonyi diéta korszakába s a történelmi könyve quasi megnyílt volna előttünk, akkor ennek a darabnak misz-sziója is lett volna.

Igy azonban minden elmosódik ebben a darabban. Az alakok raiza gyöngé. Néhány kurucz dörömből benne; néhány aulikus fejteget valamit, ami nem hat velőkéig. Az alakok jönnek-mennek minden drámai, vagy színpadi megindokolás nélkül, mintha a registeur taszigálná be s luzná ki őket a színpadról. A szerelmi történet, mely párosan vonul át a színdarabon, érdektelen és laza kapcsolatban van az állam-akcióival. Fecsegség, érdekhajszolás, többé-kevésbé elmés párbeszédök töltik ki a cselekmény veszedelmes lézagait. Közponja sincs a darabnak, mely körül a periferián mozgó szereplők csoportosulhatnak. A kuruczok nem igazi kuruczok, az aulikusok nem igazi aulikusok. Ütköző pontja sincs a darabnak, mely a várakozást fölesigázhatná, vagy kielégíthetné. Szürkén, majdnem egyhanguan, hogy ne mondjam érdektelenül pereg le a darab. Közben végszóra jelenik meg minden alak, többek közt egy pap, aki előtt a szerelmes párok egyszerűen, két tanu előtt kijelentik, hogy ők hitvestársak s a régi kánonjog szerint attól fogva törvényes házastársaknak tartja őket. Igaz, hogy csak az illetékes pap előtt tett kijelentés számítot, amit Berczik elfelejtett. De lett volna az itt szereplő kissé hóboros, elmosódott vonásokkal rajzolt pap illetékes, a darab sorsán ez nem változtatott volna. A cél a végső tableau volt, mely villamos fénybe mártott képben tünteti föl a jelenetet, amikor a magyar országgyűlés tagjai lelkesen kiáltották: „Moriamur pro rege nostro Mária Terézia!“ Mire azonban az akció véget ér, a közönség el van esigázva, el van kissé gyötörve is, sőt el van kedvetlenülve.

A második felvonás elején egy kis vidám derűltég bontakozott ki. Oázis volt ez a szürkeség sivatagjában. Attól fogva a közönség nem tudott többé fölmelegedni.

Mondottuk, hogy a tableau végez a darab-bal, de azért nincs vége; csak a szerző metszi el erőszakosan, a vén kurucz szájába adva a szót, hogy: „Legyetek egymáséi; látom már, hogy sem én, sem a politikám nem kell már senkinek“. De egy percetzel előbb még ugy dörömbölt, mintha az egész országgyűlést szét akarta volna verni. Az átmenetnélküliség, ez a hirtelen akció és hangulat-változás, az indo-

kolatlan és erőszakosan előidézett fordulat jellemzi az egész darabot. Vége nincs, csak véget ér; kezdete sincs, csak kezdődik. Ami pedig közből esik, az nem színpadi, hanem szétfolyóan novellisztikus.

Berczik Árpád egyik régi, érdemes írónk. Egyéniségében túlarad a kedvesség és jószág; a fény több benne, mint az árnyék és több szíve van, mint epéje. Régi, fénylő ideáljai vannak, a melyektől el nem távozik; keresi a derült világosságot és elkerüli, ahol lehet az árnyékot. Mint színpadi író sok jelentős sikert ért el, melyet vélünk együtt a sajtó és a közönség szívesen elismert és tapsokkal honorált. Hogy ez a darabja nem sikerült, hogy szerkezeténél, cselekményénél fogva elhibázott, az nem von le az érdemeiből semmit. Írók munkálkodásában vannak ilyen hullámzások s ilyen baleset mindenkit érhet.

Az előadók mentési munkálatokat végeztek, ha súlyos feladatra vállalkoztak is. A krinolin hölgyek közül első sorban említjük meg Csillag Terézt, aki ebben a kosztümben is pompásan festett s csengő hangjával, kitűnő játékaival, művészi pointirozással illuziót keltett. Már Helvey Laurára nem mondhatjuk el ezt. Németes dialektussal kellett beszélnie, de egész hosszú mondatokat tiszta magyar kiejtéssel mondott el. Ez a szerep egyöntetűségének rovására ment. Vagy komikus németes kiejtéssel beszél valaki, vagy tisztán magyar kiejtéssel. De egyszer tisztára magyarosan, majd tisztára németesen: ez csak nem egységes művészi felvétel. D. Ligeti Juliska és Paulay Erzsike tulságosan sokat nem alakíthattak szerepükkel, de amit eljátszottak, azt hájasan játszták el. Gál a dörömbölő kurucz szerepében, mely halvány kópíja Peturnak, elég erőteljes volt. Anynyi karakterisztikumot tett bele, amennyit képes volt. S volt is némi sikere; nem az ő hibája, ha a darabot megmenteni nem tudta. De z s ó és R ó z s a h e g y i derült hangulatot tudtak teremteni rövid időre. Gabányi az együgyű pap szerepében csak fél hatást ért el. Az igazi derült vonások nem voltak benne szerepében. O d r y n meglátszott, hogy nem tudott mit csinálni szerepével, melyben nem volt művészi formálható anyag. Az össziáték ellen is volt kifogásunk. Sok közreműködő kvazi elszigetelten játszott, mintha nem kellett volna tekintettel lennie partnereire s nem is alkalmazkodtak mindenhol egymáshoz. Ez pedig az előadás egyöntetűségének rovására ment.

A közönség a fogadtatásnál nem adott kifejezést az egész soron annak, hogy a darab nem felelt meg a követelményeknek. A szerzőt minden felvonás után a lámpák elé szólították, s az a közreműködő művészekkel együtt meg is jelent. Egyetlen tiltakozás sem hangzott el és így a külső siker legalább a bemutatón mégis konstatálható volt.

T. Sz.

Színházi szemle.

Budapest, november 9.

A premiéreknek meg a darab a legrosszabbul. Hiába tartanak huszonöt vagy ötven próbát. Akármilyen mumus is a direktor, a főrendező, alrendező, kritikus — mégis csak más érzés az, mikor felelősség függöny mögül a fizető publikumra esik a játszókat tekintete. Mégis csak az a souverain ur. Mert a direktor adja ugyan a kenyeret a színészek, de a direktornak meg a publikum!

Ezért, míg a világ világ lesz, premiéren lámpaláz lesz — hiába biztatják egymást:

- Félsz, Pali?
- Nem félek, Gyuszi.
- De reszketsz, Pali —
- Attól félek, hogy te félni találsz
- No látod, én meg attól félek, hogy te attól félsz, hogy én félek.

Denique: tréma minden vonalon, ideges izgatottság a rendező-asztal körül, „drukk” a direktori páholyban, feszkelődés a nézőtérén. No már most, hogy

modern műszóval éljek, ha ennyi kilóval lovagol valaki, hogy legyen az nyugodt, honnét vegye azt a higgadt biztonságot, amely művészi alkotások alapfeltétele. Azért sir, ájul el, vész össze az idegesebbre a premiéren. Szóval: a premiérek a sorozat legrosszabb előadásai.

Azért én bevárom a nyolcadik, tizedik előadást. Már a második estén micsoda megkönnyebbüléssel lépnek a színészek színpadra? A harmadikon, a negyedikken már passzióval játszanak s én is nyugodtabban nézem az előadást, nem szaladgálván körülöttem idegesen a premiérek publikuma, egymást vallatva és „hogy tetszik”-et játszva. Ilyen nyugodt élvezetben volt részem a multkor, a „Kerülő uton” nem tom hányadik előadása alkalmával.

Bernstein az élet poetája. Igaz, hogy a Nemzeti Színházban csak gyengébb munkáját láttuk, az erősebbeket a Vígyszínházban, de a legjobbat, a legértékesebbet, bölcs kiválasztásban a Magyar Színház mutatta be.

Kürthy kollégám rámutatott a Bernstein-darabok sorozatára s tudása tárházával illusztrálta a Bernstein-darabok sorrendi hibáit, melyekkel a színházi reklám nem törődik — s méltányolta a játszó művészetét, aminek nyomán azután — elveim fentartásával — megnéztem egy későbbi előadást, amelyről számot akarok adni.

Beöthy szerencsés keze olyan fiatal sereget toborzott össze, amelyben megvan minden jóra való készség. Egy egész kotló-alja talentum. De nem elég összetoborzani, aztán leültetni a fiatal talentumokat, amint a nemzetnél teszik — s ott — penészedni hagyni s a „szerzett jogok” respektálásával tenni tönkre szereposztásokat. Foglalkoztatni kell a fiatal erőt, munkát kell neki adni, játszani, szerepeltetni, harcra küldeni, amint teszik is — némelyikkel. De erről máskor. Most a „Magyar Színház” friss gárdájáról van szó, amelynek vezére a legajlisabb, a legélesebb eszű direktor, aki a színházat s a színészeket egy szoros érdekkörbe tartozónak tekinti s nem hagyja berozsdásodni a megszerzett tehetségeket. Tanítja őket és vezeti.

A „Kerülő uton” ünnepe ennek a kis, üde, fiatal, mozgékony, friss és minden jóval fölrüházott társulatnak. Halmi Margit, Garai, Törzs, Vágó, Ráskay, Molnár, Polgár Ilona — s a többiek — először is letették a színpadra való belépés alkalmával azt a hazug pose-t, hogy „én vagyok én!” s mikor én játszom, akkor csak engem nézzen a publikum s akkor más ne merjen játszani, csak én, — a többi lehetőleg ne is játszzék, csak nézzen. Mert: én vagyok én. A többi semmi.”

Ennek a gaznak a kigyomlálása az első erénye az új truppnak. A második, már nem negatív, hanem pozitív erény az, hogy egymással játszanak és egymásra játszanak. Tudnak együtt érezni és együtt gondolkodni, vagyis: megértik a rendező esztét s alárendelik magukat a közjátéknak s előttük az első szentség a darab, amelynek érvényesülni kell — aztán jön az az ugynevezett „színpadi hatás”, az utolsó, a legutolsó sorban, mikor „a hős elrohan”.

Halmi Margit olyan finom, mint egy brüsszeli csipkemunka. Első felvonásbeli erőitett könnyűvívésén szíven áttetszik a mélység. Beszédetése Cyrillel. — s az a halk fölkiáltás, amikor Armand megkéri, — egy okos művészno fegyvertárából való. De főleg a harmadik felvonás! Az az átmenet a könyekből a mosolyba, — az anyával való jelenet — s a távozása — mindenütt megtennék a kellő hatást — talán még nálunk is megteszik. Saratus rusticus, az első felvonásban félénk, a környezet, a Jaqueline lebillineselő közelléte által tompított nyárspolgársága tökéletes. Utolsó felvonásbeli jelenete Jaqueline-vel, becsületére vált volna egy „jubilált” művészeknek. Törzs dícséretéből már kifogytam. Ez a gyerek a „kis pajtás”-tól fogva olyan rohamlépésben ment előre, hogy elbírja a legerősebb kritikát. Az utolsó felvonásban olyan erős, olyan igaz, hogy el se hinném,

ha nem tudnám, milyen fiatal. Ott, a Jaqueline szomszédságában, a divánon, megvetett egy olyan kézenfekvő gyönyörű momentumot (a pillanatnyi elérékenyülést, amely szavát megakasztja) mintha azt mondaná, nem szorultam rá semmiféle külső eszközre. De tegye meg — a publikum kedvéért. Nekünk jól esnék egy kis elérékenyülés.

Polgár kisasszony rendkívül elegáns volt, szép megjelenés és kifogástalanul játszotta meg a harmadik felvonást. Igazi „dame du monde” volt. Vágó nyárspolgárja elsőrendű, izról-izre igaz és teljesen öntudatos figura. A többiekéről se tudnék rosszat mondani. Az egész előadás pedig mesterét dicséri. Nem tudom ki az, de akárki: legény a talpán.

A „Falusi Madonna” első előadásáról nem tudtam tiszta képet alkotni magamnak. Egyszer összedöngészem vagy tizenhat kritikából a legrikítóbb ellenmondásokat, amelyek az olvasók táborát teljesen megzavarják. Innét, hogy a kritika-olvasó publikum egy része sir, a más része nevet. Egy erdélyi fejedelem prédikátoráról beszélék azt az anekdotát, hogy a fejedelem rendeletére a hallgatóság felét meg kellett rikatni, a másik felét megnevettetnie. Megtette. A komoly beszédet a fejedelem felé intézte, könyeket csalván annak szemébe a köznyomor ecsetelése által, — de hátul dróton róka farkat kötött fel, amely föl s alá mozgott, amikor ő előrefelé ágált. A „hátsó” publikum tehát majd megpukkadt — az „első” sirt.

Hol a róka farka?

... Én pedig majd elmegyek a „Madonna” tizedik előadására, amikor lesimultak már az első bemutatónál járó izgalom hullámai. Nem tehetnék úgy, mint az az alföldi város a bállal?

Minthogy az első bálra rendszeren senki se jött el, kidoboltatta a magisztrátus, hogy az idén mindjárt a — második bállal fogják kezdeni!

Varus.

(*) Ney Dávid emlékezete. Több mint két esztendeje annak, hogy érző szívű, csodás hangudalosságú, Ney Dávid elhunyt. Wotan lelke kiröppent földi hűveléből és szállt diadalmas szárnyalással a Valhalla felé, ahol istenek fogadták a dalnokot, aki amíg élt, gyönyörűségére élt az embereknek. Mint a lant megpatlant hurja, szakadt el ajkán a dal és megállt dobogásában egy nagy szív, amelynek melege be sokszor gyújtott tüzet az áhitatos hallgatók szívében.

Meghalt Ney Dávid és híveinek impozáns tömege kísérte utolsó útjára. Illatos virágok közt vitték a néma művészt, de a temetés után eloszoltak a gyászolók és azóta özvegyen maradt feleségén és árván maradt gyermekein kívül talár senkiségi gondol arra a kötelességre, amely Ney Dávid halála után fenmaradt. Kint pihen a rákoskeresztúri temetőben rideg, jeltelen sír alatt, amelyet csak néha virágok fel a szeretet. Nem jelzi pompázatos emlék, hogy itt a művészek dicső bajnoka aluszsa örök álmát, nem jelzi semmi, hogy a magyar közönség kegyelettel gondol elköltözött mesterdalnokára.

Más, sokkal kisebb férfiak sírjára obeliszkek emelt a halás utókor, csak Ney Dávid sírja jeltelen. Családjá többször eleget akart tenni a gyermeki kötelességnek, de az Opera vezetősége mindannyiszor kérte, hogy az emlék fölállítását engedjék át annak a színháznak, amelynek az elhunyt annyi dicsőséget szerzett. De huzódott, egyre halasztódott az emlék fölállítására, de most már, úgy éreztük, nem lehet tovább halogatni ezt a kegyeletes kötelességet. Mészáros igazgató, aki mindenkor csodálattal adózott Ney Dávid művészetének, bizonyára nagy készséggel valóítja meg a szép tervet és szívesen rendez két-három operai előadást és egy filharmóniai hangversenyt, hogy a kegyeletes közönséget is részeltesse ennek az emlékeknek a fölállításában. Nem oly nehéz és megvalósíthatatlan terv ez, hogy tovább kelljen habozni.

Nagyszombati cacao és csokoládégyár Nagyszombat.

==== Kérjünk: földrajzi, történelmi, természetrajzi és mesecsokoládét. ====

Az alkalmas idő elérkezett, csak a tettek kell a tervezés helyébe lépni. Kint a rákoskereszturi temetőben egy jeltelen sir vádol hálátlansággal: hordjuk ki az emlékezés virágát és márvány köveit a dalnok hantjára!

(*) **Blaha Lujza a Népszínházban.** Ma volt a Népszínház-Vigoperában az első igazi zajos est a megnyitás óta, mert a Népszínház közönsége végre valahára üdvözölte Blaha Lujzát azon a színpadon, melynek legzajosabb sikerei az ő nevéhez fűződnek. Egyik kedvenc szerepében „A piros bugyellárás”-ban lépett fel és természetesen akkora óvációban volt része, mint amilyenhez most a Népszínházban nem vagyunk hozzászokva. Az ő aranyos, utánozhatlan kedélyével, vidám nótáival mintegy felvillanyozni akarta partnereit is, kikre ez nagyon is reáért, mert mi tagadás benne, oly rossz együjtést még nem igen láttunk népszínműben, mint ma a Népszínház-Vigoperában. Akik valaha népszínművet láttak a régi Népszínházban, azoknak elszorul a szíve, hogy a nemzet csalóányát ily társaságban kell hogy lássa. Kiss Mihály, Szabó Anti és Ujvári kitűnő alakításainak még a közelébe sem értek a mai szereplők. És akik jók voltak, mint Pázmán és Lubinszky, azok is a Népszínház régi gárdájából valók.

(*) **Burmester hangversenye.** Aki azt akarja tudni, hogy mi a tiszta, eszményi tökéletességű hegedűjáték, az hallgassa meg *Burmestert*. Töle megtanulhatja. A páratlan művész, akinek játékában a legnagyobb technikai virtuozitás igazi, mely zenei érzékkel párosul, ma ismét fényes diadalt aratott a fővárosi Vigadó nagytermében, amely zsúfolásig megtelt előkelő és műértő közönséggel. A mester első sorban *Greig* emlékének adózott. Eljátszotta a nem rég elhunyt norvég zeneköltőnek B-moll szonátáját, amely nem tartozik ugyan *Brieg* legértékesebb alkotásai közé; de egy dolog ebből a műből is megtanulhatunk hazai szerzőink, azt t. i. hogyan kell a nemzeti zenét a magabiztos műformákban értékesíteni. Ezután *Mendelssohn* hegedűversenye következett, amelynek a zeneiskolai hangversenyeken kissé elkopott szépségeit *Burmester* új fényűnyel vonta be. Főleg a meglepő érzéssel előadott andantának és a szédületes bravúrral eljátszott finálénak volt gyűjtő hatása. Olyan falrengető tapsvihár hangzott fel utána, amilyent csak igazán nagy művészek képesek nálunk előidézni. Páratlan gyönyörűséget szerzett nekünk a művész *Pergolese*, *Haydn*, *Bach* stb. apróságával is, amelyeket saját átdolgozásában mutatott be. Hatásos befejezés lett volna *Wieniawsky* Faust-ábrándja. Csak hogy a közönség nem érte be a műsorban foglalt darabokkal, hanem a ráadások egész sorát csikarta ki a szeretetreméltó művésztől. *Klasen* Villi, a mester há kísérője nemcsak ebben a minőségében, hanem néhány önálló zongoradarab előadásával is bebizonyította, hogy valódi művész. s. k.

(*) **A bor.** Az Országos Színművészeti Akadémia ma délután négy órakor Gárdonyi Géza falusi történetét adta elő a Nemzeti Színházban. Az előadás áthelyezésének indító oka annál nagyobb sejtelen, mert hiszen a kormány éppen azért vette meg pár év előtt az Uránia Színházat egy millió koronáért, hogy a Színművészeti Akadémiának saját színpadja legyen. Vagy kell külön színpad az Akadémiának és akkor vegyék hasznát, vagy ha nem kell, akkor szabadítsák föl azt az egy milliót és fordítsák más célra. Még a darab előadásának térbeli igényei sem indokolták ezt a csereberét. A bort az Uránia színpadján már vagy háromszor látszották és pedig sokkal sikerültebben, mint ma a Nemzeti Színház deszkáin. Általában az új igazgatás eddig minden nyilvános előadásával gondoskodott valami meglepetésről. Molière *„Füvészmester”* példánál felvonásközi szünetek nélkül látszották le s így két órán át pihenés nélkül farszították a közönség figyelmét, még pedig kétszer egymásután, ma ismét esti előadás helyett adtak egészen más igényű közönségnek egy kései matiné. Senki sem tudja mire jók ezek az újítások, sem azt, hogy hova fognak vezetni. Az előadás ismétléjük, nem érte el a régi A bor előadások színvonalát, bár több növendék tehetségének és szorgalmának kétségtelen jeleit adta. *Makay Gabriella* mint *Baracsné*, *Tóth Irma* (özvegy *Szunyognó*), *Mártoni Róbert* (*Baracs Imre*), *Dobos Margit* (*Észter*), nagyon ügyesen beszéltek és otthonosan mozogtak és több ízben ki is tapsolták őket. Felütnést keltett *Benes Ilona*, ki *Görcs Gáborné* epizod-szerepében meglepő tehetségének adta tanujelét. Voltak jelenei, melyek a legszebb reményekre jogosítanak. A kisasszony hangja, alakja, megjelene, mindenképp meggyerő, játékában pedig a természetes közvetlenségnek oly mértéke van meg, aminőt növendéktől még nem igen volt alkalmunk látni. A közönségnek is nagyon tetszett és sok elismerésben volt része. (D. Gy.)

(*) **Az Operaház ezidei ujdonsága** *Mihálovich Ödön* „*Eliána*” című háromfelvonásos eredeti dalműve lesz. Ezzel egyidejűleg *„Fortunio”*-járá is készülnek, mely dalművet eredetileg az idény első ujdonságának tervezték, de *M. Szöyer Ilona* asszonynak szeptember óta tartó betegsége miatt halasztást szenvedett. A művész egészsége egyébiránt már a javulás útján van.

(*) **Magyar estély Berlinben.** Szép és minden ízében művészi színvonalon álló hangversenyt rendezett e hó 2-án a „*Berlini Magyar Kereskedők és Iparosok Egyesülete*” a saját segélypénztára javára a *Neue Philharmonie* hatalmas termében. A gyönyörű programban elsőnek lépett fel a közkedvelt *Kolosy Rummel Mariska* zongoraművész és énekesnő, követte dr. *Rotsteinné* hegedűművész, majd *Bühlinger Vilmos* baritonista énekelt. A hangversenyt német színészek fejezték be két vigjáték előadásával. Szünet közben *Vorn* és *Wiszniewski* komikusok és *Eisenberger* zenekara szórakoztatta a diszes közönséget, mely zajos tetszéssel fogadta az egyes programszámokat. A hangversenyt — melynek fényes sikere *Steiner Antal* egyetlen elnök buzgólkodásának köszönhető — reggel 7 óráig tartó táncz követte.

(*) **Roda Roda**, a *Simplicissimus* főmunkatársa, e hó 4-én a *Royalban* tartandó német nyelvű humoros felolvasása iránt rendkívüli az érdeklődés. A még megmaradt jegyek *Alberti és Társa* (IV., *Kossuth Lajos-u.* 15. sz. a.) zeneműkereskedésben kaphatók.

(*) **Hangversenyek.** *Vecsey Ferencz* hazánkfia legutóbb a berlini filharmonikus zenekarral mesterének, *Hubay Jenő* tanárnak vezénylete alatt játszotta *Hubay III.* versenyművét, melynek interpretálásával szenzációs sikert aratott. Ezen hangversenyre az összes jegyek már napokkal előbb kelttek el. Az egész kritika dicsőimuszokat zeng *Vecseyről*, ki nálunk november 28-án tarja nagyszabású hangversenyét a *Vigadó* nagytermében.

Gmeiner Lula cs. és kir. kamaranékesnő, a nálunk általánosan kedvelt hangversenyénekesnő hosszabb távollét után ismét ellátogat hozzánk. Idei dal-estélyét november 30-án a *Royal-teremben* tarja, mely alkalommal a modern, valamint a régi klasszikus dalirodalom remekait adja elő.

Mirsky Mózes, a 12 éves csodaénekes holnapi hangversenye iránt szokatlanul nagy érdeklődés mutatkozik a közönség körében. A kis „nagy művész” múlt héten abban a kitüntetésben részesült, hogy a tulszigorunak elismert *Angelo Neumann* prágai színházigazgató felléptette őt a színházában, mely alkalommal óriási sikereket aratott.

J. Náday Ilona asszony, aki a népszínházi nagy sikerei révén a pesti közönség kedvenczéné lett, azóta mint hangversenyénekesnő szerepel, ezidén ismét hallatja magát *Dalestélyen*, mely e hó 15-én a *Royal-teremben* lesz. *Ipolyi Valéria* ismert zongoraművész működik közre.

Sauer Emil, a zongoraművészet nagymestere az idén ismét eljön hozzánk egy estére és pedig: november 21-ére, mely alkalommal kiválóan érdekes műsort ad.

Mischá Elmann, a fiatal orosz hegedűművész most a kontinens legnagyobb hangversenypódiumain aratja diadalait. Dacára, hogy pesti fellépése teljesen kiesik a körutjából, mégis örömmel fogadta a *Harmónia* igazgatóság meghívását s fellépésének napját e hó 22-ére állapította meg.

Weltmann Rózi és *Feri*, ez a zseniális ifjú művész testvérpár, kik már évekkal ezelőtt szenzációt keltek, mikor *Rózi* 13 éves korában, *Feri* pedig 11 éves korában a *Reményi-díjat* nyerte el. A két testvér *Hubay mester* iskolájából került ki és az idén először lép fel nálunk nyilvánosan és pedig december 1-én a *Vigadó* nagytermében. A felsorolt hangversenyeket a „*Harmónia*” zeneműkereskedés rendezi, hol jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kaphatók.

Három hangverseny. *Rosenthal Mór* román udv. zongoraművész állapota annyira megjavult, hogy december 3-án, a *Vigadó* nagytermében tartandó három hangversenyt okvetlen közre fog működni. *Bertram Tivadar* kamaranékes és *Playfair Elzie* ausztráliai hegedűművész szintén szerepelnek az este és így rendkívül érdekes és változatos hangversenyre van kilátása a budapesti közönségnek.

Nyílt-tér.

E rovatban közlöt'ekért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság

V. ker., Váci-körut 32. szám.

Befizetett alaptőke: Husz millió korona. Tartalékalap: Hét millió korona.

Takarékbetétek

után folyó hó 11-étől kezdődően

5% (öt százalék) nettó-kamatot térítünk. A tőkekamatadó az intézet sajátjából viseli.

Budapest, 1907. november 8.

Az igazgatóság.

Vérgyógyítás.

Hemopatia

Uj, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható köszvény, asztma, görvélykór, sziv-, idült gyomor-, bél- és idegbajokban (neurasthenia) és némely fontosabb bőrbajban (pl. *Lupus*). Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelő intézete van.

Budapest, V., Váci-körut 18. szám alatt. Rendelés naponta 9-11-g és 3-6-g. Díjazott levele részol. — Betegeket Intézetén kívül is kezel. — Nohéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

Uj gyermekruha különlegességi üzlet

a „Kis Erzsébet”-hez.

Nagy raktár leány- és fiúruhákban. — Bábakelengyék. — Mértékszerű rendelés. — Fűző különlegességek.

Stein S. és Társa Bpest, IV. Ferenciek-tere 2. Fióküzlet: Kolozsvár. 27058

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Ruhan.

Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forrómeleg, kénes források, iszapfürdők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizusodák. Olcsó és gondos penzió. Csuz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budán.

Utazó ügynökök

kifűnő in előkkesre tehetnek szori korv utánjárásal.

Ifj. MECHLOVITS BUDAPEST

Váci-körut 55.

KALIPTAS

Legújabb és már is a legkedveltebb fogpép a legújabb és már is a legkedveltebb fogpép **MÜLLER J. L.** cs. és kir. Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 8. gyógyszerész, drogeria és finomabb üzletekben. Kis tubus 60 fillér. Nagy tubus 1 korona. Fogpép

legelőgánsabb ur ruhákat, ugyszintén eredeti korhű

dizsmagyar ruhákat

jutányosan készit és kölcsön ad

Szegfü és Mártha

BUDAPEST IV., Váci-utca 20

FŐVÁROS.

(Bárczy István polgármester ünneplése. Abból az alkalomból, hogy Bárczy István, a főváros polgármestere a VII. ker., polgári kaszinóba, amelynek alakulásakor tevékeny tagja volt, most ismét belépett, fényes bankettet rendeztek tiszteletére a kaszinó tagjai, akiknek nevében Benedek Dezső főv. biz. tag, a kaszinó igazgatója üdvözölte a polgármestert.

(A Gschwindt-gyár. Mult számunkban mi is bővebben foglalkoztunk a Gschwindt-féle gyár kitelepítési ügyével, melyre vonatkozólag a gyár igazgatója a következő nyilatkozatot közlésére kért fel bennünket.

A székesfővárosi sajtó egy része az utóbbi napokban ismét foglalkozik a Gschwindt-gyár kitelepítési ügyével. S ez alkalommal ezen lapoknak szándékát hajhászó s mindenben s minden áron panamát szimatoló része olyképp ír az ügyről, hogy közleményeikből a legképtelenebb inszinuációk és legvakmerőbb gyanúsítások olvashatók ki a részvénytársaság ellen.

Ezen képtelen híreszteléseknek és legvakmerőbb inszinuációknak véget vetendő, kijelentjük, hogy az ezen közleményekben foglalt inszinuációk és gyanúsítások, nemkülönben a tényállásukhoz fűzött mindazon következtetések és okoskodások, amelyek „panamát”, „disznóságot”, „üzlet” fenforgását deriválják, szemben-szedett hazugságok, légből kapott rágalmak.

A Gschwindt-gyár részvénytársaság, illetve képviselői ezen kitelepítési ügyben, de más ügyben sem, soha semmit sem tettek avagy kíséreltek meg, ami akár törvénybe ütköznék, akár a kincstár, a város, vagy bárkinek érdekeit veszélyeztetné és károsítaná, akár pedig a jó erkölcsökkel, sőt a tisztesség legkényelmesebb fogalmával is ellenkeznek.

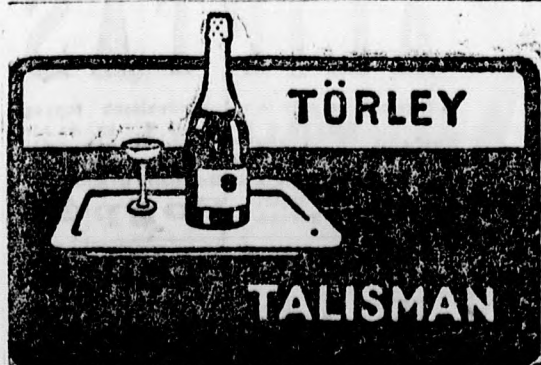
A Gschwindt-gyárnak sem üzemi, sem semmi-féle olyan szempontból, amely az ő saját érdekeire vezető vissza, nincs szüksége arra, hogy mostani helyét elhagyja. Hisz a gyár kitelepítése a részvénytársaság óriási anyagi megerőltetésével fog járni: s ha ennek daczára „mozgattuk” és „mozgattuk” — de mindig anélkül, hogy kisajátítást követeltünk vagy arra csak gondoltunk volna is — a kitelepítés ügyét, tettük ezt azért, mert tudatában vagyunk a közhangulatnak és érezzük a közvélemény preszióját, amely eltávolításunkat évek óta sürgeti, követeli, továbbá, mert méltányoljuk azon kiváló fontosságú városrendezési és szépészeti és nagyhorderejű közegészségügyi szempontokat, amelyek ily büzös és füstös gyári telepek a város bensejéből való kitelepítését javallják: végül és legfőképpen azért, mert ismerjük azt a nagy veszedelmet és megmérhetetlen kárt, mely a Ferenc- és Józsefváros szomszédos lakosságának vagyonát, sőt életét is fenyegeti, ha, ne adj Isten, telepünk lángba borulna.

Ezen felelősség tudata irányította és irányítja minden akciónkat és épp ezért kijelentjük, hogy abban a perczben, amelyben a hatóság, vagy bármely más illetékes tényező a bekövetkező és borzalmasságában el sem képzelhető tüzkatasztrófa minden anyagi, erkölcsi és jogi következményeiért a felelősséget magára veszi, többé egy lépést sem teszünk a gyár kitelepítése érdekében.

Ezen nyilatkozatunk ezen kérdésben az első, de kijelentjük, hogy egyúttal az utolsó is. Egyébként kijelentjük, hogy ügyünket a bíróság elé vesszük.

Gschwindt-gyár igazgatója nevében:
Dr. Gschwindt György,
elnök.

(Sok a kávéház. Budapest a kávéházak városa. Így ismerik a külföldön is. Jóformán nincsen sarok, hol kávéház ne lenne. Ezen az anomálián akar most segíteni a budapesti kávéspártársulat, amely beadványban arra kéri a főváros tanácsát, utasítsa a kerületi előljárókat, hogy minden új kávéházi engedély iránti kérelemnél mérlegeljék a helyi viszonyokat és ehhez képest adják meg, vagy tagadják meg az iparendélyt. A főváros iparügyi bizottsága jövő héten tárgyalja a kávéspártársulat kérelmét.

IDEGENEK UTMUTATOJA

Ajánlat beszerzési források

BUDAPESTEN.

Angol férfi- és női- szabó.

Fohner Ferenc férfi és női szabó Váci-utca 26. Párisi-utca sarok. Állandó nagy választék a legújabb divatszövegekben.

Biztosítás.

Első Leánykibiztosítási Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító Intézet Budapest, VI. Teréz-körút 40-42. Alapítva: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermekek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalék: 10.000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Assurancioni Generali (Triest) ált. biztosító-társaság. Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 300 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz. az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint felelőtlen és leánykibiztosítási biztosítások. — Tűz-, szállítmány-, befőrése lopás elleni és vívbiztosítások. — Légbiztosítás a Magyar légbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjviszátérítéssel is) az Első o. ált. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogközlő Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Benke Gyula. Központ és Magy. kir. szab. oszlopviszátérítési főeljáró helye: VI. Andrásy-ut 5. Kézi zálogüzletek: IV. Károly-körút 18; IV. Forradalmi-ter 4. Irányító-társaság: VII. Király-utca 57; VIII. ker., József-körút 2, VIII. Üllői-ut 6. sz. Bolvárosi takarékpénztár r.-t. Budapest, IV. Elyó-ter 1. sz. Alapítók: 10 millió korona. Alapítva: 1892.

Víz- és légszuszexvezeték és csatornázás.

Piszurnyi L. néda Janisch János és fia Budapest, VII. Jósika-utca 12. sz. csatornázási vállalat, épületadógos műhelye és horgany díszlányok gyára. Légszusz- és vízvezeték, központi fűtés, szellőztető készülékek, szivattyúberendezés, arnyékszék, vizelő, mindennemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvíz-gyógyintézetek, melegvíz-készítő-berendezések fűtő-fűtőhely összeköttetéssel vagy saját fűtőhellyel. Ambergi légszuszfejlesztő gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszusz-készülék minden házban. Telefon 30-83.

Háztartási cikkek.

Droga és háztartási cikkek V. Bátor-utca 9. sz. „Szabadság”-kávéház mellett. Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12-30. Hess Izidor és Társa „Korona”-drogeria.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Felmentett cigányok. Márczius 13-án éjjel a monori határban nagyobb cigánykaraván táborozott. Eljöttéban Kanalas Giza cigányleány kocsirojt halott s látta, hogy egy egylovas kocsirol két férfi le szállt, akik meggyújtott szénaköteg világánál Jakab Fáni cigányasszony kipányvázott lovát el akarják vinni. Lármát csapott, mire felébredt Jakab Fáni s doronggal a kezében akart rátámadni a tolvajokra. De vesztére jött elő, mert a tolvajok, Raffael Gusztáv és Raffael Péter, a következő pillanatban kétszer egymásután rálöttek. Az első lövés azonban Kanalas Gizát találta a bal czombjában és veszedelmesen megsebesítette, a másik golyó pedig az egyik sátorban alvó két éves Kanalas Józsefet ölte meg. A tolvajok azután Jakab Fáni lovát elhajtották, de a vasadi határban eleresztették, nehogy árulójuk legyen. A pestvidéki törvényszék esküdtbírósága ma tárgyalta az ügyet. Bár a tanúk vallották, hogy a Raffael-testvérek voltak a merénylők, a két vádlott tagadta bűnösségét. Az esküdtek nem látva igazoltnak bűnösségüket, a feltett három kérdésre tagadólag feleltek. E verdikt alapján a bíróság is felmentette a két cigánylegényt, akiket nyomban szabadon bocsátottak.

§ Hlinka és társal az államfogházban. Hlinka András és tizenhat társa, kik a magyarság elleni izgatás miatt a Kuria végérvényes határozatával államfogházra ítéltettek, december hó 1-én kezdik meg büntetésüket a váci államfogházban. Hlinka András plébános rózsahegy barátaival levelet intézett, melyben értesíti őket, hogy a jövő hét folyamán hazaérkezik, hogy mielőtt büntetését megkezdén, magánügyeit rendezze.

§ Megszüntetett sajtópör. Egyik esti lapunk a mult év augusztus havában súlyosan vádolta Madarász Imre volt kassai rendőrfőkapitányt. Madarász a lap ellen sajtópört indított, a törvényszék vádancsa azonban a cikk írója, Hegedűs Gyula hírlapíró ellen indított eljárás jogerősen megszüntette.

SPORT.

Alagi versenyek.

— Pótmeeting. Első nap. —

Kevés néző jelenlétében, csipős hideg időben, folyt le a két napos pótmeeting mai első napja, mely a favoritjátékosoknak nem nagyon kedvezett. Különösen heves finissel végződött a Szentlőrinczdíj, melyben végre is holtversenyben érkeztek a czélkarikához Vezess és Przyjaciel.

Részletes eredmény a következő:

I. Kétévesek eladóversenye. Díj 1500 korona. Táv 1200 méter. 1. gróf Pejacsevich Dornoch 54½ kg. (Klimscha), 2. Geist G. Salome 52 kg. (Ulrichshofer), 3. Vida T. Royal Anne 45½ kg. (Kelemen). Küzdelem után 1 hoszzsal nyerve, 3 hoszzsal harmadik. Tot.: 10:26.

II. Eladó akadályverseny. Díj 1500 korona. Táv 4000 méter. 1. Nagy száz. 66 Matador 69 kg. (Kiss V.), 2. Fanta fhd. 66 Wight 68 kg. (Neumann), 3. Bartosch id. Perkal 69 kg. (Landler). Futott még Serleg (Csompora). Biztosan 1 hoszzsal nyerve, 1½ hoszzsal harmadik. Tot.: 10:28 és 25, 20:47, 24.

III. Szent Lőrinczdíj. Díj 1500 korona. Táv 1600 méter. 1. Geist G. 36 Vezess 67½ kg. (Eltz), 1. Koller Ö. 36 Przyjaciel 68 kg. (Kiss G.), 3. Miss Marie 36 Capt. Jack 73 kg. (Czárán Z.). Futottak még: Lady Russel (Sibrik), Sans atout (Zangen). Holtverseny, 3 hoszzsal harmadik. Tot.: 10:28 és 25, 20:47, 59.

IV. Gátverseny handicap. Díj 1200 korona. Táv 2400 méter. 1. Paxy fhd. 36 Why? 66½ kg. (Czárán Z.), 2. Koller Ö. 66 Wnuczka 73 kg. (Kiss G.), 3. Schey P. 36 Ladyship 57 kg. (Pálffy). Futottak még: Liska (Czárán J.), Torta (Eltz). Küzdelem után 1½ hoszzsal nyerve, 3 hoszzsal harmadik. Tot.: 10:24, 20:33, 95.

V. Eladók handicapja. Díj 1200 korona. Táv 1400 méter. 1. Seprősi ménes 36 Maimaison 73½ kg. (Czárán J.), 2. Világhy G. 36 Palotás III. 62½ kg. (Krause), 3. Schey P. 36 Ajándék 61½ kg. (Pálffy). Futottak még: Acharnée (Sibrik), Remete (Eltz), Kártyás (Czárán J.), Banzai (Kiss G.). Könnyen 1½ hoszzsal nyerve, ¾ hoszzsal harmadik. Tot.: 10:34, 20:36, 52, 27.

VI. Kétévesek handicapja. Díj 1500 korona. Táv 1000 méter. 1. Hesp M. Leontine 45½ kg. (Dyk), 2. Sibrik S. Macska 58½ kg. (Smejda), 3. gróf Batthyány Öhaj 55 kg. (Martinkovich). Futottak még: Palotás II. (Huiber), Pink (Klimscha), Evildoer (Höng), Tell Vilmos (Ulrichshofer), Pompás (Matti). Küzdelem után fejhoszzsal nyerve, 1 hoszzsal harmadik. Tot.: 10:26, 20:34, 35, 26.

Az idei versenyszezon holnap Bécsben és Alagon is véglegesen bezáródik. Az alagi pótmeeting holnapi utolsó napjára jelöltjeink a következők:

- I. Ténsasszony—Littke
- II. Lady's Maid—Remete
- III. Wight—Serleg
- IV. Panasz—Geist-ist.
- V. Nagy-ist.—Remete
- VI. Tonchette—Macska.

Bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

A bécsi novemberi meeting mai utolsóéltől napjának legjobban dotált versenye, a 4000 koromás Kétévesek versenye volt, melyet a Mauthner istálló jó képességű Mony-ja nyert meg Royal Rose előtt, míg a favorit Tinca csak a 3-ik helyre érkezett. Részletes eredmény a következő:

I. Nyeretlen kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Gróf Pejacsevich A. pm. Miltad 56 kg. (Pretzner), 2. Br. Üchtritz Zs. pk. Iliade 54½ kg. (Gulyás), 3. Gróf Wenckheim D. sk. Ilona 54½ kg. (Janek). Futottak még: Majális (Cockeram), Boesko (Walkington), Cromdale (Pinka), Brave (Jurnik). Küzdelem után fejhoszzsal nyerve, három hoszzsal harmadik. Tot.: 10:32, 20:26, 29, 27.

II. Eladók handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1600 méter. 1. Mauthner V. 66 pher. Bátor 56½ kg. (Heidt), 2. Pongrácz A. örnagy 36 stpm. Mönch 53½ kg. (Miles), 3. Br. Harkányi A. 46 pk. Vészfék II. 55 kg. (Janek). Futottak még: Apatin (Pretzner), Camelia (Krouzil), Ronulla (Cockeram), Maczó (Walkington), Mindjárt (Southey), Dummheid (Finán). Biztosan öt-negyed hoszzsal nyerve, nyakhoszzsal harmadik. Tot.: 10:150, 20:68, 77, 31.

III. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Táv 1100 méter. 1. Mauthner V. pm Mony 57 kg. (Krouzil), 2. Meichl T. sk Royal Rose 55½ kg. (Gulyás), 3. Dreher A. sk Tinca 53 kg. (Vivian). Futottak még: Sírú (Paul), Livtsu (Walkington), Recolte (Janek). Könnyen 3 hoszzsal nyerve, 3 hoszzsal harmadik. Tot.: 10:55, 20: 54, 48.

IV. Kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1200 méter. 1. Dreher A. sk Macarsca 59½ kg. (Vivian), 2. Mr. Adrien sm Floridsdorf 58 kg. (Szente), 3. Egyedi A. sm Bocskoros 51 kg. (Cockeram). Futottak még: Sturm (Krouzil), Peugot (Walkington), Du-

chesse (Heidt), Rámpás (Pis), Sor (Finán). Küzdelem után nyakhoszszal nyerve, 2½ hoszszal harmadik. Tot.: 10:52, 20:42, 34, 37.

V. Kalsermühlen-handicap. Díj 4000 korona. Táv 1000 méter. 1. Egyedi L. 36 sk Nicht Doch 54½ kg. (Miles), 2. Mauthner V. 36 pk Mataswitha 56 kg. (Krouzil), 3. Geist O. 36 sm Kondor 52 kg. (Vivian). Futottak még: Rapitya (Gulyás), Mayenne (Paul). Könnyen 1½ hoszszal nyerve, 2 hoszszal harmadik. Tot.: 10:58, 20:52, 39.

VI. Háromévesek gátverseny-handicapja. Díj 3000 korona. Táv 3200 méter. 1. Aresin-Fatton J. pk Marquee 74 kg. (Huxtable), 2. gróf Merán J. pm Ikrény 71 kg. (Fejes), 3. Maltausch H. sk Originell 74½ kg. (Slinn). Futottak még: Rotunde (Seidemann), Ilfracombe (Lawton), Levente (Fürst). Küzdelem után 1 hoszszal nyerve, holtversenyben második. Tot.: 10:27, 20:33, 39, 29.

VII. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 900 méter. 1. báró Herzog M. pm Rodostó 52½ kg. (Hollinger), 2. gróf Trauttmansdorff L. stpm Kobold 51 kg. (Pis), 3. Badesen Gy. pk Liserl 49½ kg. (Pretzner). Futottak még: „48“ (Cockeram), Lothian (Miles), Gavotte (Heidt), Pandora (Müller) Pandora II. (Vivian). Könnyen 1½ hoszszal nyerve, ¾ hoszszal harmadik. Tot.: 10:50, 20:37, 42, 40.

A holnapi utolsó napra jelöltjeink a következők:

- I. Milliád - Boccaccio
- II. Isobar - János vitéz
- III. Táltos - Bizamberg
- IV. Sodoma - Bella
- V. Flowerseller - Rodostó
- VI. Koriphae - Maite Ldise
- VII. Nicht doch - Apatin.

KÖZGAZDASÁG.

Az Osztrák-magyar Bank kamatlábemelése.

— 6% a bankkamatláb. —

Budapest, november 9.

A nemzetközi pénzügyi piacon lejárló események nálunk sem maradhattak hatás nélkül és — amint a piac már tegnap bizonyosra vette — megtörtént a rátaemelés. Abban a közleményben, melyben a jegybank a kamatlábemelést indokolta, kifejti a főtanács, hogy a viszonyok kényszerítő nyomása alatt határozta el magát a kamatlábemelésre. Előttünk fekszik a jegybank 7-ikével lezárt kimutatása, mely a javulás tüneteit hordja magában s az érczkészlet jelentékeny emelkedését tünteti föl, noha az ellenkezőre lehetett számítani. Csakhogy a jegybank igénybevétele főként a 7-ikét követő napokra esik, tehát a kimutatás nem fokmérője a bank mai helyzetének. Egyébként nyilvánvaló, hogy a rátaemelés korántsem a nagy igénybevétel folyamánya, hanem tisztán védekezési szempontból történt, a külföldi események hatása alatt. Amennyiben érczközönlés történt, az is csak a 7-ikét követő napokon eshetett meg, ellenben tény az, hogy a deviza-árfolyamok feszültsége aggasztó jelenségeként tünt föl s ez okból indokoltnak tarthatjuk a rátaemelést. Mindenesetre szükséges lett volna, ha a főtanács megnyugtatta a gazdasági köröket azzal, hogy kijelenti azt, hogy ez az intézkedés átmeneti jellegű és ha a jelenlegi válságos idők elmúlnak, a jegybank nem él vissza a kamatlábcsavarral s mérsékli rátáját. A mai főtanács-ülés egyébként — és ezt a megjegyzést kénytelenek vagyunk hozzáfűzni a kamatlábemelés regisztrálásához — egy szóval sem tisztázta a bankot az alól a vád alól, hogy a jegybank, amint korábban vázoltuk, burkolt hitelmegszorításokkal élt. A mai rátaemelést az események indokolták teszik, ellenben a suba alatt való hitelmegszorítások teljesen ellenkeznek a gazdasági érdekekkel.

A kamatlábemelésről, illetve a főtanács Bécsben tartott üléséről az alábbi jelentések számolnak be: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma lovag Bilinski kormányzó elnöklésével ülést tartott. Pranger József udvari tanácsos, vezértitkár a bank-, valamint a pénz- és ércz-váltópiazz helyzetéről szóló jelentésének előterjesztése után, a főtanács elhatározta, hogy a bankkamatlábát egy százalékkal felemeli;

eszerint ehó 11-étől kezdve a kamatláblesz: váltók, varrások és értékpapírok leszámítására nézve 6%, államjáraadékokra, sójegyekre, magyar kincstári jegyekre és bankzáloglevelekre adandó kölcsönökre nézve 6 és fél százalék és egyéb értékpapírokra adandó kölcsönökre 7 százalék.

Az ülésen, amelyen lovag Bilinski kormányzó elnököt, a főtanács előadója kifejtette, hogy a bank az év legnehezebb terminusán, az októberi terminuson, a rendkívül erős igények ellenére is, simán haladt át. A bankvezetőség ezért abban a reményben volt, hogy a folyó év hátralévő részében alig lesz szükség a kamatláb emelésére. Az időközben kitört amerikai pénzválság következtében azonban az összes európai pénzügyi piacon az az irányzat kapott lábra, hogy a pénzügyi viszonyok megvédése céljából mindenütt a legérősebb rendszabályokhoz, a kamatlábemeléshez folyamodtak. Az Osztrák-Magyar Bank, amely legfőbb feladatát a monarchia pénzügyi rendezettségének fentartásában látja, a devizaárfolyamok általános emelkedésének s a nemzetközi pénzügyi általános feszültségének hatása alól nem vonhatja ki magát és ezért indítatva érezte magát a kamatláb felemelésre, ha nem is oly jelentékeny mértékben, mint ezt a külföldi jegybankok tették.

A jegybank ma közzétett kimutatása ez: Az Osztrák-Magyar Bank állása 1907. november 7-én: Bankjegyforgalom 2,003,583,000 (—66,710,000) kor., Érczkészlet 1,429,443,000 (+1,217,000) korona, Leszámitolási tárcza 826,411,000 (—38,813,000) kor., Lombardkölcsönök 94,617,000 (+923,000) korona, Adóköteles bankjegyforgalom 174,140,000 (—67,927,000) korona.

A kamatlábemelés híre a tőzsdéken nem keltett nagyobb mozgalmat.

A tőzsde már előre eszkomptálta a rátaemelés esélyeit s ez kifejezésre jutott abban a nagymérvű áresésben, amely minden papír árát néhány koronával csökkentette, úgy, hogy a mai tőzsdére már nem volt hatással az Osztrák-Magyar Bank kamatlábemelése s mert a külföldről is jobb árfolyamokat jeleztek, az ármozgalmak kedvezőbb alakultak. Miután hausse-érdekelttség nem sok van, sőt a kedvezőtlen események hatása alatt a kontremín uralta a helyzetet, a fedezési vásárlások helyreállították a nyugalmat. Emelkedett az osztrák hitelrészvény 623.75 K-ig és zárult 623.50 K-val; a magyar hitel egészen 727.25 K-ig és zárult 725.50 K-val. A többi bankrészvény közül a Jelzálogbank visszacsúszott 4 K-val, a Leszámitolóbank 1 K-val. A Rimamurányi vasmű 3.50 K-val, az osztrák alpesi vasművek 7 K-val emelkedtek. A helyi piac értékeiben alig volt változás. Szintugy a bécsi értéktőzsdén is kedvezőbb volt ma a hangulat, melyet főleg a helyzet nyugodtabb megítélése és a kabinetnek újjászervezése hozott létre. Az árfolyamok ennek következtében jelentékenyen megszilárdultak.

A tőzsde nyugodt hangulat mellett zárult, bár Berlinben gyengébb árfolyamokat, azonkívül feszült deviza-árfolyamokat jelentett.

A Gresham új igazgatója. A Gresham életbiztosító-társaság londoni kormányzó-tanácsa tegnap Budapesten ülést tartott s ez alkalommal — amint értesülünk — Schuk Józsefet, az Adria biztosító-intézet több mint két évtizeden át volt főtisztviselőjét és osztályvezetőjét a társaság magyarországi igazgatójává nevezte ki. Ez a kinevezés mindenütt, ahol Schuk József rendkívüli szakképzettségét, nagy munkabírását és puritán jellemét ismerik, őszinte örömet keltett. Ugy szakkörökben, hol Schuk József hívatottságát és rátermettségét méltányolják, mint a fővárosi társaság körében, melynek nevezett ismert és szeretett tagja, szimpátiával fordulnak az újonnan kinevezett igazgató személye felé, aki hivatalosan ebben a kiváló pozícióban a magyar biztosítási ügy egyik jelentékeny faktoránál a vezető-

állást betölteni. Itt említjük meg, hogy Beckett Regináld igazgató állásában megmarad.

A községi munkássegélyalapot állami támogatása. Darányi földművelésügyi miniszter Biharvármegye községi munkássegítő alapjainak támogatására 5000 koronát engedélyezett, a vármegye gazdasági egyesülete azt a javaslatot terjesztette a vármegye törvényhatósága elé, hogy miután valamennyi községnek van segítőalapja s a munkássegélyezés is arányos — a miniszter segélyét osszák fel valamennyi községi segítőalapja között.

A betéti kamatláb felemelése. Amióta a drága pénz korszaka beköszöntött, több ízben fölszínre vetődött az a kérdés, miért nem emelik föl a nagyobb budapesti pénzintézetek a betéti kamatlábát. Ez a jogos és méltányos panasz hosszú idő óta vár orvoslásra, mert lehetetlen állapot az, hogy olyanok pénze, akik nem vehetnek tudomást a pénztár alakulásairól, minimális kamattal gyümölcsözzék. Mert azoké, akik — értesülve a pénzügyi irányváltozásairól, reklamáltak, úgy is megkapták a magasabb kamatot. Ezek az állapotok most segíteni akarnak a bankok és ezzel a jogos kívánságokat, melyeket mi is osztunk, teljesítik. Ugy értesülünk, hogy a nagyobb fővárosi intézetek, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár kezdeményezésére, legközelebb értekezletet tartanak, melynek tárgya: a betéti kamatláb felemelése, illetve egyöntetűen való szabályozása lesz. Erre az akcióra annyival is inkább szükség van, mert a pénzügyi piacon beállott fordulat fokozott mértékben aktuálissá teszi a betéti kamatláb felemelését.

Pályázat ipari ösztöndíjakra. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közhírré teszi, hogy a fiatalon elhalt önálló iparosok igényjogosult özvegyeit és árváit megillető Goldberger-féle segély iránti folyamodványokat legközelebb folyó évi december hó 20-ig az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kell beadni. A Voigtländer-alapítvány iparos-ösztöndíjakkal amelyet fiatal iparosok kaphatnak, ugyancsak december hó 20-ig kell benyújtani a kérvényt az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál.

A Länderbank veszteségei. A Länderbank londoni fiókiának veszteségei fölött még mindig nem térték napirendre a pénzügyi körök. Ismeretes, hogy milyen gazdálkodás idézte elő a bank újabb kudarcát, mely kemény próbára fogja tenni a bank anyagi helyzetét. Maga az igazgatóság bevallotta azt, hogy a londoni fiókja amerikai értékeken, amelyeknek árfolyamértéke október 26-án 4 millió korona volt, 4 és fél millió koronát veszített, továbbá a reguláris banküzletben is veszített a fiók oly összeget, mely az igazgatóság reménye szerint az 500,000 koronát alig fogja meghaladni. A londoni fióknak 8 és fél millió korona értékű papirjai voltak, amelyek az amerikai válság miatt négy millió koronával csökkentek. Azonban a Länderbank igazgatósága maga bevallja azt, hogy a fiók vezetői „önhatalmulag“ nagy mértékben spekuláltak és amikor a spekuláció rosszul ütött ki, a veszteséget és a megmaradt értékpapírokat a bankra hátrították. Ebben pedig a fiók vezetőinél nem kevésbé bünyös az igazgatóság is, mely a kellő ellenőrzést elmulasztotta. Mikor még csirájában volt az amerikai krízis, azt hitte a világ, ha majd rövidesen rendbe jön a tengerentúli piac, a bank veszteségeiből is megtérül valami. Ezt a reményeséget azonban alighanem végleg elföldelte a válság erősbödése és az a zűrzavar, amely a nagy vízekén túl még mindig nem vesztett vehemenszajából. A Länderbank érdekelttségére vonatkozólag pénzügyi körökből, melyek Bécsben szoros összeköttetést tartanak fenn, azt az értesülést kaptuk, hogy a bank fiókiájánál Northern Pacific és Great Northern részvényekben spekuláltak. A Länderbank avval is védekezett, hogy az engagement-ját képező papírok elsőrangú értékek, amelyek árfolyamvesztése rövidesen megtérül. Nem kételkedünk abban, hogy ezek a papírok jók és elsőrangúak, aki azonban tudja, hogy Amerikában milyen vad játék folyik, különösen vasutészvényekben, melyek közé az említettek is tartoznak, — főleg a mostani irányzat mellett — alig képzeltet el valami árfolyamemelkedést a közeli jövőben. Mindenesetre igen különös, hogy a Länderbank nem lik-

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle
Használatra való előkészített gyomorbajó-

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljes
szen rendbe hozza.
Kapható mindenütt
kis és nagy árucikkekben

vidálja le-engagement-jét és továbbra is tárczájában tartja a papírokat, míg majd egy újabb árdevalváció újból megrázza a bankot. Egyébként — forrásunk szerint — a Länderbank az idén lényegesen kisebb osztalékot fog fizetni, mint tavaly.

Az államgépgyárak vezérigénysége. A Magyar Kir. Államgépgyárak és a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság között immár több mint másfél évtized óta fennálló vezérigénységi szerződést a magyar kir. pénzügyminiszter további tíz évre meghosszabbította. Arról értesülünk, hogy a Kereskedelmi Társaság az új szerződés alapján már eddig is jelentékeny gépjáratot tetemesen ki fogja bővíteni és működését eddig még nem kultivált további export-területekre is kiterjeszti.

A levantei forgalom biztosítása. Ismeretes az, hogy 1898-ban tíz évre megkötötte az akkori kormány a levantei forgalom lebonyolítására nézve a szerződést azzal, hogy a magyar ipartermékeket Gálaczból kiindulva szállítsa Konstantinápolyba és az azon túl fekvő kikötőkbe, úgy mint Pireusz, Szamosz, Saloniki stb. A levantei forgalom nagymértékben volt hivatva arra, hogy a magyar ipartermékeknek a keleten új piacokat szerezzen s e tekintetben becsületesen felelt meg, amit a kiviteli statisztika is igazol, hogy az utóbbi időben állandóan emelkedett a magyar kivitel. A levantei forgalomra vonatkozó szerződés, mint értesülünk, jövő évi februárban lejár és most már az év végén vagyunk s nem történt semmi a szerződés megújítására vonatkozólag. A magyar iparnak pedig rendkívül fontos érdeke, hogy a keleten megszerzett új piacok megtartassanak és fokozatosan fejlesztessek, már csak azért is, mert, mint ismeretes, e piacokkal nemcsak a magyar hajózáratok tartják fenn az összeköttetést, hanem az osztrák hajózáratok is és tudvalevő az, hogy az osztrák ipar minden töle telhetőt megtesz új piacok szerzésére és arra, hogy a magyar iparcikkeket onnan kiszorítsa. Figyelmébe ajánljuk a kereskedelmi kormányt, hogy a magyar kivitel lényegesen érintő eme szerződés ügyét vegye mielőbb kezébe, nehogy az osztrákok ezen a téren is előnyöket biztosítsanak maguknak a magyar érdekek háttérbe szorításával.

Házipari akció a Körös mentén. A Sebeskőrös-menti községek valamennyiében jó talaja van a háziparnak. Az ipar fellendítésére vonatkozó mozgalmat a Sebeskőrösi Ármentesítő Társulat indította meg, egyben gondoskodott a partmenti nemes füzetelek létesítéséről. A mozgalmat kiterjedt mértékben támogatja a földmívelésügyi kormány is. Darányi földmívelésügyi miniszter legutóbb 11.400 korona államségélyt adott arra a célra, hogy a Sebeskőrös-menti községekben házipari tanfolyamokat rendezzenek és kosárfonó telepeket létesítsenek.

Tömeges fizetésképtelenségek. Az októberi utolsó utóhatásai, nemkülönben a pénzpiacra beállott fordulat teljes mértékben ránehezdednek az üzletvilágra. Nemrégiben még szórányosan találkoztunk a fizetési zavarokkal, míg ma, a pénzpiaczi helyzet kiélesedése folytán, egész szakmákat sodor válságba a pénzpiac végzetes alakulása. Nap-nap után beszámolunk azokról a cégekről, melyek a válságba sodródtak s ezek száma egyre szaporodik. Bizonyos, hogy sok ingatag alapra épített cég hull ma bele az önmaga megásta sírba, azok, amelyek csekély anyagi eszközrel nagy vállalkozásba fogtak. Még több azonban azoknak a cégeknek a száma, melyek a nagyarányú hitelmegvonások következtében zavarba jutottak. A pénzpiac helyzete pedig nem olyan biztató, hogy a jövőre nézve valami jobb színben látnánk a helyzetet. Az újabb fizetésképtelenségi esetek ezek:

Jelentettük, hogy Schwarzkopf Adolf és Wolf budapesti termény- és festék-nagykereskedő cég (V., Béla-u. 3.) beszüntette fizetéseit. A cég tulajdonosai Schwarzkopf Adolf és Wolf Mór. A passzívák 540.000 koronára rúgnak és főleg budapesti pénzügyintézetek és bécsi gyárak vannak érdekelve. Az aktívák még nincsenek felbecsülve. A cég egyelőre csupán moratóriumot kért hitelezőitől. Az árutartozások 225.000 koronát tesznek ki.

Megirtuk, hogy Szepesi Sándor budapesti vízvezetési és szerelő cég (VIII., Nap-u. 29.) fizetéseit beszüntette. A cég, melynek passzívái a 382.000 koronát meghaladják, egyezségi tárgyalásokat folytat hitelezőivel, de azok sima menetét erősen gátolja az, hogy a Schopper J. G. cég egy 3424 koronás követelés alapján csődöt kért ellene. A cég aktívái mindössze 128.000 korona értékűek.

Szántó és Glass budapesti úri és női divat-árukereskedő cég (IV., Múzeum-körút 37.) fizetésképtelenségét jelentett. A cégnek most csak Glass Emánuel a tulajdonosa, mert a cégtársa egy másfél év előtti fizetési zavar alkalmával kilépett. A passzívák a 120.000 koronát meghaladják.

Blau Mór avasúvárosi fakereskedő mintegy 160.000 korona tartozás hátrahagyása után megszökött. Hitelezői fakészletét, mely 20.000 korona értékű, szoros zár alá vették.

Feuer Mór orosházi kézmű-árukereskedő 200.000 korona áru- és 26.000 korona pénztartozással fizetésképtelen. Árui ezzel szemben 80.000, követelése 40.000 korona értékűek.

Hirsch Jakab és Pia veszprémi borkereskedő cég fizetésképtelenségét jelentett, amit azzal indokol, hogy a vagonhiány miatt a vidéken összevásárolt borait szállítani nem tudta és így kötésein igen sokat veszített. A passziva jelentékeny.

Megirtuk, hogy Schlamadinger Alajos székesfehérvári vaskereskedő fizetésképtelenségét jelentett. A cég most 6 hónap alatt fizetendő 40 százalékos egyezségi ajánlott hitelezőinek. A passzívák összege 59.000 korona és ezzel szemben 22.000 korona aktívát tüntet ki. A régi jónévű céget a kedvezőtlen üzletmenet kényszerítette fizetéseinek beszüntetésére. Schlamadinger körlevelében kijelenti, hogy üzletét nem fogja folytatni.

Herzl Dávid temesvári terménykereskedő szintén fizetésképtelenségét jelentett. A passzívák értéke meghaladja a 400.000 koronát. A cég egyezségi ajánlott fel hitelezőinek.

Végül a bécsi hitelezői védegyelet ma hivatalosan a következő cégek fizetésképtelenségeit közli: Berger Béla divatáru kereskedő Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 1., Bíró Gyula cipőkereskedő Pécs, Tardos Benő kereskedő Szolnok, Kun Sámuel kereskedő Szeged, Kohu Simon kereskedő Dunaföldvár, Virágh Mihály vaskereskedő Veszprém, Pulitzer Sándor kereskedő Szeged, Heller Jenő kereskedő Budapest, VI., Podmaniczky-utca 5., Makács Zoltán kereskedő Gyöngyös.

A Marosújvári Takarékpénztár helyzete. A Marosújvári Takarékpénztár felől, kapcsolatban a belügyminisztérium részéről az alsófehérvármegyei alispán ellen indított fegyelmi eljárással, olyféle hírek terjedtek el a sajtóban, mintha a marosújvári kerület részére engedélyezett inszpekciósón, melyet a megyei hatóság a nevezett pénzügyintézetnél betétként helyeztet el, elkallódott volna, illetve behajthatatlanná vált, minek folytán az államnak, illetve a községek lakosságának kára támadt. Mint most értesülünk, ez a hír teljességgel valótlán, aminek legjobb bizonyítéka az a tény, hogy a nevezett takarékpénztár a kérdéses, közel 60.000 korona összeget a mai napon a nagyenyedi adóhivatalhoz beszállította. A fenti hirtelés nyomán a marosújvári takarékpénztárnál nagyobb visszleszámitolási hitellel érdekeltek budapesti és megyei pénzügyintézetek azonnal beható vizsgálatot tartottak a takarékpénztárnál és ez alkalommal is konstatálták, hogy a takarékpénztárnál semminemű szabálytalanság vagy rendellenesség nem történt s hogy az intézet vagyona, valamint a reábizott takarékbetéti- és hitelállomány minden tekintetben intakt, sőt az is megállapítható volt, hogy a takarékpénztár, az általában súlyos pénzügyviszonyok dacára, kedvező mérleggel fogja a jövő évet is lezárni.

A pénzügyminisztérium és a Magyar kereskedelmi r.-t. szerződése. Mint a Bud. Tud. értesül, a pénzügyminiszter a m. kir. államgépgyárak és a magyar kereskedelmi részvénytársaság között immár több mint másfél évtized óta fennálló vezérigénységi szerződést további tíz évre meghosszabbította.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság az új szerződés alapján már eddig is jelentékeny gépjáratot tetemesen ki fogja bővíteni s működését eddig még nem kultivált további export-területekre is kiterjeszti.

Német bankkimentés. A német birodalmi bank állása november 7-én. Aktívák: Érckészlet árfolyamképes német pénzben, aranyrudakban, vagy külföldi érmékben, fontját 1392 márkával számítva: 730.437.000 (—19.827.000), birodalmi pénztárjegyek 93.256.000 (+188.000), más bankjegyek 18.277.000 (+9.832.000), váltótárca 1306.144.000 (—16.689.000), lombardkövetelések 79.495.000 (—17.502.000), értékpapírok 92.950.000 (—3.513.000), egyéb aktívák 100.458.000 (—10.721.000). Passzívák: alaptőke 180.000.000 változatlan, tartalékalapok 64.814.000 változatlan, bankjegyforgalom 1562.345.000 (—54.689.000), napról-napra esedékes kötelezettségek 539.459.000 (—11.498.000), egyéb passzívák 75.026.000 (+7.955.000).

Szönyegkereskedelmi részvénytársaság. Budapest egy szönyegkereskedelmi részvénytársaság van alakulóban, kétszáz ezer korona alaptőkével, amely részvénytársaság már előre is megvette Stein Vilmos és Fia Kossuth Lajos-utcai üzletét és 28.000 korona évi bérért kibérelte ennek helyiségét, valamint a mellette levő Kövári-féle bankház helyiségét, ugyszintén a „Nemzeti Szalon” régi helyiségét is. A részvénytársaság mielőtt még megalakult volna, már előzetesen szerződtette Stein fiát évi 24.000 korona fizetéssel.

Helyreigazítás. „Balekfogás” című tegnapi híriünkre ma a következő helyreigazító sorokat kaptuk: „Tekintetes Szerkesztőség! Lapjuk folyó hó 8-iki számában a „Közgazdaság” rovatban „Balekfogás” alcím alatt oly közlemény jelent meg, mely czégünk — bár dicsekvés nélkül állíthatjuk, hasonló szolid alapon dolgozó vállalat e téren nincs — ténykedéseit és hirdetéseit a közönség megtévesztésével és hiszékenységeinek kihasználásával vádolja. Azon kérelem tárgyak bator a tek. szerkesztőséget felkeresni, hogy bemutatott bizonyítékaim alapján ugy czégünk, mint azon bankok, kikkel összeköttetésben vagyunk, jó hírneve érdekében és ennek megóvása czéljából, fent jelzett hírlket, mint tévedésen alapulót, e sorokkal sziveskedjenek rektifikálni. Kiváló tisztelettel Vass Emil, a Vass E. és Társa cég tulajdonosa.

A telefondíjszabás reformja. Régi óhaját képezi a kereskedő és iparosvilágnak a telefondíjak leszállítása, mert a mostan érvényben levő díjszabás nagy, súlyllyal nehezdedik az érdekeltekre. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, hir szerint, még ez évben a képviselőház elé terjeszti az új telefondíjszabásra vonatkozó törvényjavaslatot. A javaslat szerint az előfizetők a kisebb alaplajon kívül beszélgetésenkint külön díjat fognak fizetni. Ujtítás lesz a csoportos előfizetés intézménye is. Egy vezetékhez ugyanis több állomás is lesz kapcsolható s a csoporthoz tartozó előfizetők csekélyebb díjat fognak fizetni. Kívánatos volna, hogy az új díjszabás mielőbb életbelépne.

Hajózáratok beszüntetése. A Magyar Királyi Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy november 20-án a Baja—Apatin—bácsújvári, opatováci, bánmonostori hajó-állomások személy-forgalmát, valamint a Budapest és Dömös közötti és Budapest—Mohács közötti naponkénti személyszállító hajózáratokat további intézkedésig beszünteti. Az utolsó menet Budapestről Mohácsra november 16-án, Mohácsról Budapestre november 17-én lesz.

Takarományhiány nálunk és Ausztriában. Napok óta olvassuk a híradásokat arról, hogy dacára a száraz és csapadék nélküli ősznek, nálunk takarományhiányról általánosságban szó sem lehet, s ha itt-ot egyes vidékeken takarományhiány van, az csak részlegesnek mondható. Ezeknek a híradásoknak homlokegyenesen ellentmondanak a gazdák köréből beérkezett értesítések, amelyek szerint országos átlagban: tényleg érezhető a takarományhiány, a gazdák sok vidéken már most a téli időre eltett takarományt kénytelenek állataikkal föletetni, a legelők teljesen lesültek, ugy, hogy az állatokat istállón kell máris tartani. A gazdaszervezetek minden oldalról sürgetik a földmívelésügyi és kereskedelmi minisztereket, hogy a takarományhiány csillapítására a bel-

Világ-rekord!!

100 darab egész finom csontlevélpapír, 100 darab színes bélésű borítékkal összesen 200 darab. Egy korona 20 fillér, 1000 drb. Kohinoor cigarettá-hüvely **ragasztás nélkül** 2.10 K. Vidékre csak utánvétel, agy a pénz beküldése mellett. ∴ Csomagolás nem lesz számítva.

4 darab I. osztályu alumínium-toll 1.80 K

Világ-csoda!!

444 darab II. osztályu alumínium-toll 1.20 K

Kapható, míg a készlet tart, egyedül:

ÖRÖM SÁNDOR

levélpapír-áruházában,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám.

444 darab III. osztályu alumínium-toll 90 fillér

földi viszor
son a gaz
miniszteriu
látásról a
Az osztrák
blatt für E
mában 154
díjkezdve
frissen és
szalma, ló
bükköny, l
liszt, répas
inséges osz
tén az osz
ezer kilogr
vételes díj
mény 50—
küldemény
osztrák áll
hogy más
nyeket. De
dékus ég
mányhiány
seket tett,
gazda vál
Országos
tesztést ka
Déli vasu
oly szállít
neket a l
lamvasuta

Az am
natkozólag
hogy a h
azt mondi
hoz képes
helyzete.
bukás fog
helyreáll

A cso
középrör
konferenc
tanácskoz
elnökséve
ságyúgi t
csökk-kép
ben kikül
tatták a
tegnap m
értettek a
telte cíot
hető. A
foglalkoz
vatol har
származó
nek adott
is fölvee
javaslatn
hamisított
szerint a
csak akk
zöttját m

Chry
gos Magy
a széke
munkalat
után mut
11 óraok

Bork
sági Egy
hó folya
ugyanekk
rendzene

Az E
gyar Ált
ber havá
sítási ajá
biztosítá
lett elint
rona tök
jesztve é
lett kiáll
zett halál
kéről sz
31-ikével
1.247.009
életbiztos
104.391.28
Életbiztos
korona l
(1857) az
összes l
457.449.88

földi viszonylatban szállítási kedvezményeket nyújtson a gazdaközönségnek. Az osztrák kereskedelmi miniszterium, úgy látszik, óvatosabb és több előrelátásról tanuskodó rendelkezést adott ki legújában. Az osztrák vasutak hivatalos lapja, a „Verordnungsblatt für Eisenbahnen und Schifffahrt“ 129-ik lapszámában 1543 tétel alatt ugyanis a következő szállítási díjkedvezményt teszi közzé: Takarmányok, füvek frissen és szárítva, takarmányrépa, szezsa, széna, szalma, lóhere szárítva, malátacsira, moslék törköly, búkköny, lóbab, zabkorpa, olajpogácsa, olajpogácsaliszt, répaszelet Göz és Gradiska tartományok több inséges kerületeiben ötezer kilogramm feladása esetén az osztrák államvasutak C. osztálya szerint, tízezer kilogramm feladása esetén pedig a második kivételes díjszabás alapján szállítatnak. Ezen kedvezmény 50-60 százalék. A déli vasuton az ilyen küldemények részére 15%-os kedvezményt ad az osztrák államvasutak s nem zárkózik el az elől sem, hogy más vidékekre is kiterjessze ezen kedvezményeket. Daczára tehát annak, hogy Ausztria csapadékdus éghajlata folytán ott szó sem lehet takarmányhiányról, az osztrák kormány idejekorán lépéseket tett, hogy az esetleg előforduló bajokat a gazda válláról levegye. Itt említjük meg, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos értesítést kapott, hogy a cs. és kir. szabadalmazott Déli vasutársaság a szálás takarmányokra ugyanolyan szállítási kedvezményeket adott, mint a milycenket a kereskedelemügyi miniszter a Magyar államvasutak vonalain engedelmzett.

Az amerikai válság. A tengeren túli válságra vonatkozólag a Daily Mail-nak jelentik Newyorkból, hogy a helyzet kezd javulni. Előkelő pénzemberek azt mondják, hogy kétségtelen, hogy a múlt nap hoz képest jelentékenyen kedvezőbb a pénzpiacz helyzete, de az is kétségtelen, hogy nagyon sok bukkás fog bekövetkezni, a míg végre a régi rend helyreáll.

A csekk-értekezlet. A német, osztrák és magyar középeurópai közgazdasági egyesületek közös csekk-konferenciájára ma délelőtt kilenc órakor folytatta tanácskozását Tőry Gusztáv igazságügyi államtitkár elnökségével. Mindenekelőtt dr. Riesser titkos igazságügyi tanácsos (Berlin) előterjesztette a passzív csekk-képesség és a vele kapcsolatos kérdések ügyében kiküldött külön bizottság jelentését. Azután folytatták a csekk beváltása megtagadásának eseteiről tegnapp megkezdett vitát. Az értekezlet tagjai egyetértettek abban, hogy a bemutatás határidejének letelte előtt a csekk visszavonása meg nem engedhető. A legutolsó kérdés, amely hosszabb időn át foglalkoztatta az értekezletet, az volt, hogy ki szavatol hamis vagy a hamisított csekk beváltásából származó kárért. Az értekezlet annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a német törvénykönyvbe is fölveendő az osztrák törvénynek és a magyar javaslatnak az az álláspontja, hogy a hamis vagy a hamisított csekk beváltásából származó kár rendszerint az intézvénnyezett, a kibocsátót ellenben csak akkor illesse, ha őt vagy valamelyik alkalmazottját mulasztás terhelné.

Chrysanthemum kiállítás Budapest. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület által e hó 12-17-ig a székesfehérvári Vigadóban rendezendő kiállítás munkálatai serényen folynak. A kiállítást hétfőn délután mutatják be a sajtónak, kedden délelőtt pedig 11 órakor Darányi Ignác fogja megnyitni.

Borkiállítás. A Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesületének uiszenttamási fiókegyesülete január hó folyamán Ujszenttamason borkiállítást rendez, ugyanekkor ott a délvidéki kiscgazdák vándorgyűlést rendeznek.

Az Első Magyar Biztosító forgalma. Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság”-nál 1907. év október havában 7,759.777 korona tőkérel szóló életbiztosítási ajánlat nyújtott be, melyből 6,569.657 korona biztosítási tőkérel szóló ajánlat kötvény-kiállítás által lett elintézve. 1907. év január elsejétől 74,066.557 korona tőkérel szóló életbiztosítási ajánlat lett beterveztve és 62,897.422 korona tőkérel szóló kötvény lett kiállítva. A folyó év január elseje óta bekövetkezett halálesetek folytán 3,745.618 korona biztosítási tőkérel szóló kár lett bejelentve. Mult év december 31-ikével 385,390.768 korona biztosított tőkérel és 1,247.009 korona életjáradékról szóló 111.476 darab életbiztosítási kötvény volt érvényben, melyre 104,391.288 korona gyűjtött díjartalék van kimutatva. Életbiztosítási károk czimén az 1906. évben 3,642.524 korona lett kifizetve, míg a társaság alapítása óta (1857) az évenként közzétett kimutatások szerint, az összes biztosítási ágazatban előfordult károkért 457,449.883 korona összeg fizettetett.

Felhívás Niszteit olvasóinkhoz!

Az alanti rovatban felsoroltuk mindazokat a magyar kereskedőket, akik magyar árukat adnak el és akiknek, ha külsőből átléptük, magyar kereskedő boltjában vagyunk.

Hazafias lelkesedéssel ajánljuk t. olvasóinknak ezen magyar beszerzési forrásokat és felszólítunk minden magyar érzesű embert, hogy a magyarság mostani nagy időjében a magyar kereskedőket támogassa.

Mollinger Zsigmond keféarugyára Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Telefon: 12-28. Mindennemű keféaru műszaki, ipari és gazdasági célra. Acélkefék.

Házilipari Cikkék Árveszárók Budapest, V., Vadasz-utca 7. Izabella főhercegnő cs. és kir. fensége magas védőségevel működő pozsonyi házilipar-egylet készítményei, erzsébbetházai, felsővidéki és temesi hímzések, kalotaszegi varrottások, torontáli szőnyegek, népies köedény és arvag-árak.

Magyar Élelmiszer szállító részvény-társaság, Budapest, V., Nagykorona-utca 17. sz.

Kern Róbert vasnagyerkeskedése Budapest, Iroda V., Lipót-körút 24. szám, raklár V., Váci-ut 20. szám. Dus raklár minden fajta légszecssevekből és öszcsesvekből, fűtőhengerek, szénsvartályok, csőhőgyök, öntött vascsövek, szivattyúk, kutak, kifolyó állványok. Nagy dus választéku raklár mindenféle hengereit rud- és idomvasból, hengereit vasgerendákból és U-vasakból. Vaslemezek, légszecs-, gőz- és vízvezeték szerelvények teljes választéka. Szerszámgyár, csavarneműválogó, új javított rendszerű gyorsfutó és köszürülő gépek. Különlegesség: csigafurók.

Csib M. és Fia, cs. és kir. udvari kárpitosok és díszítő, Budapest, VI., Teréz-körút 46.

Értékt. Ezüsttárgyak kicsinyben való árusítása Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamarai ékszerész ezüstárugyára. IV. ker., Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületben a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Befárat föltszint.) E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldisz, tálak, fényvívési cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható. Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben, szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

„Hungaria” Műtrágya-, Kénsav- és Vegyipar Részvény-társaság, Budapest, V., Fűrdő-utca 8. Szuperfoszfátot, strassfurti káinított, stassfurti kálitrágyasó 40 százalék káli tartalommal, továbbá mindennemű egyéb műtrágyaválat, azontúlul rézgálicot (98-99 százalék) szállít elismert kitűnő minőségben legolcsóbban.

Jónáássy Béla papírnemű-telepe és rajzeszköz-gyár Budapest, IV., Molnár-utca 35. Levélpapír-áruház: IV., Ferenciek-tere 9. Gyárt: iskolai író- és rajzfűzeteket, rajztömböket, vázlatfüzeteket, körzőket, rajzeszközöket, üzleti könyveket. Szabadalmazott „Árpád” rajzeszközök gyártása.

Magyar Siemons Schuckert Művek villamosági részvény-társaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefonszám: 211. és 212. Távíratcim: Siemenschuckert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítás és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket Villamos-vasutakat. Bányá-vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikket. Különlegességek: felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos fűtőgépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Kristály-víz, szénsavval telített ásványvíze hasznos itatóvagyvaroknál és emésztési nehézségeknél. A legtisztább és legegészségesebb asztali és borvíz. Hatálatos szomjcsillapító. — Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. — Kérjen árjegyzést. — Szénsv-telítés-nélküli töltés is rendelhető, mely hasonló nyelcsége folytán pótolja a francia Evian és St. Galmier vizeket. Ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja 1904. St. Louis Grand Prix. Külföldi utazáson kérjen mindenütt Szt.-Lukácsfürdői Kristály-Ásványvizet! Szt.-Lukácsfürdő Kútállalat Budán.

Akinek találmánya van, az forduljon **Türk László** okl. gépészmérnök hitos szabadalmi ügyvivőhöz (Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. Telefon 87-02), ki a szabadalmak, védjegyek és mintaoltalmak ügyeit a világ minden államában a legzakaszterűbben intézi el.

Keféaruk, házi tisztítószerok, fésűk, pipere és illatszerek stb. eladása V., Fűrdő-utca 7; VII., Erzsébet-körút 36. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szt. Margitszigeti Gyógyfürdő Budapest, 43. C. kénes lévforrás, Thermal-, iszap-, villamos fény-, mesterséges szénsavas-, forrólég-fürdők, a legmodernebbül berendezett vizgyógyintézet bejárók részére is, jutányos árak, gondos kiszolgálás. — Svéd gyógytorna-terem. — Napfürdő. — Dr. Bulling-féle beléző-gyógyintézet. — Fango-gyógyintézet. — Csusz, köszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztőszervi bajok, szívbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen. — 150 hold árnyékos park. 250 szoba teljesen ujonnan átépített és legnagyobb komforttal berendezett két szállodában. Folytonos összeköttetés a fővárossal hajón és villamos vasuton.

Téli fürdőkúra a Szt. Lukácsfürdőben. Természetes forrómeleg, kénes források, iszapfürdők, iszapborogatások, mindennemű thermalis fürdők, vizgyógykezelés, masszázs. Lakás és gondos ellátás. Csusz, köszvény, ideg-, borbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől ki-merítő prospektust küld ingyen a Szt. Lukácsfürdő igazgatóságára Budapest-Budán.

TŐZSDEK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Tőzsdei hangulatok.

Old lady of Thread-needle street — a tü-czerna-utcai vén kisasszony, ahogyan a City-ben az Angol Bankot tréfásan nevezik — megint végigsuhintott a korbácsával a pénzvilág hátán. Neki nem volt elég egy héten kétszer, harmadszor is föl-emelte a korbácsot, melynek most már hét ága van s úgy lehet, a jövő esütörtökön már nyolcz águt mutogat felénk. A hetes szerencsés szám — úgy vélték eddig a börzén, most azonban, amikor az angol pénzpiacz égboltozatján ilyen gönczöl-szekér tünt föl, mérhetetlen nagy pech zudult a világra.

Amerika, a tékozló fiu, rokona, a vén kisasszony, aranyára vágyott. Meg is szerzett belőle annyit, amennyit csak lehetett, de még a többire is vágyott és mivel az öreg lady nem akar a korral haladni és félszázados rigolyáiról letenni, addig megeshetik az ilyesmi mindig és mindaddig, míg a vén kisasszony, a vuklit és a krinolint föl nem cseréli modernebb ruházzal. Mindez még csak megjárná, de Amerikán már a töméntelen sok arany sem segít, úgy látszik lyukas a zseb odaát és eltűnik a beletömött pénz. Nagyon rosszul állnak a dolgok, erről saját külön, mindenünnen kiküldött tudósítóm értesített. Olyan nagy a pénztelenség, hogy Rockefeller kukoricacsutkát ebédel. Vanderbilt azt a bizonyos utolsó vánkost is a zsbvásárra küldte eladni. Morgannál tudvalevőleg összegyűlnék esténként a pénzkirályok és a helyzetről tanácskoznak, de úgy tudom, hogy ez a cél csak félrevezetés akar lenni, mert ők megcsinálták a „Szegény milliárdost még az ág is huzza” asztaltársaságot. Az amerikai lapok szerint a Morgan képtáraban gyülekeznek, nyilván azért, mert az üres, a képeket rég eladták a . . . eh, hiszen vallás mel- lékes . . . a felekezetenkülüinek. Morgan, amikor legutóbb nála voltak, elszalajtatott a zálogházba, be- csapta a télikabátját, gondolván, becsülje meg más, amit eddig én becsültem és így hozathatott csak városi bunda-pálinkát, értsd viskit a vendégek szá- mára. Így beszélgettek azután a trösztmagnások a helyzetről, a külföldi hírek szerint reggel 3 óráig, egészen addig, amíg eljött a rózsauju hajnal, amelyet valószínűleg azért hívott így az öreg Homerosz, mert szépen manikürözte a körmeit. A milliárdosok azután kisütötték, mit kellene csinálni. Életbeléptetik a hozománykiviteli tilalmat, ne menienek ki milliók az országból Európába. Még így sem akariák nekünk visszaadni az elcsaklított aranyat. Viszont, aki sok hozományt szállít az országba, szóval nem hozom-ra nősi, kapjon surtaxe-ot. Hoztak még nagyobb áldozatot is a hazáért az amerikaiak. Hogy elég legyen az arany, kiszedték a plombokat a fogukból, liliumarczu amerikai missek fölkinálták az aranyhajukat bankjegyiedeztetnek. Mindenki szivesen odaadja az aranyat, amit a testén hord, legyen az gyűrű, vagy akármí. A newyorki aranyijuság tagjai följajlottak szolgálataikat a kormányznak. Őket fog- ják a rejtett helyeken lévő arany föl kutatására és kibányászására alkalmazni.

Igy az amerikaiak. A többi jegybank meg utáná loholt a vén kisasszonynak. Gyerekek „add tovább” játéka ez, egyiket meglölik, a másik továbbadja. London után Berlin sem maradhatott hátra és ha a bankárok Mannlicher-puskákkal lövöldöztek volna is a Reichsbankra, fölemelte volna a kamatlábat, amint- hogy meg is tette. Azután mi is résztvettünk a gyer- ekjátékban, de mi már csak magunknak kiáltuk, add tovább — a váltódat, ha lehet. És még fölünk, Snorer & Co-tól kívánánk, adjunk aranyat a külföld- nek. Pedig csak a tudatlanság mondhat ilyet.

Hancum, úgy látszik, mégis van pénz a börzén. Egy tőzsdelátogató száz koronát (számokkal 100 koronát) küldött egyik nagyevű és még nagyobb szívű írónknak, aki ugyancsak megmosta a gazdagok fejét. Tessék a szászkoronást a börzén fölmutatni, írta a földadó a czimzettnek, hogy kereskedelmi stílusban beszéljünk. Ki tud fölmutatni száz koronát? — kér- dem. És ha fölmutatja a börzén, nem fél-e, hogy kér- dik tőle, merre megy este haza, talán valamerre az Angyalföld felé lakik, sötét utcájában, én elkisérem.

Bizonyos, hogy ezért nem merete maga a földadó fölmutatni a száz koronáját.

A nyomorúság már megszokott vendég lett ebben a városban és valószínűleg azért jöttek ide a nemzetközi csekk-értekezletre, mert a csekk pénzhefyesztés, helyettesíteni pedig azt kell, ami nincs, ebben az esetben pénzt, tehát a legjobb helyet választották az értekezlet tagjai, akik szombaton a börzére is ellátogattak, ahol akkora zsírvaj fogadta őket az Osztrák-Magyar Bank kamatlábemelése folytán, hogy azt hitték, a külteleken vannak, ahol a jászok parázs bikacsekk-forgalmat csinálnak.

Már ez így van a börzén, azaz így van — rosszul. Mintha csak a kurzusok számára találták volna ki azt a mondást: föl is ut, le is ut. Csak hogy ez az ut, amelyen most haladunk, nem a csillagok, hanem a pókól felé vezet.

Az értékpapírforgalom csökkenésével nem áll arányban a forgalomba kerülő vécsek száma a börzén. Ime egy minta — érték nélkül — de nem a csinalandókra, hanem a már megcsináltak közül, mely egyszerűsége miatt ugynevezett sötét szociális háttérrel bír.

A tanító bácsi magyarázza az iskolában: Kis fiam, ha valamit vásároltok, mindjárt kiízeszettek. Hítelbe ne vegyetek, mert egyszer csak nem tud az apuska fizetni, aztán jön a végrehajtó, aki olyan a nagyok számára, mint nálatok a krampusz, fölírja a holmit, aztán elvisznek mindent.

— Ja, az nem úgy van, — szól meg Mórliczka a hátulsó padban — akkor a mamuska igénypört ad be. Akkor aztán a fejetetejére állhat az a boltos, vagy akár az emesz...

Ennek a történetnek, ami most bejárta a financiális köröket, azt a címet lehetne adni: „A pénzügyi viszonyok és a visszament partie”, vagy a „Meghiúsult (családi tüzhely) alapítás”, még egyszer vagy „Amor helyett Mercur”.

Ugy történt, hogy az apának volt egy eladó leánya, a másik apának meg egy eladósodott fia. Amikor az apák megegyeztek és kitört a szerelem, az öregek megbeszélték, hogy bankot csinálnak a fiatal urnak, aki mellesleg mondva, bankhivatalnok volt. Nagyon szépen meg voltak állapítva a bank, illetve a család-alapítás részletei. Az alapítási tervvel egyidejűleg szíjjelmentek az eljegyzési kártyák. A megalakuláshoz szükséges 30%-ot bekérő levelekkel együtt a lakodalmi meghívók. Lakodalom napján meglesz az alakuló közgyűlés. Amikor az első ülésre egybehívják az igazgatósági tagokat, már az új menyecske hívja meg jour-jára a barátait. Ha elkövetkezik az első szelvény lementésének ideje, akkor, talán már egy másik családi ünnepélyre is egybegyűlhetnek a részvényesek, pardon, családtagok.

A sors azonban, a kegyetlen, szívtelen sors, amely nem kiméli sem a szívek vonzalmát, sem a pénzügyi viszonyokat, mást akart. És itt az utóbbi lett a végzete az előbbinek. Pedig a jegyepár folyton azt nézte, milyen az idők járása a pénzügyi égboltozaton. Balaton-Mikvén, ahol nyaraltak és kiültek esténként a villa elé a tó partjára (nem tudom melyik villa volt az, ahol laktak, a Juliska-lak, Mariska-lak, Poloska-lak, Utál-lak, vagy Pofoz-lak) és nézték... nem az esti csillagot, hanem az esti lapokat, azokat is úgy, lipótvárosiasan, először ott, ahol a kurzusok vannak. Nem azt hallgatták, a nádas mit zizeg, a habok mit suttognak, hanem igenis, mit beszél dr. Koch és Bilinszki a pénzpiaczirol. Mert addig, amíg az nem javul, mondták az öregek, az nem létezik, csinálni egy bankot.

A balatoni sellők már torkig voltak vele, mennyi a bécsi kamatláb. A fogasok, potykák és sügerek már majd megbolondultak a jövődöbeli pénzügyi és pénzügyi lamentálásaitól. Azután hazamentek a fiatalok Budapestre. De a pénzügyi viszonyok csak nem

javultak. És röviden: széttepte Mercur a rózsaláncot, amit Amor fűzött, magyarul a partie visszament.

Mint minden történetkéhez, ide is hozzá kell biggyeszteni a morált. Először: a pénzügyi viszonyok nemcsak a meglévő családok és bankok, illetve családi bankok körülményeire gyakorolnak befolyást, hanem a megalapítandókra is. Másodsor: igaz az az ókori közmondás: „Pénz nélkül nincs házasság”, még igazabb azonban ebben az esetben így: „Olesó pénz nélkül nincs házasság”. Harmadsor: Eddig a pénzügyi viszonyok a pénzügyminiszter reszortjába tartoztak, most már — legalább a jövőre való tekintettel — törödni kell velük a hadügyminiszternek is.

Kova.

Gabonafőzsde.

Az üzlet irányzata elgyengült, azon reményben, hogy egy jó országos eső még minden bajt helyrehozhat. Ez a spekulánsok egy részének a véleménye. A gazdák azonban nagy aggodalommal vannak eltelve az őszi vetések sorsa miatt, részben már azért is, mivel azok, a már hónapok óta tartó szárazság miatt nagyon hiányosan keltek ki. Jöképen, mert attól félnek, hogy a ki nem kelt mag egészen elpusztul, úgy hogy tavasszal a bevetett buzaföldeket fel kell majd szántani. A gazdák aggodalmát a spekulánsok nagyobb része magáévá is teszi, azonban a hét utoljára megnyilvánult mérsékelt kínálatra és ugyanolyan keresletre az irányzat lanyha lett és az összes árfolyamok elgyengültek. Így az áprilisi buza, amely előbb 26.02 K-ig emelkedett, lassan 25.30-ig, az okt. buza pedig 23.96 koronás legmagasabb jegyzéséről 22.62-ig csökkent, az előbbi cikket tehát 72 fillérrel, az utóbbi pláne 1.34 koronával ment vissza. Veszített továbbá a legmagasabb jegyzéséből az áprilisi rozs 44 fillért, az áprilisi zab 22 fillért és a májusi tengeri 38 fillért. Ebből az árvesztésekből aztán az összes cikkek csekélységet még behoztak, úgy hogy a mult heti zárathoz viszonyítva, végeredményképen az áprilisi buza 4 fillérrel gyengült, ellenben az áprilisi rozs 6 fillérrel, az áprilisi zab 18 fillérrel, a májusi tengeri 34 fillérrel javította az árfolyamát. Ma a készáru-piaczon mérsékelt kínálat és ugyanolyan kereslet mellett készbuzában az irányzat gyenge volt és a forgalomba került 12.000 mm 5 fillérrel olesóbban kelt el. A többi cikkek irányza mérsékelt üzlet mellett változatlan. A határidőpiaczon pedig a mai üzlet egy czenttel alacsonyabb amerikai jegyzésekre kedvetlen hangulattal és a tegnapi zárathoz némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán nyugodt, de meglehetősen barátságos volt a hangulat, mi mellett tág keretben ingadoztak az árfolyamok.

A kormány gabonavásárlásai.

A földmivélségi minisztérium részéről felhívatalosan közlik, hogy akció folyik az iránt, hogy a szegény községek kedvező feltételek mellett vetőmaggal láttassanak el, de a szükséges legnagyobbrészt nem vétel útján, hanem az állami birtokok terméséből fedezik. Meltánylást érdemlő esetekben a vetőmag árából megfelelő százalékot leengednek.

Amerika termése.

Washingtoni táviratunk jelentése szerint ma a következő vetési jelentést tették közzé:
Tengeri átlagos termése 1907. november 1-én aereként bushelekben kifejezve: 26 (1906. november 1-én 30.2), össztermés 1000 bushelokban (becslés) 2.553.732 (2.881.096). A farmerék tulajdonában levő mult évi termés 4.5—4.4 százalék (általános minőségi átlagban 82.8—89.9 százalék).

A mai üzlet lefolyása a következő volt:

Eladott:

Buza. Pestvidéki: 100 mm. 76 kg. 24.70 korona, 100 mm. 77 kg. 24.70 korona, 100 mm. 76.5 kg. 24.70 korona.
Tiszavidéki: 100 mm. 79 kg. 25.30 korona, 100 mm. 77.5 kg. 25.10 korona, 100 mm. 77.5 kg. 25.10 korona, 100 mm. 77 kg. 25.10 korona, 200 mm. 77 kg. 25.10 korona, 100 mm. 76.5 kg. 24.90 korona, 1100 mm. 76.3 kg. 24.80 korona.
Raktár: 1720 mm. 75 kg. 24.50 korona.
Becskeréki: 1000 mm. 74.6 kg. 24.40 korona.
Bánsági: 2000 mm. 77 kg. 24.95 korona, 1000 mm. 76 kg. 24.95 korona.
Bácskai: 2000 mm. 77 kg. 25.15 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77 kg. 24.80 korona.

Közs: 200 mm. 22.05 korona, 100 mm. 22.25 korona, 400 mm. 22.35 korona, 750 mm. 22.30 korona, 300 mm. 22.30 korona, mind kpf. mellett, paritás.

Zab: 100 mm. 16.80 korona, kpf. mellett.

Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. november 7-től november 8-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	28938	557
Rozs	1016	207
Arpa	4218	308
Zab	311	—
Tengeri	517	612
Liszt	214	13305
Korpa	100	2022

A határidőpiaczon kötötték:

Jelölt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. áprilisra 12.68, 12.69, 12.65, 12.67, 12.61.
Rozs 1908. áprilisra 11.79, 11.80, 11.87.
Zab 1908. áprilisra 8.65, 8.66, 8.57, 8.62.
Tengeri 1908. májusra 7.32, 7.33, 7.28, 7.37.

1 órákor zárulnak

Buza 1908. áprilisra — — — — 12.67 12.68
Rozs 1908. áprilisra — — — — 11.83 11.84
Zab 1908. áprilisra — — — — 8.62 8.63
Tengeri 1908. májusra — — — — 7.34—7.35

Délutáni forgalom.

Délután kevés változással záródtak a délelőtti árfolyamok.

4 óra 30 perczkor zárulnak:

áprilisi buza 12.69 12.70
áprilisi rozs 11.86 11.87
áprilisi zab 8.63 8.64
májusi tengeri 7.36—7.37

Ertéktőzsde.

A mai üzlet híven visszatükrözi a spekuláció idegességét, mely a legkisebb dologra szerfelett reagál és mivel jó hír alig érkezik, tömegesen adja az értékeket. Viszonylag jobb volt ugyan a hangulat ma, mint tegnap a külföldi események hatása alatt. A bankkamatláb emelésével már tegnap számoltak és így ez ma nem idézett elő nagyobb emócióit.

Ami a mai üzlet részleteit illeti, az előtőzsde kedvezőbb külföldi jegyzésekre barátságos hangulattal nyílt meg, később csekély ingadozások után az árfolyamok csökkentek. Zárathoz azonban ismét javultak. A forgalom mérsékelt maradt. A déli tőzsde javult berlini jegyzésekre szilárdan indult, az üzlet folyamán azonban bécsi arbitrázs-eladásokra az irányzat gyengült és az árfolyamok olesóbban zártak. A forgalom élénk volt. Az utóőzsde helyi és bécsi eladásokra gyengült, az árfolyamok mérsékelt forgalom keretében 2—3 koronával hanyatlottak.

Előőzsde.

Előőzsde tartólt.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 623.—628.—
Magyar hitelrészvény 725.75—729.—, Déli vasut —.—, Rímamurányi vasúti 497.—499.50
Közúti vaspálya 521.—.—, Hazai bank —.—.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde gyengült
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 624.75—622.50.
Magyar hitelrészvény 728.50—724.50. Osztrák magyar államvasut 639.50—637.50. Déli vasut 147.—143.50.
Rímamurányi vasúti 500.50—499.—, Magyar leszámitolóbank 455.—.—, Jelzálogbank 410.50—407.50.
Közúti vaspálya 521.—520.—, Városi villamos vasut 270.50—269.—, Magyar korona járadék 91.45—91.75.
Jelzálog-sorsjegy 140.—.—, Hazai sorsjegy 100.—.—, Konvertált —, Hazai bank 270.—, Kereskedelmi részv. társ. 578.—579.—, Orosz járadék —.—.—, Belvárosi takarékpénztár —.—, Erzsébetvárosi takarékpénztár —.—, Salgótarjáni közszénbánya r.-i. 535.—537.—, Neuschloss-féle Nasiczi tannin-gyár —.—, Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy —.—.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosítókért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.—, K, 8 napra 10.—11.—, K, november végére 18.—20.—, K.

WIKUS
CSOKOLÁDÉ
BUDAPEST
IV DEAK FERENCZ-UTCA 17

WIKUS TÁTRA
TEJCSOKOLÁDÉ
WIKUS
CACAOFOR

Utótőzsd.

Az utótőzsd gyenge volt és az árfolyamok hanyatlottak. Költeltek: Osztrák hitelrészvény 623.25-621.-, Magyar hitelrészvény 725.50-723.25. Jelzálogbank 407.50-405.-, Déli vasút - Orosz járadék - Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 621.-, Magyar hitelrészvény 723.25. Jelzálogbank -

BÉCSI GABONATŐZSDE

Bécs, november 9. (Az Egyetértés távirata.) A mai hetitőzsdén a konzum csekély vásárló kedve és az enyhe időjárás következtében nagy tartózkodás lett általános, az irányzat észrevehetőleg gyengült. Buza 10-15 fillérel állott magasabban, semmint 8 nap előtt. Eladatott 1200 mm. adonyi 75.8 kg. 12.67 fél kor. három hónapra Bécsből és kisebb tételekben 80 kg. 12 kor. Nagyszombatból, 79 kg. 11.90 koronán Vartbergből és Galántáról, 78 kg. 11.75 kor. Dunaszerdahelyről. Rozs aránylag szilárd és 15-20 fillér javulással tartott, 73 kg. pestmezei 11.85 kor. promt. és decemberre 11.95 kor. Bécsből.

Árpában szilárdan tartott árakon csekély tizlet volt. Tengeri 10-15 fillérel szilárdabb, zab irányzata nyugodt és néhány fillérel drágább, mint mult szombat.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 11.89-13.30 korona, mosoni 12.15-12.55 korona, tótfelvidéki 12.20-12.70 korona, délvasúti 12.15-12.45 korona, marchfeldi 12.-12.30 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 11.95-12.15 korona, csepeli 11.90-12.10 kor., pestmezei 11.90-12.20 kor., különféle magyar és osztrák 11.85-12.10 korona.

Arpa: morvaországi 9.40-10. kor., marchfeldi 9.-9.50 kor., bécsvidéki 8.90-9.50 kor., tótfelvidéki 8.25-9.90 kor., csepeli 8.40-9.65 kor., győri 8.30-9.25 kor., közép-dunai 7.75-8.50 kor., délvasúti 8.10-9.75 kor., tiszavidéki 7.20-8.25 korona.

Magyar tengeri: 7.90-8.05 kor., uj 6.85-7.35 K, cinquantin régi 8.50-8.75 K, uj 8.10-8.30 K. Magyar zab: 8.35-8.50 kor., közepes 8.45-8.70 korona, elsőrendű 8.70-9.- kor., válogatott 8.95-9.20 korona.

Lisztben nagyon csekély volt a forgalom, korpa ellenben magas árakon könnyen lett volna eladható.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, nov. 9. A különböző jegybankok kamatlábemeléseit az európai tőzsdék aránylag nyugodtan fogadták és ennek folytán az előtőzsdé eléggé kedvező hangulatban nyílt meg, aminek következtében az egyes értékek emelkedtek. A kedvező irányzat az előtőzsdé végeig tartott. A magyar értékek emelkedő árfolyamok mellett kerültek forgalomba. A szilárd irányzat a déli tőzsdét is uralta, dacára annak, hogy az Osztrák-Magyar Bank kamatlábát 6 százalékra emelte. Később azonban kissé lanyhult az irányzat, budapesti eladások és a berlini tőzsdé lanyhaságának hatása alatt. A zárlat nyugodt volt, Berlin gyengébb árfolyamokat küldött és a külföldi váltóárak emelkedését jelezte.

11 órákor zárulnak:

Osztrák hitelr. 623.50, Magyar hitelr. 727.-, Länderbank 407.-, Allamvasut 638.50 -.-, Elbavölgyi vasut -.-, Déli vasut 145.50 -.-, Alpési bányatársulat 584.50, Rimamurányi 501.-, Májusi járadék 95.45, Magyar koronajár. 91.70, Orosz érték -.-, Török sorsjegy 181.25, Német márka 117.57.

1 órákor jegyeztek:

Osztrák hitel 624.75, Magyar hitel 728.-, Länderbank -.-, Unio-bank -.-, Allamvasut 639.50, Angol-bank -.-, Bankverein -.-, Déli vasut 145.-, Gözhajó -.-, Alpési bányarészvény 585.75, Májusi járadék -.-, Magyar koronajáradék 91.75, Török sorsjegy 181.- Német márka 117.57, Elbavölgyi vasut -.-, Rimamurányi 500.-, Orosz járadék -.-, Keleti vasutak -.-, Skoda -.-, Magyar jelz. -.-, Kárpáti petroleum.

Bécs, november 9. (Osztrák értékek zárlat.)

4-2 százalékos papír-járadék 93.40, 4 százalékos osztrák arany járadék 113.80, 1860-as sorsjegy 145.75, Osztrák hitelsorsjegy 437.-, Angol osztrák bankrészvény 289.50, Bécsi Bankverein 514.25, Osztrák-magyar bank 1778.-, Déli vasut 144.10, Dunagőzhajózási társaság 970.-, Dohány részvény 393.-, Cs. kir. arany (vert.) 11.36, Német bankváltók 117.57, Osztrák Lloyd 404.-.

4.2 százalék ezüst járadék 95.30-96.35, Osztrák koronajáradék 95.65, 1864-es sorsjegy 247.-, Osztrák hitelintézeti részvény 622.75, Union-Bank 525.50, Osztrák Länderbank 406.50, Osztrák-magyar államvasut 639.-, Elbavölgyi vasut 415.-, Alpési részvény 583.50, 20 frankos 19.22, Londoni váltóár 241.92, Lipótkohó 389.-, Töröksorsjegy 181.-, Nyugodt.

Bécs, november 9. (Magyar értékek zárlat.) 4 százalékos arany-járadék 108.75, Tiszai és szeg közcs. sorsjegy 138.50, Magyar hitelbank részvény 724.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 456.-, Rimamurányi 499.50, Magyar czukoripar -.-, Adria hajózási részvénytársaság -.-, Magyar koronajáradék 91.60, 4 százalékos magyar földieherm kötv. -.-, Magyar nyer.-k. sorsjegy 186.50, Kassa-Oderberg vasut részvény -.-, Magyar jelzálogbank 407.-, Magyar keresk. bank 32.25 kor.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, november 9. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztek: 4-2 százalékos papír-járadék 96.25, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 96.50, osztrák hitelrészvény 195.75, Déli vasut 27.10, orosz bankjegyek 215.30, 4 százalékos új orosz kölcsön 70.-, Disconto Commandit 166.50, Dinamit-truszt 153.-, Harpeni 193.25, Unifikált török járadék 92.40, 4-2 százalékos ezüst-járadék 95.60, 4 százalékos magyar aranyjáradék -.-, Magyar koronajáradék 91.75, Osztrák-magyar államvasut 136.75, Bécsi váltóár 85.-, Olasz járadék -.-, Alt. villamosági Edison 195.75, Gelsenkircheni 190.40, Laurakohó 215.40. Ingadozó.

Frankfurt, (Zárlat.) november 9. 4-2 százalékos papír-járadék 96.30, 4 százalékos osztrák arany-járadék 96.30, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.90, Osztrák hitelintézeti részvény 195.90, Osztrák-magyar államvasut 137.10, Északnyugati vasut -.-, Bústichradi vasut -.-, Londoni váltóár 205.57, Bécsi Bankverein 129.10, Villamos részvény 145.80, 3 százalékos magyar aranykölcsön -.-, 4-2 százalékos ezüstjáraadék 96.30, Osztrák koronajáradék 95.25, Magyar koronajáradék 91.45, Osztrák-magyar bank 128.-, Déli vasut részvény 27.20, Elbavölgyi vasut -.-, Bécsi váltóár 85.-, Párisi váltóár 815.16, Union bankrészvény -.-, Alpési bányarészvény 300.-, Szilárd.

Table with columns for Buza (Tiszavidéki, Pestvidéki, Bányási, Bécsvidéki), Egyéb gabonaneműk (Rozs, Arpa, Zab, Tengeri magyar, Repce), Burgonya (Fehér, Rózsás, Sárga), and Különféle termények (Lisztes, Szalonna, Szilva, Horomag).

Table titled 'Allamadosság közkölcsonok' listing various government bonds and securities with their respective values and interest rates.

Table titled 'Bankok részvényei' listing various bank shares and securities, including Osztrák-magyar bank, Magyar kereskedelmi bank, and others.

Hamburg, (Zárlat) november 9. 42 százalékos ezüstjárdék 96. —, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 27.10. — 4 százalékos Aranyjárdék 96.30, Osztrák hitelrészvény 194.75, Osztrák-magyar államvasut 136.21, Olasz járdék 101.40, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 91.30. Bányadt.

London, november 9. Angol consol 82.19.

Páris, nov. 9. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járdék 94.75, Osztr. aranyjárdék 95. —, Magyar aranyjárdék 92.90, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről —, 4 százalékos Olasz járdék 101.60, Déli vasut elsőbbségi kötv. 306. — 5 százalékos marokkói járdék 509. —, 4 százalékos 1890. Román kölcson —, 4 százalékos Kons. amort. román járdék 86.80, 4 százalékos Amort. román járdék 1905. —, 5 százalékos Orosz járdék 1906. 88.40, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 502. —, 4 száz. Szerb járdék 1907. —, 4 százalékos spanyol járdék 91.15, 4 százalékos unifikált török jár. 90.60, Török sorsjegy 163.25, Török dohányrészvény —, Osztrák földhitelintézet 10.35, Osztr. Länderbank —, Magyar Jelzálogbank 441. —, Banque de Paris 13.68, Banque Ottomane 683. —, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 149. Meridional vasut 634. —, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 597. —, Rio Tinto 16.24, Sucrerie d'Egypte 30, Tula —, Thomson Houston 127. —, Urikányi köszén —, Chartered 21.50, De Beers 424, East Rand 86. —, Jagersfontein 117. —, Transvaal Consols 41. —, Transvaal Land Company —, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.93. Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.25, Váltó Belgiumra (rövid) 13/16. — Olasz aranyváltó (rövid) —, Váltó Svájcra (röv.) 1/2, Csek Londonra 252.50, Magánkamatláb 4. — Renyhe

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, november 9-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 125—127 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 128—129 fillér. Könnyű (páronként 250 kg-ig) 130—132 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1907. évi november 7. napján volt készlet 31989 drb., 1907 november hó 7-én felhajtott 108 darab, 1907 november 7. napján elszállított 400 darab, 1907 nov. 8. napjára maradt készletben 31697 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, nov. 9. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 530 darab sertés, 22 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1582 darab sertés, 47 darab süldő, — darab malacz, összesen 2112 darab sertés, 69 darab süldő — darab malacz. Eladatott 1026 darab sertés, 69 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 1086 darab sertés, — darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsúlyban 125—132 fillér, ételsúlylevonással 104—106 fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 100—109 fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 128—134 fillérig, ételsúlylevonással 110— fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — korona, ételsúlylevonással 128—134 fillérig, könnyű 220 kg.-ig 130—134 korona, ételsúlylevonással fillérig. Belföldi süldő 90—104 korona. Horvát süldő 96—112 korona. Malacz — korona. (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúlyban értendők.) A vásár irányzata közepes, az árak hanyatlanak.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 9. —

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter Etter Gyula esztergomi lakost Esztergom vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá; az igazságügyminiszter Tóth Sándor igazságügyminisztériumi számvevőségi számellenőrt ugyanehhez a számvevőséghez számvizsgálóvá; a belügyminiszter dr. Boór Aladár Tolna vármegyei közigazgatási gyakornok, tb. szolgabíró a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és főispáni titkári minőségben szolgálatára Trencsén vármegye főispánja mellé rendelte ki; a vallás-

és közoktatásügyi miniszter Bardócz Attila okleveles tanítót állami elemi népiskolai rendes tanítóvá nevezte ki és szolgálatára ideiglenesen a szurduki községi elemi népiskolához rendelte ki; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Sumonia Demeter ogulini lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká az ogulini pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez és a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Gondos József végzett joghallgatót a marosvásárhelyi itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Kopasz Lajos miskolczi 10-ik honvédegyalozredbeli törzsőrmeester, valamint Jenő, Margit és Béla nevű gyermekei Károlyira, Bóka Imre máv. rákospalotauifalusi lakos Petőre, Herrfeld Sámuel pozsonyi lakos Havasra és Sarmberg Lajos budapesti lakos családi nevének Halászra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A perlaszi járásbírósnál járásbírói, a dicsőszentmártoni pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségélnél számtiszt, a tisztelőki adóhivatalnál adótitkár, a csikszerepai adóhivatalnál díjas gyakornoki állásra 2 hét: — Németremetén (Temes várm.) és Kakaszon (Ugocsa várm.) postai ügynöki állásra 3 hét és a nagyváradai járásbírósnál írnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLÁS.

november 9 nov. 8. november 9. nov. 8.

Table with columns for location (e.g., Duna, Nag, Rába) and water level (móter) for two consecutive days.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1907. november 9-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete: Hazánk időjárásában nyugat felől felhősödés állott be és a hőmérséklet — a keleti részeket kivéve — jelentékenyen emelkedett; a maximum: Czirkveniczán 14 C° és a minimuma: Nagyszébenben 11 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhébb és nagyjából felhős idő várható, nyugaton elvéve némi csapadékkal.

Weather forecast table with columns for location (Allomás), wind speed, temperature, and precipitation.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND

Large advertisement for 'Ezen 34195 64260 74039 számú sorsjegyek' (These numbered lottery tickets).

miel 10 év óta nagy nyereséggel nyel kihuzva nem lettek, nagy eséllyel bírnak, hogy

a mostani sorsjátékban Lukács Vilmos

bankházában főnyereménnyel fognak kisorsoltatni.

Az I. oszt. húzása: november 21 és 23. A sorsjegyek árai: 1/8 1/4 1/2 1/1

Fenti számok kizárólag csakis Lukács Vilmos bankházában

Budapest, V., Fürdő-utca 10 kaphatók. Postabefizetési lapok az összegnek bérmentes befizetésére ingu...

Vertical text on the right edge of the page, including 'Vasárnap', 'Fővárosi', and other fragments.

S Z I N H Á Z A K

Vasárnap, 1907. november 10-én.

Nemzeti színház Magyar színház

Délután fél 3 órakor Folt amely tiszit. Szomorujátok 4 felvonásban. For-dilotta. Pálthy Károly. Este fél 8 órakor A pozsonyi diéta. Vigjáték 3 felvonásban. Itta: Berczik Árpád. ...

A fürdő egész éven át nyitva van! Báró KOZMITZA, ezelőtt MATTONI-féle

„Erzsébet-Sósfürdő“ téli és nyári gyógyhely Budapest—Kelenföld, villamos vasút-közelkedés Telefon 40—84. A gyógyhely forrásai ajánlhatók: a helek bántalmánál, alhasi és által. vérbőség-nél, májbajknál, aranyórnél, tulságos elbizásnál, köz-s-vény-nél és ...

Látta már a

Reclám-órát? ...

Nézze meg és igazítsa hozzá zsebóráját!

Pontos idő!

A hirdető hülönös figyelmébe ajánljuk vállalatunk reclám-óráját.

Feltűnő és csinos kiállítású hir-detések, művészek által festett eredeti rajzok.

Eddig felállított órák:

- Upor kávéház Vigszínház kávéház Erzsébet-téri kiosk Newyork kávéház.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17. Ma vasárnap két nagy előadás. Kezdetük délután 4 és esti 8 órakor. Mindkét előadáson fellép az amerikai tingli-tangli társulat. ...

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangját, hang tartását más gyártmány meg se közelítheti, rézeletfizetésre is leg-rosszabbmenő jótállással kap-hatók. Fonografok, gramofonok, hegedűk, fuvalók, ezitorák, oka-rinák stb. olcsón legjobbak. Kikü-n tetve elismert jó munkáért. Arjegyzéktingyen küld Mogyoróssy Gyula m. kir. szabadalmazott hangszergyáros Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71 Telefon 59—20.

Szájpadlás nélküli

higyenikus légszivőkamarás fogsorok. A modern fogtechnika legnagyobb vívmánya. Bár ki n él megszűnően alkalmazható még akkor is, ha egyetlen saját fog, vagy gyökér éincs már a szájban. Azonnal megszokható és régára kitűnő. A fent említett fogsor saját találmányom. Készíték saját módszerem szer-mint 11 nem vehető 22 és 24 karátos arany hídakat stb. 10 évi jótállás. Guttermuth János műfog-specialista, a szájpadás nélküli hig. légszivőkamarás fogsorok és hig. fogkefék stb. feltalálója. Budapest, VII., Baross-tér 20, I. em. 3. Kérem a névre és az ajtószámra figyelni mert kottan vagyunk a házban. Vészbélyeg.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintaoltalmat megszerző Szabadalmakat Értékesítő Vállalat PÁSZTOR (bej. cég) BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körút 17. szám. Félvilágosítás díjtalan. 2570 TELEFON 24—20.

Zongorakészítők Első Productiv szövetezete

Főraktár és kölcsönző-intézet Bpest, IV., Kristóf-tr 7. Igazgató: Cecellius János. Központi igazgató Koschut W.

XIV. ÉVFOLYAM TELEFON 63—45.

BEIRÁSOK naponta 9—7-ig a SOMOGYI MÓR tanár ZONGORAMŰVÉSZ államilag képesített okleveles zene-tanár igazgatósága alatt álló zene-CONSERVÁTORIUMBAN VII., ERZSÉBET-KÖRUT 44. SZ. ZONGORA, ÉNEK HEGEDŰ, és az összes tanszakokra az ország legkiválóbb művészei és pedagógusai oktatása mellett. Prospektussal kívánatra készséggel szolgál az Igazgatóság.

BUDAPESTI Cabaret Terezkörút 28.

(BONBONNIERE.) Minden este 9-től 12-ig a nagyszerű új novemberi műsorral nagy előadás. Vasárnap, november 10-én két előadás. Dél-után 4 órakor mérsékelt helyárral (4, 3 2 koronás jegyek a Cabaret pénztáránál kaphatók) A vada az Abbazában. — A czup-ringer. — Egy válopör története. — L'arte d'être jolie. — Husz új cabaret-számmal fellépnek: László Rózsi, Ferenoz Károly, Nagy Endre és az egész művészcsapat. — Jegyek: Bárd-nál Koschut Lajos-utca és Andrásy-utca) Zipsor-nél Andrásy-ut és a Cabaret pénztáránál.

Fővárosi vígadó nagyterme. Kedden, 1907. december 8-án este 7 es fél órakor. Hármás hangverseny, Közre-működnek:

Rosenthal Mór

román kir. udv. zongoraművész

Bertram Tivadar

kamara énekes

Playfair Elzie

ausztráliai hegedűművész.

Jegyek 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért kaphatók Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésében Kristóf-tér 3.

RIVOLI fényképészeti és festészetű műter-mében Rákóczi-ut 30. sz. köztűnnek mű-vészies kivitelben fény-képek, platin, aquarell és olajfestmények. Mint különlegességeim: kis képek után nagyítások co-lyemre és bársonyra. Kész dísz tárgyakra képes-árjegyzék díjtalanul. Miniatur olajfestésű kris-tályképek és hozzávaló arany és ezüst fogla-latokról, bronz, fűggetők, tü stb. Nagy képes árjegyzék bérmentesített visszaküldés ellenében díjtalanul. Telefon.

MODERN KÖNYVTAR

KÖLCSÖNKÖNYVTAR. Budapest, VI., Király-utca 70. sz. Előfizetőnek Budapestben hához szállítja, vidékre postán küldi. — a legújabb magyar, német, francia és angol könyveket. — Többek ismeretést körm. Telefon 82—24

Vasárnap november 10

EGYETERTES

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap 1907. november 10 én. Király színház, APOLLO-SZÍNHÁZ

Délután 3 óraker. A vig özvegy.

Este fél 8 óraker.

Falusi Madonna.

Daljáték 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzelte Verő György. Bőli vendéglős Németh Szentgyörgyi Pál, a felesége Papir Zsani pinceszér Péter. Kócos Panna Máté család Az öreg próf Foszlány Ába

Sportok Svédországban. Vételtársak. Téli álom. Narhista és a kutyája. Mucsal fánckiskola. (Piotér Imre közreműködésével.) Kolostor kertésze. Egy cabaret kaplé. (Enokii Nyáray Antal.) Kovács leánya. Misztikus öltöző. Az erőves ember. Hajsz a gyómánt után. Szenzációs amerikai életkép. Kezdeté fél 6 óraker

CHICAGO színház.

VII., István-ut 39 szám.

Telefon 93-09. szám

E heti ujdonságok:

Parasztbecsület.

Jó tettért, jót várj.

Az előadás kezdete fél 8 óraker.

MODERN SZÍNHÁZ KABARET

Andrássy-ut 69.

Bakkarat. Guthi Soma darabja. Minden megdrágult. Molnár Ferenc jelenet. Nőzötér a színpadon. Színpadi Iréla. Disznótör a Lipótvárosban. Pesti életkép. Irta Molnár Ferenc. 21 mulatságo. kabaretszám. Fellépnek: Palmái Ilka, Medgyesszai Vilma, Tornai Fancsi, Póór Lili, Vörösi Illi, Kócsány Ilona, Urai Mella, Gregus Margit, Nyárai, Kardos, Kabók, Solyom, Szentirmal, Barsony. Kezdeté 9 óraker.

Varieté-Színház

ezelőtt: Nemzetközi Orfeum.

BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 63. szám.

November 1-15-i új műsor

Les 2 Gautiers Ritta 6 Karras

modern akrobatai exotrikusok.

La Perle Wollner-család

villany-üzemű zenélő jelenet.

A férj szüretre megy. Boh. 1 felv. Irta: Adorján L.

Az előadás kezdete este 8 óraker.

A télikerben éjjeli 12 órától reggeli 5 óráig

NAGY BALL MABILLE

A télikerben reggeli 5 óráig HEGEDŰS GYULA elsőrendű cigány zenekara hangversenye.

Minden ünnep- és vasárnap délután 1/4-1-kor előadás.

Hétfőn, november 29-én a Royalteremben

HEINEMANN

Sándor 2-ik és utolsó dalestélye.

Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12. szám.

Szerdán, november 27-én a Royalteremben

Svárdström

Valborg 2-ik és utolsó dalestélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál, Andrássy-ut 12. sz.

Hétfőn, november 25-én a Royalteremben

BRÜSSZELI

vonósnyegyes I. kamaraestélye. Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12. sz.

Szerdán, november 13-án a „Royalban”

Sorga

hercegnő egyetlen dalestélye.

Közreműködő: BORSODI ODÓN hegedűművész.

Jegyek kizárólag Méry Bélánál Andrássy-ut 12.

Szombaton, 1907. nov. 30-án este fél 8 óraker

MISS GMEINER LULA

cs. és kir. udv. kamaraénekesnő egyetlen dalestélye.

JEGYEK: fenti hangversenyekre a HARMONIA zenemű és zongorakereskedésben (IV., Váci-utca 20.) kapható.

!! ROYAL-TEREM !!

Pénteken, 1907 november 15-én este 1/8 óraker

Náday Ilona

hangversenyénekesnő Dalestélye

Pénteken, 1907. november 22-én, este fél 8 óraker

Mischa Elmann

hegedűművész, egyetlen hangversenye.

Csütörtökön, 1907 november hó 28-án este 1/8 óraker a

FOV. VIGADO nagytermében

Vecsey Ferencz

hegedűművész

egyetlen hangversenye.

Vasárnap, december 1-én, este fél 8 óraker

a Póvárosi Vigadó nagy termében

Weltmann és Weltmann

Rózsi hegedűművészek hangversenye. Feri

JEGYEK: 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért Harmonia zeneműkereskedésben (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Iskola kötének. Mater, clot, chiffon és batistából a legfinomabb kivitelben. Angol flanel blous drbja 2.25. Finom lafti jupon drbja 2.75. REDLICH I. LIPÓT. ARI és NŐI divat áruházában. Bpest, Andrássy-ut 58. Csengery-utca sarok. Vidéki megrend. kérésre meg nem felelő árut kicseréltem vagy a pénzt visszazadom.

A világ legjobb zongorája. Winkelmann zongora. Winkelmann zongora. ZEITNER és WINKELMANN. braunschweigi udvari zongoragyár főraktára: ezelőtt: Párisi-utca 2. most: Erzsébet-tér 10. szám I. emelet, Deák Ferencz-tér sarkán. Mindennemű zongorák és pianók kölcsön kaphatók új és keveset használt állapotban 250 frittól 2000 frittig. Zongorák és pianók kölcsön kaphatók. Ugyiszintén szakszerű bőrdések, javítások és hangolások legpontosabban eszközöltek. ANGELUS zongorajátéskészíték magyarországi vezérképvisellete.

Kérjünk és igyunk KIRÁLY GYÖNGYÉT. Kapható minden jobb kávéházban s vendéglőben. Nagyban WEIGL JÓZSEF bornagykereskedőnél, Szent-Endre. Vezérképviselő KÁLLAI JENŐ Dávid-utca 1. szám.

ALEXIN LEGFINOMABB NÖVÉNYZSIR. FŐZÉSRE SÜTÉSRE KIRANTÁSHOZ KAPHATÓ-MINDENÜTT.

HATSCHEK BELA optikai műintézete. emberi-műszemek gyári raktára és formák készítője. Szemüvegek vagy orrszorítók minden szemhez és orra külön-külön választok; orvosi receptek szerinti megrendeléseket pontosan készítve. Található: naponta reggel 10-ig, d. n. 1-4-ig, este 8-10-ig. Budapest, VII., Király-utca 69., földsz. 3.

Nászajándékok. jubileumra dísz tárgyak, evőeszközök, műipari cikkek. részletfizetésre is kaphatók jutányos áron. POLGÁR KÁLMÁN műőrárs ékszerterelepén. Budapest, Erzsébet-körut 29. I. em. Arjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve. Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítva.

ALKALMI HARMONIUM. vólal amerikai rendszerűek. Iskolák és magánosok részére a legolcsóbb árban kaphatók. Wágnere „Hangszer-herálynál” Budapest, József-körut 15. sz. Telefon 67-85. Arjegyzék ingyen. Hírszállt harmonikumok állásodon raktáron. Javítások pontosan eszközöltek.

Egy hámoszobás lakberendezés 360 forinttól kezdve, mely áll: 2 szekrény, 2 ágy, 2 éjjeli szekrény, 1 mosdó- és tükör márvánnyal 180 fritt. kredenc, 1 kihuzóasztal, 6 ebédlőszék, 1 szőnyegdívan, 120 fritt. 1 kanapé, 1 fotel, 1 fantáziaasztal, 2 ülőke, 1 szalonasztal és 2 konzol és tükör súlyemmel vagy plüssel bevonna 110 fritt. Nagyobb és finomabb berendezések, valaminth egy butorok nagyon olcsó árakért, nagy választékban. NAGY IMRE lakberendezési vállalkozó butoraktár Budapest, Váci-körut 9. I. em. Szerecsen-utca sarok 865 képpel ellátott legmodernebb albumunkat 50 fillér helyleg beküldése ellenében megküldjük.

Eredeti Meidinger kályhák és Caloriferek. cserepöpl való burkolásra v. befalazásra. Eislér és Vértés, Budapest. Telefon 16-15. kályhagyára Andrássy-ut 41. Ezellőző rácsok minden nagyságban.

Gőzekéket

a legkülönbözőbb szerkezetekben, kisebb és nagyobb gazdaságok, szövetkezetek és bérszántási vállalkozók részére, a legjobb kivitelben és kedvező fizetési feltételek mellett szállítanak

John Fowler & Co.,
Budapest—Kelenföld.

Magyarnak Pécsi Németnek Bécsi

Ne küldjék pénzünket külföldre,
Kockázat kizárva,
Nem tetsző árut kicserélek vagy a pénzt adom vissza. - Csak általam szabályozott, kipróbált órákat szállítok.

Legnagyobb raktár! Legolcsóbb árak!

«Kortés» ébresztő óra külön szerkezettel, 1 haranggal K 8.-
Dupla csengős > 4.-
Éjjel világító számlappal, 1 haranggal > 4.-
Vasutas ébresztő, legjobb minőségben > 5.-
Toronyharang ébresztő óra, kellemes csengésű fali óra > 7.-

Oszták vagy cseli áru 1 koronával olcsóbb.
Megrendelés legelőszérűbb postautalványon eszközölni.
Ki ezen lapra hivatkozik, megkapja 3000 ábrájú árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

Schönwald Imre órásmester és Pécsi ékszergyáros

Orgona-harmoniumok

mindkét rendszer szerint, legolcsóbban szállítatnak

Pajkr Rezső és Tsa
Budapest, X., Delej-utca 11/1.
(Tiszviselő-telep).

Pedálos harmoniumok pontos orgona meretekkel.
Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásra.
Tanácsok és tanácsoknak külön számlák engedélyezve.
Részletfizetés engedélyezve.

Ne essék kétségbe,

ha még oly kimerültnék, idegesnek, gyengének érzi magát, ha még oly nagyok feje, hát, keresztátszási, csúszos, közvényes és ideges bántalmak. Sőt jó reményvel nézhet gyógyulása elé, ha évek óta minden kezelés dacára nagyfokú ideges-, szí-, gümö-, bel- vagy hólyagbajokban is szenved, ha álmatlan, lördöt, feledékeny, és az idegyengeség és hisztéria számos súlyos tünetében is szenved sőt hűdesebb ha ok esetén is.

Mindezeket és még számos ily alapon álló bajt és tünetet enyhít és meggyógyít az erősítő, edző, elénkítő, izgalomcsökkentő galván villámram és ennek ideális képviselője az **Elektro-Vitalizer**, mint azt az eddig ily bajokból kigyógyult betegek sok-sok száza bizonyítják.

A „Modern Villamos Gyógyászat” szülő intézetének külön kórházban a férfiak és külön kórházban a nők részére nyújt felvilágosítást ezen kiváló gyógyeljárásról az ezáltal kezelhető bajokról, illetve ebből lényesebb gyógyeredményekről. Ezen könyvecskét díjtalanul, bérmentve és zárt borítékban kaphatja meg minden érdeklődő, a ki ezt a lapra való hivatkozással személyesen vagy posta útján kéri vagy alábbi szelvényt beküldi.

„ELEKTRO VITALIZER” orvosi rendelő-intézet,
Budapest, Károly-körút 2. félemelet 10.

Elismerő levél:

Tóth Zsigmond, Mikeszásza. Az Electro-Vitalizer áldásos hatását magamon érzem, mert évek óta fennálló csúszos fájdalmaim megszűntek, ugyszintén megszűntek azok a bajok és fájdalmak, melyek lábom ficamodása után meg tennmaradtak. A baloldalon volt nyilamlások és fájdalmak is teljesen abba maradtak. Hála érte az Electro-Vitalizer fel-találójának.

Az ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai r.-t. kiadásában (Budapest, VII., Rákóczi-út 54. szám) megjelent

JÓ MAGYARSÁG

ÍRTA **KELEMEN BÉLA**

Tanácsadó a magyar nyelvtan és helyesírás kétséges esetelben. ::

A **JÓ MAGYARSÁG** felvilágosít a hibás kifejezésekről, figyelmeztet a kerülendő idegen szókra, megtanít az ikes igék mai helyes használatára és a szenvedő alak kerülésére, tájékoztat a helyesírás, szóragozás, mondatszerkesztés stb. számtalan nehézségében. Kelemen könyve nélkül igazán nem lehet el magyar ember. A könyv kétféle alakban van forgalomban: az iskolai K, a nagyobb, teljesebb K kiadás ára - 2 és díszesebb kiadás ára 3 -

Megrendelhető az ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai r.-t. árszolgálat könyvkiadóhivatalában (Budapest, Rákóczi-út 54.) és minden könyvkereskedésben.

GUMMI!

Valódi francia és amerikai óvó különlegességek eredeti csomagolásban.

Orvosiilag ajánlott Feltétlenül bírton Gummi és balhőlyag. Árak: természetesen k. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 Női óvó, Pessarium celastivum. Mensinga tanár szerint, k. 8-5.

Uj! Auto vaginal spray! a legbiztosabb, legényelmezőbb női különlegesség. ára k. 15.

Irrigátor, sebfejeskendő, bidék stb. gyári árak mellett.

Kérje ingyen és bérmentve legújabb árjegyzékemet, zárt borítékban útioktartás mellett.

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kőszert-gyár,
Budapest, IV., Koronahereget-utca 17.
(A magy. kir. főposta mellett.) Alapítva 1876.

BOGDÁNY SZERENCSEJE PARATLAN

A magy. kir. szab. osztálysorsjártékban nálunk nyertek:

602.000 koronát a 240. számra
602.000 koronát a 12698. számra
602.000 koronát a 85308. számra
602.000 koronát a 92044. számra
602.000 koronát a 98924. számra
400.000 koronát a 11119. számra
400.000 koronát a 76082. számra
200.000 koronát a 25534. számra
200.000 koronát a 27557. számra
200.000 koronát a 46008. számra
200.000 koronát a 92049. számra
100.000 koronát a 15630. számra
100.000 koronát a 20838. számra
100.000 koronát a 70169. számra
100.000 koronát a 79559. számra
100.000 koronát a 86860. számra
100.000 koronát a 94780. számra
90.000 koronát a 2407. számra
80.000 „ „ 27665. „
80.000 „ „ 60277. „
50.000 „ „ 36234. „
50.000 „ „ 93004. „
40.000 „ „ 366. „
40.000 „ „ 395. „
40.000 „ „ 27539. „
40.000 „ „ 117255. „

és ezenkívül sok sorsjegy 30000, 25000, 20000, 15000 és 10000 koronát nyert

BOGDANY S.

Fővárosi sorsjegyiroda R.-T.
Budapest, VI., Károly-körút 20. sz.
Huzás november hó 21. én és 23.-án.

1/8 sorsj.	1/4 sorsj.	1/2 sorsj.	1/1 sorsj.
K 1.50	K 3.-	K 6.-	K 12.-

Videkre utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése után küldjük sorsjegyeinket.

ÉVŐESZKÖZÖK
 EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
 DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
 A LEGELÖNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN
 BUDAPEST, III. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
 ÁRJEGYZÉK 2000°RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

Kereset! Mindkét nembeli személyeket foglalkoztatunk hársnyárunk készítésével szabadalmazott gyorskötőgépeinken. Élezta kereset hetenkint 20.— K. és még több. Kérjen prospektust! — Vállalat kézimunka fejlesztésére.
 Bécs, VI/1., Nelkengasse 1/50.
 Legmagasabb kitüntetésok. Számos államörlevél intézeti és magánoktól.

Üzletünket ez év végével **teljesen feloszlatjuk,** miért is a rendes **KARÁCSONYI OCCASIO** eladásokat már most megkezdjük. Ezen rendkívüli alkalomra a nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívjuk.
Kollarits József és Fiai
 cs. és kir. udvari szállítók
 IV., Váci-utca 32. szám.

BÉRIVÁS ÉS NOKNEK
 makacsabb hevony és idült folyásoknál befecskendezés nélkül legbiztosabb gyógyszernek a **SANID TOKOCSKÁK** bizonyítottak. Egy dobozt (100 labdaos) használni utasítások 6 korona utánvétel mellett. Kezdő gyengeség és impotenciának egyedül biztos szer a híres dr. **TIMKO-féle** orolabdasok. Egy üveg ára 10 korona, küld a „MAGYAR KIRÁLY” gyógyszerár, Budapest, V., Marokkó-utca 2/o.

HA FÁJ A FEJE,
 ne félőzve hanem használja azonnal **Bereivás-féle MIGRAIN-pasztilát** Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.
 mely 5 percz alatt mindenféle természetű, idős fejfájást még ha krónikus is megszüntet. Folytatul minden eddig ismert szer. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejfájásnál is.
 24 pasztilát tartalmazó doboz 1 kor. 20 fill.
 Órák-tár: **Bereivás Tamás** gyógyszerár, Kispeszt, Rákóczi utca 8.
 Ingyen postalai szállítás 3 doboz rendelésnél.

A világ legjobb gyomorvize **Deák-forrás**
 a **Baldóczy**

gyomor-, máj-, bél- és vesebajoknál speciálizium. Egyetemi tanárok és gyakorló orvosok mint **legjobb** természetes gyógyvizet különösen ajánlják. A legszegényebb emberek is ihatják, mert a legolcsóbb gyógyviz. Tovább elárusítók minden helységben kerestetnek.
Magyarországi főraktár:
Budapest, Régi posta-utca 10. sz.
 Telefon 79-02. o Telefon 79-02.

MEGCSALT ASSZONYOK.
 — REGÉNY. —
 Írta: **E. GABORIAU.**

14

— Amikor megtudtam, hogy a vidéken lesz dolgom, a vidéki arcomat vettem fel és tényleg, mihelyt megérkeztem, a legjobb eredménnyel vegyültem el az emberek közé. Az emberek itt rendkívül szeretetreméltók; néhányval vastag barátságba keveredtem, sőt ma estére meg is vagyok hívva már vacsorára!

Domini nem szerette a rendőrséget. Belátta ugyan a szükségét, hogy kell lenniök, de egyenes jelleme folytán gyűlölte amazok alattomos, titkos utait, melynek hasznosságát mindenesetre belátta. A hangja tehát cseppet sem volt barátságos, amikor így szólt Lecouhoz:

— Miután ilyen jól van már értesítve, felkereshetjük a tett színhelyét!

Az ügyök beleegyezőleg meghajtotta magát, az urak felkeltek és kimentek a folyosóra, hogy felmenjenek az első emeletre.

Lecou ment legelől és minden vérvnyom feltett iszonyuan szörnyűkődött, mert minduntalan „ah” és „oh”, „oh” kiáltásokat hallott, Courtois egészen meg volt hatva, mert azt hitte, hogy a detektív az áldozatokat sajnálja; de legnagyobb csalódására tapasztalnia kellett, hogy tévedett, mert Lecou hirtelen kifakadt:

— Az ördögbe, mit műveltek ezek tulajdonkép?! Miért kennek ennyire össze mindent, vagy legalább is miért nem törlik el újból?

A boudoár küszöbén megállt s mintegy pontosan áttekintette az egészet. Aztán megjegyezte:

— Nem, az én kundsaitaim közül egyik sem működött itt közre!

— Azt hiszem az elővizsgálat az ön munkáját meglehetősen megkönnyítette, — mondta a vizsgálóbíró. — Guespin minden valószínűség szerint, ha éppen nem is bűnös, de mindenesetre tud a dolgról!

— Igaz, — felelte Lecou, — Guespin makacs hallgatásával gyanussá tette magát, de mivel a nyilvános vélemény is gyanúsítja, hát vigyáznom kell!

Azután megkérte az urakat, hogy egy pillanatra maradjanak az ajtóban, ő egyedül akar belépni, hogy teljes benyomást nyerjen.

Aztán a hálószoba közepéig haladt s újból figyelmesen tekintette át az egészet.

— Óh, azok az ostoba ficzkók! — kiáltotta bosszankodva. — Ezek tényleg nem értenek a mesterségükhöz. Ha betörnek rablási célból és megcsipik őket, érthető a gyilkosság; de hogy mindent apróra összevagdaltanak, annak igazán nincs semmi értelme! Hiszen olyan csinos, ügyes számszámokkal lehet dolgozni, amelyek teljesen zajtalanok . . . de ilyen ostobán cselekedni! Hiszen ez éppen olyan, mintha . . .!

De hirtelen elhallgatott. Ugy látszik, valami feltűnt neki, mert nyitott szájjal bámult a padlóra.

— Talán még sem olyan ostobán ügyetlenek — szólt félhangosan maga elé. Letérdelt és megtapogatta a vastag szőnyeget, amelyen porcelánlántörmelék hevert szanaszét.

— Nedves, nagyon nedves, tehát előzőleg nem ittak teát! — jegyezte meg.

— Talán sok maradt benne a kannában! — jegyezte meg Plantat.

— Az is lehetséges. De viszont ebből még nem lehet megállapítani a pontos időt, hogy mikor történt a bűntény!

— Azt elmondja az álló óra! — kiáltotta Courtois.

— Igen, — bizonyította a vizsgálóbíró, — a polgármester a jegyzőkönyv felvételénél azon-

nal figyelmeztetett bennünket, hogy az óra az esés folytán megállt.

— Engem végtelenül meglep ez az idő, melyet az óra mutat, — jegyezte meg Plantat. — Észterint három óra husz perczkor történt a bűntény, de akkor a grófnő még teljesen fel volt öltözve. Hát lehetséges-e, hogy a grófnő még fel volt öltözve és teát is ivott ilyen kései órában, miután tudvalevő, hogy teljesen egyedül voltak? Ez teljesen lehetetlen!

— Nekem is feltűnt ez a dolog az órával — szólt Lecou — és ezért csuszott ki a számból az a megjegyzés, „mégsem olyan ostobák”, de különben is rögtön bizonyosságot fogunk szerezni!

Óvatosan felemelte az órát a földről és feltette a kandalló párkányára; a mutatók még mindig három óra husz perczet mutattak.

— Három óra husz percz? — szólt félig önmagához, — valóban ebben az időben nem isznak teát, de éppen olyan kevésbé alkalmas az idő a gyilkosság elkövetésére. Még hozzá nyáron, mikor már hajnalodik!

E szavak után kinyitotta az üvegajtócskát, előretolta a nagy mutatót tíz perczcel, hogy felet mutasson; az óra elkezdett ütni s tizenegy ütés hangzott el.

— Gondoltam mindjárt! — szólt diadalmasan. — Ez már helyes idő.

Bármennyire kézenfekvő dolog volt is ez, hogy az óra művéről győződjenek meg a dolog mibenállásáról, még sem jutott egyiknek sem ez eszébe s most mindnyájan igen meg voltak lepve.

— A gazficzkók tehát mégsem voltak olyan ostobák, amint eredetileg gondoltam, — szólt a detektív, sőt ellenkezőleg, nagyon is ravaszak voltak, kieszték cselekedetük minden mozzanatát és gondoltak arra is, hogy a hamis idő jelzése tévutra vezesse a vizsgálatot!

Folyt. köv.

Kérjük ne felejtkezzék meg rólunk!

Budapesten és a vidéken sok Cimzettnek bátrak voltunk a 21. m. kir. szabad. osztálysorsjátékban való részvételhez meghívót küldeni.

Mindazokat, akik megrendelésükkel még nem szerencséltek bennünket, tisztelettel kérjük, hogy ne felejtkezzék meg rólunk és sziveskedjenek megbízásaikat sorsjegyekre lehetőleg minél előbb hozzánk juttatni. Azonnali megrendelés esetén talán még lehetséges lesz bizonyos számokra vonatkozó kívánásoknak eleget tennünk.

TÖRÖK A. és Tsa

Bankház R. T. Budapest.

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet.

Központ: Szervíta-tér 3.

Fiókok: Teréz-körút 10.

Váci-körút 4.

KÜLÖNFÉLÉK.

A karzatón.

Mikor még a karzatra jártam,
A csöngettyűsöt alig vártam!
Néhány hatos, — s tán fáztam érte,
Dehát a színház azt megértel!

Szomszédom szép barna kis lány volt,
Kíért az egész karzat lángolt,
Mindig mosolygott piczi szája —
És kartonból volt a ruhája...

Azóta sok, sok minden elmúlt,
A hajam is hullásnak indult,
A színházban földszintre járok,
S a színészekről sokat várok.

A kis leány is megnőtt szépen —
Itt lent ül mindig a közepén,
Selyem ruhája suhog, lebben,
S nem kacsint nála senki szebben!

Balla Miklós.

(A gonosztevők szokásai.) Egy prágai egyetemi tanár érdekes könyvet írt a gonosztevőkről. Behatóan írja le megfigyeléseit és azokat a fogásokat, melyeket „munkaközben” a gonosztevők használnak.

Leírja azt is, milyen nagy szerepe van a gonosztevők lélektanában a babonának; elmondja a lopás, orgazdaság, hamisítás módjait, szóval sok mindent, ami a büntetettek lélektanához tartozik.

Érdekes az, amit a jelekről ír, melyeket egymásnak a gonosztevők adnak, mialatt „munkában” vannak. Őr nélkül soha sem mennek neki más tulajdonainak, t. i. olyan űr nélkül, aki vigyáz, hogy meg ne lépik őket.

A figyelmeztető jelek mindig a helyi viszonyoknak felelnek meg. Városokban ebugatást utánoznak, falvakban macskanyávogást, vagy kakaskukorékolást; erdőben kakukszót, vizek közelében békabrekegést. Ez az egész titka annak, hogy találjanak egymásra, ha egymás keresésére indulnak. Az a hang, amelylyel a közeledő veszélyre figyelmeztetik „munkástársaikat”, természetesen egészen ártatlan. A vigyázó űr köböz,

ének, kutyáját hívja, mely nincs sehol, vagy más hasonló, fel nem tűnő hangot hallat. De a „dolgozó”-t már figyelmeztette. Olyan hangok is vannak, amelyek jelzik, hogy már minden el van veszte ugyanis és amely azt jelenti, hogy meneküljön, ki merre tud. Ezek már nem titkos jelek, hanem csak az a céljuk, hogy hamar megértessenek. Közönséges szavak: „Holdfény”, „Lámpa”, „Puczl!” A tolvajok lélektanával ismerős ebből mindjárt tudja, hogy közelben valami gonoszság történik.

A zsebtolvaj szokásait is tanulmányozta. Külseje mindig tisztességes, bizalmat ébresztő és öltözete előkelő. Rossz zsebtolvaj az, aki ezeknek a követelményeknek meg nem felel. Azt könnyen galléron ragadják és „üzlete” nem virágzik. Kezei finomak, jól ápoltak, mert finom „tapintás”-ra van szüksége. Igen jó, ha középujjja nem lényegesen hosszabb, mint a mutató és gyűrűjű. A bal kevével épp úgy kell dolgoznia, mint a jobbal. Olyan ember, akinek ugyszólván, két jobbkeze van. Ilyenformán a zsebmetsző mestersege még testi követelményekhez is kötve van. Az „igazi” zsebmetsző sem esernyőt, sem botot nem visz magával, ha dolgozni akar; hisz mindkét kezére szüksége van. Akkor lop, ha valami érdekes dolog történik az utcán; amikor a kiszemelt áldozatot „valaki” meglöki. Ollót, finom borotvaélű kést használnak a zsebek felmetszésére. Kilelei a tolvaj, mely zsebben van a kiszemelt áldozat tárczája. Alkalmatlan pillanatban oly metszést csinál a kabátban, hogy a tárcza kiesik a zsebből.

De vannak ennél bonyolódottabb fogások is. Felmenti, hogy babonából is lopnak a tolvajok. Vannak, akik hisznek benne, hogy lopott jószággal könnyebben meggazdagodnak.

A betörők babonáiról egész fejezet szól. Oly általánosak a betörők babonái, hogy a rendőrség gyakran éppen a babonás intézkedésből vezeti le a vizsgálatot. Ezeket a babonásokat a mi rendőrségünk is ismeri és már sok hasznát is vette a vizsgálatoknál.

(Elveszett kincsek.) Az elveszett kincsek felkutatása mindig izgatja az embereket, utóvégre is nem megvetendő dolog könnyű szerrel szertelen kincsekre akadni.

Jamaika szigetén már évtizedek óta kutatnak egy óriási kincs után, melyet Kidd kapitány Kristóf haiti királyi egyetemében rejtett el.

Nemcsak e kincset keresi számos ember Jamaika szigetén, de keresik Morgan Henri, „a spanyolok réme” elrejtett kincseit s erre vonatkozólag csak annyit tudnak egész bizonyosan, hogy a Gun hegy-

nek nevezett halmokban van elásva a Trehawny plébánia területén, de mindeddig nem tudtak reáakadni. Mindkét kincset a négerek hite szerint „Auld Reekie” őrizi, ki maga a megtestesült őrdög és nem is akad néger a szigeten, ki a Gun hegységben merne csavarogni. Bárki találja is meg e kincset, az végtelen gazdag lesz.

Morgan volt a legszerencsésebb kalózevér annak idejében, aki nemcsak hajókat fosztott ki, de a spanyol gyarmatok leggazdagabb városait is megtámadta és kirabolta martalócs csapatával. Ő rabolta ki Porto Bellot, Maracaibot, St. Catharinát, Gibraltert és Panamát. Porto Bellóból magából kétszázhatvan ezer darab nyolcz fontos ezüst rudat zsákmányolt az elrabolt pénzen és ékszereken kívül.

Egy azidőbeli följegyzés szerint a kalózek mind-egyike annyi aranyat és drágakövet kapott, hogy kép-telek voltak egyszerre elszállítani. Maracaiból hetvennyolcezer darab hat fontos aranyrudat vitt el és Panamából annyit rabolt, amennyit az eddigi összes rablásai sem tettek ki. E városban volt Chile és Peru összes gazdasága összehordva és kétezer öszvér kellett ahhoz, hogy az itt összehalmozott aranyat és ezüstöt elvigye. Az aranyon és ezüstön kívül óriási mennyiségű gyémántot is összerabolt Morgan, aminek értékét akkoriban 50 millió koronára becsülték és mind ez az óriási kincs a Gun hegység egy mesterséges pinczejében van eltemetve.

Mikor Morgan megelégette rablókalandozásait, II. Károly angol király felszólította, jöjjen haza, hogy felakaszthassa. Morgan hazament és magával vitt egy válogatott gyémánt-gyűjteményt, selyemzsinórra felfüggesztve és ezt Gwun Néll kisasszonynak, a király kedvesének szép nyakára övezte. Károly király haragja egyszerre elpárolgott és az akasztófára szánt Morgant Jamaika kormányzójává nevezte ki, hol igen kegyes életet élt haláláig. Végrendelében egy szóval sem említett meg az elrejtett kincsekről és azóta száz és ezer ember turta fel a Gun hegységet a Trehawny plébánia területén a kincsek miatt, de mindeddig eredménytelenül.

Negyven ember ásta és falazta ki a kincstárt a legnagyobb elővigyázat mellett és mind a negyven a munka bevégezése után kiköltözött Jamaikából egy Morgan által adott hajón. A partoktól tíz mérföldre a hajó véletlenül zátonyra ment és a titok ismerői a czápák martalócaivá lettek.

GRAND PRIX PARISI VILÁGKIÁLLITÁS 1900.

KWIZDA-FLUID
Gyógy-védjegy.
(TURISTA-FLUID)

Régóta kitűnőnek elismert illatos bodorzású az izmok és ízületek erősítésére. Erősítő és erőtmegejítő szőlőből használják az összes turisták, korékpárosok és lovagok turák után.

Ára 1 egész kor. 2.—, fél üveg kor. 1.20.

KWIZDA-flu FLUID
VALÓDI A GYÓGYTÁRAKBAN KAPHATÓ.

Képes árjegyzék ingyen és bérment. küldetik.
Főraktár: TOROK JOZSEF gyógyszerésznél.
BUDAPEST, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26

DIESEL-motorral
a tényleges löerő

óránként csak 1 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes kőitőgyűjtéssel
készségesen szolgál a

Fegyver- és Gépgyár R.-t.
Budapestben.

ABBAZIA GRAND HOTEL BRISTOL

Újonnán épült, minden kényelemmel berendezett, elsőrangú fényes szálloda. Nagyszerű szobák, lift, központi fűtés, villamos világítás, telefon, melegvíz-vezeték stb. A délre és keletre nyíló összes szobák erkélyvel ellátva. Kávéházi étkező, olvasó- és zenetermek, Pompás kilitás a Quarnero egész vidékeire.

A Bristol-szálloda igazgatósága

RUDOVITS W.
tulajdonos.

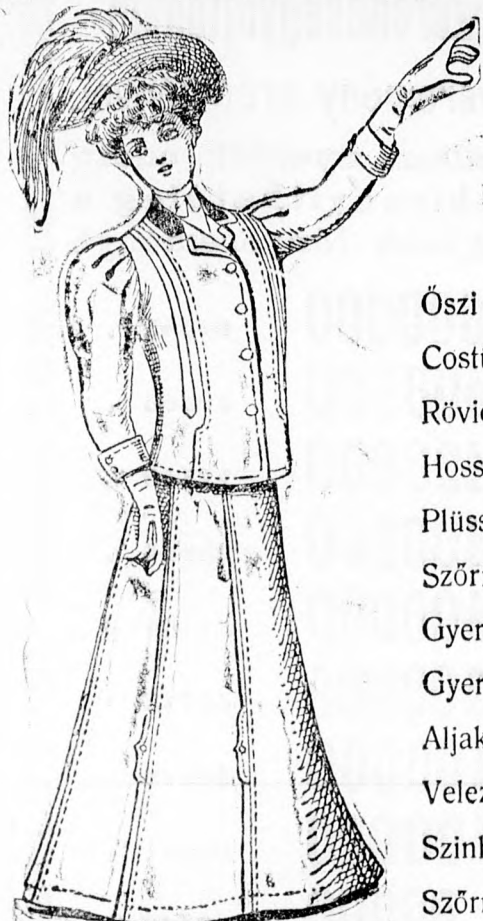
UNGÁR LIPÓT

Souterrainben (Bejárat Városház-u. sarok.)

női - divataruháza,
Bpest, Kossuth Lajos-u. 2.

I-ső emeleten:

Elegáns

Olcsó

női divatcikkek és
gyermekáruk külön
osztálya:

Őszi raglan	-----	1 K
Costüm	-----	24 „
Rövid téli kabát	-----	16 „
Hosszu „	-----	24 „
Plüss-kabát	-----	24 „
Szőrmekabát	-----	40 „
Gyermek-köpeny	-----	8 „
Gyermek-paletó	-----	12 „
Aljak 6 K, bluzok	-----	8 „
Velezflanell-pongyola	-----	10 „
Színházi köpeny	-----	40 „
Szőrmec-collier	-----	6 „

„Mártha“ estéli köpeny, selyem zsírdíszszel és japán hímzésű mellényvel.

Costümök külön mérték utáni osztály.

Selyemplüss-paletok sima vagy préselt plüssből, elegáns kivitelben

Estélyi és casino-köpenyek párisi modellek.

Téli paletok különféle divatos façonokban

Utazó- és városi bundák.

Szőrmekabátok perzsa, nerzurmél silbisámból stb.

Estélyi bluzok rendkívül izléses kivitelben.

Aljak posztóból vagy tafettából, finom genrebén.

Collierek scongs, perzsa, czoboly, nyestből, stb.

„Juno“ costüm színes angol, o o vagy egyszerű cheviottból. o o

Szabott árak.

Árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

TELEFON 922.

ÚJ SZALÁMI

HERZ ARMIN FIAI, BUDAPEST

Elismert kitűnő gyártmánya már kapható a legtöbb sajt-, fűszer-, csemegé- és hentesüzletben. Ezen szalámi tiszta kezelés mellett elsőrendű sertéshusból készül. Minden rud olompeccsétjén látható a bejegyzett védjegy.

Szálloda

Az „ARANY BÁRÁNYHOZ“
BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4.
Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó helye. — Szobák 2:00 koronától felfelé. 2 percnyire az Operától és Kärntnerstrassétól.
Világos szobák, Világos szobák.

KÁLYHÁT ÉS KANDALLÓT

HEIM H. CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ
Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, osaládi házak, iskolák, kaszarnyák, irodák stb. részére. — Százekenél több van belőle használatban.

Prospektust és költségvetést ingyen és bérmentve.

Eredetiben kaphatók csak fenti helyen v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

Most jelent meg! * Ujdonság!

AZ „ATHENAEUM“ IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSÁBAN,
BUDAPEST, VII. KERÜLET,
RÁKÓCZI-ÚT 54. SZ.

Kaukázus

Írta: DÉCHY MÓR

UTAZÁSAIM,
ELMÉNYEIM ÉS
KUTATÁSAIM

Szerző fényképfelvételei alapján készült tizenhat réznyomatú táblával, hat körképpel, kétszázharmincöt szövegképpel, öt geológiai szelvényvel és a kaukázusi magashegység részletes térképével.

Ára díszes vászonkötésben 30 korona.

KAPHATÓ A ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÓHIVATALÁBAN S MINDEN HAZAI KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

„LÉLEKRABLÁS.“

Regény.

A Péczely díj nyertese.

Írta: HERCZEG FERENCZ.

Ára füzve 3.50 kor., kötve 5.50 kor. — Kapható minden könyvkereskedésben.

Singer és Wolfner kiadása

Bpest, VI., Andrássy-ut 12.

A MÜLLER J. L.-féle
LEGJOBB FOGPÉP

Az egész országban mindenütt kapható.

2011. március 10. 10:22

Kis tubus 50 fillér, nagy 1 korona

MÜLLER J. L.

Bpest, Koronahídfő u. 2.

Mindenütt kapható.

Telefon 52-19

Körm! Ne tévedj!
 ügyeljen a cégre
Lukács Gyula
 férfi-szabó
 VI. Károly-körút 14

Felöltő K 20
 Öltöny . 26
 Gallér . 14
 Gaszdászati kabát K 20
 Szőrmebéléssel K 34
 Telikabát . 30
 Nadrag . 10
 Fin- és gyermekruha
 dus választékban

!! Tisztigallérok !!

Mérték szerinti megrendelésekre esakta kiváló minőségű Honi és Angol szövetekeket tartok raktáron. Telefon 52-19

BUTOR DUS VÁLASZTÉKBAN A LEGBŐY-SZERÜBBTŐL A LEGTINOMABB ÉS LEGJELLESSEBB KIVITELIG RENDKIVÜLI OLCSÓN KAPHATÓ

EÖTVÖS-UTCA 17. KAPHATÓ
EHRENTREU TESTVÉREK-NÉL
 BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA) 17. ÉS 18. SZÁMÚ HÍVŐK. TELEFON 52-19

Most jelent meg! .. Nagyfotosságu közérdekű mű!

SZTRÁJK ÉS SZOCZIÁLPOLITIKA

IRTA: FERENCZI IMRE

I. kötet 12 K A II. kötet sajtó ára... 12 K alatt van s rövid időn belül kapható lesz.

KIVONAT EGYES LAPOK BIRÁLATAIBÓL:

Ferenczi, mint a mai rend híve, nélkülözhetetlennek tartja a sztrájkszabadságot, a mit a korszakot alkotó művészen hatalmas tudományos felszereléssel, világos és józan gondolatokkal fejt ki. Pesti Napló

Brillians fejtetések foglaltatnak e könyvben... Magyar Hirlap

A könyv nagy tudással, kiváló judiciummal tárgyalja a sztrájk problémáját s a szociálpolitika kérdését. Budapesti Hirlap

Igen érdekes és följötte tanulságos e könyv, — arany igazságokat tartalmaznak... Népeza

A mű beszerezhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó Athenaeum Irodalmi és Nyomdai r.-t.-nél Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

Teljes közlömberendezések valamint egyes alkotórészek. Gyűrtkenő, valamint Esőrendszerben

IPAR- és MEZEI VASUTAK s aljak, kocsi, váltók, s váltók, kocsi-vasalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok benzín-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek valamint szerszámok, szerelőgépek, vas- és gépezetkabinok stb. használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

SCHLESINGER ALAJOS-nál
 BUDAPEST, V. VÁCI-KÖRÚT 30. SZÁM.

GAVALLÉR

csak az új szabad.
rendkívüli praktikus

bokavédőt

viselheti.

Kapható minden divataruüzletben.

6 évi jótállással 6

ÓRÁK

arany- és ezüst-lánczok,
ÉKSZEREK
OSEKÉLY

RÉSZLET-
FIZETÉSRE.
DIAMANT S.

BUDAPEST,
JÓZSEF-KÖRÚT 8. szám
az udvarban.

Képes árjegyzék ingyen.

Csekély részletfizetésre.

Sebesedések

egyének azok bármint természetűek, pondosan megvédendők minden tisztálanság ellen, mert ezáltal a legkisebb seb is oltmögösedik és nehézen gyógyuló sebet idézhet elő. 40 éve már, hogy a megújuló huzókendő, Prágai házi kendő név alatt, mint egy nélkülözhetlen költőszor ismeretes. Ez megvédi a sebet, csillapítja a gyulladást és fájdalmat, időtlen hat és elősegíti a gyógyulást.

Egy egész doboz 70 fill. Egy fél doboz 50 fill. Az ország előleges befizetése után 4 doboz 3 korona 10 fillér, 19 doboz 7 koronáért. Ausztria-Magyarország bármely részébe hármonitve szállítatik. A csomag minden részén a törvényileg bejegyzett védjegy van.

FÓRARTAR:
FRAGNER B. cs. és kft. udva
 a „Fokete sas” gyógyszerárában
 Prága, Kleinselte, Nerudagasse sarkán 203. 52.
 Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárában.
FÓRARTAR TÖRÖK JÓZSEF-NEL, BUDAPESTEN

BIZTOS

gyógyulást keresőknek
 tik bármily
 nemi betegségben szenvednek

mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkítések, vizelési zavrok, éjjeli magömlések, sebek és bujakoros bántalmak (syphilis), az Antifoszés utóhatásaitól fellépő idegbajok, korai férfi erő elgyengülés, bármily bőrkütsések stb. nőknél fehérvérzés mehbajok, alapon gyors és gyökéres gyógyítására szigoruan tudományos és lelkiismeretes gyógyymódszál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. k. kir. osztály főorvos országos hírt és a legrégibb 82 éve lennálló rendelő intézetét

udapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.

Itendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső óshólyag bajok vizsgálatára villamos húgycsőtükrözéssel. Vidékiek levelekre kimérió vizselt és szakaszi indócsot nyevnek, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás bizkítottva.

Nőknek külön váróterem.

Feltűnést

keltő

szerencsegyűjtődém

nyeremény eredményei.

Nálam nyerték eddig bebizonyíthatólag a legtöbb főnyereményt

600000	62551 %
400000	19406 %
400000	11119 %
400000	28916 %
400000	33464 %
100000	42758 %
100000	49878 %
100000	87991 %
90000	3148 %
80000	47334 %
70000	60991 %
70000	11170 %
60000	17357 %
60000	78863 %
60000	82528 %
60000	3952 %
60000	97263 %
50000	64714 %
40000	95852 %
30000	6920 %
30000	38691 %
30000	90964 %
30000	35814 %

A november hó 21. és 23. iki húzás-
hoz ajánlok

Egész Fél Negyed Nyolczad sorsjegyet
 12. — 6. — 3. — 1.50 koronáért

Gaedicke A.

bankház Budapest,
 Rössuth Lajos-utca 11, sz.

AGRARIA

Kerje minden gazda az összes

Gazdasági gépek árjegyzékét

Levélczlm.

AGRARIA

Budapest, Váci-ut 2. sz.

AGRARIA

ekék, vetőgépek, gözcséglők, motorok stb.-re

OSZTÁLYSORSJÁTÉK
HUZÁSA
NOVEMBER- HÓ
21-23-án

HECHT BANKHÁZ

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

FERENCZIEK-TEREG BUDAPEST

SZERENCSE-SORSJEGYEINKBŐL KÉRJEN SZÁMVÁLASZTÓT.

Rézbutor, Vas-szoba gyermekkocsi

gyártmányaink modern, stíluszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekinthetők. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzéket ingyen és bérment. küld

PAPAI ES PÁTHÁN

gyermekkocsi-, vas- és rézbutor-gyár 7557.

Budapest, VI., Andrassy-ut 2. (Fonciére-palota).

A gyermekek kedvencz játéka!

Hogy egész kényelmesen

a helyes játékot kiválaszthassuk, már mostan kérjük Richter F. Ad. és Tsa. csász. és kir. udv. és kam. szállítótól Bécs, I. Operngasse 16. egy levelező-lapon az új árjegyzéknek bérmentes beküldését

Horgony-Kőépítőszekekrényekről

és egyéb tanulságos játékokról.

A számos ábrával ellátott árjegyzék mindegyik szekrény tartalmáról és az elmés kiegészítésekről felvilágosítást ad, mely kiegészítések által minden egyes Horgony-Kőépítőszekekrény tervszerűleg nagyobbítható.

KIS HIRDETÉSEK

BUTOR

árverésről, finom és egy szerű butor, hálószobák és garszon szobák Szalon börtöllel, gyönyörű tükrök, diván, bőrszék, íróasztal, porzasszőnyeg és egyes darabok; Földes B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Ajtók ablakok,
VASREDŐNYÖK,
VASRÁCSOK,
 kapuk használat és újak olcsón kaphatók!

Lefkóvits Jakabnál
 Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipót-kürt közlőházban.

BELHURUT,

(hasmenés) gyomorgörcs legjobb gyógyszere a BARTA-féle **PEKETE-APONYA GYÓGYBOR** gyógyszereszek és füszerezékek 1 üveg ára K 1.60, 5 üveget 8.- koronáért bérmenten szállít a **PELKAI KONZERVGYÁR** Felka, Szepes-m. 26971

BUTOROK

háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, fűtőberendezések fém- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bérmenten eladása és vétel.

Wechsler Károlyné
 VII., Király-utca 23. szám
 L. emelet 268

Kézíró-utca sarok.

Polgári árak!
 Pontos kiszolgálás!
Kitűnő szabás!
 Vidékre mintái kúldok, nagyobb rendelésnél személyesen elmegyek.

Zollszka János
 angol úri szabótornak
BUDAPEST,
 Andrassy-ut 56. I. em.

Állandó választék a legdivatósabb angol és bol-
 földi szövetekből.

Modern urasági butorok

alkalmi vétel- és eladása

háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és réz butorokban.

GROSZ SANDOR és társa
 Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
 Telefon 14-09.

Szepességi csemegék

BARTA-féle veresafonya befőttes, málna-, szamóca-, csipkebogyóval, gomba- és huskiszerveket, pastetomokat stb. a **PELKAI KONZERVGYÁR** Felka, Szepesmegye. Kérjen árjegyzéket.

Mérnöki műszerek

vesz, elad, cserél, lejtmérők, Planiméter, Teleskop, Goerz-Zeiss-Triáderstb.

HATSCHKEK EMIL
 Andrassy-ut 13.
 Fiókja: Erzsébet-körút 38

Urasági butorokat, szőnyeget, osillárokat

és legteljesebb berendezéseket (gyárakat és búz. eket is) vossok és cladok.

Nagy Zsigmond
 VI., Lázár-utca 3
 (a Váci-kört mellett).

Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stíluszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy másfajta háló, ebédlő, uriszoba és szalonbutorokban. Rézhálószobák, bérmenten rak és kárpitosfélekben Porzsa, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárokkal, gáz, villamos stb.-hez.

Ki a YES-OUI-SI

minden megrendelés mellett és minden megrendelés után

angol és franczia nyelvűket alaposan megtanulni halja. Előzetes ár megnevezés ként minden kiadásra 8 korona. Megrendeléseket elfogad és mutatványzatokat küld a kiadóval. Budapest, Andrassy-ut 52. szám.

Polgári iskolai
 reáliskola, gimnáziumi, kereskedelmi, egyéves önkéntességre képesítő vizsgákra, valamint mindenféle javított és pótló vizsgákra legrövidebb idő alatt a legjobb sikertel előkészít. Tanár Budapest, Thököly-ut 8. I. em. 3. ajtó. 26814

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hőgyeket is.)

Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válasz-helyetgérék. 25465

== MAGYAR ==
TEXTILIPAR

Folyóirat.

A gyapjú-, gyapot-, len-, kender-, selyem-, juta-lyat és kereskedelem közlönye. Szerkesztőség és kiadóhivatal Ujvidéken.

Megjelenik havonta kétszer. Előfizetési ára egy évre 12 kor.

Ajtók és ablakok

régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvásrácsok, kerkerítés-keramillapok, Kehlheimi lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,
 épület-bentés vállalkozó
 Budapest, Rádor-ut. 77-78.
 Fiók. f. ut. Szécsen-ut 6.

BUTOR

Alkalmi vétel!
 Butorvásárlók figyelmebe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebédlő- és uriszobák, valamint egyes butordarabok, oszlopaltos olcsón, minden elfogadható áron kaphatók

PECHNER N.
 butor - nagykereskedő
 Király-n 28. az udvarban.
 TELEFON 38-74

Bőrszékikar

bőrszálítás és bőrtárgyak

KENDI ANTAL
 Budapest, IV., Károly-utca 2

az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi bőrszékék és karozekekben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.

Használt székek átalakítása bőrszékékre olcsó árakban. Legelőcsőbb bérbutorok és Allványok.

BUTOR

részletfizetésre vagy meghatározott időszakra áraz és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Felvilágosítással szolgál

Liszt István
 Bpest, IV. Koronahercog-n. 2 (Kigyó-tér sarkán)
 butorraktárban.
 Több mint 500 képpel ellátott árjegyzéket árkinék 60 fillérrel franko elküldjük

Fenyőborovicska

(Juniperus) BARTA-féle. 3 liter K 7.50, 4 liter K 9.- bérmenten.

PELKAI KONZERVGYÁR
 Felka, Szepesm. 26973

Alkalmi vétel.

Butorok, visszamaradt szőnyegek, kényserítő körülmények miatt eladók: mahagoni hálószoba 180 frt., íróasztal könyvszekrény, nyel, olajfestmények 2 frt. nagy perzsa szőnyegek, lámpák, 3 águ villany 14 frt. Árverési butoreladás. Dob-utca és Holló-utca sarokplince. 26616

E hirdetés rovatom minden szövegszerű beiktatása közönséges pént betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovatom minden szövegszerű beiktatása közönséges pént betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 288

Aki a babáját

igazán szereti, akár milyen legegyszerűbb eső, mégis felkeresi. Ez az én reményemem Ha igazat mond a dal, úgy nekem is felsűt még a napom, mert szeretés és etjöss. Ha pedig nem, úgy csalfa voltál és csuf játékokt üztél velem. Majd rövidesen elvállik az igazság, mert várlak, mint életem legszebb reményességét. Ezerszer ölel csókol az igaz. 5474

Parketagyár

Gyöngyösön ajánlja gyártmányait.

Réthy

név látható a valódi pemetefű cukorka minden egyes darabkáján 721v

Finom matt

faragott hálszoba-berendezés, valódi márvánnyal előbb 320 forint, most 165 forint, Veress Pálné-utca 12. I. em. (Ez előtt Zöldfa-utca.) 27281

A Falkogen

füdbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszer-tár, Budapest, VIII Rákóczi-tér 2. sz. 25828

Zalogczédulákat,

brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron vesznek Brillantokért többet fizetek, mint utonnan kerültek. SCHILLER IDOR, Sip-utca 8. 26316

Építkezéseket I

Oyarak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes tevékenyket törlesztésre felépít. Építési tanácsokkal szolgál Borsody építésiroda Bpest, Rákóczi-ut 71. 782

Veresáfonyabefőt

BARTÁ-féle, 5 kilós postakosárúveg 6,— ke rena FELKA, KONZERVGYÁR Felka. Szeged. 86972

Gimnázium,

reali, kereskedelmi, polgári egyéves önkéntességi, bármely értelmű vizsga letelevéséhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philologus és matematikus. Egyenkénti oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vételnek fel. A barmulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. Goitein Heinrich Budapest, VII, Danjia-öich-utca 30. II. emelet 10.

Vadászfegyver

2 csövű, hibátlan, Lankaster 15 fti., finom Hammerles és finom Drilling áron aul. Ugyazintén fenykópeső gépek és látszerészeti cikkek, valamint rajzeszközök, szemüvegek olcsó áron Radonál, Egyetem tér 5. (szemben az egyetemmel.) Kivánatra visszaadom a pénzt.

Önök óvni kell a feleségét!

Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tulbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, díszkréten küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50.

Magán építő iparos

iskola előkészít építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat, Vágl József műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 27225

Csemegezőlöt

legnemesebb fajokban, nagyrészt muskatály, gondosan csomagolva, 5 kilós postakosarankint 4 koronáért, finom zamatos körtét 3 koronáért, reniek szép almát 2 50 koronáért szállít Röttmann Hermin szállítólepe Kiskunhalasón

Régi ezüsttárgyakat

és zalogczédulákat vesznek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, ugyanint régiségeket, drágakövet, arany- és ezüst-órákat, lánczokat, gyűrűket, ezüst-érvésczközöket. Kérjen árjegyzéket ingyen. Fuchs Dávid utóda Budapest, IV., Váci-utca 18, I. emelet. 26764

Pénzkölcsönt

4 4/2 és 5% alapon föld-birtokra, jóvedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I. II. III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhitel tisztviselőknél gyorsan eszközöltetik.

HOFMANN JAKAB

bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1ja.

Butor

új és használt beraktározásból visszamaradt, csillárok, lámpák, irodaibendezés, pénzszekrények barmulatos olcsón eladók. Beraktározási vállalat tulajdonos Landman Samuel Központi városház épület Gerlóczy-utca 2. raktár 10-11-12

Zalogczédulákat,

brilliantokat aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron vesznek Brillantokért többet fizetek, mint utonnan kerültek. SINGER JAKAB ékszerkereskedő, Budapest, Király-utca 91. Izabella-u. sarkán.

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap-és államvizsgákra (egyész tárgyakból is) Kolosvárra; Budapestre ugyazintén államszámvevői tani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészíti. Jogi szeminarium; Budapest, VI., Bóza-utca 44. III; 8

Fénykép-készítéket

objektívvel, vezérlővel, azaz a hirtelen Appolo Jemcznek egyedül-aláírta helye.

HATSONEK EMIL

Andrássy-ut 18. Bókjai Kiseb-bet-körút 23. Alapítástól 1877. Sokkal olcsóbb, mint másutt. Lisztváros.

Magánkutató iroda

Rákóczi-ut 75. Kényes megbízatásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben Kossa-Magyar Géza. Telefon 67-47. 26703

Saját gyártmányu

vas-és rézbutorok

Rézagy 45.— fti Vaságy matracszal 8.50 • Gyermekágy 11.50 • Sodronyágy-betét 3.50 • Vas-és rézbutorok gyári árban.

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám. TELEFON 57-01.

Fáthető fürdőkád.

50 koronától feljebb, ládák 12 koronától feljebb mindenféle szivattyú és vízvezeték berendezést vállalok LEFKOVICS ADOLF Wessolányi-utca 51/E. Erzsébet-körút és Hársfa-utca között. Árjegyzék bérmentve.

Csemegezőlöt

téli nemesfajok postakosarankint 3:50 kor teli fajalmák, elsőrendű nemes birsalmák postakosarankint 2:80, 50 kiló 18 kor, idei papirhéjú dió postaszak 3:80, házilag főzött kitűnő baracklekvárnak és elsőrendű birsalma sajátak kiójtát 2:40, szilvalekvárnak 1:40 koronáért szállítja. Szabó XII. Csongrádról.

Butorok

Műbutor-kereskedelmi részvenytársaság, Budapest, IV., Váci-utca 9. Nagy választék asztalos, kárpitos és díszbutorokban, továbbá híres festőművészek képeiből. Eladás készpénzért és részletfizetésre. Állandó kiállítás. Butoralbum 1 kor. Megrendelések vidékre.

OLASZUL

megtanulni

legkönnyebben, gyorsan és alaposan csak a

SOMOGYI EDE-féle

Olasz társalgási nyelv-tan-ból

lehet, mely a Gaspey-Sauer-tan-mód szerint készült a nagy népszerűségénél is használhatóságánál fogva immár harmadik kiadásban jelent meg.

Kitűnő módszer. — Nagy szókincs.

Iskolai s magánhasználatra.

Ára 4 kor. 80 fill.

Kapható

LAMPEL R.

könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festetnek Haltenberger Béla ruhafestő gyárában Kaasa 27086

Szalmát, szénát

vesznek és eladok bármily mennyiségben

Schreier Béla

takarmány nagykereskedő BUDAPEST, Népszínház-utca 22.

Stenográfia

Dijtan gónírás oktatás az összes rögépeken. D italan és bizto állásközvetítés. Minden hónapban új gyorsírási és gépirási tanfolyamok nyílnak az okleveles gyorsíró tanároktól vezetett Stenográfia országos Gabelberger, magyar, német gyorsíró és gépiróiskolában. Levelező és vitairásu tanfolyamok, kereskedelmi szaktanfolyamok, kereskedelmi akadémiál rendes tanárok vezetésé alatt. Tanítás reggel 7 órától este 9-ig. Az intezet hely ségei Váci-körút 33. sz. alatt vannak. Azelőtt Kazinczy-utca 8.

ROGÁTSY PIPERE BORAX

Egy kevés a mosdó vagy fürdő vízbe hintve

Üde, bájos és ifju arc színt kölcsönöz.

Hamvas, ruganyos és friss lesz a teste.

Az aroról eltávolítja a barszadt, ránczot, mitesszert, szopjt stb.

Szaj-és fogápolásnál a szájbüzt elvevzi és vakító fehér lesz a fog.

Láb-és testtiszadást elmulasztja azonnal.

zemyulladást, torokfájást gyorsan megszüntet.

Talajvizet fertőtleníti és puhítja.

Gyermekápolásnál a testet edzi, elősegítse a vérkeringést és a sebtépést elmulasztja.

Mosásnál a fehérneműhöz használva vakító fehér színt ad és nem ronítja.

Vasalásnál tükör fényt ad a fehérneműnek és sima lesz

Egy doboz ára 30 és 75 fill.

Próbadohoz 15 fill

10 nagy dohoz rendelésné bérmentve.

Pipere borax-crém 1 kor.

Pipere-borax-szappan 80 f.

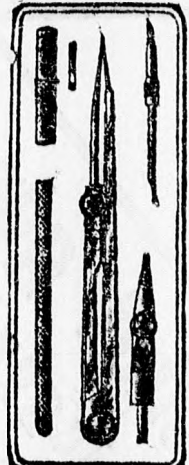
Pipere-borax-pouder 3 szinben 10 filler.

Kapható minden gyógytárban, drogériában és fűszerüzletben. — Készíti:

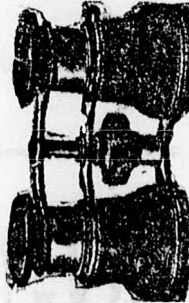
Rogatsy Kálmán

drogériája, Budapest, VII., Rákóczi-ut 10. Csak Rogatsy névvel valódi

Rajzeszközök

Színházi és tábori látszóvegek.

Szemüvegek és orrcsipesetők.

Hőmérők. Légszűmérők. Műszemek

és minden a szakbavágd cikkek legjobban és legolcsóbban kaphatók;

KLEIN DEZSŐ

látszerészéni, Kecskeméti u. 14.

Árjegyzék ingyen és bérmentve

Nagy és Fia BUDAPEST, Semmelweis-utca 21.

Állandó nagy lakberendezés kiállítás. (az egész házban) TELEFON 17-77.

Urassági butorok, új és használt butorok.

Nagy és Fia Lakberendezési összes tárgyak.

Nagy és Fia modern butorok: machagoni, palisander, ében-és citromfa.

Nagy és Fia Angol bőrgarnitúra, francia olasz stílu butorok.

Nagy és Fia Valódi porssa és smyrna szőnyegek.

Nagy és Fia Velencei tükörök üveg, csillárok festmények stb.

Nagy és Fia CSILLAR ÜZLET.

Nagy és Fia antique butorok és szövetek, szalongarnitúrák.

Nagy és Fia Nippek, bronzszobrok olasz faragványok, meiszeni és altwien porcellán.

Nagy és Fia Flókiizlet nincsen össze nem tévesztendő hasonnevű czéggel.

Nagy és Fia Vesz és elvállal teljes lakás, szálloda és kastély berendezéseket vidéken is

Nagy és Fia Állandó butor és antikuitások beszerzése a bécsi, párisi, velencei és romai árveréseken.

Megbizottak a kondens minden nagy városában.

Nagy és Fia

Állandó butor és antikuitások beszerzése a bécsi, párisi, velencei és romai árveréseken.

Megbizottak a kondens minden nagy városában.

KÖZIGAZGATÁS.

A közigazgatási tanfolyamok.

A belügyminiszternek ismét megjelent az a rendelete, mely a közigazgatási tanfolyamok igazgatóit és tanárait egy további esztendőre új megbízással látja el.

Azt hisszük, csak az idő rövidsége és egyéb bokros teendők akadályozták abban gróf Andrássy Gyulát, hogy ezt az alkalmat a jegyzőképzés gyökeres reformjára föl nem használta. Mert hiszen nyílt titok, hogy a közigazgatási tanfolyamok távolról sem teljesítették a hozzájuk fűzött reményeket s az eredménnyel, amit elértek, senki sincsen megelégedve, legkevésbé a jegyzők, nemkülönben a közigazgatás többi tényezői, föl egészen a minisztériumig.

Régi dolog, hogy mikor egy egész testület reformálásáról van szó, akkor leghelyesebb dolog az öregeket meghagyni a maguk állapotában, a fiatalokat pedig oly gyorsan, amint csak lehet, új elvek és irányok szerint fölnevelni.

Ha Magyarországon valaha jó közigazgatást akarunk teremteni és pedig államosítás nélkül, a dolgot a jegyzőképzés reformján kell kezdeni és pedig lehetőleg gyorsan, helyesebben mondva: inkább ma, mint holnap.

Sokszor hangoztattuk és még fogjuk is hangoztatni, hogy nem ér itt semmit a legszebben hangzó elmélet és haszontalan kísérletezés, fog válni minden törvényhozási intézkedés, mindaddig, amíg a közigazgatási szolgálatban nem hozzák a fokozatos előléptetést, amíg lehetővé nem teszik, hogy a községi jegyző a megyei közigazgatás lépcsőfokain át fölemelkedhessék egészen a belügyminiszteriumi magasabb állásokig. Sőt kifejezhetni ezt a gondolatot még világosabban: úgy kellene szervezni a közigazgatást az egész országban, hogy a megyék vezető férfiai és a belügyminisztérium méltóságos urainak legalább a fele községi jegyzők sorából kerüljön ki.

Minden testület, mely nagy dolgokat művelt, ilyen alapon volt és van szervezve. Például a papság és a katonaság. Nem üres irázis volt, amit Napoleon mondott a katonáinak, hogy tudniillik minden közlegény a borjuiában hordja a marsallbotot. Az ő korában valóra vált ez, az ő marsalljai csakugyan közlegénységen kezdtek, de aztán az ő hadserege értett is a hadimesterség minden fortélyához és tudott győzni. A mi községi jegyzőink ellenben még egy egyszerű egészségügyi titulusra se áhítozhatnak — ehhez képest fest aztán némely megyében a közigazgatásnak az a része, amely a segédszolgabírákra van bízva. Ezek az urak tudniillik a legtöbb esetben — vallják be őszintén — a közigazgatás gyakorlati kérdéseiben teljesen unozok és abban csak évekig tartó kísérletezés után tesznek némi jártasságra szert.

Mennyire másképpen lenne ez, ha segédszolgabíróvá senkit sem lehetne megválasztani, amíg legalább három esztendőig községi jegyző nem volt. De hát erről a mai viszonyok között nem hogy szó nem lehet, de alaposan kompromittálná magát az a vakmerő, aki a vármegyékben ilyen irányu mozgalmat akarva indítani — bárha csak a jegyzőképzés alakjában is.

Mi azonban megkockáztatjuk, ha nem is a mozgalom indítást, de annyit legalább, hogy az utat kijelöljük, amelyen erre a magaslatra föl lehet jutni.

Mindenekelőtt kérve-kérjük a belügyminisztert, hogy a jegyzői tanfolyamok hallgatóságától, vagy közülök legalább azoktól, akiket ösztöndíjjal lát el, követeljen érettségi bizonyítványt és ne elégedjék meg a 8-ik osztályról

szóló vizsgálattal. A segélyezettek névze ezt a kikötést a törvény megváltoztatása nélkül rendeltéleg is életbeléptetheti, mert ha a kormány valamit ad, annak föltételeit bátran szigoríthatja, csak arról kell gondoskodni, hogy emellett kellő számu jelentkező legyen. Csak annyit kell kimondani, hogy az érettségi vizsgát letettek előnyvel bírnak, sőt további előléptetésben is részesülhetnek és lesz jelentkező a soknál is több.

Mi lenne aztán az a további előléptetés?

Itt ismét egy olyan dologról lesz szó, amit nem kell okvetlenül külön törvényben rendezni, mert tökéletesen elegendő egy új tételnek a költségvetésbe való beállítása. Ebben a tételben bizonyos számu ösztöndíjról lenne szó, melyet a belügyminiszter a jegyzői tanfolyamot kitűnő sikerrel végzett és hivataloskodása idejében magát kitüntetett olyan segédszolgabírók adományoz, aki érettségi bizonyítvánnyal bír. Ez aztán az ösztöndíjból végezze el az egyetemet és pedig a jegyzői tanfolyam beszámításával három év alatt. A megfelelő vizsgálatot tegye le és azután ezeket válasszák meg segédszolgabírákká.

Ennek a tervnek van egy igen jó oldala: nem kell hozzá sok anketkezés, reform mozgalom előkészítése, törvényszerkesztés és más egyéb nekifohászkodás: ezt ha nem is márhólnapra, de a legközelebbi költségvetés összeállításakor meg lehetne csinálni és általa megvalósulna, amire ma gondolni sem szoktak, hogy a magasabb közigazgatási állásokba a gyakorlat emberei, az élettől való közvetlen érintkezésben kifejlett érzékű és tapasztalatu emberek kerüljenek. Ennek biztosítására nem kellene más, mint kimondani, hogy az egyetemre küldést legalább három évi jegyzői, vagy segédszolgabírói hivataloskodásnak kell megelőzni. Ez a három esztendő nem nagy idő ahoz, hogy alatta egy már magasabb képzettségű fiatal ember elszokjék a tanulástól és ha valaki ilyen ellenvetéssel állana elő, annak ismét a hadsereg nyújtotta példákat ajánljuk figyelmébe. Ott a vezérkari iskolába főhadnagy korában jut be a tisztt, tehát amikor már vagy 7-8 évet szolgált, a törzstiszti tanfolyamba pedig 12-15 évi szolgálat után.

Szóval sok a hibája a mi közigazgatási szervezetünknek, de nem kell hinni, hogy a mai keretek közt ne lehetne részben segíteni rajtuk, vagy legalább hozzá ne lehetne fogni a reformokhoz.

Megüresedett községi orvosi állások.

Kisbékerek, orvosi állás, 1400 korona fizetés, 200 korona lakpénz, látogatási díj 80 fillér, éjjel 1 korona 60 fillér. November 10-ig. Főszolgabírósg Temesvár.

Kumán, körorvosi állás, 1700 korona fizetés, uti-átalány 40 korona, látogatási díj 80 fillér, 1 korona 60 fillér, 1 korona, 2 korona. November 20-ig. Főszolgabírósg Törökbecse.

Viedény, körorvosi állás, 1600 korona fizetés, 400 korona lakpénz. Házi gyógyszerár kilátásban. Román nyelv szükséges. November 27 délután 5 óráig. Főszolgabírósg Sárkány.

Megüresedett községi jegyzői állások.

Araes, második segédszolgabíró állás, 1220 korona fizetés. November 12-ig. Főszolgabírósg Törökbecse. Marosillye, körjegyzői állás. Összesen 2392 korona fizetés és átalányok. November 14-ig. Főszolgabírósg Marosillye.

Rákosd, körjegyzői állás, 1600 korona fizetés. November 15-én délután 5 óráig. Főszolgabírósg Vajdahunyad.

Hercz, jegyzői állás, 1520 korona fizetés, 4/4 hold szántóföld, szabadlakás stb. Főszolgabírósg Szekszárd.

Rakacza, községi jegyzői állás (4 községgel), 1692 korona fizetéssel, % telek föld hasznélvezete, 388 korona átalányok. November 16-ig. Főszolgabírósg Edény.

Hosdát, segédszolgabíró állás, 1000 korona fizetés. November 15-ig. Főszolgabírósg Vajdahunyad.

Szarvasháza, segédszolgabíró állás, 1000 korona fizetés. November 15-ig. Főszolgabírósg Alsóverecze.

Jabuka, segédszolgabíró állás, 1000 korona fizetés, 120 korona lakpénz. Főszolgabírósg Versecz.

Budafok, 1. segédszolgabíró állás, 1200 korona fizetés, 2. esetleg II. segédszolgabíró állás, 1100 korona fizetés, 3. esetleg irnoki állás, 900 korona fizetés. November 13-ig déli 12 óráig. Főszolgabírósg Bia.

Bánlak, jegyzői állás, 1000 korona fizetés, szabad lakás kerttel. November 15-ig. Főszolgabírósg Bánlak.

Marosfölymos, körjegyzői állás, 1600 korona fizetés és átalányok. November 14-ig. Főszolgabírósg Déva.

Nagyperkát, segédszolgabíró-anyakönyvvezető állás, 1000 korona fizetés, egy szobás szabad lakás, négy méter tűzifa. November 21-ig. Főszolgabírósg Adony.

Óbessenyő, községi irnoki állás, 800 korona fizetés. November 15-ig. Főszolgabírósg Nagyszentmiklós.

TANÜGY.

Protestálok.

Protestálok a Néptanítók Lapjának ama kijelentése ellen, hogy „a csapni való rossz tanárt” a kormány nyugalomba nem kényszerítheti, mert az államnak takarékoskodnia kell, habár e takarékoskosságot egy egész generáció sanyli is meg.

Protestálok a Néptanítók Lapjának ama második kijelentése ellen is, hogy a kormány csak az államellenes, a kézzelfogható bűnöket büntetheti, a szellem megméltelyezését nem, mert ez a méltelyezés kézzel meg nem fogható.

Protestálok a Néptanítók Lapjának ama harmadik kijelentése ellen, hogy a szellemi méltelyezés megtorlását a társadalomnak kell végezni.

Ezek a kijelentések a vallás- és közoktatásiügyi minisztérium főnti című hetilapjának okt. 31-iki számában B. E. (alkalmasint Benedek Elek) az új szerkesztő aláírásával: „Tanár az utcán” felírásu cikk keretében jelentek meg. Hogy mi szolgáltattott alkalmat az említett kijelentések megírására, nem tünik ki világosan a cikkből. Leghamarabb a pécsi esetre gondolna az olvasó s az ott szerepelt tanároknak vélné feltalálni a „nemzeti gondolattal ellentétes tanításait már az utcán hirdető” „a mártírság jövedelmezőségét maguknak jólőre biztosító szónokokat”, kiknek fejét „a reakziós szelleműnek hirdetett kormányzat” nem hajlandó martirkoszorúval övedzeni.

Ahány mondat, annyi rébusz, kezdve azon, hogy Pécsen a szociáldemokraták nem helyezkedtek merev ellentéttel a hazafisággal, sőt elismerik, hogy a maguk módja szerint nekik is van hazájuk; folytatva azon, hogy tudunkkal Pécsen nem az utcán szónokoltak, hanem a kongresszus termében; végezve azon, hogy most halljuk először, hogy mai kormányunk „reakziós szellemű” volna, mely vád jogosultságától csak az őri meg, hogy a liberálistust akkép értelmezi, hogy a megtévelyedett tanárokat nem hajlandó martirokká avatni.

Mint pozitívum a Néptanítók Lapija vezércikkéből csupán annyi állapítható meg, hogy néhány az „utcán szózatoló tanárt” a korlátolt polgári ész kívánatára meg kellett volna büntetni, s hogy a büntetés mégis elmaradt, most a kiváló meseíró szerkesztő vállalkozik a háborgó közlelkiismeret megnyugtására.

Jobb hiányában tegyük fel, amit a hivatalos bevallani nem akar, hogy csakugyan a pécsi esetről van szó, valamint tegyük fel azt is, ami az előbbinél még természetesebb, hogy a kormányzat alatt Apponyit kell érteni. Az elintézésnek ebbe a módjába már most, hogy az utcai „szózatolók” büntetés nélkül maradtak, a közlelkiismeret meg tudott volna nyugodni, tekintettel a miniszternek a mindennapiság fölött álló áttekintésére, melyből az ország kulturális eseményeit intézi. Sőt még e nélkül is van abban fölemelő, hogy nem hétszer, hanem hetvenhét-szer megbocsát az igaz ember az ellene vétőnek, kinek fejére éppen a megbocsátással gyuit eleven paráztűzet.

Az evangéliumi megújulásnak ebbe a folyamba avatkozik a hivatalos azzal a kijelentésével

hogy inkább szenvedjen egy egész generáció, semhogy nyugugalomba kényszerítsék egyetlen rossz tanár. Ezt a védelmet alig fogja tudni lenyelni a békülésre hajlandó közlekedés, kivált ha értesül, hogy gyermekei erkölcsi érzékének azért kell eltompulni, mert az államnak takarékoskodni kell egy-két tanár nyugdíjának fellelvel. És ilyen logikával vállalkoznak a történelmi materializmus csafolására!

Elégedjünk meg mégis a „Néptanítók Lapja” kiállításának letérésével s ne üldözzük a nem neki való érvelésbe tévedt szeretetreméltó mesét. Egész cikkben érzi az ember, hogy — mint mondani szokták — megfojtaná a szociáldemokratákat egy kanál vízben, logikájának hinára mégis éppen ellenkező következménybe bonyolítja, midőn a szellemi metelyezést, vagyis a tanári mesterséget kivesszi a büntetőség alól, azon a címen, mert nem tartozik a kézzelfogható bűnök közé.

A bűnöket ugyanis kézzel foghatókra és kézzel nem foghatókra osztályozza. Az utóbbiakhoz tartoznak a szellem minden nyilatkozata, tehát az előre megfontolás, a szándék, a rosszhiszen, az ígéretekkel való csábítás, a fenyegetés, az igazgató, a társadalmi erkölcs alapfogalmainak felforgatása s olyan tanoknak a hirdetése, hogy a hajadoni becsület követelése kegyetlenség, hogy az öregek tapasztalatánál többet ér az ötödik elemista bizonyítványa, hogy az igaz körülbelül eggyre megy a hasznossal stb., egyszóval mindaz a maszlag, melyet a tanítók és tanárok akár tudatlanságból, akár feltűnési viselkedésből hintenek el tanítványaik közt, sőt ide tartozik a hazafurulás is, egyrészt azért, mert az elárulni való haza csakugyan etikai fogalom, másrészt azért, mert a hazát csak polgárainak elfajulása adhatja el, s nem egy-két ember.

Az elősoroltak után, melyek pedig mind a szellemi élet körébe tartoznak s így megmetelyezés után állhatnak elő, kíváncsi volnék megtudni, hogy miéle bűnök azok, amelyek ki vannak véve a megmetelyezés lehetősége alól, amennyiben semmi közülük sincs a szellemi élethez. Ilyen csak négyféle állattársainknak van. Nekik csakugyan nincs közülük a szellemi élethez, ennél fogva metelyezésnek sincsenek kitéve a kergebirkákon kívül, kiket kergeségük azonban nem hoz közelebb mihozzánk, kézzelfogható bűnöktől mentes szellemi lényekhez.

Bármint szeretném is abbahagyni a poétalelkű hivatalos ellen folytatott háborúmat, még sem tehetem meg, mert Poloniuszal én is azt tartom:

Kerüld a patvart; de ha benne vagy,
Végezd, hogy ellened másszor kerüljön.

Arról beszél ugyanis, hogy „a kormány” bünteti az állampellenes, kézzelfogható bűnöket, a kézzel meg nem foghatókat pedig a társadalom kötelessége volna megtorolni. Ez a kijelentés olyan meggyőződésből fakad, hogy a büntetés valóban a kormány s nem a tőle független (már amennyire abszolút függetlenségről emberi dolgokban beszélni lehet) bíróság dolga. Pedig ez is az ugynevezett poétai licenziák közé tartozik.

Valamivel körülményesebben kell az ostromot intézni ama kiállítás ellen, hogy a metelyezés bűnének megtorlása nem a kormány (megint), hanem a társadalom feladata volna. Szent igaz, hogy a felháborodott társadalom kegyetlenül el tud bűni azokkal, kik bármely okkal felháborodásról elidéztek. A civilizációnak egyik nem közönséges eredménye ezen ítélet nélkül való büntetéseknek lehet a szűk körre szorítása. Végleg valószínűen azért nem fogjuk kiírhatni, amely okból a háborúk sem szűnhetnek meg, pedig ott már csakugyan több a felháborodást tömpítő készülék. Mindegy. A haladásnak egyik biztosítéka, hogy a büntetést minden körben kivesszük az érdekeltek kezéből s rábizzuk a semleges állam legszenvédélytelebb közegére, a bíróságra.

Ezzel, a kulturális haladás biztosítékával ellentétes követelményt sürget pedig a szeretetreméltó új szerkesztő, midőn az államot alkalmatlannak véli a szellemi metelyezés elősegítőinek büntetésére és segítségül hívja a már nálunk is behatolt hirt népitéletet, a verbot, a Lynch-törvényt.

Benedek Elek okvetlen ismeri Euripides és Aeschylus-költői versengés (hisz oly szépen fordította le Arany János) s benne az: „Elveszté

a butykos” gunyolódást. Lám, még prózában is el lehet veszíteni a butykos, vagy mint nálunk mondják: elvetni a súlykot. Példája éppen az 5. cikkke.

Ha pedig azt nézem, hogy a társadalom megnyilatkozott-e „az utcai szózatolók” rovására, ídítve, hogy a „Néptanítók Lapja”-nak a cikke csakugyan a pécsi eset alkalmából íródott, nyugodtan mondhatom, hogy megnyilatkozott, s így a kormánynak van elég támasza a szükséges intézkedések megtételére. Így van értelme Apponyi válaszában is, melyet az Országos Középiskolai Tanáregyesület üdvözlő feliratára adott: „illetéktelen tényezők tulkapásai korlátozhatni fognak.”

Dr. Bokor József.

Vezérkönyvek.

A főtáros az állami tantervnek megfelelőleg új elemi iskolai kézikönyveket íratott. Ezenfelül ugyan csak az állami tanterv értelme szerint egy pár ismeretkör feldolgozásának is más irányt adott. Ez a két utóbbi ismeretág: az ének és a rajz. Amaz a tiszta hallásról egy merész szaltona mortáléval átugrott a hangjegyek után való éneklésre. Emez a geometriai hálózat háttérbe szorításával és a krétarajz utáni másolásról átment a természet után való rajzolásra. Jobbak-e ezek az új könyvek, mint a régiek, e felett most nem elmélkedünk. Helyes volt-e ez a „hátracsúszás” az éneklés és a rajzról, ismét nem ezeknek a soroknak a célja eldönteni. De ha élünk, alkalmunk lesz még erről is szólni. Mert az erre vonatkozó tapasztalatnak nagy része már a kezünk közt van és csak bővebb kiegészítésre vár. Itten csak annyit akarunk egyelőre írni, hogy új könyvek írtak és új irányok sarjadtak.

Ha újak lettek a tankönyvek, akkor természetesen azoknak nemcsak a fedelei cseréltek ki, hanem tartalmukban is változáson kellett átmenniük. Át is mentek. Még pedig úgy, hogy egynemű anyag nehezebb emészthetősége voltánál fogva egy osztályfokkal előbbre vitették. Aminek a következtében más nem lehetett, minthogy azok a tárgyi egységek, amelyek előbb egy más tárgyi egységgel voltak időbeli kapcsolatban, ettől elszakadtak, hogy egy másiknak a szomszédságában telepedjenek le. Ebből pedig ismét annak állott elő a szüksége, hogy új külső tanmenetek támadjanak. Mivel pedig a külső tanmenet a belső tanmenet szolgálatában áll: következik, hogy ebben a változásban az utóbbiak is változnia kellett. Mert hogy példával éljünk, más eljárással kellett tanítanunk az összetett mondatot a IV. osztályban és másként a VI-ikban, amott kisebb, emitt nagyobb a gyermek értelmének ereje. Amannak azért rága kell szája alá adni az ételt, hogy azt lenyelhesse és meg is emésze; emitt ellenben már képesítve van arra is a gyermek, hogy a durvább ételtől se fájduljon meg a gyomra. Ami tehát amott tanítási erény, itt egyenesen bűn, mert a gyermeket lassacskán rá kell szoktatni a durván felaprózott táplálékra is.

De némely ismeretkörnek nemcsak egynemű anyaga lett egy osztályfokról a másik osztályfokra átvéve, hanem szemléltetésre és begyakorlásra szánt részei is új, eddigelé szokatlan utra léptek. Ezeknek a részeknek mikénti feldolgozása felett a tanítók között sok vita volt. De persze anélkül, hogy ez a vitaközös kellően belevilágítana a dolog lényegébe. Mindezeknek a jelenségeknek pedig már idáig is az lett a következtetése, hogy a tanítás egynemű ismeretkörnél még tétovább, mint eddigelé volt.

Számtalanszor megirtuk már ezen a helyen, hogy mi a tanítás eredményének feljavítására a tankönyveket nem sokra becsüljük. Mert a tanítás sohasem a könyvből, hanem a tanító ajakáról hangzik. Hogy tehát a tanítás jó legyen, mindenekelőtt jó tanítókra van szükség. Mindamellott vannak egyes ismeretágak, ahol tankönyvekre okvetlen szükség van. Mert különben a könyv nélküliséget a tanító sanyli meg. Ezek az ismeretágak pedig azok, amelyek főleg anyaguknak tömegével és szövegüknek terjedelmességével dominálnak. Mint aminők: a történelem, alkotmánytan, földrajz stb. Itt tehát kézikönyvre mindenestre szükség van. Olyan ismeretköröknél ellenben, ahol a megértéssel egyszersmind velejár a megtartás is, ott a könyv nem eszköz, csak lom. E fajta ismeretkör például a számtan. Ilyen tárgyak-

nál azért a kézikönyv nem hogy segítene a tanítón, sőt ellenkezőleg, csak gátolja azt szabad mozgásában. Ide, hogy a tanítón segítve legyen: e helyett vezérkönyv kell. Az olyan természetű ismeretkörök ugyanis, mint a nyelvtan és ennek körében a fogalmazás és a helyesírás, az olvasmányok alaki kezelése, a számtan, a mérés tan okvetlenül megkívánják, hogy azok tanítása ne dogmatikus alakban, hanem kérdező — kifejtő módon: heurisztikailag történjen. Tehát, hogy a képzeteket, fogalmakat, törvényeket ne készen adjuk, hanem azokat a szemléletekből, a végbemenésekből magukkal a gyermekekkel felfeltártuk ki. Mert csak e mellett a felalálható mód mellett vezethet tanításunk belső meggyőződésre, megértésre, következőleg megtartásra is az anyagot illetően, a formális képzésre pedig gyümölcsözőleg. Ebből is látszik, hogy milyen szükség van az ilyen természetű tárgy tanításánál a beszéd logikus láncolatára, a lépések természetességére, hézagtalanságára elannyira, hogy készületlenség esetén még gyakorlott tanító is felülhet mellette. Mivel pedig a legtöbb embernek nem veszi be a természet a dolgok feletti behatóbb gondolkodást, de talán az élet avarában erre nincs is kellő ideje és kedve, azért szükséges, hogy egy olyan könyv adassék a kezébe, amely öt 10—15 perces betekintés után a tanítás utvesztőjéből becsülettel kivezetesse, a tanítást pedig eredményessé tegye. Ez pedig, ismételjük, nem lehet más, mint egy leczkeszerítleg feldolgozott jó vezérkönyv. Mindazokra az ismeretkörökre tehát, amelyek inkább az iskola falai között találnak végleges megoldásra, amelyek ennél fogva körülményesebb módszeres feldolgozást igényelnek: okvetlenül vezérkönyv kell. Tehát vezérkönyv kell a számtanra, a nyelvtanra, a fogalmazásra, a helyesírásra, az olvasás tárgyi és alaki kezelésre, a mérés tanra stb.

Noha így áll a dolog, de azért, habár kisebb mértékben is, a történelem, az alkotmánytan, a földrajz, a természettan, a természettan is igénylik a vezérkönyvet. Ha a tanító ugyanis csak annyit tud az átadandó anyagból, mint amennyi a kézikönyvben van: akkor sohasem fog jól tanítani. Mert ezt nem engedni szűk látókör. Hogy látókör magasabbra emelkedjen, azért itt is jó, ha olyan könyv van a kezében, amelynek segítségével az anyagon korlátlanul uralkodhat. Tehát itt sem árt, ha vezérkönyv van. De ez itten már nem annyira a módszeres feldolgozás céljából kívánatik, mint inkább a tanítói tudás kiszélesítése végett. Egyszóval, itt azért, amott pedig másért, ott előbb, itt később, de vezérkönyvek jenne kell.

Most kérdésbe jön, hogy kik írják meg ezeket a vezérkönyveket? A dolog természetéből folyik, hogy azok, akik irták a megfelelő kézikönyveket. Bármilyen tisztelettel legyünk is azonban az illető urak iránt, mi ezt a munkát még sem biznánk rájuk. Nem azért mondjuk ezt, mintha irántuk e tekintetben bizalmatlanok volnánk, hanem abból az okból, mert egy ember sokszor igenis egyoldalú munkát végez már csak azért is, mert numerikusan is csak egy. Hogy ez ne történhessék meg, ugyanazért mi ezt a feladatot a budapesti hivatalos tanítótestületekre biznánk, amely minden ismeretág minden tárgyi körére pályateteleket tűzne ki. Még pedig minden helyi kör számára más-más témát. Honorálván természetesen értéke szerint még a legsilányabb pályaművet is. Mondjuk ezt pedig azért, nehogy a félnépbek, de talán tehetségesek az esetleges fiaslótól való féltelmökben a pályázattól visszariadjanak. A viszonylagosan legjobb aztán belemenne a város által szerkesztendő vezérkönyvbe. Így egy-két év alatt minden ismeretkör megkaphatná a maga vezérkönyvét. Amelynek értéke már az által is biztosítva lenne, mert az egész tanítótestületének rostáján menne keresztül, képzelve úgy a dolgot, hogy az illető partitural részletet az illető pályázó a tanítótestület előtt tartoznék felolvasni, illetőleg gyakorlatilag bemutatni.

Eppen most aktuális ez a téma. Mert, hiszen, amint fentebb mondtuk, éppen most nyert befeljezést az új tankönyvek elfogadása és bizonyos időre azoknak állandósítása is. Ismételjük, különösen sürgetően lép fel a vezérkönyv megszerkesztése a nyelvtanra, a számtanra, de még különösebben az énekre és a rajzra, mint amelyekre nézve a tanítók legtanácstalanabbak. Tehát vezérkönyv és mindenáron és mindenhova vezérkönyv. Mert midőn kézi-

könyveket irattunk: csak fél munkát végeztünk. Az épületnek csak a falait emeltük fel. Hogy munkánk teljes legyen: a tetőt is fel kell arra huzni.

Szabó Kálmán.

Tanügyi hírek.

A kassai egyetem. Kérészy Zoltán, a kassai jogakadémia helyettes igazgatója ez évi megnyitó beszédében érintette a kassai egyetem kérdését is, mert ezt a kérdést többé Kassán elhallgatni nem lehet, főként a jogakadémián. A megnyitó beszédből átvesszük a következőket:

A kérdés teljesen elő van készítve, elérkezett a megoldásnak, a cselekvésnek ideje. Két főszempontra kell mutatnom, amelyek a további egyetem felállításának kérdését döntőleg irányítják. Az egyik a magyar kultúra decentralizációjának s ez által nemzetünk szellemi haladásának, a magyar tudományosság hathatósabb előmozdításának érdeke, amely legcélszerűbb módon új egyetemek felállításával s erőteljes magyar kulturális központok teremtésével lesz kiélgeztető. A másik főszempont a jogi szakoktatás újjászervezésének szüksége, illetve a főiskolai képzés e roppant fontosságú ágában mutatkozó s mind veszedelmesebb mérveket öltő, sőt immár türelmetlen állapotoknak megszüntetése. Hiszen ott, ahol 18-20 tanár szellemi gondjaira négyezer foghallgató van bízva, ahol az egy-egy kollégiumra beiratkozottak népességének felét sem képes befogadni az illető előadás helyéül kijelölt tanterem: ott a hallgatók többségénél az iskolai teendők szorgalmas és pontos végzésének, a tanárok részéről pedig hatályos felügyelet és ellenőrzés gyakorlatának még csak a lehetősége is ki van zárva. S hogy a létező egyetemek túlnagy népessége által okozott ezen sajnós és veszedelmes tünetek csak kitűnő tanárokkal ellátott, erőteljes jog- és államtudományi karok felállítása által — ami új egyetemek nélkül el nem képzelhető — lesznek elháríthatók, ezzel immár az egész hazai közvélemény tisztában van. De nemcsak a jogtanuló ifjúság kiképzetésének sikeresebbé tétele, hanem a magyar jogtudomány fejlesztésének szüksége is ezt követeli. Eppen mert csakis két egyetemmel rendelkezünk s ekkép az egyetemi katedrák száma fölülte csekély: ezért a kiváló egyetemi docensek, gazdag és érdemes irodalmi tevékenységet kifejtett jogakadémiai tanárok — bármennyire beigazolták is reáramlásukat — vagy egyáltalán nem, vagy igen kevés kivételtől eltekintve, csakis előhaladott s már kevésbé munkabíró korban juthatnak egyetemi tanszékekhez. Természetes dolog, hogy ily viszonyok mellett, midőn a meglévő hivatott tanárok érvényesülése is meg van bémítva, a tanári succrescentiának sem számbeli, sem intellektuális sulyban való emelkedése nem remélhető. Tehát a tudományos, specialiter a jogtanári pálya vonzerejének növelése s ez által e fontos kulturmisszióra kitűnő tehetségek megnyerése szintén csakis harmadik, negyedik, sőt ötödik egyetem felállításával lesz biztosítható. Tanári karunk főt, és mélt. dr. Takács Menyhért jászói prépost vezetése alatt s az egyetemi permanens nagybizottsággal karöltve, fokozott lelkesedéssel, határozott buzgalommal fogja folytatni a kassai harmadik egyetem kivívásának érdekében a küzdelmet, szilárd meggyőződésünk lévén, hogy amikor ezt tesszük, nemcsak tanítványaink jövője s e város szellemi haladása tekintetéből, de a magyar nemzeti műveltség egyetemessé nagy érdekel szempontjából is szép, nemes és hazafias munkát végeztünk!

A felekezeti népiskolák tankönyvei. A min. kir. valóság- és közoktatásügyi miniszter f. évi október 19-én 115.816. számú rendeletével kijelenti, hogy miután az 1907. évi XXVII. t. cz. 20. §-a csakis a nem magyar tanítási nyelvű községi és hitfelekezeti elemi népiskolákra vonatkozik, önként következik, hogy a magyar tanítási nyelvű felekezeti elemi népiskolákban eddig használt, a felekezeti főhatóságok által jóváhagyott és engedélyezett tankönyveknek és egyéb tanítási eszközöknek nem kell a kormány jóváhagyása is. A nem magyar tanítási nyelvű iskolák tankönyveinek törvényileg rendelt állami jóváhagyása csupán a tankönyv magyar nemzeti szellemének felbírálására, illetőleg biztosítására történik.

A középiskolai tanárok mozgalma. Emellett már, hogy a győri állami főreáliskola tanárai mozgalmat indítottak a középiskolák tanárai fizetésének vélelges rendezésére. A kezdeményezés sikerrel kecsegtet. Epp azért újabbant azt ajánlják, maradjon meg az állami középiskolai tanár a jelenlegi fizetési fokozatokban, azonban emeltessék fel a mai 200 koronás ötödéves pótlék egyenként 400 koronára, természetesen visszahatólag az összes rendes tanári szolgálati évek beszámításával. Ily módon a tanár kezdőfizetése 2600 korona, végfizetése pedig 6400 korona lenne. Nagy erőssége e tervezetnek az, hogy

egyetlen fillérrel sem lépi túl az eredeti Széll-féle javaslatban kontemplált végfizetést, mely tudvalevőleg a tanárság 10%-ának biztosított 800 koronás igazg. pótlékkal együtt ugyancsak 6400 koronát tett ki. Ezen megoldási módhoz, mint a jelen viszonyok között minimális követelményhez, feltétlenül ragaszkodunk és ennek, ha az egész állami tanárság mellénk áll, megfelelő helyen nyomatékos kifejezést fogunk adni. Mozgalmunknak sikerre kell vezetnie, mert lehetetlen feltételeznünk, hogy az illetékes körök a magyar tanárságban már is nagy mértékben megnyilvánuló elkeseredést további mellőzéssel még magasabbra szítani akarnák.

EGYHÁZAK.

Demokrata egyházszervezet.

A konvent kormányzásra rendezkedik be, irodát állít föl, mely permanensen részt vegyen az ügyek intézésében s ezt jól teszi. Sokak szemében szálla ez, de az, hogy a konvent kormányozni akar és hogy ezt sokan nem akariák; a dolog érdemére nézve nem fontos. Az ő akarásuktól vagy nemakarásuktól függetlenül a viszonyok kényszerítése fogja oda hajtani a magyar református egyházat, hogy meglévő szervezetét a törvényhozó s időszakos zsinat mellett egy állandó és kormányzó szervezet betetőzze. A konvent, mely eredetileg egyszerű összekötő kapcsolatot teremtett az öt egyházkerület között s csak az idő folyamán ragadt magához mindig nagyobb és nagyobb intézkedési kört, önként kénytelenül ilyenek, sőt már ma is jó részben ilyen.

A fejlődés természetéből folyik ez; a részek szerveződése, az összetartozás erősödése az élet és a gyarapodás jele. A református egyházra is áll a létért folyó harc törvénye, mely szerint a jobban szervezett és fejlettebb szociális egységek legyőzik az alsóbb rangukat. A protestáns egyházaknak — szemben az ideálisan szervezett és ereje tudatában hódító hajlandóságu katholicizmussal — övvölük függ attól, hogy egységet állítsanak az egység, jól intézkedő centralizációt a centralizáció ellen. Felesleges rövidlátóság és öngyilkosság volna ez ellen küzdeni. Értsük meg hát, hogy az új állapotok új feladatok elé állítottak bennünket s meddő akadékoskodás helyett inkább azt vizsgáljuk — ami, mikép már a múltkor kifejtettük, ma egyik legfontosabb problémája a református egyháznak — hogy a centralizációval miképen egyeztethető össze a régi kipróbált demokratikus szervezet?

Tagadhatatlan, hogy a mai egyházi szervezet máris elhajlott a tiszta demokratikus és zsinatpresbiteri rendszertől és bizonyos hierarchikus rangsor kialakulására vezet. A konvent ellenségei főleg emiatt panaszkodnak. Bizonyos papok és bizonyos világiak az egyházi hatóságok mai kialakulása mellett ott ülnek valamennyi fórumon, nemcsak az egyházmegyei, az egyházkerületi és a konventben, hanem a törvényhozó testület, a zsinaton is, mely legutóbb is csupa olyan emberekkel telt ki, akiket már jól ismertünk az egyházi közigazgatás három fórumáról. Tehát ugyanazok hozzák a törvényt, akik első fokon alkalmazzák, második, harmadik fokon pedig az alkalmazást felbírálják.

Kirívó tény ez, nagyon alkalmas jegyver a hivatalos vezetőséget támadó ellenzék számára. Nem akarom én itt érinteni senki jóhiszeműségét, bizonyos vagyok benne, hogy azok a papi és világi emberek valamennyi fórumon az egyházi érdeket szolgálják. De kétségtelen, hogy ez a szervezet a gyami és féltékenykedés kiapadhatatlan forrása, mert annak befolyásában gazdag nagy papok, akik mindenütt ott vannak és vannak közpapok, akik sehol sincsenek. Az egyházkerületekig még nem olyan kirívó a helyzet félszemsége, mert az egyházkerületi közgyűlés sok emberből áll, akik túlnyomóan maiorizálják egy-egy egyházmegye kiküldötteit. De a konvent kevés tagu testület s ezek a tagok mind az egyes egyházkerületi közgyűlések választottaiból kerülnek ki. A konvent ma tulajdonképpen így nem egyéb, mint az öt egyházkerület tagjaiból kiküldött delegáció s a konventi fokon mindig azok bírálnak és ítélkeznek, akik az egyházkerület határozathozatalában is vezető szerepet játszottak.

Ez a ferde helyzet szüli a bizalmatlanságot, a konvent iránt való ellenséges hangulatot s ez a

legfőbb sérelme az egyházszervezet ősi demokratikus szervezetének. Ez ellen kell orvosságot találni, mert amint a konvent hatalma nő, ez a sérelem is gyarapodik. Az orvoslás legjobb módja pedig talán ez:

A zsinat-presbiteri rendszernek megfelelőleg, mely rendszer szerint minden hatalom a presbiteriumoktól származik, vigyük vissza a konvent gyökerét a presbiteriumokig. Centralizált, központi hatóságra szükség van, de ez a hatóság az ősforrástól szerezzé a maga hatalmát. Annak a megakadályozására pedig, hogy a konvent ne legyen más, mint az egyes kerületek subrogátuma, mondják ki, hogy a konventi tagság az egyházkerületi képviselőséggel inkompatibilis.

Dr. Benda Jenő.

(Brankovics utóda.) Zmejanovics György verseczi szerb püspök tegnap Wekerle Sándor miniszterelnöknel járt. Látogatásának célja az volt, hogy a függőben lévő szerb egyházi kérdések megoldásának módozatairól tanácskozzék a miniszterelnökkel s lisszi, hogy a tanácskozásnak eredménye is lesz. A pátriárkaválasztás ügye még mindig nyílt kérdés, mondotta egy újságíró előtt Zmejanovics. A kongresszus összehívása is kérik. Ha a pátriárkai szék be volna töltve, onnan lehetne a kezdeményező lépésnek történnie, most azonban a kormánytól váriuk az összehívást. Szokásos, hogy a pátriárkai széket, ha megürül, egy évig nem töltik be, hogy jövedelme ezalatt az idő alatt az egyházi alapot gazdagítsa. A késlekedés azonban most nincs helyén, mert pátriárka nem létében a püspöki szinódus nem működik s ez káros hatással van az egyház érdekeire.

IRODALOM.

A Magyar Fűvészkönyv.

Irta Zoltán Vilmos.

A debreczeni Csokonai-Kör, melynek működése oly biztatónak indult, de amely az utóbbi időben alig hallatott magáról, november 3-án a Természettudományi Társulat közreműködésével irodalmi ünnepséget rendezett a Magyar Fűvészkönyv megjelenésének századik évfordulója alkalmából.

Ez az ünnepség nagyleletőségű, mert nálunk ez-uttal először történt, hogy annak tárgya nem egyéniség volt, vagy annak emléke, hanem ugyanzólván fogalom, tudományos iradozásnak késő korokra kiható gyümölcse s így az ünnepségekben a mű uttörő voltának, tudományos értékének és irodalomtörténeti jelentőségének elismerése rejlett. A Fazekas Mihály és Diószegi Sámuel Magyar Fűvészkönyve valóban az, aminek most a két kulturális társaság ünnepelése feltűntette: az első komoly, tudományos alapon álló magyar növénytanú munka, a magyar fűvészeti műnyelv megteremtője s az a forrás, melyből a későbbi haladás bőven és haszonnal merített.

Az ünnepség ötletéből megjelent sajtóbeli méltatásokból, sőt magán az ünnepségen elhangzott szavakból mégis azt látjuk, hogy a Debreczeni Fűvészkönyv jelentősége s tudományos értéke nem részeseült az elismerésnek abban a mértékben, mely azt méltán megilletné. Még maguk a szakemberek is tuiságos gyakran hangoztatták, hogy a mű ma már idejét múlt, elavult, s a botanikus Fazekas Mihályval tünnetőleg szembeállították Fazekast a költőt, kinek Ludas Matylia szerintük értékben messze túlszárnyalja növénytanú művét. A véleménynyilvánításnak ez a szuverén és kényelmes módja alkalmas a laikusok megtévesztésére s a Fűvészkönyvvel szemben a legfőbb mértékben igazságtalan.

Bizony más és helyesebb véleménye van ez első, uttörő növénytanú munkának értékéről a magyar tudomány büszkeségének, Hermain Ottónak, aki egy lelkes újságczikkben a közvélemény figyelmét ráterelte a nevezetes könyv jubileumára s megünnepelésének eszméjét felvetette.

A most már csak kevés példányban közkézen forgó százéves Magyar Fűvészkönyv jelentőségének s tudományos értékének méltatása messze túlhaladna egy újságczikk keretét. De kétségbevonhatatlan tény, — s ezt megrögzíteni kötelességünk — hogy

ez a mű volt az első, mely tudósaink s a műveltebb magyar közönség figyelmét a növénytanra, a scientia amabilis-ra irányította. Négy-öt évtizeddel a nagy Linné működése után — akkori elmaradottságunkat tekintve, aránylag rövid idő alatt — a svéd botanikus híres szisztematikájának és szexuális rendszerének teljes felölésével a hatszáz oldalas, vaskos könyv már hű képét adja a Magyar Birodalom florájának, s nem kevesebb, mint 669 génuszt ismertet közel kétezer fajjal.

Első lépésnek egy akkor még egészen új tudományban, helyesebben tudományról csak az ímént lett ismeretágyban ez nagyon is elismerésre méltó, különösen, ha meggondoljuk, hogy Waldstein és Kitabel idevágó munkáin s Lumnitzer és Genersich kísérletein kívül más forrás alig állott rendelkezésére a két szerzőnek. Mindazonáltal a könyv nagy jelentősége nem ebben az aránylag gazdag anyagban rejlik, hanem a csak ötvenhat oldalra terjedő Bővezetésben, melyben a szerzők csodálatos világossággal tárgyalják a botanika lényegét, célját és alapismeretét s a szisztematikai részben a nagy svéd tudós követői közül — a külföldieket sem véve ki — a legértelmesebbeknek és legjelentősebbeknek bizonyulnak.

Linné szexuális módszere minden mesterkéltéssel mellettl még ma is a legbiztosabban vezet a növények megismerésére. A tudomány gyermekkorában, mikor fiziológiai és biológiai problémák még nem izgatták a tudományos elméket, a Magyar Fűvészkönyv szerzői sem tűzhetek maguk elé más célt. „Imé itt vagyunk a Magyar Fűvésztudományból az első Zsenge, azoknak számára, kik a' növényeket kedvelik, és azokkal esmérkedni kívánnak” — mondják az Előfőljáró Beszédben s e néhány sorban benne van a könyv egész, fényesen beváltott programja. Nem csoda, ha későbbi növénytanunk szerzői munkáik megírásában a debreczeni fűvészkönyvet vették alapul, mely a megjelenését követő ötven év alatt különben is egyedül állott. Később Jussien, De Candolle, Englicher, Engler és mások természetes rendszereinek térigialásával Linné rendszere s vele a Magyar Fűvészkönyv is mindinkább háttérbe szorult, anélkül, hogy gyakorlati használhatóságából vesztett volna.

Másik nagy, sőt bizonyára legnagyobb fontossága abban rejlik az immár száz éves műnek, hogy ugyancsak a Bővezetésben teljes és kimerítő terminológiát nyújtja a magyar növénytan tudományának. A szabatos, helyes és magyáros műszavak nagy tömege áll a terminológiai részben s ezek tulnyomó része annyira találó és helyes, hogy csaknem valamennyit átvetve s ma is használja a magyar botanikai irodalom. A csésze, kehely, bokréta, pilis, magrejtő, fészkek, fűrt, ernyő, vaczok, kocsan, pálha, murva és sok száz hasonló műszó ma is nélkülözhetetlen kelléke a magyar növénytanak. Kevésbé szerencsések a szerzők a nomenklaturában, mert elnevezéseik közt sok az elavult, erőltetett (Pentusz, Apolka, Bundi, stb.) vagy magyartalan, noha kétségtelen tény, hogy számos virágnevet ma is használatos és örökké élni fog. Ez különben az a kényes tér, amelyen a tisztítás munkálából számos jeles botanikusunk, köztük Simonkai, Borbás és a magyar növénytan oly nagy kárára csak nemrég megtévelyodott Fialovszky oly derekasan kivették részüket.

A Magyar Fűvészkönyv kétségtelenül ünneplésre méltó emléke a magyar kultúrának, de az ünneplés legszebb momentumai az volna, ha az azt rendező két kulturális testület arról gondoskodnék, hogy a már nehezen hozzáférhető mű újabb kiadásban álljon rendelkezésére a tudományos világunk és az érdeklődő nagyközönségnek.

(*) **Uj Idők.** Szerkeszti Herczeg Ferencz. Az e heti szám Márk Lajos kiállításából hoz egy csomó képet. Bemutatja Ambrus Zoltánt otthonában, közli a kalábriai földrengést, Veigelberg Leó arczképét, Zádor István eredeti rajzát, humoros felléceket a hét aktuáltságairól stb. Lovik Károly regényfolytatása mellett a szövegrészben Ambrus Zoltán, Jászai Mari, Lyka Károly, Farkas Pál, Vértesy Gyula írásait találni. Ezenkívül a szám többi közleménye is előkelő színvonalú. Az Uj Idők előfizetési ára negyvenkétszáz forint.

(*) **A kitértettek.** A Magyar Tudományos Akadémia az idei Péczely-díjat Herczeg Ferencz: „Lélekrablás” című regényének ítélte. Az Uj Idők-et közelről érinti ez a pályázat. Nemcsak azért, mert a kitértett munka az Uj Idők szerkesztőjétől, az Uj Időkben jelent meg először, hanem mivel az akadémiai bíráló által külön megdicsért négy regény közül is három az Uj Időkben látott először napvilágot. A három könyv címe: Gárdonyi: Az öreg tekintetes, Ritoók Emma: Egyesenes uton egyedül és Szikra: Enyém? A négy kitértett regény mindenestre bizonyítja az Uj Idők előkelő és magas színvonalát.

* **A tékozló fiú.** Regény, három kötetben. Írta: Hall Caine. A regény hőse egy muzsikussal, egy erkölcsileg gyenge, folyvást ingadozó jellem. Felesége sirál, lelkiismerete szerint, ő ásta meg, tehát fogadást tesz, hogy emlékének él, tisztán és becsületesen. Mindazonáltal hosszú vétkesek örvényébe jut. Egyfelől a fogadalmat tartja vissza, hogy az emberek közt mint művész szerepeljen, másfelől sőtét kísértésekbe esik. Ehesen, lerongyolva kóborog London utcáin s amikor a segítség feléje nyújtja kezét, oly mohón ragadja meg, oly mohón hajszolja a pénzt, hogy Monte-Carlóban érte a hamiskártyázás büntét is elköveti. Egy nő van minduntalan mellette: felesége testvére. Ez démona, ez ösztönzi alkotásokra, de egyszerűsége ez vízi romlásba. A regényt, amely majd minden nyelven megjelent s Angliában egy csomó kiadást ért, magyarul Singer és Wolfner adta ki. Megjelent az „Egyetemes Regénytár”-ban. Ára kötetenként 1 korona.

* **A nő joga a váláshoz.** Ezzel a címmel Friedrich Imre, a budapesti ügyvédi kar egyik kiváló tagja könyvet írt, amelyben állást foglal a nő válási jogának reformálása mellett s a fennálló és e kérdésre vonatkozó törvényeket is ismerteti népszerű, értelmes előadásban. A munka szükségességét az egyre jobban hódító nőemancipáció okozta meg, mely még indokoltabbá teszi a könyv nagy gyakorlati hasznosságát. A szerző a válás okait általánosságban, majd egyenként, azután a perbeli eljárást, az etikai és anyagi következményeket ismerteti. Ezenközben rámutat minden pontnál a kivetni és javítani valókra s ez adja meg a munkának tudományos becsét elvitathatatlan gyakorlati értéke mellett. A könyv Deutsch Zsigmond és társa könyvkereskedésében jelent meg. Ára 2 korona.

* **A munkásbiztosító törvény gyakorlati rendszere** címmel Sarkadi Ignác, a Budapesti Kerületi Munkásbiztosító-Pénztár igazgatója, rendszerénél fogva valóban egyedül álló és nélkülözhetetlen könyvet írt azok számára, akik a betegségélyezés és balesetbiztosítás minden egyes kérdésére gyors feleletet kívánnak. A könyvnek csinos vászonkötésben ára 4 korona s bármely hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó: Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság könyvkiadóhivatalánál, V. Honvéd-utca 10., megszereshető.

* **Pekingtől Párisig automobilon.** November folyamán Singer és Wolfner kiadásában egy könyv fog megjelenni, a következő címmel: „Pekingtől Párisig automobilon”. A könyv szerzője Barzini Luigi kiváló olasz újságíró, aki rendkívül érdekesítő módon, tanulságosan és sok művellettel mondja el azt a vállalkozást, amit annak idején szenzáció gyanánt tárgyaltak a világ összes hírlapjai. A sport történetében e páratlanul álló vállalkozás nemcsak az automobil barátait, az automobil-gyárosokat, hanem a nagyközönséget, a kereskedelmet s a katonai köröket is közelről érdekli. Egyidejűleg a magyar kiadással, Barzini könyve fényesen művelt nyelven lát napvilágot. A könyvet helyszínen felvett, eredeti fényképfelvételek egész tömege fogja illusztrálni.

* **Az üdv felé.** Versek. Írta: Vissnyovszky Rezső. Nagy technikai készséggel, egy szerelmes poéta érzékeny befogadóképességével s a meghitt órák aprólékos böbeszedésével egymás mellé rött kisebb költemények, amelyek tán éppen megszokottságunknál, ha nem is maradandóbb hatásúak, de viszont szebb nászajándékot, mert erre szánták őket, alig adhat valaki szíve szerelmének. A kötet kiállítása igen izékes s mint a legtöbb verse: diszkrét és belüzelő.

* **A nagy börtön.** Novellák. Írta: Révész Béla. Annak az új irodalmi áramlatnak, amely a kisemberek hétköznapi lelki életét a maga részvétellel, érzékeny szíve fájdalomával látja meg és lírai finomsággal, néma keserű öntépelődéssel, de mindenképpől igaz és reális átérzéssel boncolgatja, ennek az artiztikus belső zenéjé új írási módnak szinte tökéletes beteljesítése ez a kötet, amely nálunk ebben az irányban tán a legközelebb jutott a tökéletességhez. Nem a felület, az abszolút elismert s a kölesönkönyvtársakból megsodált tökéletesség, hanem ahhoz a tárgydeimes, változatos skálájú összhanghoz, amely író és könyve között a mondánivalóság kiválóságában, így megállásában és hű megírásában esendül össze. A mai magyar novella-piaczon ennek a kötetnek bármelyik elbeszélése forradalomszerűen dönti össze a megszokott régi formákat, hunyt szemmel, idegenül kiverejtkezett zsenitörténeteket és könyvszerelmeket, de így egy vaskos, szép kiállítású kötetet hozva gyűjtve, az igaz művészet gyönyörűségét, új fajtát

élvezetek izgalmát s valami mérhetlen fájdalom nemességét adja. Az egyes elbeszélések artiztikus megalkotását, benső harmóniáját, nyelvük zenéjét boncolgatni — nem volna méltó Révész Béla írói kvalitásaihoz. Ez a kötet a maga egészében irodalmunk egyik legszebb nyeresége s írója iránt csak nagy hálát és teljes elismerést köteles adni olvasni tudó közönségünk.

SAKK.

Író: **Czajdos János**

137. számú játszma.

Játszották a karlsbadi nemzetközi mesterversenyen 1907. szeptember hó 6-án.

Spanyol játék.

Világos:

Maróczy

1. e2—e4

2. Hg1—f3

3. Ff1—b5

4. Fb5—a4

5. 0—0

Sötét:

Cohn E.

e7—e5

b8—c6

a7—a6

Hg8—f6

Ff8—e7

Főképpen Janowski érdeme, hogy ezen lépéssel a régebben szokásos 5. . . . Hf6×e4 6. d2—d4, b7—b5, 7. Fa4—b3, d7—d5 stb. folytatást kiszorították a használatból. Ebben a végjátékra áll sötét kedvezőtlenül, míg a szöveglépés után az egész játszmaiban kell sötétnek nehézségekkel megküzdeni.

6. Bf1—c1

b7—b5

A spanyol játékban mindenképpen nehéz a védekezés sötétnek. A tett lépés után világos meggyőződik a sötét vezérszárny gyalogokat, de viszont ha sötét ezt nem lépi, hanem helyette 6. . . . d7—d6-tal folytatja, úgy világos a középben kap előnyösebb játékot. Nézetünk szerint azonban mégis leg-helyesebb a szövegléptetés.

7. Fa4—b3

d7—d6

8. c2—c3

Hc6—a5

A következő lépéssel kapcsolatban a leghelyesebb védekezés, melylyel sötét tempót nyer a c-gyalog előnyomulásához.

9. Fb3—c2

c7—c5

10. h2—h3

Világos megakadályozza a huszár lekötését s egyszersmind a sötét futártól elveszi az egyedüli jó fejlődési helyet.

10.

0—0

11. d2—d4

Ha5—c6

Jobb a szokásos 11. . . . Vd8—c7; e huszárlépés csak az esetben volna jó, ha a h-gyalog még nem mozdult volna.

12. a2—a4

A legerélyesebb; világos most a vezérszárnyon előnybe jön.

12.

Ba8—b8

13. a4×b5

a6×b5

14. d4—d5

Világos lezárja a közepet, hogy minden erejét a királysárnyai támadás keresztülvitelére fordíthassa, miután a nyílt bástyavonallal a vezérszárnyat már ugys uralja.

14.

Hc6—a5

15. Hb1—d2

Hf2—e8

16. Hd2—f1

Ha5—b7

huszár ugyan nem igen változhat lépésekben, de sötét a többi tisztjével is alig mozoghat.

17. Hh1—g3

g7—g6

18. Vd1—c2

Fc8—d7

19. Fc1—h6

Hg8—g7

20. Ba1—a7

Vd8—c8

21. b2—b3

Nagyon helyes, ha most sötét bármelyik gyaloggal lép, világos mindenképpen lezárja a gyalogállást.

21.

Hb7—d8

22. Be1—a1

f7—f6

23. Kg1—h2

Hd8—f7

24. Fh6—e3

Bf8—e8

A világos bástya nagyon könnyelműen a 7-en, tehát jobb lett volna most azt elizni 24. . . . Fc7—d8 s utána Fd8—b6-tal.

25. Fe3—d2

f6—f5

Sötét szabadulni akar nyomott állásából s most ellentámadást kockáztat meg; ez a manőver azonban csak az esetben volna ajánlatos, ha a világos bástya már el volna úzva a hetedik sorból.

26. e4×f5

g6×f5

27. Hf3—g1

e5—e4

Valamivel jobb volt a futárcserét kikényszeríteni 27. . . . Fe7—g5-tel.

28. Hg3—h5

Hf7—e5

Ezzel sötét megkönnyíti világos támadását, mert szabaddá teszi részére a h6-pontot.

29. Hh3×g7

Kg8×g7

30. Ve2—h5

Kg7—h8

31. f2—f3

Me5—d3

számitásba jön 31. . . . e4×f3, 32.Hg1×f3, Me5×f3, 33. g2×f3, Be8—f8 stb. A tett lépésre sötét rohamosan vesz

32. f3×e4	f5×e4
33. Ba1—f1	Be8—f8
34. Bf1—f7!	Bf8×f7
35. Vh5×f7	Vc8—d8
36. Fd2—h6	Fe7—f6

Sötét a tisztviselést nem kerülhette el. Nagymesterünk az egész játszmát mindvégig erőlyesen és nagy stílusban vezette, ellenfelét nem is engedvén lélegzethez.

37. Ba7×d7	Ff6—e5†
38. g2—g3	Vd8—g8
39. Hg1—e2	föladja.

Sakk-hírek.

A berlini sakkverseny kétheti küzdelem után október 28-án ért véget. A versenyen, Mises és dr. Lewitt kivételével, az összes német játékosok részt vettek. Az 500 márkás első díjat, mint előre várható volt, Teichmann Richard nyerte meg játszma-vesztés nélkül. A második helyre, nem kis meglepetést keltve, a fiatal Post jött be, ki Pratorius álnév alatt jelentkezett a versenyre. Harmadik lett Spielmann, Leonhardt, ki a nyolczadik fordulójáig együtt vezetett Teichmannal, a kopenhágai és a karlsbadi szereplése után most váratlanul rosszabb eredményt ért el, mert csak a negyedik és ötödik helyre került Przepiórka varsói mesterrel. A hatodik díjat Cohn E. nyerte meg. A verseny végeredménye egyébként a következő: I. Teichmann 9, II. Post 7½, III. Spielmann 7, IV—V. Leonhardt és Przepiórka 6½, VI. Cohn E. 6 egységgel, Heilmann, ki az osztandei időtornán első volt, ezúttal csak a díjazások után következik 5 egységgel; résztvettek még Schieve 5, Caro 4½, Cohn W. és Schallopp 4, Moll 1 egységgel.

Rubinstein orosz mestert, az idei versenyek első győztesét, az amerikai körök vendégszerelésére hívták meg. Minthogy azonban decemberben fog lefolyni a lodzi orosz verseny, valószínű, hogy csak januárban fog utrakelni Rubinstein.

Szimultán előadások. Az utóbbi időben több mester tartott szimultán játékokat, így Berlinben Salve játszott egyidejűleg 18 játszmát, melyből két óra alatt megnyert 17 és egy veszített. Később Bardeleben mérkőzött 26 ellenféllel, megnyerve 17, remis 8 és egy veszítéssel. Leipzigben Leonhardt mérkőzött egyidejűleg 30 erősebb ellenféllel, nyert 21, veszített 6 és remis lett 3 játszma. Charlottenburgban Spielmann játszott 24 játszmát, melyből másfél óra alatt megnyert 15, veszített 7 játszmát, míg 2 remis lett.

Bachmann, Schachjahrbuch. Brügel & Sohn, Ansbach kiadásában megjelent a „Schachjahrbuch 1906” II. kötet is. Ezek a Ludwig Bachmann által szerkesztett kis évkönyvek magukba foglalják az év összes sakkeményeit az érdekesebb játszmákkal és díjakkal együtt. Az I. kötet, mint XVIII. folytatása a válogatott játszmáknak, 110 partit tartalmaz a szeptembertől, stockholmi, new-yorki versenyekről, közli Maróczy amerikai játszmáit, valamint az osztrák versenyjátékok nagyrészét. Azonkívül tartalmaz 120 diagrammal ellátott problémát, melyek 1905-ben díjakat nyertek különféle versenyeken.

A most megjelent II. kötet, mint XIX. folytatása a játszma-gyűjteményeknek, felöleli folytatásként az 1907. év eleji anyagot. Tartalmaz 238 játszmát és hadállást a müncheni, bécsi, müncheni, milánói, londoni, győri, budapesti stb. versenyekről, azonkívül 26 végjáték tanulmányt a Bohemia tanulmányversenyéről. A könyvecske összeállításán meglátászik, hogy a szerző nemcsak az izlésre helyez nagy súlyt, de gondosan megválogatja az anyagot is. A partit jó vannak analizálva, táblázatos kimutatást közöl minden versenyről és minden országot külön külön véve, érdekes ismertetésben tükrözteti vissza az év sakkeményeit, úgy, hogy a könyvecske valóban élvezetet nyújt az olvasónak és mindenki örömet lelhet benne. A vászonkötésben megjelent díszes kiállítású „Schachjahrbuch” már évek óta mindenfelé igen elterjedt s a rendkívül olcsó ára miatt érdemes is minden sakkozónak megvenni. Ára kötetenként 2 márká és megrendelhető a kiadónál, Brügel & Sohn, Ansbach címen, hol a régebbi évek kötetei is kaphatók.

Sakk-üzenetek.

K. I. Budapest. Ha kívánja, az említett feltétel teljesítése mellett levélben, kéziratban is közölnék önnek, csak sziveskedjék b. címét tudatni. És ezt észszerűbbnek is tartanók.

G. Márton. Arad. A játszmákat megkaptuk.

Szerkesztői üzenetek.

16228. sz. előfizető. A bélyeg és illetékügyi szabályok szerint, ha testvér az örökös 5 perccentet, ha idegen 10 perccentet fizet az örökség után. Az adóhivatal a letétbe helyezett pénz és egyéb értékek után a következő illetéket szedheti: Pénz és egyéb drágaság után egy éven belül fél százalékot, 1—5 évig egy százalékot, további évek alatt öt évenként az illeték fél százalékkal emelkedik; kötvény és sors-

jegy után negyed százalék és további öt év alatt negyed százalékkal emelkedik.

Tanár. Veszprém. Hogy a közöttünk élő idegen is idővel magyarrá válik, ha kiválósága és rátermettsége képesíti erre, ez már történelmi igazság. A magyar föld, a magyar levegő belénk olvasztja az idegen nemzetiségek legjavát és hazánk nem egy nagy alakja idegen volt, őse idegen földön született, de őt idekötötte a föld, nemzetünk hősiessége, lovaszassága, néptünk lángoló hazaszeretete. Jókai Uj földesura regény-alak ugyan, de közöttünk élt és él, és ami áldott magyar földünknek ez az átalakító képessége ami legnagyobb erősségünk. Érdeklődését köszönjük.

R. F. Pozsony. A régi cigánybandákban igenis voltak fa és réz fuvó hangszerek is, Bihar országos birói bandája tárogatóval, kürttel és dobbal kísérte a vonósokat, sőt napjainkban is — a felvidéken és a királyhágón túl — még vannak trombitás cigányok. A mostani bandák fejlődése mindenesetre megkívánná, hogy újra maguk közé vegyék ezeket a fuvolásokat, obojásokat és dobosokat, a közönség szívesen hallgatná a régi teljes cigánybandákat, sőt talán ki lehetne szorítani a napjainkban annyira felkapott katonai zenekarokat is.

K. J. Pécs. Intézkedünk, hogy megkapja. Sorsjegye nem nyert.

Álom. Alkalmadtán hozzok.

T. J. Péterieg. Sorsjegye nem nyert.

Dr. R. J. Rozsnyó. Már levele előtt hoztuk ugyanabban az értelemben.

B. V., Erdőkövesd. Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Andrásy-ut 10.

D. A. Nem jelent meg még a költségvetés hivatalos kiadása s így utána nem nézhettünk. Megteszszük, mielőtt megjelenik. Orvosi munkatársunk a hiányos diagnózis alapján így fontos kérdésben nem tud választ adni.

J. Sárka. Eperjes. A két kérés közül egyiket se ismerjük, az ön leírása után pedig — a mely nagyon elfogult is lehet — igen nehéz eligazodnunk. A választást tehát csak önmagára bízhatja. Hogy az egyik kisebb állású, kissé könnyelmű, néha mulatós, vigkedvű fiatalember, míg a másik komolyabb, biztosabb pozíciójú és nagyobb összeköttetése is vannak, ez még egyiknek a javára se lehet döntő, még akkor sem, ha ön a vigább és — mondjuk ki — szegényebb urat szereti is. Ebből aztán önnel lenne a feladata komolyabb, gondosabb és megletebb embert alakítani, hiszen a házasságnak megvan ez a csodás képessége is, ha az alapját a szerelem teszi! Ezzel tehát reudbe is jönnék, de úgy vesszük észre, hogy ön női ösztönénél fogva itt csak pártját állja a gyengébbnek. Ha szeretné öszintén és igazán, akkor nem kérdezné, hogy mit tegyen.

H. István. Tótfalu. A detektiv-osztályhoz való felvételhez irni-olvasni tudás, testi erősség és a katonai szolgálat teljesítése szükséges, folyamodni a főkapitányhoz magához kell, eleinte 1 kor. 60, egész 2 korona 40 fillér napi díjjal mint dinokot alkalmazták, öt év múlva ezután előlép detektivnek 1200 korona fizetéssel és 600 korona lakásbérrel. Az előléptetés azonban ez idő szerint igen nehéz, mert itt is a szükséges helyi ismeretek és tapasztalatok nélkül igen nagy nehézségekbe ütközik. Nem igen hisszük, hogy kilitása lehetne rá.

Cz. J. Az ügy most van végleges döntés alatt. A kormány a legnagyobb gondal fogott e kérdés alapos megoldásához.

T. B. Nem nyert.

B. S. Nem nyert.

A. Z. Nem közölhetjük.

D. M. Igazságügyminisztériumban minden del-előtt, ha a ház ülést tart, sokszor ott. Delutánonkint a függetlenségi pártban.

K. H.-né. Pozsony. Az ön szenvedése a korán érett és korán férjhez adott lányok közös szomorúsága. Szülei gondosan nevelték, óvták a szellőtől is, gondoskodtak a hozományáról, a kelengyéről. Mikor tizenhét éves mulott, már együtt volt minden, a hozomány és a kelengye, az általános műveltség is, most már csak a feketébe vasalt, csinos megjelenésű és biztos ekzisztenciájú fiatal ur hiányzott, a ki a maga otthonába vezesse őnt. Álljon ez az otthon lehetőleg négy-hét könyvelmes berendezett szobából, szakácsnőből, szobalányból és minél szélesebb szereplési körből. Nos a fiatal ur hamarosan jelentkezett, hiszen ön szép volt, nemkülönben a hozománya. És most, amikor már három évet együtt éltek, ön rájön arra a szomorú gondolatra, hogy az otthona idegen, a családi melegsége elszállott belőle, az az ur pedig, aki több kevesebb szerencsével erőlködött eddig, hogy őnt „megértse”, mintha már megunta volna a mulatságot, nem siet lélekszakadva haza, elmaradozik, kicsit unott, kicsit ásit, kicsit blazírt. Ön pedig ahelyett, hogy melléje állna, magába zárkózik és a fenségést, a hideget adja. Hát ez rosszul van így. Minden házasságban bizonyos idő múltán beáll a visszacsúszás, az értékek kölcsönös csökkenése. Mindketten meglepetten néznek egymásra, mi volnánk a régiek? De őnt most, különösen most ne hagyja el a bátorsága, a tapintata és a jóssága, egyszóval a női lelke! Ne lássa olyan sötétet a dolgokat. Ne élesítse ki nagygon az ellentéteket, sőt ellenkezőleg, tegye az otthonukat igazán otthonná, jelenlétével kedvessé és csinosná. Ragaszkodjék igaz szeretettel az urához és akkor ő is a háza asszonyát látja majd önben, aki igazán az élettársa. De semmiesetre se keserítse el tartózkodó, esetleg dacos viselkedéssel, mert a legtöbb embert csak az utolsóelőtti lépés tartja vissza a legutolsótól.

Kegyelmes Méltóságos Nagyságos Tekintetes

asszonyokon és urakon kívül használják az egész országban a

DIANA-arckrém

DIANA-szappan

a társadalom összes rétegéből mindenki,

aki szereti bőrét ápolni,

aki szép akar lenni,

aki szeplőjét nem akarja látni,

aki undorodik a pattanástól,

aki imádója a fehér kezeknek,

aki bámulja az üde arcot,

aki a bársonypuha kezeket isteníti,

aki irtózik a ráncoktól,

aki a sárgás szeplős kezeket nem tudja nézni,

aki az örökifjúságot szereti élvezni.

BIZONYÍTVÁNY! Alóírott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla ur gyógyszerész, budapesti lakosától bemutatott DIANA-szappant, DIANA-arckrémét megvizsgálva, azokban fémmegeket, maróhatású vagy külső használatkor ártalmas egyéb anyagokat nem találtam, miéért is nevezett szépség-, bőr- és hajápoló szerek ártalmatlanok és így használatuk ellen kifogás nem emelhető.
Kelt Budapestben, 1905. március 15.

Egyfajta vegyészlelt átlomán

Dr. Neumann Zsigmond m. p.
sz. keresk. be váltótörvényeséki hitos vegyész.

Egy üveg-tégely Diana-arckrém nappali használatra	75 krajcár.
Egy üveg-tégely Diana-arckrém éjjeli használatra	75 krajcár.
Egy eredeti Diana-szappan	75 krajcár.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla gyógyszerész

Budapest, Károly-körut 5.

(Postal megrendelések utánvételrel eszközöltnék.)

Szegény és gazdag

egyaránt vegye meg azonnal, amint módját ejtheti a hirneves

Alföldi Fehér Keresztes

SÓSBORSZESZT

mely felülmul minden más gyártmányt és mert

szegény és gazdag

fáradt teste okvetlen megkivánja, hogy az

Alföldi Fehér Keresztes Sósbornszeszszel

masszirozzak

Ezen sósbornszeszszel való bedörzsölés által rögtön elmulik a meghűléstől, hőségtől és megéröltetéstől ke etkezett fájdalom. Ugy szintén hatásos szer fogfájás, főfájás, csontfájdalom, hátfájás, derékfájás, izomfájás, nyilalás, oldalszurás és szaggatás. Különösen és éppen ezért kedvelik az alföldi fehér keresztes sósbornszeszszet, mert azonnal a használatba vételkor már csillapítja a fájdalmat.

Az alföldi fehér keresztes sósbornszeszszet ezért nyerte

a „HÁZIBARÁT”

elnevezést, mert ha cseppenként cukorra vagy vízbe téve használják, az étvágyat gerjeszti, az emésztést elősegíti és ha véletlen gyomorfájása van az illetőnek, annak fájdalmát csillapítja.

Vigasztal a bajban, búbán és bánatban, mert ő a nélkülözhetetlen

„Házibarát”.

Kérjük, ha ezen hirdetésünket elolvasta

próbáljon bárhol,

mert ma már Magyarország minden városában — falujában található

a „Házibarát”

az alföldi fehér keresztes sósbornszeszszetből egy üveggel venni és meg fog győződni, hogy a mi hirdetésünk a tiszta igazság. Az igazság pedig győz.

Postán utánvetelel vagy a pénz előzetes beküldése után,

↳ Orszi próbálveg csak 40 filler.

Mindenütt kaphato, de kérjük világosan alföldi fehér keresztes sósbornszeszszet kéri a bevasarlas alkalmával.

Egyedüli gyártója:

Első Alföldi Cognacgyár R.-T. Kecskeméten.

O osászari és királyi fensége József Főherczeg kamarai szá litója.

Minden posta utánvétel rendeléshez a hirneves ALFÖLDI COGNACGYÁR hirneves kecskeméti különlegességeiből a rendelés nagyságához mértén 1—5 üvegg ajándékozunk.

Budapest főraktár Lederer „Magyar király” gyógytára V. Marokkói-utca 2. Er szobettér.

A LEGIGAZABB MOLLO:

RENKŐ

Az 1. oszt. sorsjegyek árai:

1/8 K. 1.50. • 1/4 K. 3.-

1/2 K. 6.- • 3/4 K. 12.-

RENKŐ BANK

BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-ÚT 60.

DÓSA KÁROLY

első budapesti ablak és lakástisztítási vállalata

Budapest, VII., István-tér 16. sz.

Elvállal minden a szakba vágó munkákat, ügyintéző feladatokat, ablaktisztítást, fűrésztelést stb. legelőcsöbben és teljesen megbízható eredménnyel!

1902. 1903. 1904. években 10 első díjjal kitüntetve

KALLAI LAJOS motorgyára

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 22. szám.
(Régi házszám VI., Gyár-utca 50. szám.)

Teljes jótállás kifizető eszélésért!

KALLAI LAJOS-féle hírneves villamos benzinko mobil eszélőeszközök, melyek gépes székű házi és kényves szomban tarthatók, legjobban ajánlatok.

GŐZGÉPEK BECSELTETNEK.

Ezen motorok több 100 példányban kifizetően működnek az ország minden részében. Többek között: Kompa József Kádasz, Homogymegye, Tóth Péter nagy földművelő, Csantavér, B. E. m. G. Biró József földművelő, Oszegéd, Pestmegye. Olcsó árak részleteire. Arjegynek ingyen.

6 évi jótállással 6

ÓRÁK

arany- és ezüst-láncok, ÉKSZEREK

OSZEKELY

RÉSZLET- FIZETÉSRE.

KOCH J.

BUDAPEST, IX., PERENCZ-KÖRUT 41. SZ.

Képes árjegyzék ingyen. Csakely részletfizetésre.

Most jelent meg!

A tékozló fiú. Irtó: Hall Gábor.

Regény három kötetben.

Ára kötetenként 1 kor.

A tékozló fiú

egy csapásra pártatlanul népszerűvé tette szerzőjének nevét. Rövid idő alatt egész csomó kiadást ért, s színpadra is került. Ma alig van művelt nyelv, melyre ne nem fordították volna. Több millió példányban forog közkézben. A TÉKOZLÓ FIÚ gyönyörűen megírt története egy zseniális művészembernek, aki talentumánál fogva nagy dolgokra van hivatva, de gyöngye jellemé már-már a szülés érvényébe került. Milliója a vadregényes Izland azután London és Monte Carlo. E három helyen felváltva játszódik története, amely amellett, hogy szórakoztat, egyzersimán nemesíti a művebb hatáson. A TÉKOZLÓ FIÚ az Egyetemes Regénytár XXIV. évfolyamának első három kötete. A 4-6. kötet Mikszáth Kálmán Almanachja az 1908. évre lesz. — 3 korona előzetes beküldés esetén bérmentve küldi meg kiadóhivatásunk. o o o

Minden könyvkereskedésben kapható.

SINGER és WOLFNER

könyvkereskedése

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 10. sz.

Elsőrendű uri-szabó üzlet

Kizárólag mérték szerint

Oszli zakkó öltöny Raglán v. téli-kabát 40 és 50 kor-ért Dus választék bel- és külföldi szövetekben.

El készpénzzel fedt ruhaszükségletét a mi elsőrangú kivitelünkkel, felét az árnak megtakaríthatja.

Mechlovits és Fái

törv. bej. uri szabók,

Budapest,

V., Váci-körut 76.

Titkos betegségek

szakorvosa

Dr. Kajdacsy József

v. cs. és k. ezredorvos és v. kórházi főorvos.

Rendel d. e. 9-4-ig, este 7-8-ig.

Lakik: október 23-tól

Budapest, VIII., József-körut 2.

Levél útján is biztos gyógyszer.

HETI MŰSOR.

November	Nemzeti Színház	N. kir. Operaház	Vigszínház	Király-Színház	Nepzínház (Vig-Opera)	Magyar Színház	Vár Színház	Uránia
11 Hétfő	Bánk bán	—	Becstolenek	Falusi Madonna	Piros bugyellárás	Ejjeli szállás	A három testőr	A tenger
12 Kedd	Pozsonyi diéta	Sámson és Deila	Kísérletek	Falusi Madonna	A denevér	Kerülő ut	—	A tenger
13 Szerda	Nászinduló	Manon	Az ingovány	Falusi Madonna	Carmen	Kerülő ut	—	A tenger
14 Csütörtök	Ratenstein Bersabé	Don Juan	Az ördög	Falusi Madonna	A denevér	Nóra	—	A tenger
15 Péntek	A hálas utókor	—	Josette kisassz. a feleségem	Falusi Madonna	A falu rossza	Vendégjáték	—	A tenger
16 Szombat	Romeó és Julia	Walkür	Az igazság	Falusi Madonna	A bálkirályné	Vendégjáték	A nők barátja	—
17 Vasárnap	d. u. este. Aranyember Pozsonyi diéta	Nemó	Az igazság	János vitéz Falusi Madonna	A denevér A bálkirályné	Uran utray Kerülő ut	—	Az élet komédiája A tenger

PÉNZSZEKRENYEK GELLÉRI ÉS SCHULLER CZÉGNÉL BUDAPEST, IX., RAKOS-U. 4.

GYARTANAK: TŰZ- ÉS BETÖRÉSMENTES PÉNZSZEKRENYEKET, KÖNYV- ÉS OKMÁNSZEKRÉNYEKET, ANYAKÖNYVI SZEKRENYEKET, PÁNCZELSZEKRENYEKET ÉS PÁNCZELSZOBÁKAT LEGJOBB KIVITELBEN.

Allandó nagy raktár. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Riessner Kályhák

Phönix-
folytonógók

Egészségi szempontból legkiválóbb rendszer. Eredeti biztonsági szabályzóval. Gázlemlések és robbanások kizárva.

Pluto

az új rendszer,

A fűtési szakma terén éveken át tartott tanulmányozások kimagszó eredménye.

Fortuna

Foraktár: RINGEISEN TESTVÉREK BUDAPEST, V., Hold-u. 21.

Legjobb... Legelőcső... PAP LAN PAP LAN PAP LAN

Összevontakozó vasműz kivételű 3 matracnál 10 írt.

Bodronyágybélések méret szerint 5 főtől feljebb.

GICHNER JÁNOS

Ágytanyai, réz és vasbutor-gyáros szőnyeg, függöny, pokróc, terítő stb. nagy választékban.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 20.

Gyári: Kertész-utca 7. és 9.

Árjegyzéket bérmentve ingyen és bérmentve küldök.

Gyermekkoszok nagy választékban.

Meg nem felelő árú kiegészítő vagy a pénz visszafizetése.

Serétes, golyós fegyverek, revolverek.

A fegyvertechnika legújabb vívmányai. Kényelmes havi részletfizetésre. Világhírű angol tölténybűvelők, töltények csak a készpénzfizetésre a legjutányosabb árban.

= Képes fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve. =

Aufrecht és Goldschmied
fegyverosztálya,
VII., Rákóczi-ut 26. szám.

DOLLA szerencse táblája.

Sor-szám	Sorsjegy száma	Sor-szám	Sorsjegy száma	Sor-szám	Sorsjegy száma	Sor-szám	Sorsjegy száma	Sor-szám	Sorsjegy száma
01	2025	21	5167	41	9041	61	8449	81	4235
02	19272	22	12889	42	4244	62	18275	82	5314
03	4901	23	8699	43	6352	63	4248	83	6678
04	8896	24	4242	44	13390	64	11219	84	20693
05	12820	25	20680	45	11217	65	18267	85	9291
06	6363	26	13741	46	7119	66	18260	86	11564
07	12892	27	11899	47	23897	67	6368	87	12886
08	8706	28	8429	48	20683	68	9050	88	11866
09	18293	29	20699	49	23874	69	8000	89	22754
10	9847	30	22729	50	3754	70	12805	90	6367
11	20695	31	8705	51	18282	71	16664	91	4238
12	4239	32	4232	52	22738	72	4658	92	22775
13	8435	33	19925	53	6374	73	12890	93	22743
14	18256	34	22994	54	18298	74	22741	94	9028
15	9040	35	9049	55	18276	75	11894	95	22733
16	9294	36	5522	56	22993	76	6244	96	9042
17	7104	37	11558	57	6241	77	9045	97	11480
18	16663	38	16662	58	12900	78	18278	98	7108
19	6354	39	6362	59	13388	79	20689	99	6353
20	4230	40	8892	60	5507	80	3417	100	4243

Hogy találhatjuk meg a biztos szerencseszámot!

Először is keressük meg azokat a számokat, melyek nevünk kezdőbetűi mellett vannak, majd eme két számot egymásmellé állítva, megtaláljuk azt a számot, mely a mi szerencsesorsjegyünk száma.

Például: Péterdi Andor, a **P** mellett lévő szám 5, az **A** mellett lévő szám 0, tehát 50, mellékelt tábla szerint azt a sorsjegyet rendeljük meg, melynek száma az 50. szám mellett olvasható.

Sorsjegyek az I-ső osztályra:

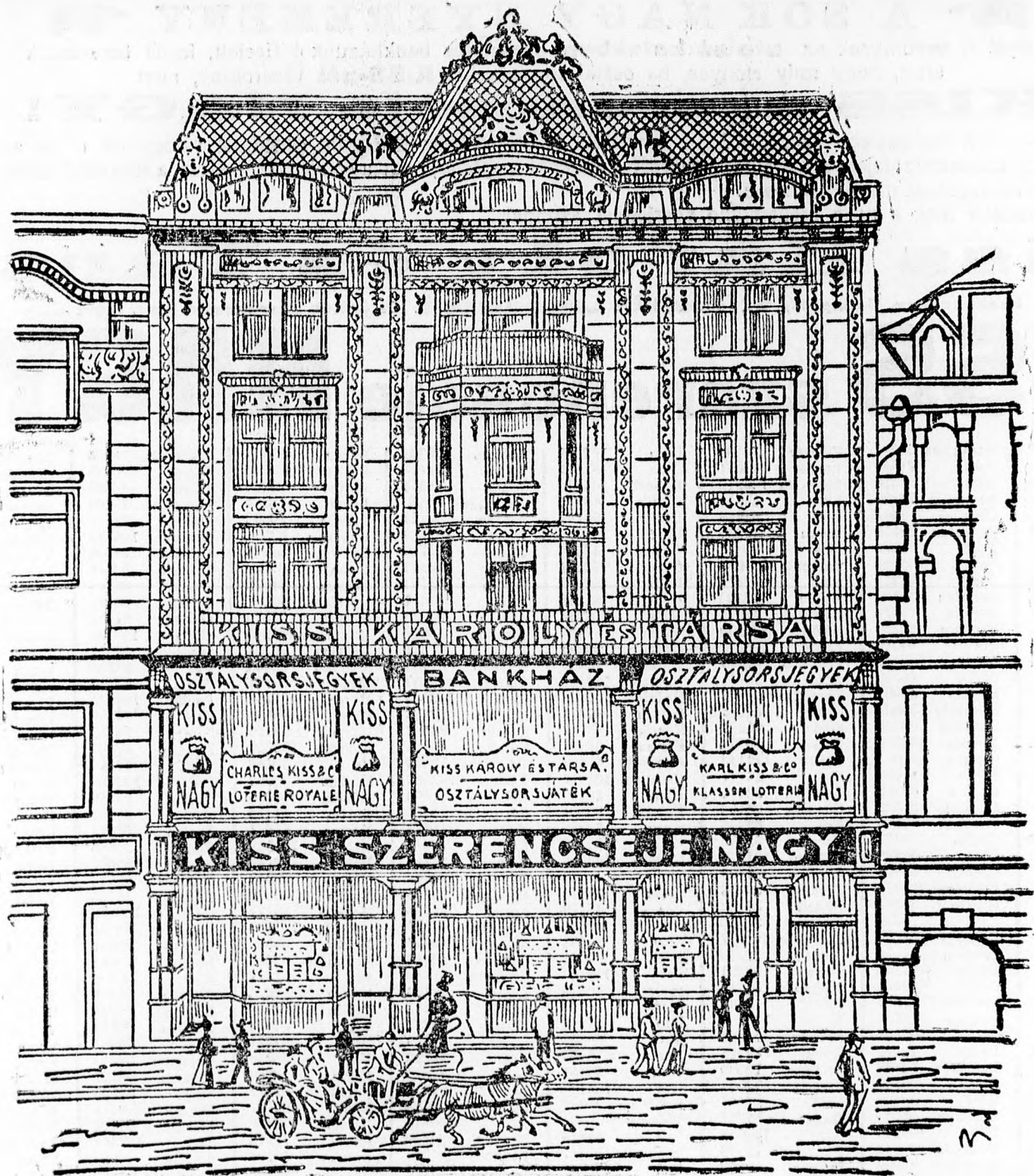
Ötész	Fél	Neved	Nvo'czad
12 korona	6 korona	3 korona	1 korona 50

Dörge Frigyes

bankháza

a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítója
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 4.

KISS szerencséje NAGY!

KISS KÁROLY ÉS TÁRSAI

bankháza Budapesten,

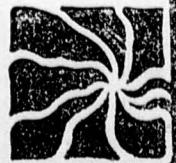
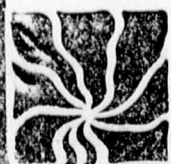
a magyar kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító-helye:

Központi iroda: IV., Kossuth Lajos-utca 13. szám.

Fiók-üzletek:

VII. Erzsébet-körut 22. ~ VI., Váci-körut 5. szám.

← Túloldali hirdetést a n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk. →

KISS SZERENCSEJE NAGY

HOGY HÍVJÁK?

Központ: IV. ker., KOSSUTH LAJOS-utca 13. szám.

A SOK NAGY NYEREMÉNY melyet t. vevőinknek az utolsó hetekben szerencsés bankházunk kifizetett, ismét tanuskodik arról, hogy mily előnyös, ha osztálysorsjegyeket KISS-nél vásárolunk, mert KISS szerencsésége NAGY!

A legközelebb kezdődő XXI. sorsjáték I. osztályához különös gonddal válogattuk össze az alábbi szerencsesorsjegyeket. Neve mellett mindenki megtalálja azt a sorsjegyet, melyet a sors neki szánt, hogy boldogságát megállapíthassa. Rendelje meg a neve mellett álló sorsjegyet azonnal

Kiss Károly és Társa

bankházában, Budapest, V., Kossuth Lajos-utca 3. és Önnek szerencsésége lesz, mert

KISS szerencsésége NAGY!

Table with 10 columns of names and numbers, listing lottery ticket numbers and names.

A szíves megrendeléseket postalordultával kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adják!

Kiss Károly és Tsa

Központ: Kossuth Lajos-utca 13. Fióküzletek: Erzsébet-körút 22. sz. Váci-körút b. szám.

A magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusító helye.

A XXI. sorsjáték első osztályának húzása má

november 21 és 23-án lesz.

Fiók-üzlet: Erzsébet-körút 22. szám.

KISS KÁROLY ES TARSÁ BANKHAZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Szíveskedjék nekem a XXI. sorsjáték I. osztályára a... sorsjegyet, hivatalos tervet és husas után hivatalos nyereményjegyzőket küldeni.

A sorsjegy ára (mellékelve bélyegben küldöm. (A meg nem egyidejűleg postautalványos küldöm. (felelő módor szíveskedjék. (kértem utánvételre.) (jok a húzani.)

Pontos cím: Név: Lakhely, utca, házszám: Utolsó posta, megye

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

Egy nyolczad K. 1.50 Egy negyed K. 3.- Egy fél K. 6.- Egy egész K. 12.-

Fiók-üzlet: Váci körút 5. szám.